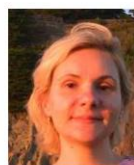

PLOIEȘTENI CĂLĂTORI ÎN TIMP ȘI SPAȚIU

**Marius Bâzu, Robert Codescu,
C. I. Costa-Foru, Dan Costineanu,
Anca Cunningham, Mihail Bogdan Dabija,
Adrian Dăscălescu, Monica Dobre,
Magdalena Fărcășanu, Magdalena Konate,
Ion Lăzăroiu, Cristian Mihăilescu,
Gheorghe Neguț, Dora Roman,
Bogdan Stoicescu, Jean Wolff**

Ploieșteni călători în timp și spațiu

Editor: Marius Bâzu

Redactor și tehnoeditare: Marius Bâzu

Copyright © 2021

Toate drepturile rezervate

Dreptul de proprietate asupra articolelor din volum aparține autorilor. Cei care vor să preia părți din aceste articole (text sau poze) sunt invitați să trimită un mesaj la: **mariusbazu@yahoo.com**.

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Adrian Dăscălescu – <i>Călătorind prin lume cu gândirea formată la Ploiești</i>	9
Monica Dobre – <i>Amintirile unei ploieștence ... americane</i>	24
Jean Wolff – <i>Realități din viață</i>	38
Magdalena Konate – <i>Am trăit 45 de ani în Africa de Vest</i>	78
Ion Lăzăroiu – <i>Un ploieștean călător prin lumea largă</i>	111
Gheorghe Neguț – <i>Primăvara europeană a unui fost ploieștean</i>	154
Dinu Costa-Foru – <i>Un inginer petrolist ploieștean – Dan Costa-Foru</i>	174
Mihail Bogdan Dabija – <i>Călătorie în timp, în Ploieștiul anilor '50</i>	182
Magdalena Fărcășanu – <i>Amintirile unei eleve cuminiți</i>	243
Marius Bâzu – <i>Cum am devenit conservator în Ploieștiul anilor '60</i>	260
Dora Roman – <i>Ce-i determinant în viață: Locurile sau Oamenii?</i>	287
Bogdan Stoicescu – <i>Vise și amintiri de pe litoralul românesc</i>	296
Robert Codescu – <i>Ploiești, nimic altceva</i>	347
Anca Maria Cunningham – <i>Pâinea noastră cea de toate zilele</i>	365
Cristian Mihăilescu – <i>Ridendo castigat mores</i>	375
Dan Costineanu – <i>Are You Experienced?</i>	382
Despre autori	409

Cuvânt înainte

Dacă cele patru volume anuale anterioare ale seriei noastre (începută în 2017) descriau *călătoriile în timp* ale autorilor, adică memorări ale unor momente din trecutul Ploieștiului, inclusiv prin prezentarea unor personalități ale orașului, acest al cincilea volum, este substanțial diferit. Pentru că își propune să povestească nu doar călătoriile în timp (deși ele rămân, ca fiind un reper fix important al seriei de volume), dar și *călătoriile în spațiu*. Nu vă speriați, nu în cel cosmic, ci în cel terestru. Altfel spus, veți putea fi martorii câtorva experiențe de viață trăite în alte țări sau ai unor excursii în lumea largă. Iar titlul, spre deosebire de cele anterioare, se referă nu atât la subiecte, ci la autori: "*Ploieșteni călători în timp și spațiu*". În mod logic, coperta îi prezintă chiar pe cei 15 autori (nu, nu e o întâlnire pe ZOOM, cum ar putea să apară la prima vedere!).

Începem cu **Adrian Dăscălescu**, care abordează dintr-o perspectivă mai puțin întâlnită câteva probleme ecologice americane. Veți vedea că are argumente serioase în ceea ce susține și că se îndepărtează binișor (și bine face!) de calea deja bătătorită a ecologismului militant.

Nu părăsim continentul american, pentru că **Monica Dobre**, aflată de zeci de ani la Chicago, ne spune ce înseamnă să fii, astăzi, profesor de liceu în SUA, prin comparație cu liceul ploieștean la care a învățat.

După ce rememorează copilăria lui ploieșteană, **Ion Lăzăroiu** ne descrie popasurile mai lungi sau mai scurte pe care le-a făcut în lumea largă (dar în special în cele două Americi), din poziția unui specialist în comerțul exterior și în diplomatie, în perioada de dinainte de 1989. Dar a continuat și după aceea, ca prosper om de afaceri. De citit neapărat!

Jean Wolff se alătură în forță grupului de autori cu un text emoționant despre viața lui, care începe cu copilăria ploieșteană, dar se referă pe larg și la cei 13 ani trăiți în Israel, perioadă după care s-a întors în Ploieștiul natal. Veți afla de la el de ce s-a întors și, poate, asta vă va smulge o lacrimă în colțul pleoapelor.

Magdalena Konate ne descrie o experiență greu de egalat: 45 de ani petrecuți în Africa de Vest, în Mali, ea fiind astăzi, din nou, ploieșteancă. Citiți și nu veți regreta! Veți afla multe detalii despre viața din Mali pe care nu aveți unde să le găsiți în altă parte!

În fine, închidem prima parte a volumului cu relatarea lui **Gheorghe Neguț** despre o excursie (de "turism științific", se spune acum) pe care a făcut-o în 2003 în mai multe țări europene. Un traseu minunat, pe care am mers și eu și pe care mi-aș dori să-l pot reface cât mai curând. De fapt, toți ne dorim să ieșim din actualul coșmar!

Revenim în România, la călătoriile în timp, cu un portret al unui petrolist ploieștean, Dan Costa-Foru, făcut chiar de fiul lui, **Dinu Costa-Foru**. Sunt amănunte extrem de interesante despre o familie care a dat României mari personalități tehnice, culturale și politice.

Urmează un text absolut captivant, cel al lui **Mihail Bogdan Dabija**, care e un povestitor remarcabil! Veți afla (sau vă veți reaminti) detalii emoționante despre viața din Ploieștiul anilor '50: amintiri din școală (autorul a absolvit în 1959 liceul "I. L. Caragiale"), dar și din "viața de după școală", obiceiurile de Crăciun, "cinemaurile" vremii și stadionul, ca loc de întâlnire al multor ploieșteni.

Magdalena Fărcășanu a fost, după cum se auto-caracterizează, o elevă cuminte. Amintirile ei despre Ploieștiul copilăriei au un parfum aparte și ne aduc aproape

atmosfera mahalalei Sf. Vasile, cu reușite pete de culoare.

Textul meu (**Marius Bâzu**) evocă amintiri din Ploieștiul anilor '60, care mi-au modelat personalitatea, astfel încât am trecut prin mai multe opțiuni politice, oarecum în conformitate cu un celebru citat din I. L. Caragiale. Nu spun mai mult, pentru a vă lăsa plăcerea lecturii.

Dora Roman își amintește tot de Ploieștiul anilor '60, dar merge mai departe, rememorând cu nostalgie călătoriile ei europene (ceea ce o apropie de prima parte a prezentului volum). E interesant cum răspunde la întrebarea pe care singură și-o pune chiar din titlu: ce-i determinant în viață: Locurile sau Oamenii?

Bogdan Stoicescu are un text pur și simplu fermecător, scris de un adevărat profesionist al scrisului, despre o vacanță la mare de la începutul anilor '70, continuând pe nesimțite (de fapt, prin intermediul postului Radio Vacanța) cu o analiză a muzicilor preferate de tineretul de atunci, împletită cu considerații despre ... nămol. Sper că v-am stârnit suficient curiozitatea.

Robert Codescu se referă exclusiv la orașul Ploiești, pe care, se vede limpede, îl iubește mult. Începe descriind câteva întreprinderi ploieștene (Întreprinderea de Transport, Uzina "1 Mai"), așa cum erau ele în anii '70, continuă vorbind despre "ploieștenii complexați" (veți vedea de ce) și despre o bătaie "ca la Muzeul Ceasului" (!) și încheie cu un vot personal privind cel mai frumos Ploiești.

Anca Maria Cunningham, americană de mulți ani, dar tot ploieșteancă în suflet (după cum mărturisește), își amintește de cozile anilor '80, care se formau la aproape orice produse alimentare, cozi descrise "din interior", ca să zic așa, ea fiind participantă frecventă la aceste exerciții de umilire zilnică. E bine să ne reamintim cum era atunci, pentru

ca să nu mai permitem ca așa ceva să se repete!

Urmează un "integralist", adică un autor care a fost prezent în toate volumele noastre, **Cristian Mihăilescu**, cel care ne încântă cu o serie dintre cele mai bune caricature ale lui. Cum s-ar zice, cu "armele" pe care le mânuiește ca nimeni altul!

Încheiem cu un alt "integralist", **Dan Costineanu**. El ne vorbește, cu același stil spumos pe care îl știu bine cititorii precedentelor volume, despre experiența lui canadiană. La începutul volumului, am văzut perspectiva lui Adrian Dăscălescu despre Canada. Aceași țară, două abordări, ambele cu trimiteri ecologice! Cu atât mai interesant!

Acesta este volumul nostru! Vă invităm să-l citiți și să descoperiți în el acele părțicele din sufletul autorilor care se întrepătrund cu relatările unor evenimente la care au participat sau despre care au aflat. **E un volum scris de ploieșteni, dar nu doar pentru ploieșteni!** Citiți-l și nu veți regreta!

Cum se vede, din cauza pandemiei, ca și anul trecut, am fost împinși spre soluția unui volum electronic, nu "pe hârtie". Cu regretul imens că nu vom fi prezenți în librării, vom încerca să transformăm handicapul în avantaj, printr-o utilizare intensivă a Internetului (blog, rețelele sociale, dar și poștă electronică) pentru distribuirea volumului. De notat că publicarea pe un blog permite cunoașterea permanentă a numărului de descărcări. Pot să vă spun că volumul colectiv din 2020, intitulat "Nostalgii ploieștene", a fost descărcat în primele 6 luni de mai mult de 1000 de cititori. Sunt convins că prezentul volum va depăși acest record!

Lectură plăcută!

Marius Băzu

Călătorind prin lume cu gândirea formată la Ploiești

Poate nu multă lume va fi de acord cu ce o să spun, dar eu sunt convins că ăsta este adevărul, care poate deranjează. Mă scuzați..., dar asta este părerea mea sinceră și nu este prea roz. Bietul Tudor Vladimirescu zicea: *“Patria este norodul, nu tagma jefuitoarelor”* sau poate nu mai este la modă, de mult?!

Școala ploieșteană ne-a dat nu doar cunoștințe, ci ne-a și format ca oameni raționali, care pot să distingă între minciună și adevăr, chiar dacă se încearcă în toată mass-media să se deghizeze minciuna în haine colorate, ecologice.

Ecologismul este foarte bun, dar când este contorsionat de minciuni triviale face mai mult decât rău. Din ce în ce, în ultimii ani, minciuna a devenit o arma politică de îmbogățire a milionarilor, pe măsură ce oamenii devin tot mai săraci. Pe românește, oamenii devin mai prostiți și sărăciți.

Cred că le e specific ploieștenilor să creadă că sunt într-un loc ferit și eu sunt de părere că așa este. Nu sunt căldurile, vânturile și viața agitată din București, iar piața este una dintre cele mai bune și mai bogate, poate mult mai ieftină comparând măcar cu Brașov sau București. Îmi aduc aminte, când stăteam la bloc în București, pe strada Brâncoveanu, crivățul venea de-a lungul străzii și îmi bătea din față, mergând spre stația de metrou. Crivățul împingea toată zăpada de pe stradă pe trotuarul meu. Nu puteam să merg pe partea pe care locuiam, din cauza zăpezii, care bloca trotuarul, așa că mergeam pe trotuarul de vis-a-vis care era

complet un ghețuș, dar măcar înaintam spre stația de metrou, cu ochelarii în buzunar, pentru că din cauza vântului îmi lăcrimau ochii de mi-ar fi înghețat ochelarii. Aici, în Canada, dacă cineva alunecă pe gheață pe trotuarul din fața casei tale, te poate da în judecată că nu ai dat cu sare pe trotuar după ce ai curățat zăpada. Primăria este datoare să curețe în părțile comune, dar trotuarul este partea ta în fața casei sau magazinului tău. Ei, la Ploiești niciodată nu am avut senzația asta de disperare să scap cât mai repede de pe o stradă, pe timp de iarnă. Poate că și strada Brâncoveanu, prin așezarea ei, este unică.

Oriunde am merge prin lume, Ploieștiul ne rămâne în suflet, acolo am copilărit, ne-am educat și ne-am format. Acolo ne-am îngropat părinții. Nu putem să ni-l scoatem din suflet, va rămâne acolo pentru toată viața. Orice am face sau oriunde ne vom muta prin lume, Ploieștiul este parte din noi.

Din 10 mai 1995 stăm în Canada. Frumoasă dată 10 mai, nu? Ne-am luat mașină, pentru că aici nu se poate fără. Nici serviciu nu poți să ai fără mașină. Aproape în fiecare weekend vizitam Ontario, noua noastră provincie, care are nenumărate parcuri cu lacuri, râuri, nemaivorbind de Marile Lacuri: Ontario, Erie și Huron, vorbind numai de provincia Ontario. Lacul Huron, din golful Georgian, este legat de Lacul Ontario cu o rețea de canale lungă de 386 km, cu 44 de ecluze. A fost o construcție din rațiuni militare și comerciale. Militare, ca să aducă trupe pentru lupta împotriva americanilor ce luptau să devină independenți de Anglia și comerciale, pentru mărfuri și lemne. Canada a fost formată de loialiști pentru Anglia. În 1812, când trupele engleze erau blocate în Europa ca să-l învingă pe Napoleon, americanii au invadat Canada, crezând că populația de aici se va alătura imediat Americii. Mare le-a fost mirarea americanilor să vadă

că cei de aici nu au fost de acord și chiar au invadat America și au dat foc la Casa Albă, nu era albă la vremea aceea, dar au vopsit-o în alb ca să fie mai ieftin și rapid să șteargă urmele înfrângerii de către canadieni. Chiar acum, canadienii, chiar dacă sunt aliați cu americanii și au cele mai multe relații comerciale cu ei, spun că nu sunt frați cu americanii, care sunt aroganți și necivilizați, doar veri.

Rețeaua asta de canale se numește Trent-Severn Waterway¹. Construcția a început în 1833 și ultima porțiune a fost gata în 1920. Sunt mai multe tipuri de ecluze foarte interesante ca realizare și concepție tehnica. A fost o plăcere să vizitam aproape toate ecluzele. Cine își poate permite o vacanță de vară în care să închirieze o casa vaporas cu toate facilitățile (bucătărie, baie, WC, dormitoare) poate să trăiască și să se plimbe o săptămâna pe canal. Permisul de navigație poți să-l obții online. Trebuie să fie o vacanță de neuitat. Am văzut multe căsuțe vaporas care navigau pe canal. După legile canadiene, dacă vrei să bei alcool pe vaporas sau bărci, trebuie să fii ancorat, deci nu în timpul navigării.

Am fost impresionat când într-un weekend am fost mai la nord și-am văzut un monument pe care scria: "*De aici începe Arctic Watershed*", adică toate râurile de aici mai departe se varsă numai spre nord, în zona Arctică. Nu știam că peste câțiva ani ne vom muta, pentru 5 ani, să lucrăm în zona arctică. Așa-i viața, nu știi niciodată ce te așteaptă!

---

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Trent%E2%80%93Severn_Waterway

În alt weekend am fost la Gananoque și am luat un vapor pentru o croazieră de două ore pe St. Lawrence River, să vedem 1000 de insule. De fapt, sunt peste 1800 și pe aceste insule își petreceau vacanțele granzii secolului al XIX-lea din Canada și SUA. Mai sunt și acum multe case de vacanță acolo².

În alt weekend am fost în nord și am luat altă croazieră, la 30.000 de insule. Nu a fost așa spectaculoasă ca cea de la 1000 de insule, dar tot foarte frumoasă.

Apropo de Ploiești și industria petrolieră: când locuiam în Windsor, am vizitat Petrolia, Ontario, locul de unde a început în 1857-1858 industria petrolului în Nord America, de către James Miller William³. Petroliiștii născuți și crescuți în Petrolia erau supranumiți "Hard Oilers", adică petroliiștii cei tari și, după experiențele dobândite, au plecat în peste 80 de țări să îi învețe și pe alții forarea și extragerea petrolului. Se știe că o parte dintre specialiștii din Petrolia au ajuns și în România⁴. Deci și la Ploiești, evident. De exemplu, se spune că un anume McGarvey a fost în 1882 în România⁵.

Am mai găsit și o altă referire, din anul 1940, chiar la petroliiștii canadieni din Ploiești. În volumul lui Dennis Deletant, "Activități britanice clandestine în România în timpul celui de-al doilea război mondial", ed. Humanitas, 2019, apare numele lui J. E. Treacy, despre care se spune că era canadian și "*administrator al unei firme din Ploiești care făcea afaceri cu petrol*". Iar în 2004 exista o firmă de petrol româno-canadiană, cu sediul în Ploiești, Norwest Romania

---

² <https://www.1000islandstourism.com/>

³ https://en.wikipedia.org/wiki/Petrolia,_Ontario

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_petroleum_industry_in_Canada

⁵ <https://www.petroliaheritage.com/OIL.html>

s.r.l., cu Dan Costineanu (co-autor la acest volum) director general (pentru detalii, citiți ultima – *last, but not least* - contribuție din acest volum).

În 2008, printre alte comemorări cu ocazia a 150 de ani de la descoperirea petrolului în Petrolia, poșta canadiană a emis o serie de timbre cu portretele lui Charles Nelson Tripp și James Miller William. William a cumpărat terenul de la Tripp, unde a descoperit petrolul. Cei doi au fost antreprenori care au influențat industria Petrolului. Ce înseamnă neșansa unuia și șansa celuilalt: Tripp avea terenul și a încercat să transforme bitum în asfalt. Afacerea nu a reușit și a dat faliment. William a învățat să facă trăsuri și căruțe. I-a mers bine, a cumpărat terenul de la Tripp și i-a venit ideea sa rafineze petrolul și să vândă gaz de lampă. Așa a început industria nord americană a petrolului.

Apropo de transportul petrolului: în 2013, în Quebec, un tren cu 73 de vagoane care transporta petrol a explodat în mijlocul unui oraș numit Lac Mégantic, au murit 47 de oameni și 30 de clădiri din centrul orașului au fost distruse de explozie⁶. Restul clădirilor din centru au fost demolate din cauza contaminării cu petrol. Explozia a fost pe o rază de un km. Care credeți că au fost concluziile? Transportul cu trenul este sigur, mecanicul a fost de vină. Acarul Păun, săracul!

Din motive politice se susține în continuare că transportul prin conducte este periculos în America de Nord?! Prima măsură luată de Biden în prima zi de președinție a fost să oprească construcția conductei de petrol din Alberta spre America. Chiar dacă au fost cheltuite până acum peste 8 miliarde de dolari și peste 11.000 de

---

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Lac-M%C3%A9gantic_rail_disaster

oameni își pierd slujbele. În primele 3 zile de guvernare, prin decretul semnat de Biden și-au pierdut joburile peste 70.000 de oameni⁷.

Din motive de emisii de dioxid de carbon, nu se poate construi conducta de petrol prin British Columbia și Quebec? A fost o mare campanie împotriva extragerii de petrol din Alberta, că este murdar, dar nimeni nu ține cont de decontaminarea care s-a făcut în zonele unde s-a terminat extracția și au fost plantate păduri și arată că nimic nu a fost acolo, doar pădure dintotdeauna.

Rafinării mari de petrol sunt în Golful Mexic și Saint John, New Brunswick. Cum ajunge petrolul acolo: în Golful Mexic din Alberta, cu trenul, acționari la căile ferate fiind Mr. Buffet și Soros etc. Cum ajunge petrolul din Alberta în Saint John, NB? Puțină geografie, vă rog: din Alberta cu trenul, spre vest, în British Columbia. De acolo, pe vapor, spre sud, prin Pacific, apoi spre est, prin canalul Panama, apoi spre nord, prin Atlantic, până în Saint John, NB. În final, poate mai merge puțin cu trenul! Mii de kilometri în total. Oricum, nu se salvează emisiile de dioxid de carbon, care nu prea erau dacă petrolul se transporta prin conducte de-a lungul Canadei. De fapt interesele politice primează. Uite așa salvăm planeta cu minciuni.

Vă mai amintiți de Michael Moore, care este de ultra stânga, și care a luat Oscar pentru filme documentare? Până și el a fost supărat pe așa-zisele lupte ale ecologiștilor, de fapt bandiți care sunt plătiți să falsifice adevărul făcând jocul

---

⁷<https://www.firstcoastnews.com/article/news/verify/verify-yes-thousands-jobs-lost-after-biden-axes-keystone-xl-pipeline-but-not-as-many-as-these-posts-claim/77-8955155e-457d-4fc2-bbd9-35ea8df83ee3>

miliardarilor care câștigă din păcălirea grosolană "politically correct". La începutul lui 2020, a fost lansat pe YouTube filmul produs de Michael Moore, numit Planeta Oamenilor, în engleză, Planet of the Humans. Din fericire, am citit la știri să-l văd repede, că va fi interzis. Au avut dreptate, după două luni a fost scos, dar acum puteți sa-l vedeți din nou, după multe presiuni; din păcate este numai în engleză: <https://www.youtube.com/watch?v=cmlzaNLXo0Y>.

S-au făcut termocentrale care ard copaci amestecați cu cauciucuri tocate sau gaze naturale, pentru că lemnul nu este suficient de caloric pentru termocentrale. Adică ard păduri, cauciucuri, gaze naturale și primesc subsidiile de la stat pentru "green technology"! ? Și prostimea aplaudă... Ați auzit și văzut reclame să donăm bani pentru World Wildlife Fund (Fondul Mondial pentru viața sălbatică... Ce frumos și înălțător, cum sa nu dai bani să salvezi animalele sălbatice și pădurile?) cu emblema un urs panda? Cu banii noștri s-au cumpărat terenuri cu păduri pentru a fi arse de miliardari în termocentralele lor și, tot din taxele noastre, ei primesc milioane prin subsidiile pentru "green technology". Tot pentru "green technology" au fost aleși Obama și acum Biden, care au promis multe miliarde de dolari pentru susținerea antreprenorilor "green". Cum să nu-i susținem, dacă vrem sa trăim mult mai prost și nici vorba de salvarea planetei?

Tot filmul lui Michael Moore arată uzinele construite în deșertul american Death Valley, de producție a electricității cu panouri solare. Foarte multe panouri sunt sparte la montare. Trebuie acoperită o suprafață imensă și asta distruge deșertul, de exemplu habitatul broaștelor țestoase, care sunt pe cale de dispariție. În Anglia s-a format numită "class action", a proprietarilor de case împotriva fabricanților de panouri solare. Proprietarii și-au montat panouri solare cu

o eficiență reală de numai 40% din cea anunțată în prospecte. Cu numai 40% eficiență, investiția nu va fi niciodată amortizată.

Tot în film îl vedem pe Al Gore răsând împreună cu doi miliardari pe iahtul unuia dintre ei, mulțumiți de hoțiile "green" care îi îmbogățesc și mai tare. Bineînțeles, printre câștigători este și Al Gore, militantul pro "green technology". Pe vremea când își promova pe plan mondial cartea pro "green", care cuprindea de fapt 14 greșeli (minciuni, pe românește), ziariștii i-au filmat casa, care are 30 de camere și toate luminile erau aprinse. Al Gore a fost vicepreședinte al Americii pe timpul lui Bill Clinton, a luat premiul Nobel pentru pace în 2007, iar în 2008, premiul Dan David pentru "social responsibility", printre alte premii și onoruri... ⁸

A fost dat în vileag pentru campaniile pro "green" pe taxele oamenilor, pentru investiții din care el scotea profit. După cum vedeți, sunt mari bandiți în toată lumea, care profita din minciunile "green", în timp ce ei primesc premii și sunt ținuți ca eroi activiști pentru mediu!?

De mulți ani, în Ontario, fermierii fac demonstrații de protest împotriva turbinelor acționate de vânt pentru producerea de curent electric⁹. Fermierii se plâng de efecte cum ar fi: dureri de cap, zgomot de reactor, depresii, creșterea tensiunii arteriale, vitelor le curge sânge din nări etc. În plus, s-a constatat ca uneori toacă și păsările migratoare. Este politic corect să le faci, dar să nu le

---

⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Al_Gore

⁹ <https://www.farmprogress.com/energy/industrial-wind-farms-horrible-nuisance> și <http://www.windconcernsontario.ca/>.

analizei. La producția lor și transportul de la fabrică până la locul de montaj se încasează o grămadă de bani din taxele noastre. În Ontario, la presiunile fermierilor s-a oprit construcția de noi turbine eoliene de câțiva ani. De fapt, nimeni nu a prezentat rezultatele unui studiu, ca să se vadă dacă pentru construirea lor nu s-a emis mai mult dioxid de carbon decât salvează. Multe s-au defectat și ce facem cu ele, cine le demolează? Este aproape imposibil sau cu consum imens de bani și producem și mai mult dioxid de carbon ca să scăpăm de acești monștri, reprezentanți ai minciunilor politice. Universitățile au spus că nu se vad efecte nocive și atunci fermierii au propus sa se facă eoliene la toate universitățile, pentru studierea efectelor pozitive. Încă nu s-a construit nicio eoliană în zona universitară, cu toate ca sunt excelente!? Oare de ce?? Nu știm deocamdată... câte miliarde de dolari s-au cheltuit ca să se finanțeze aceasta șmecherie politică. Nu se puteau canaliza banii aia pentru cauze mai bune? Lumea poate zice că nu e chiar așa cum prezint eu, dar lumea o va duce tot mai prost după pierderi peste pierderi corecte politice. Părerea mea este că asta se dorește.

În America de nord, când ești la orice ședință și stai cu mâinile încrucișate la piept, se spune ca ești de acord cu ce se spune. Bună idee!...

După ani de proteste împotriva conductelor de petrol din Alberta, în toate companiile petroliere de extracție din Alberta și Saskatchewan s-au răspândit cel puțin 20.000 de pliante, în care erau invitate să se mute în Nord Texas, unde vor primi, dacă se mută acolo, teren gratuit pentru companie și li se va construi tot gratuit șosea asfaltată și căi ferate de

aces¹⁰. Să vină companii specializate și oameni calificați, unele cu cele mai moderne instalații de forare pe aproape degeaba, nu-i de acolo!? S-au mutat până acum cel puțin 25 de companii din Alberta și Saskatchewan, în Nord Texas. Una dintre companiile canadiene care s-a mutat în Texas era renumită ca are cele mai moderne metode și utilaje de foraj din lume. Vedeți ce folositoare sunt protestele “ecologiștilor”?

Acum câțiva ani, mai țineți minte când a fost mare tam-tam cu înlocuirea benzinei cu combustibil bio (“biofuel”), adică să se planteze porumb, din care prin fermentare și distilare să se facă benzină. A făcut cineva socoteala cât dioxid de carbon se elimină în atmosferă prin acest procedeu? Toți fermierii s-au repezit să planteze porumb pentru benzină, pentru că le aducea mai mulți bani, dar foarte puțini analiști au arătat ca în felul asta mâncarea s-a scumpit, iar săracii au mai sărăcit, în timp ce milionarii au câștigat!

Vă mai aduceți aminte de anii '80, când se spunea că rezervele de hidrocarburi se vor termina în 50 de ani, apoi în 25 de ani și mai apoi în 15 ani? Se pare că mai este mult petrol din rezervele actuale și mult mai mult în rezervele încă nedescoperite, în timp ce California nu mai permite din 2030 decât mașini electrice! Din 2030, General Motors va produce numai mașini electrice. Ce vom face cu bateriile epuizate și acidul din ele? Altă poluare, plus că ne trebuie metale rare pentru bateriile viitorului care vor produce alte găuri în

---

¹⁰ <https://globalnews.ca/news/6234607/energy-exodus-oil-and-gas-alberta/>

pământ și mari probleme pentru deșeuri. Se pare că lista șmecheriilor politice pentru praf în ochii prostimii și îmbogățirea altor miliardari nu are limite. Minciunile se țin lanț și adevărul este din ce în ce mai ascuns.

Nu mă înțelegeți greșit, sunt pentru reducerea poluării adevărate, dar sa nu plecăm urechea la eco-teroriști, plătiți de miliardari sa păcălească lumea.

Orașul Toronto este al cincilea ca număr de locuitori din America de Nord și are cel mai mare spațiu verde la mia de locuitori. În spațiile verzi sunt peste 240 de specii de animale și păsări. Sunt organizații caritabile care colectează animalele și păsările rănite, le tratează și, dacă se pot readapta la viața sălbatică, li se dă drumul înapoi în parcuri. Cele care nu se pot readapta sunt ținute în locuri speciale până la sfârșit. Din cauza blocurilor înalte, păsările se izbesc de ziduri și geamuri. De aceea, organizațiile de protecție a lor au cerut ca noaptea să se reducă iluminarea blocurilor din centru. Sunt voluntari care în fiecare zi patrulează prin centru și culeg păsările lovite între 5 și 6 dimineața. Fiecare pasăre este pusă în câte o pungă de hârtie și dusă în afara orașului.

Orașul are spații verzi, chiar parcuri lungi de mulți kilometri, este curat. A mai rămas o mare problemă de rezolvat: ce facem cu gunoiul colectat? Tot sudul lui Ontario este oraș după oraș, așa ca unde să depozităm gunoiul? În stânga e oraș, în dreapta și în nord, la fel. La 600 km în nord au găsit o mină imensă, părăsită. Dar tribul de indieni a făcut mare scandal că le poluează spiritele înaintașilor. De fapt indienii vor toate drepturile, mofturi și cât mai mulți bani posibil și ei sa distrugă totul în jur fără să facă nimic, doar avantaje. Când lucram în Arctic, un polițist, care era jumate indian Dene și jumate scoțian, mi-a povestit că a fost polițist 4 ani într-o rezervație și a văzut cum un indian a spart

peretele de la baie ca să adape calul din cada de baie, direct de afară. Au mulți activiști albi, de stânga, care îi întărită împotriva albilor cuceritori.

În disperare, primăria a găsit niște mafioți italieni din Michigan care primeau milioane de dolari pentru gunoaiile din Toronto. Zilnic sute de camioane cu gunoi plecau pline 500 km dus și se întorceau goale încă 500 km. O mare parte din casele din Michigan și din alte state americane au probleme cu emisiile de radon emenate de gunoaiile pe care a fost construite¹¹.

Gazul radioactiv radon este cea mai mare cauză a cancerului de plămâni din SUA și pentru eliminarea acestei probleme fiecare casa trebuie să aibă o instalație specială pentru eliminarea în atmosferă a radonului din casa în care locuiești. Una din patru case are nivelul de radon mai mare decât cel permis.

Sper ca vă plac focile? Sunt frumoase, jucăușe și ... protejate. Ceea ce este foarte bine. Sir Paul McCartney a fost chemat împreună cu iubita lui din acel an (care a fost manechin, dar dintr-un accident și-a pierdut un picior) la un concurs, în America, numit "Dancing with the Stars". A fost impresionant să o vezi dansând destul de bine, cu o proteză la picior. Împreună au fost plătiți să vină în Canada ca să protesteze împotriva vânării frumoaselor foci. Au fost

---

11

https://www.google.ca/search?q=radon+gas+in+Michigan+due+to+garbage+&tbm=isch&ved=2ahUKEwiWIOHorcruAhVIG6wKHeOKAcwQ2-cCegQIABAA&og=radon+gas+in+Michigan+due+to+garbage+&gs_lcp=CgNpbWcQDDoECAAQZoFCAAQsQM6CAgAELEDEIMBOgIIADoHCAAQsQMQQzoGCAAQChAYOgQIABAYUMSO6ilYi8PsKWCi2uwpAABwAHgAgAGiAYgBgRySAQQzNS40mAEAoAEbGgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=RtQYYJbZPMi2sAXtIYTgDA#imgrc=edMVA-TOtHA9bM

chemate presa, televiziunea, s-au făcut filme în care să se prezinte cruzimea vânătorii. Mi-au scris copiii prietenilor din SUA să-mi spună de cruzimea canadienilor. Da așa este, tragic.

În anii '60, erau în Atlanticul canadian 8000 de foci, acum se estimează că au ajuns la 400.000 din cauza opririi vânătorii. Acum sunt atât de multe, că nu se mai pot opri și se înmulțesc pe an ce trece. Se pare că focile vor duce la dispariția peștelui cod¹². Anul trecut s-au împlinit 25 de ani de la oprirea pescuitului de cod și zeci de mii de pescari au rămas fără job. Au fost nevoiți să-și părăsească și casele, și familiile ca să se ducă în Alberta, să lucreze în petrol, dar acum și extragerea petrolului a dispărut! Au zis că nu-i problemă, vom face crescătorii de pește. Totul a fost minunat, până și norvegienii au construit în Canada crescătorii de pește, somon și nu numai¹³.

Se estimează ca în 2030 două treimi din pești vor proveni din ferme. Din păcate, au crescut tot mai multe voci împotriva crescătoriilor de pește: poluează și distrug habitatul oceanului! De multe ori, se întâmplă să scape pești în ocean și îmbolnăvesc ceilalți pești. Unii spun ca peștele de crescătorie nu este sănătos pentru consum, împotriva a ce crede lumea. Mâncarea peștilor conține antibiotice și pesticide. Conține chimicale, care dau prediabet, obezitate, distrug tiroida și pot da cancer tiroidian. Ferma de pește distruge solul și poluează apele de băut, creează paraziți în apă și introduce noi specii de pește, care sunt noi pentru apele respective și pot duce la mari dezechilibre biologice,

---

¹²<https://atlantic.ctvnews.ca/new-report-blames-growing-seal-population-for-decline-of-cod-stocks-1.4560916?cache=%3FclipId%3D89619>

¹³ <https://sentientmedia.org/fish-farming/>

precum și la distrugerea multor specii normale pentru apele respective.

Alta idee ar fi să devenim vegani, dar se pune o altă problema. De unde obținem atâta pământ agricol, apă de irigații, îngrășăminte, pesticide? Legumele și fructele sunt mult mai puțin sățioase, deci va trebui să mâncăm și mai mult. Veganismul nu este prea ... "green", cum spun profeții dintre noi și nici pe departe soluția¹⁴.

Am mai citit un articol, probabil a fost trecut la index acum, care spunea: pământul este o treime deșert, altă treime este semideșert, care poate fi menținut numai cu creșterea animalelor ce întrețin pământul prin tăierea naturală a ierbii și fertilizarea naturală, dată tot de animale. Mai rămâne ultima treime, care este teren arabil. Din ultima treime arabilă nu putem satura lumea și așa distrugem pământul, care trebuie să hrănească pe cei care mâncău animale, plus pe cei care își pierd joburile, pe lângă faptul că agricultura singură nu poate să le dea de mâncare. De curând, am văzut la TV o reclamă cu o fetiță din Africa, cu o capră în brațe care zicea: cu capra asta mănânc și, în plus, îmbunătățesc pământul.

Am văzut la TV un film documentar BBC cu un medic din Australia vorbind de diete. Zicea că soția lui este vegană și el i-a spus: este alegerea ta, dar până rămâi gravidă, pentru că atunci nu ai dreptul să îți bați joc de un copil. Medicul a continuat spunând că acum are 5 copii și soția nu mai este vegană.

---

¹⁴<https://www.bbc.com/future/article/20200211-why-the-vegan-diet-is-not-always-green>

Poetul latin Quintus Horatius Flaccus (Horațiu, în românește) a introdus ideea "*aurea mediocritas*"¹⁵, care înseamnă "*calea de mijloc este de aur*", este virtutea printre cele două extreme, care sunt păcătoase. Sau, cum spune românul, "*Măsura este bună-n toate!*", o traducere directă a versului aceluiași Horațiu ("*Satirae*", I, 1, 106): "*Est modus in rebus!*".

Mississauga, Ontario, februarie 2021

---

¹⁵ <https://www.quora.com/What-does-the-expression-aurea-mediocritas-mean>

Amintirile unei ploieștence ... americane

O nouă viață începută la 19 ani

Mi se pare ridicol să spui că ai început o nouă viață atunci când ai intrat la facultate. Dar cu mine așa a fost. Am plecat la București să studiez engleza și să devin profesoară. Nu m-am gândit că pot face altceva în viață, deși în inima mea actoria ar fi fost ce mi-aș fi dorit. Dar cum să te faci actriță când abia aveai 1,56 m înălțime? Ar fi fost ridicol.

Prima persoană care mi-a spus "*ți se va schimba viața de acum încolo*" a fost sora cea mare a tatei. Plecarea mea din Ploiești, orașul pe care l-am iubit mult, a fost percepută ca o "mare schimbare". Cu toate acestea nu eram singura din familie care devenisem studentă și "plecam". Dar familia restrânsă așa a perceput momentul. Cineva chiar m-a întrebat: *Crezi că te vei mai întoarce aici?* Nu am răspuns, dar în mintea mea am spus *Probabil, NU!* A fost pentru prima dată când mi-am dat seama că mi-am dorit tot timpul să "plec", să văd și să trăiesc în locuri noi, în care nu mai trăisem înainte. De la cărțile pe care le tot citisem mi s-a tras asta. Și nu regret.

După ce s-a încheiat facultatea, m-am căsătorit. În București. Se terminase cu naveta la Ploiești, unde îmi petrecusem vacanțele între semestre și anii de facultate. Acum locuiam în București, aveam o nouă familie și mergeam doar în vizită la părinții mei, care încă locuiau în blocurile "sovietice" din apropierea Gării de Sud. Se împlinise ce îmi spusese mătușa mea: mi se schimbase viața.

Pentru mine, locuitoare acum a capitalei, Ploieștiul nu

mai era ce fusese. Nu mă mai vedeam cu colegii de liceu cu care mă plimbam - plimbări lungi, până seara târziu – pe bulevardul cu castani. Mergeam în grupuri destul de mari și căutam să mergem “pe partea liceului “nr. 2”, căci pe partea cealaltă se plimbau “dușmanii” de la liceul “Caragiale”. Eram prietenă cu mulți dintre “dușmanii”, mergeam la petreceri (ceaiuri) împreună, dar ne prefăceam dușmani, căci așa era de bon ton. A fost cea mai frumoasă perioadă a vieții mele de elevă. Liceul nr. 2, care era găzduit de fostul local al liceului “Sfinții Petru și Pavel”, liceu în care învățase și mama mea, în clasa a 12-a, după ce “Despina Doamna” fusese bombardat. A fi într-un asemenea liceu, în care învățaseră sau erau încă elevi “monștrii sacri” ai învățaturii, a fost o mare realizare pentru mine.

Fig. 1 Așa arată astăzi liceul nr. 2 din Ploiești, devenit colegiul național “Mihai Viteazul”.¹⁶

---

¹⁶ Imaginea este preluată de pe pagina de internet <https://www.admitereliceu.ro/institutie/colegiul-national-mihai-viteazul-ploiesti>.

De ce realizare? Pentru că acest liceu mi-a oferit o bază de educație și cultură de care m-am folosit mereu în viață. Am avut profesori minunați, de care îmi aduc aminte cu mare drag: Silvia Manolescu – limba engleză, Bucheru – limba și literatură română, Alexandrescu (Sache) – istorie, Bozantan – limba franceză, Gheorghiu – chimie, Onofraș – matematică, Comănicu (dna) - psihologie, Comanicu (dl) – directorul liceului, ca să numesc doar câțiva. De la fiecare am primit câte ceva care mi-a fost de folos. Cred că sunt destule motive ca să numesc trecerea mea prin liceu o realizare.

Liceul a constituit cea mai frumoasă și mai hazlie perioadă a adolescenței mele. Făceam tot ce se putea face ca să nu respectăm regulamentul. Îmi aduc aminte cum ascundeam pachetele de țigări ale băieților în buzunarul sarafanului, că venea dl Danieleanu (profesorul de sport) să facă razie în toaletele lor, de unde ieșea un fum gros pe geamuri. Nu conta că Danieleanu le scăpa o palmă sau două, ci că le confisca țigările, că doar era și el fumător! Și dacă asta ar fi fost singura situație în care călcam regulile!

Deși eram o țară comunistă, sau mai bine spus socialistă, în anii '60 tineretul se simțea încă liber. Nu ne dădeam seama că nu eram, căci la vârsta aceea toți eram "nemuritori". Și ne cream "nemurirea" prin ceea ce făceam: concertele cu corul dnei Damboviceanu, spectacolele de teatru regizate de dl Alexandrescu sau dna Popa. Și apoi veneau concursurile artistice între clase paralele, în care fiecare contribuia cu ceva, dar ne gospodăream noi înșine, fără ajutorul vreunui cadru didactic. Ce emulație, ce spirit de lupta pentru frumos și bine, în care nu făceam decât să ne ridicăm unii pe alții în valoare! Vremuri trecute, dar care au săpat în memorie urme adânci, de neșters.

Încă 23 de ani

Dacă scad cei patru ani de facultate din 23, îmi dă fix 19. Asta pentru că la sfârșitul facultății m-am căsătorit cu un bucureștean și am locuit în capitala țării încă 19 ani. Exact tot atâția cât trăisem în Ploiești.

În București am devenit profesoară de engleză, la un liceu de matematică și fizică, într-o perioadă când limbile străine începuseră să fie puse pe lista neagră. Prea mulți tineri care știau engleză, franceză, sau germană alegeau să plece din țara profund comunistă. Cine era de vină? Bineînțeles, profesorii de limbi străine. Cu toate acestea, fiecare dintre noi a luptat să îi învățăm pe elevi cât de mult se putea, ca să facem ceea ce se chema “rezistență prin predare”. Ei, conducătorii, ne spuneau să nu îi învățăm limbi străine, iar noi o făceam, cu orice risc.

Fig. 2 Bulevardul din Ploiești.

Mă întorceam la Ploiești cel puțin o dată pe săptămâna, pentru a-mi vizita părinții și fetița, care a stat un timp la ei. Când ieșeam duminica dimineața pe bulevard, îmi întâlneam foști colegi împingând și ei câte un cărucior. Era frumos să îi vedem și să ne admirăm unii la alții bebelușii. Mă întorc la bulevard, căci duminica încă mai arăta ca în vremea copilăriei mele: cu domni și doamne, toți îmbrăcați frumos, de sărbătoare, cei mai mulți, cunoștințe ale părinților mei, cu care ne salutăm ceremonios. O întoarcere în timp, căci eram deja la sfârșitul anilor '70.

Dacă mergeai pe celebrul bulevard în timpul săptămânii, nu mai arăta că altădată. Pe bănci erau tineri de la țară, care veniseră, sărmanii, să caute un loc de muncă în orașul petroliștilor. Nu arătau fericiți, erau îmbrăcați sărăcuț, cărau după ei o geantă ponosită, în care le erau probabil unicele posesiuni. În anii '70, situația în Ploiești se deteriorase la fel ca în întreaga Românie. Lumea nu mai era cum fusese pe vremea tinereții mele. Începuse deja răul cel mai rău.

Când mă gândesc la anii '80, nu îmi vine în minte decât frig, lipsa apei calde, lipsa electricității seara, depresie. Și asta se întâmpla pentru că șeful statului dorea să ne țină sub un control drastic. Nimeni să nu miște în front. Era frig în case, în școli, în autobuze, dar mai ales în sufletele noastre. Începeam să simțim că viața nu mai are nici un rost. Cum să îi explici copilului tău că lecțiile trebuie făcute la lumina lumânării sau, în cel mai bun caz, la lumina dată de lanternele germane cumpărate pe sub mână? Nu îi explici. Înțelege ea și face ce trebuie, că nu are încotro. Cum să le explici liceenilor că tema la engleză trebuie făcută chiar dacă "*s-a luat lumina, doamnă, în tot cartierul*"? Nu le explici. Înțeleg ei că asta e situația și își mai fac din când în când tema. A fost bine că depresia nu ne-a dus la sinucidere pe nici unii dintre prieteni,

colegi, sau familie. Dar nu mai reușeam să vedem lumina de la capătul tunelului.

Nu vreau să vorbesc despre revoluție, pentru că ea nu a existat. Am crezut un timp că a existat, mai ales când unul dintre bunii noștri prieteni l-a chemat pe soțul meu, care era medic, să îl vadă. Ce a văzut a fost îngrozitor: un om bătut de miliția care l-a arestat în decembrie 1989. Nu mai era un centimetru pătrat de piele neînvințită pe trupul lui. Slavă Domnului că a scăpat! Dar ce a urmat după aceea, în câteva zile, ne-a convins că viața noastră va fi în altă parte. Soțul meu a avut șansa să poată pleca în Statele Unite și i-am spus în aeroport *“Dacă poți să rămâi acolo, rămâi!”* La asta se gândise și el. Asta spusese și fiica mea în noaptea așa-zisei *“revoluții”*.

A durat ceva timp până eu și fiica mea am reușit să plecăm. Dar am plecat. Am urcat în avion cu regretul că lăsăm în urmă părinți, rude și prieteni. Nici un alt regret. După ce am părăsit aeroportul Amsterdam și echipajul a anunțat că ne aflăm deasupra oceanului Atlantic mi-a venit un gând: să spun *“Adio, Europa!”* În clipa aceea nu aveam siguranța că nu va trebui să facem cale înapoi la un moment dat. Dar acel *“Adio, Europa”* era mai mult o promisiune. Dacă am plecat, acesta va fi viitorul nostru. În America, *“țara tuturor posibilităților”*.

O altă nouă viață. Șocul cultural. Alți 30 de ani

Am plecat de la *“Balada”* lui Ciprian Porumbescu și am ajuns la *“Hoedown”* de Aaron Copland. Cam așa aș putea să rezum ce a însemnat *“șocul cultural”* pentru noi. O țară imensă, de fapt un continent, în care distanțele se măsoară în ore, zile, săptămâni. Atât eu, cât și fiica mea vorbeam engleză fluent. Primele câteva săptămâni au însemnat însă multă confuzie. Ce limbă vorbesc ăștia???

M-a ajutat Dumnezeu să îmi găsesc un post de profesoară de ESL (*English as a Second Language*, adică engleză, ca a doua limbă) într-un district școlar cu o populație latino foarte mare. Am fost profesoară în același district timp de 23 de ani. Am predat la început în școala generală (clasele a 5-a și a 6-a) după care, prin mutarea clasei a 6-a la școala medie, am predat la clasele 6-8. A fost o experiență deosebită, pentru că, atunci când eram profesoară la școala elementară, a trebuit să predau toate obiectele, nu numai limba engleză. Considerând că în România, la facultatea de limbi străine, nu se studia matematică, științe, sau istorie, am avut bucuria să pot folosi tot ce învățasem în liceul meu din Ploiești.

Nu știu cine a mai văzut o profesoară de engleză predând matematică de clasa a 6-a. Nu știu cine a mai văzut o profesoară de engleză stând noaptea că să studieze cărțile de matematică și științe (fizică, chimie, biologie, toate la un loc) ca să fie în stare să predea materia elevilor. Am avut noroc de două ori. În primul rând, cărțile pe care le folosea la momentul respectiv districtul meu școlar erau asemănătoare ca structură celor pe care le-am folosit în școala din România. Al doilea noroc a fost că mi-am adus aminte de tot ce mi-a oferit școala, prin profesorii deosebiți pe care i-am avut, și am putut chiar să folosesc metodele lor de predare cu elevii mei. Am fost mulțumită, chiar fericită, când elevii care abia învățau engleză au reușit scoruri destul de bune la testele standardizate. Adusesem cu mine o mică parte din excelența academică pe care o promisem în țara comunistă, în care profesorii nu renunțaseră încă la profesionalism.

Nu a fost numai "norocul" în cariera mea de profesoară aici. A fost și faptul că în școlile americane se practică de cele mai multe ori ajutorul colectiv. Profesorii au câte o mică

ședință, aproape zilnic, pentru a împărtăși ce vor să facă la clasă, cum vor să își ajute elevii, care ar fi cele mai bune metode de predare, ce materiale s-au dovedit folositoare pentru elevi. De asemenea, se discută despre cum să facă diferențiere, având în vedere că elevii cu nevoi speciale sunt de cele mai multe ori incluși în clasele obișnuite, nu în clase speciale. A avea în clasă elevi cu nevoi speciale implică crearea de materiale cu nivel diferit de dificultate, dar care să cuprindă același conținut. Pentru toate lucrurile pe care le-am menționat, cooperarea este nu numai necesară, ci obligatorie.

Școala în America este diferită de cea din multe alte țări. Orele încep la 7:30 dimineața și se încheie la 2:30 – 3:00 după amiază. Programul e făcut astfel încât să dea timp părinților care lucrează să-i trimită la autobuz în zorii zilei și să îi aștepte la întoarcere. Copiii nu pot fi lăsați singuri în casă, până la vârsta de 12 ani. În școala elementară fiecare profesor își are clasa lui și elevii stau în acea clasă în marea majoritate a timpului, cu excepția orelor de muzică, arte plastice, educație fizică și științe aplicate. Acestea, combinate două câte două, dau profesorilor o oră liberă zilnic.

Școala medie e deosebită de cea generală. În școala medie, fiecare profesor își are camera lui, în care vin elevii pentru materia pe care o predă profesorul respectiv. Elevii au 4 minute să meargă de la o clasă la alta, să treacă pe la dulapul personal din hol, să își ia materialele pentru ora următoare și să ajungă la oră la timp. La început e greu, dar în două trei săptămâni se obișnuiesc și nu mai întârzie nimeni. Sau aproape nimeni. E totuși o cursă contra cronometru și nu vrei să fii pe holuri și să te izbească “valul” de elevi grăbiți.

În afara școlii publice, de unde m-am pensionat deja, am

avut și mai am ore de engleză ca a doua limbă la un colegiu din comunitatea unde locuiesc. Sunt studenți adulți, care nu stăpânesc limba engleză, veniți din diferite țări, de diferite vârste, cu niveluri diferite de educație. Mai am încă ore la acest colegiu pentru că îmi face o plăcere deosebită să ajut adulții care au venit în America și care vor să își facă un rost aici. Marea majoritate sunt destul de tineri, interesați să lucreze și chiar să își facă un business al lor. Licența pentru business este condiționată de cunoașterea limbii engleze. Este o mare răsplată să ajuți pe cineva să își ia licența sau să obțină cetățenia americană. Îi înțeleg pe acești oameni, am fost și noi imigranți și știu prin ce trec studenții mei. A da înapoi comunității unde locuiești este o bună practică în Statele Unite.

Vizite – diferite țări

Întotdeauna mi-a plăcut să călătoresc, dar asta nu e o pasiune ieftină. Îți trebuie, pe lângă timp, bani suficienți ca să o faci. Din România comunistă am avut norocul să merg în vizită la rudele mele din Austria și să fiu trimisă la un scurt curs de vară, la Birmingham, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Au fost niște experiențe extraordinare pentru acel timp. Am mers în Anglia cu ultimul grup de studenți la limbi străine, grup aprobat de partidul comunist. De ce spun ultimul grup? Pentru că în acel an, 1974, s-a interzis trimiterea studenților în țările din vest. Ca să nu ne placă prea mult acolo și să uităm să ne întoarcem la binefacerea societății socialiste multilateral dezvoltate. Încă îmi amintesc această denumire bombastică și total lipsită de conținut a societății în care trăiam.

Am mulțumit lui Dumnezeu că am reușit să vizitez alte țări în perioada comunistă. După aceea, profesoară fiind, mi s-a refuzat, de fiecare dată când am încercat, orice cerere să

plec în excursie în vest, până când mi s-a deschis posibilitatea Americii. De aici am reușit mergem să vizităm o parte a Europei, cea pe care nu o văzusem. Londra, Paris, Frankfurt, Heidelberg, Lucerna, Zürich, Basel, Strasbourg, Roma, Florența, Siena, San Gimignano sunt doar câteva dintre orașele pe care le-am vizitat ca cetățeni americani. Am vizitat și alte locuri minunate, pe coastele de est și de vest, în SUA și Canada, sau în Caraibe. Am crezut un timp că lumea ne e deschisă și aveam deja planuri pentru doi - trei ani cu ce alte locuri să vizităm. Cine se gândea că nu aduce anul, ce aduce ceasul? S-a închis lumea! Italia, țară care mi-a plăcut enorm și unde doream să mă reîntorc, nu mai prididea să își numere morții în anul 2020. Ce se întâmplă cu omenirea? Nici acum nu am găsit un răspuns și nu vreau să mă arunc în afirmații fără suport. Ce știu precis că s-a întâmplat este că au murit oameni, unii pe care i-am cunoscut, pe toate continentele, fără să se știe precis de ce și care este adevărul. Durerea a fost și rămâne, iar planurile de turism s-au încheiat, cel puțin pentru o perioadă nedeterminată.

Vizite - Înapoi în România

În anii de dinainte de pandemie m-am întors în România, în București și Ploiești, de câteva ori. Nu de multe, pentru că așa a fost să fie. Am vizitat și alte locuri dragi mie din țara care rămâne a mea, chiar dacă o alta mi-a oferit adopția. De fiecare dată am re-vizitat locuri pe care le iubeam în Ploiești.

M-am întors la bulevard. Nu mai era cum îl știam. Mulți dintre castanii seculari fuseseră înlocuiți cu unii tineri. Trotuarul era acum acoperit cu macadam, băncile schimbate. Arăta cam ca bulevardul copilăriei și adolescenței mele, dar era atât de... altfel! Încă mai doream plimbările din tinerețe. Am reușit să merg pe același bulevard, eu cu soțul meu și doi foști colegi de liceu, soț și soție, care au schimbat și ei

Ploieștiul pentru California. Era în 2007, anul când mi-am îngropat ambii părinți. Nu mai eram chiar tineri, dar duceam cu noi amintirile tinereții, iar inimile ni le simțeam ca la optsprezece ani.

Un alt moment care m-a emoționat a fost întoarcerea la liceu. Era după amiază, nu foarte devreme, dar orele nu se terminaseră încă. O fostă colegă de clasă, acum profesoară de fizică, era singură în cancelarie. S-a oferit să mă conducă prin liceu. Am găsit holul mare aproape neschimbat. Numai tabloul cu fotografiile generației noastre nu mai era acolo. Cum să fie? Trecuseră 36 de ani de când absolvisem. Am luat-o pe holurile pe care le cunoșteam atât de bine, numai ca să constat că nu le recunoșteam. Erau mai înguste, căci se construiseră pereți adiționali. Clădirea trebuia să fie conformă cu normele UE pentru cutremure. Și tuburile de pe tavan, aducătoare de aer condiționat. Același liceu dar... altfel!

Am intrat într-o clasă unde se preda limba engleză. Clasa a 10-a, parcă. Am pășit înăuntru și, spre surprinderea mea, vreo douăzeci de adolescenți au sărit în picioare și au luat poziție de salut. Fețele lor tinere, zâmbitoare, pline de respect, m-au impresionat într-atât încât abia mi-am găsit cuvintele. Era ca pe vremea mea! Nicăieri în școlile americane nu se scoală elevii în picioare când întră cineva în clasă. M-am uitat la ei și mi-a venit în minte seria noastră. Și tinerii aceștia, din anul 2007, se credeau nemuritori.

Fig. 3 Autoarea, în fața actualului Muzeu Județean de Istorie Prahova, fosta Școală Medie Mixtă Nr. 6 din Ploiești.

Fig. 4 Expoziția de la Muzeu cu costume populare vechi.

Muzeele Ploieștiului

Muzeul de Județean de Istorie și Arheologie Prahova are pentru mine o însemnătate deosebită. Când aveam 7 ani, în această clădire am pășit cu emoție în clasa întâi. Clădirea se numea Școala Medie Mixtă Nr. 6 (cu liceu), transformată apoi în Școala Generală Nr 21. Am învățat aici șapte ani, până când Școala 21 a fost mutată într-o clădire nouă, în spatele bisericii Sfânta Vineri. Un timp, cât am locuit în București, nu am mai dat atenție clădirii fostei mele școli. În anul 2018 – ultima mea vizită în țară – m-am gândit că ar trebui să îmi revăd prima mea sală de clasă. Așa că am intrat în muzeu. Stupoare! Sala de clasă nu mai era acolo. Fuseseră făcute schimbări mari în clădire și, în locul clasei mele, era un hol. Mi-am reamintit că Ioana Constantin, muzeografa care

lucrează la secția de etnografie și folclor, îmi este cumva rudă prin alianță. Am întrebat de ea și am avut parte de o vizită în muzeu, cu un ghid profesionist, de excepție. Mi-am vizitat fosta școală, care nu mai era așa cum o cunoscusem în copilărie. Era altfel.

Fig. 5 Autoarea, soțul ei și muzeografa Ioana Constantin.

Ioana ne-a arătat portretul celui care a muncit o viață întreagă pentru a organiza muzee în orașul Ploiești: profesorul Nicolae Simache. Nu l-am avut profesor, dar se cunoștea cu tatăl meu. De câte ori ne întâlneam “prin oraș” îi expunea tatălui meu, care era un bun ascultător, proiectele lui. Așa am aflat că urma să facă un Muzeu al Ceasului, încă înainte că acesta să fie deschis. Tata îmi arăta clădirea, care era vis-a-vis de Restaurantul Bulevard (fosta casă a familiei Moțoiu – prieteni ai unchilor mei) și mă asigura că, dacă profesorul Simache a zis că va fi un muzeu acolo, așa va fi. Pornind de la portretul Domnului profesor, am ajuns să văd

un muzeu de istorie frumos, îngrijit, plin de surprize. Cred că Nicolae Simache ar fi mândru de realizările muzeografilor tineri.

Atât a fost

Am plecat din orașul meu, din țara mea, de pe continentul european, și mi-am făcut altă viață, departe de locurile unde m-am născut. Nu regret că am făcut-o. Am avut credința că Dumnezeu îmi va purta de grijă, mie și familiei mele, așa cum a făcut-o în perioada neagră a comunismului. Și El ne-a purtat de grijă.

Mă întorc cu plăcere în Ploieștiul natal pentru diferite motive. La început au fost părinții și restul familiei. În timp, mulți s-au dus. Le păstrez o amintire plină de dragoste. Apoi sunt prietenii. Îi iubesc și pe ei din inimă și sunt convinsă că au avut menirea lor în viață mea și a familiei mele. Și nu în ultimul rând, sunt amintirile. Amintirea Ploieștiului a rămas și rămâne pentru totdeauna în sufletul meu. De fapt, din toată această viață rămânem cu un singur lucru: amintirile.

Arc peste timp

Dragi ploieșteni, caragialiști sau pur și simplu iubitori ai acestor locuri! În calitate de strângător al tuturor acestor trei "calități", voi puncta câteva amintiri din îndelungata mea trecere prin viață.

Vă avertizez că textul meu are două părți. Prima este o biografie "oficială" a mea, în care îmi povestesc pe scurt viața. În a doua parte am concentrat "stafidele", istoriile interesante, sub forma unui dialog (imaginar) cu un ziarist (excelent)!

Biografia "oficială"

Deci, prezentare: mă numesc Wolff Isac, după certificatul de naștere, dar de Jean mă cunoaște toată lumea. Anul nașterii, cam îndepărtat: 1939, în timpul războiului, din părinți Iosif și Liza, ambii evrei. Accentuez acest amănunt ca să se știe din ce rădăcini mozaice mă trag și de ce am avut parte de destul antisemitism în copilărie, poate mai puțin eu, dar mai mult părinții și fratele meu Morel, mai mare cu 5 ani ca mine, care a suferit rigorile aceluia "*numerus clausus*" aplicat evreilor.

Totuși, copilăria mea, cu toate lipsurile, a fost frumoasă: un bufleu cu păr blond inelat, alergând și cântând odată cu soldații care mărșăluiau pe stradă (locuiam pe strada Târgșor). Sinceritatea mea de copil prostuț era să-i coste libertatea pe părinții mei: un vecin, colonel, cu ai cărui copii mă jucam, m-a întrebat dacă am auzit nu știu ce comunicat la radio, iar eu am răspuns fără nici o rețineră că nu avem radio, că ni l-au luat... dușmanii. De fapt, fusese rechiziționat de

Primărie, ca multe altele de la evrei. Dar... au trecut toate, războiul s-a terminat, au venit rușii, URA!, URA!, au apărut comuniștii cu steaguri roșii, veselie și frăție. Evreii sunt socotiți "normali". Mama mea, venită din Basarabia încă din anii '30, a dobândit un plus. Știind bine limba rusă, a trecut la un "nivel" superior: profesoară de limba rusă! A activat mulți ani, cu un tact și un talent pedagogic rar întâlnit, talent și har pe care sigur l-a moștenit fata mea, cu ani mai târziu, ca profesoară de limba engleză.

Tatăl meu, ca mulți evrei (și nu numai) s-a înscris în Partidul Comunist, în care a crezut cu toată ființa lui, a studiat scrierile lui Marx, Lenin, Stalin, a fost participant activ la viața de partid. Un naiv! În marea epurare a evreilor din PCR, din anii '50, tatăl meu a fost pus pe "fărăș" și exclus (conform indicațiilor), pe motivul uluitor că a simpatizat cu mișcarea legionară, el, un fost deținut în lagărul de la Tg. Jiu, condamnat la moarte pentru că evadase din lagăr pentru a-și vizita familia din Ploiești, condamnare comutată apoi în închisoare, urmată de eliberarea generală a tuturor deținuților, la sfârșitul războiului. În ședința de excludere, tovarășii, bunii lui colegi, plini de mândrie patriotică (formulă cunoscută și astăzi), nu au avut curajul să-l apere, deci.... El a lucrat apoi în aceeași rafinărie unde a mai lucrat, cu aceeași conștiinciozitate care îi era caracteristică.

Dar, așa cum am spus, au trecut toate, iată-mă-s elev la școala elementară nr. 1, de pe strada Maramureș, fostă Gabriel Péri, fostă C. Enescu, în fața actualei clădiri a unui institut de proiectare, fost DSAPC, fost IPP, acum birouri particulare diverse. Locuiam atunci, de prin anii '47-'48, pe strada Eliade Rădulescu (din Rudului), o stradă care întâmplător și-a păstrat denumirea, o străduță mică, cu oameni modești, casă închiriată de la cineva din Blejoi.

Stăteam la nr. 8, iar la nr. 2 stătea Socoleanu Victor Eugen, de aceeași vârstă, cu care am fost vecin, coleg la aceeași școală apoi la același liceu și bun prieten. Astăzi suntem niște bătrâni plini de boli, care ne sunăm la telefon aproape zilnic, ne povestim ce medicamente mai folosim, fel de fel de povești, singurul punct pe care nu-l atingem este politica, pentru că odată atins, poate dezvolta discuții contradictorii și certuri inutile. Ce amintiri plăcute am cu acest prieten! De exemplu, iarna aspră din 1954, cu nămeții cât casa, a fost pentru noi o bucurie. Cu niște doage găsite pe nu știu unde, puse în picioare, am făcut prin curtea lui (lungă, lungă...) adevărate curse pe "schiuri".

Altceva. În perioada școlii, făceam în casa lui Eugen adevărate campionate de fotbal cu nasturi. Foarte ingenios, Eugen a construit niște porți mititele, masa fiind destul de lungă, porțile se înfigeau cu niște țintișoare la capete, noroc că mama lui era foarte îngăduitoare și nu l-a certat pentru acest nou model cu găuri în masă. Echipele erau formate din șase nasturi aleși cu minuțiozitate, cel de palton, cel mai mare, era bineînțeles portarul, iar mingea, nasture de cămașă. Fiecare nasture era un jucător de fotbal cunoscut. Făceam adevărate campionate, la care mai participa un prieten și coleg, Nelu Lupuțiu, care locuia în apropiere pe strada Cerceluș (fostă Stănică Marin), băiatul unui renumit doctor oftalmolog. Întâmplare cu acesta: venind împreună de la liceu, eram colegi la liceul "Caragiale", eu Nelu și Eugen, iarna, în fața casei lui Nelu, am început o bătaie cu zăpadă, când întâmplarea a făcut ca ochiul meu să "întâlnească" un bulgăre înghețat trimis de Nelu. Am făcut câțiva pași însoțit de Eugen, dar nu prea mai vedeam, era și seara târziu, n-am avut încotro și ne-am întors la domnul doctor Lupuțiu, care avea cabinet și acasă. Mamă, ce scatoalcă i-a tras doctorul lui

Nelu, de i-au zbârnâit obrazii și mi-a fost milă de el. Fără îndoială că mi-a reparat ochiul, în două zile nu am mai avut nimic.

Din perioada școlii elementare îmi aduc aminte de doi profesori, Mihnea, de istorie, o figură de haiduc, preda excelent și doamna Simionescu, de română, de la care am rămas cu plăcerea de a citi. Aaa, să nu uit..., nici la elementară și nici la liceu nu am avut norocul de avea clase mixte. Nu am avut colege în acești ani, vai de noi! Nici o grijă, mi-am scos pârla mai târziu.

Ușor, ușor, ajung la viața de liceu. Mai țineți minte, stimați foști colegi, cum ne-am botezat liceul? "Bastilia elevilor"! Of, Doamne, ce mi-ar plăcea să fiu din nou elev al acestei Bastilii, ce ne-a fost atât de dragă, cu atâtea amintiri, amintiri, amintiri.

Am avut niște profesori deosebiți, cu cine aș putea să încep decât cu profesorul Simache, profesor de istorie fără egal, povestitor excelent, director al internatului pentru elevii din provincie (era ca un părinte pentru ei), îi controla, avea grijă de cantină și multe altele, creatorul muzeului Ceasului, al casei muzeu Hagi Prodan, al muzeului de Istorie și bănuiesc că mai sunt și altele. Noi, ca niște copii proști ce eram, râdeam de anumite defecte fizice și lipsuri materiale, fiind renumit singurul lui fular, gri, pe care îl purta veșnic, în general neavând grijă de reînnoirea gardorebei sale. Era renumit nasul lui, pentru care au fost create versurile:

După un colț de stradă apare un nas

Hop și nea Simache după un sfert de ceas.

Spune, nea Simache, de unde ai scos

O așa podoabă de nas lung și gros?

Era cunoscut pentru antipatia lui pentru fotbal (îi spunea cu ironie "fusbol"). Ar fi putut deveni profesor universitar,

dar nu a vrut să părăsească Ploieștul și elevii lui dragi. Îl mai amintesc pe profesorul meu drag de română, Milica, un adevărat pedagog, care avea darul de a te captiva spiritual. Trebuie să amintesc și pe directorul liceului, Vijoli, supranumit de noi "Țăranul", din cauza înfățișării sale impunătoare (și nu numai). Despre el amintesc o întâmplare adevărată, care pare copiată dintr-o carte pe care mulți dintre noi am gustat-o în tinerețe, "Cișmigiu&Comp". A venit mama unui coleg, chemată fiind de domnul director, din cauza pramatiei de fiu-său, care îi spusese pe scurt maică-sii: *"Te cheamă Țăranul la școală!"*. Ea a crezut că acest apelativ este chiar numele directorului, s-a dus înspre el, însoțită de fiu-său, pe care l-a întrebat: *"Ăsta e Țăranu'?"*. "Da, mamă, dar nu e numele lui, să nu cumva să îi spui așa!" La timp s-a evitat un dezastru!

Fig. 1 Jean Wolff, absolvent de liceu.

Fig. 2 Reîntâlnirea clasei a X-a C după ... mulți ani. Jean este în rândul al IV-lea, primul din stânga. În primul rând, al doilea din dreapta este fostul director, prof. Andrei Vijoli.

O idee pe care nu știm cine a avut-o în școală, dar pentru câțiva dintre noi a avut efecte nedorite. Deci: clasele aveau sfredelite în uși o mică găurică la nivelul capului, pe unde cine trecea pe coridor putea spiona ce se petrece în clase.

Picați în "păcat" am fost noi, câțiva colegi din renumita clasa a X-a C. În timpul unei ore de științele naturii, cu o doamnă profesoară foarte bună, dar prea blândă pentru niște nebuni ca noi, care aruncau prin clasa cu cretă, creioane, coji de pâine, culmea a fost când bunul, dar nebunul nostru coleg Ghiculescu Dorin s-a făcut că s-a împiedicat și a plonjat până aproape de catedră. Doamna profesoară a rămas nemișcată și înfricoșată, în schimb ușa s-a deschis încet, a intrat Țăranu', care văzuse pe vizor totul, fioros, cu o lucire ucigașă în ochi, sentința, pe loc: eu, Dorinel și încă doi nebuni, eliminați pe o săptămână. Fără discuție, am plecat tiptil, tiptil, înghițindu-ne râsul. Nici o grijă, nici o zi nu am stat eliminați, fiindcă, plecați spășiți pe trotuarul de lângă curtea liceului, Dorinel întâlnește o mătușică, o trombonește cum se pricepea foarte bine, ea se duce la secretara școlii și obține... anularea pedepsei. Un băiat frumos acest Dorinel, cu un papagal adecvat, era Don Juan-ul clasei. Din păcate, acum le spune bancuri îngeritelor... s-a prăpădit acum 2 ani. Dar nu vreau să mă întristez, au murit mulți dintre colegii noștri, mai mult de jumătate, dar atunci ne trăiam viața cu veselie, fără calculatoare, tablete, telefoane savante, Netflix, muzici nebune etc. Jucam fotbal cu mingi peticite, din acelea cu maț, pe care le umflam cu pompa de bicicletă, mergeam pe stradă râzând, trăindu-ne viață în grup, cu veselie. Mai amintesc de încă un coleg, Mircea Brozici, care, la fel, stătea prin apropiere, pe strada Vasile Boierescu, avea o casă mare și frumoasă, unde eram mereu bine primit. Cu el, întorcându-ne seara acasă de la ore, aveam obiceiul să aruncăm cu pietre în casele cu ferestre la trotuar. S-a întâmplat ce era de așteptat, când a venit la liceu un bărbat cu capul "puțin spart" și a cerut anchetă severă să descopere golani care l-au "deteriorat". Nu au fost descoperiți. Mircea a devenit unul

din cei mai buni electroniști din țară, și nu numai. Nu pot să trec de capitolul "Liceu" fără a aminti de fratele meu Morel, născut în 1935, tot caragialist, având șansa de a fi coleg și prieten bun cu Nichita Stănescu, care îl pomenește pe Morel, în cartea lui de amintiri, drept un "*băiat fin, cu un deosebit simț al umorului*"!

Am ajuns la sfârșitul liceului având șansa sau neșansa de a fi ultima serie care termina școala cu 10 clase. Bacalaureatul se numea "maturitate". Așadar eram absolvent la 16 ani (începusem școala la 6 ani), un puști care nu știa pe unde să o apuce. Am hălăduit pe ici și pe colo, cu tot felul de prieteni și "cunoștințe", am avut și o aventură cu o "fătucă" cu vreo 12 ani mai mare, și măritată pe deasupra, cu care am fugit de acasă vreo două săptămâni, la un prieten din București, trăind din câteva boarfe de ale mele pe care le vindeam și din câteva obligațiuni CEC pe care le "șutisem" de acasă. Bineînțeles că părinții mei erau înnebuniți de grijă, mă căutau prin toate locurile posibile, dar până la urmă am revenit singur, precum fiul rătăcitor. Tot precum fiul rătăcitor, am fost iertat, trimis la baie să fiu spălat de păcate, am mâncat pe săturate ... un erou nu altceva!

Trebuia să mă apuc serios de treabă, am trecut prin două facultăți de care nu m-am putut lega, aterizând într-un final la STACO (școală tehnică de arhitectură și construcția orașelor). Se făceau 3 ani, cu proiecte, susțineri, examene, tot tacâmul. Titlul cu care ieșeau era: tehnician de..., în funcție de secția la care ai învățat. Am avut plăcerea de a fi coleg (eu la instalații, el la arhitectură) cu celebrul, mai târziu, Aurelian Andreescu, pe care noi îl strigam Ale. Deocamdată cânta doar la renumitele petreceri ale STACO, orchestra "nebună" și fete "mișto". Ale? Un băiat modest, curtat mult de fete, care începea să se lanseze. Păcatul lui? Îi cam plăcea paharul

(plin, nu gol)... Dumnezeu să-l ierte!

Noutăți: fiind încă în școală, m-am căsătorit cu o studentă la filozofie, apoi, la terminarea școlii, ea terminând facultatea, am fost repartizați amândoi la Ploiești, eu la TCM, ea la policlinica de copii, ca psiholog. Am dat la facultatea de Instalații, am intrat la seral, am făcut naveta la București 6 ani (cum se făcea la seral), eu eram "găzarul" care întârzia mereu la prima oră, și... în sfârșit, bravo mie, am terminat facultatea! Viața a devenit liniară, am trecut pe post de inginer, apoi pe inginer principal, am cumpărat apartament în cartierul Nord, apoi în rate o mașină Dacia și am avut realizarea vieții mele: s-a născut fetița mea, cel mai important eveniment!

Fig. 3 Eu, valsând cu fata mea.

Fig. 4 Fata mea cu pisica ei, înainte de a părăsi țara (1978).

Căpoșenia mea m-a împiedicat să devin membru de

partid, ca atare nu am putut avansa ca șef de șantier, rămânând cu un salariu relativ modest. A deveni membru de partid era modul curent de a avansa, cu toate că nimeni nu credea cu adevărat în valorile comuniste. Gândindu-mă că fata mea nu are prea multe șanse să învețe și să progreseze în viață, am hotărât, de acord cu soția mea (creștină ortodoxă), să emigrăm în Israel, ceea ce am reușit cu destule eforturi, în anul 1988, deci cu un an înainte de căderea comunismului. Fratele meu era acolo încă din 1980, după ce trecuse, până la plecare, prin loviturile grele morale și materiale create de regimul comunist (fiind retrogradat de la inginer geolog la culegător de probe). La mine aprobările au venit ceva mai ușor, apartamentul a fost "dăruit" la ILL (preț de demolare), grele au fost pregătirile, condițiile impuse, plecarea spre necunoscut!

Cu câte două valize, îmbarcați într-un avion supra-aglomerat, am debarcat pe aeroportul internațional din Tel-Aviv. Primirea, așa cum anticipam, a fost excelentă, ni s-au servit tuturor emigranților sandwichuri, ceaiuri, cafele, fructe, copiilor dulciuri, apoi am fost chemați pe rând, ne aveau pe liste, să completăm niște formulare cu ajutorul lor. Ni s-au dat niște buletine provizorii de noi veniți, pe care urma să le schimbăm cu timpul cu unele definitive. Am fost întrebați pe rând în ce localitate am prefera să mergem și ni s-a spus unde sunt locuri. Bineînțeles că am preferat Beer-Sheva, unde era stabilit fratele meu, care aștepta afară să știe unde sunt trimis (de, încă nu existau telefoanele mobile ...). S-a plecat pe rând, cu microbuze sau autocare, fiecare cu destinația lui. Am ajuns după cca. o oră la locul nostru de cazare, un fost cămin de studenți, cu apartamente bine întreținute, cu 1, 2 sau 3 camere, bucătărie, baie și diferite ustensile de bucătărie și curățenie. Incredibil cum s-a avut

grijă de noi, totul a fost gratis, mai primeam și o indemnizație în bani, aveam totul în cămin, inclusive clase speciale pentru învățarea limbii ebraice, lucru destul de dificil, fiind emigranți din diferite țări: România, Rusia, Argentina, Franța. Mai erau birouri speciale care aveau grijă de traducerea și avizarea diverselor noastre acte de studii și de muncă și care ne căutau apoi diverse locuri de muncă, în funcție de pregătirea noastră. Au fost totuși luni grele, dezrădăcinați din locurile natale, siliți să învățăm o limbă nouă, fără de care nu ne-am fi putut descurca, dar ajutați cu de toate de stat și din plin de fratele meu, care la fiecare cumpărătură a lui avea grijă să treacă și pe la noi să ne lase o sacoșă cu alimente, iar sâmbăta mergeam la ei acasă.

Învățasem binișor limba și ura!, ura!, mi-au găsit de lucru la primăria orașului, o clădire impunătoare și bine dotată, ca inginer la secția de canalizare municipală. M-am descurcat binișor, mai greu a fost cu citirea planurilor, scrise evident în ebraică și engleză, dar cu engleza eram paralel (în școală învățasem limba lui Tolstoi și a lui Molière).

Mai departe, viața a decurs normal, soția mea, care a fost mai silitoare ca mine la învățarea limbii (stătea noaptea, repetând cuvintele noi până la obsesie), pentru ea era de bază în profesie, a găsit un post ca psiholog la o școală ajutătoare, fata a mers la un liceu pentru ultimele clase, ne-am găsit un apartament cu 2 camere la etajul 7, la doi pași de locuința fratelui meu, ne-am readus mobila care venise din România și zăcuse într-un depozit imens.

Trebuie să descriu puțin acest oraș pe care l-am îndrăgit tare mult. Un oraș vechi, care se înnoiește parcă zilnic. Este capitala zonei de Sud, incluzând Neghevel (un deșert imens, întins până la granița cu Egiptul și Marea Roșie). În partea opusă, la cca. 40 de km de Beer Sheva, se întinde Marea

Mediterană, pe țărmul căreia se află două localități, Askelon și Asdod, unde ne duceam destul de des în weekend.

Să descriu puțin ce am putut vedea din Israel. Orașe. Tel Aviv, oraș colorat, viu, fără nopți liniștite, cu blocuri fantastice ca dimensiuni și arhitectură. Se circulă nebunește cu mașini din cele mai bengoase. Au o plajă minunată, renumită, cu zeci de hoteluri luxoase la malul mării. Viața de noapte este dementială, bineînțeles, prețurile apartamentelor sunt maximale.

Alt oraș la rând este Ierusalimul, Ierusalimul, oh... Ierusalimul de aur! Strălucesc acoperișurile în razele soarelui de ai impresia că orașul este într-adevăr de aur. Străzile sunt ordonate, majoritatea instituțiilor statului sunt aici, locurile sfinte ale evreilor și creștinilor sunt nenumărate. Aici este și Zidul Plângerii, unde vin să se roage din toată lumea, iar în toate micile crăpături din zid sunt bilețele pe care credincioșii își scriu dorințele, sperând că Dumnezeu îi va ajuta.

Fig. 5 Eu, pe fondul Ierusalimului.

Fig. 6 Zidul Plângerii.

Există și un cartier unde locuiesc doar evreii religioși, care au ca "normă de lucru" să se roage de dimineața până seara, să găsească înțelesuri ascunse ale cărților sfinte ale cultului mozaic. Asta pentru că păstrează anumite reguli ale religiei (să nu se lucreze sâmbăta, să nu se circule cu mașina și alte

interdicții). Există, ca exagerare, interdicția strictă de circulație cu mașina în acest cartier, sâmbăta. Curajoșii care încearcă să intre cu mașinile în această zi în cartier sunt luați la pietre de fanaticii religioși.

Ultimul oraș, dar nu cel din urmă, este din nordul țării, Haifa, unde locuiesc mulți români, veniți aici în diferite perioade. Din păcate, nu am avut timp să îl văd. Nu pot să nu amintesc de o mare celebră, în afară de Marea Roșie și cea Mediterană, și anume Marea Moartă (marea sărată - în ebraică). Este în sudul țării, împânzită de hoteluri de toate categoriile la o distanță de 70-80 km de Beer-Sheeva, unde mergeam de multe ori cu fratele meu, cu prietenii. Marea este extra sărată, se văd plutind sloiuri albe, dar nu de gheață, ci de sare. Corpul stă nemișcat în apă, fără să se scufunde. Pe plajă mai sunt recipiente cu nămol, bun pentru reumatici. Să nu uit! Țara este străbătută de drumuri, șosele, autostrăzi, toate, în stare excelentă.

Dumnezeu, făgăduind pământul Israel evreilor, nu a fost prea generos. Pământul făgăduinței era o îngrămădire de nisip, stânci și pietre, pământul sterp neavând nici măcar un strop din bogăția de petrol a vecinilor arabi. Dar strămoșii noștri și urmașii lor s-au pus pe muncă și au transformat deșertul neroditor în pământul roditor de astăzi. Fără apă, cu ploi puține, Iordanul departe, dar ingeniozitatea și voința oamenilor nu au margini. Canale de irigații și depozite imense care se umplu la căderea ploilor suplinesc lipsa de apă, iar picătura de apă de la rădăcina fiecărui firicel în dezvoltare a făcut din Israel o țară cu o agricultură extrem de dezvoltată. Plantațiile de portocali, smochini, măslini, rodii și multe altele sunt îngrijite și întreținute de renumitele Kibuțuri și Mosavuri, formații de lucru în colectiv, care s-au dovedit a fi extrem de utile și care s-au dezvoltat în timp.

Echipamentul inițial al coloniștilor era format din târnăcop, lopată și pușcă, mereu aproape pentru apărarea coloniei împotriva invaziilor arabe ce nu vedeau cu ochi buni așezările coloniștilor evrei.

Fig. 7 Una dintre cele trei surse de apă ale Iordanului.

Fig. 8 Înălțimea Golan, la granița cu Siria. Se observă postul militar de observare pentru a preveni atacurile siriene.

Să nu se creadă că arabii sunt stigmatizați. Ei trăiesc în bună înțelegere cu autoritățile locale, au orașele lor sau sunt nomazi, care trăiesc în corturi și nu trăiesc rău. Au microbuze care duc copiii lor, din corturi la școlile din orașe. Mai trebuie să lămuresc ceva, care surprinde majoritatea turiștilor... purtarea armelor de foc, atât de către soldați, cât și de o parte dintre civili. Reamintesc, dacă mai trebuie, că statul Israel nu e înconjurat de prieteni, ci din contra. Sloganul acestor state arabe: *"Evreii, aruncați în mare"*. Deci, apărarea Israelului se bazează mult pe rezerviști, care își păstrează armele, iar în cazul în care țara este atacată, cum s-a întâmplat de multe ori, ei sunt chemați prin radio, cu parole speciale, fiecare la unitatea lui. Astfel se execută o mobilizare

rapidă. Legat de atacuri, am să amintesc despre un eveniment care ne-a ținut în case, cu măști de gaze pregătite pentru a le folosi la nevoie și o cameră specială, etanșată, în timpul Războiului din Golf. Trebuia să fim atenți la alarmele de la radio, ca să ne închidem în camera etanșă, cu masca pe față și să fim atenți la radio la încetarea alarmei. Culmea este că Israelul nu făcea parte din conflict, dar... *"dă și în ăla mic, că e la îndemână"*.

Am intrat cu totul în normalitate, cu cont la bancă, asigurare la un centru de sănătate, ales de fiecare, o mașinuță ieftină, pe care urma să o schimb de-a lungul celor 11 ani cu încă 4 mașini, ultima fiind singura mașină nouă, Ford Fiesta. Am schimbat două locuri de muncă, ultimul fiind la un particular. Totul bine și frumos, dar, așa cum se întâmplă în viață, a avut loc neprevăzutul. Fata mea, elevă în ultima clasă de liceu, factorul principal pentru care pleasem din România, prin corespondența pe care o avea cu un tinerel pe care îl cunoscuse înainte de plecare, s-a hotărât să se întoarcă la el. Ca în romanele ieftine, au urmat soția mea (eu neavând dreptul să ies din țară 5 ani sau puteam pleca, dacă achitam datoria pe care statul o investise în mine), deci am ales să mai rămân puțin și apoi să revin. Dar... soarta a ales altfel, a trecut mai mult timp, eu nu m-am mai întors, am hotărât că e mai bine să muncesc în Israel și să pot participa financiar la viața fiicei mele, care între timp s-a căsătorit cu acel tânăr și am putut contribui cu un dar de nuntă substanțial.

Intermezzo: între timp am divorțat de comun acord și m-am recăsătorit, bineînțeles tot cu o româncuță, cu care am cumpărat o casuță splendidă: 2 camere plus salon, dar cu 2 curți, una mare, în spate, în față, alta mai mică, unde am organizat o grădiniță frumoasă, cu flori diverse și un mic

palmier în mijloc. Alături, pe terenul anexat curții, aveam un loc de parcare. Căsuța a fost cumpărată cu un ajutor substanțial dat de stat emigranților noi și la un preț minimal.

Fig. 9 Grădinița casei din Beer-Sheva.

Fig. 10 Palatul Justiției din Beer-Sheva, la care mi-am adus și eu o bună contribuție (poză preluată de pe pagina www.depositphotos.com).

Casă aveam, grădină aveam, mașină aveam, ce-mi lipsea? Am găsit! Un cățel minunat, un câniș mic și deștept, care în mașină se simțea ca la el acasă. După Blacky a mai urmat alt câine, Dingo, un lup belgian, care s-a atașat de noi din proprie inițiativă. Fidel și ascultător, îți înțelegea intențiile înainte de a le exprima. După câțiva ani, a născut 4 cățeluși, din care am păstrat unul, frumos, frumos și tare cuminte. Ca să anticipez puțin, trebuie să spun că toți trei cățelii i-am transportat în cuști speciale când m-am întors România.

Fig. 11 Eu și Dingo.

Fig. 12 Eu, fata mea, ginerele meu și nepoțelul (la 2-3 ani).

Deci, aveam de toate, dar m-am întors în România în anul 2001. Mulți m-au întrebat *de ce?* Răspunsul meu a fost unic: de prost! Ceea ce este adevărat, dar nu 100%. Deși rude de sânge nu mai aveam în România, în afară de fiica mea, mai aveam rudele soției, prieteni, cunoscuți, locuri dragi, teatrul românesc, bulevardul cu castani... locuri de care sunt și voi fi întotdeauna legat. De aici nu mai sunt multe de spus. Cu banii strânși acolo, mi-am cumpărat o căsuță cu o curte mare, am refăcut-o în mare parte etc. etc. Cățeii cu care am venit au murit unul după altul, i-am plâns ca pe niște rude dragi. Am reușit să mai am o urmașă a lui Dingo, tot o lupoaică și încă doi câini, colectați de pe stradă și care s-au adaptat la noi. Dar urmașa lui Dingo s-a dus și ea la raiul câinesc. Îi mai am pe ceilalți doi, au îmbătrânit și ei, la care s-au mai adăugat două pisicuțe. Ne întrebăm, eu și câinii, care din noi se duce mai repede.

Fig. 13 Eu, cam schimbat față de cum eram, dar boala bătrâneții ne apasă pe toți!

O autocaracterizare: o viață întreagă am fost un rebel, de mic nu am vrut să fac ceremonia de Bar Mitzva, ce se face băieților evrei ce ajung la vârsta de 13 ani (trecerea la maturitate), noroc că eram prea mic pentru a mă opune să mi se facă brit la naștere (dacă nu știți de brit, întrebați!). Am fugit de acasă la 16 ani cu aleasa mea, mai mare cu 12 ani decât mine, am intrat pe la 3 facultăți de unde am ieșit la fel de ușor, nu am vrut să fiu membru de partid, m-am căsătorit împotriva tradițiilor familiei cu o creștină, am recidivat și a două oară (tot cu o creștină). Nu am fost un bun evreu, nefiind un tip religios, încercând să țin cât de cât tradițiile religiei din respect pentru părinții mei, dar sper că am fost un bun cetățean. Regrete? Unul mare, mare de tot: nu mi-am putut realiza visul de a deveni actor. O singură dată am dat la institutul de teatru, dar pe vremea când erau doar câteva locuri disponibile și bineînțeles că nu am reușit. Și aveam... talent! Sau nu?

Alt regret: o dragoste din tinerețe, care s-a estompat astăzi într-o prietenie trainică, stimată de ambele părți. Viața leagă și dezleagă! Și în sfârșit, ultimul regret amintit,

Întoarcerea din Israel.

Fig. 14 Orchestra simfonică din Ploiești, la 27 septembrie 1954. Eu sunt în grupul de 4 de la vioara a doua, din care sunt notați pe poză A. Ștefanianu + Rău. Ceilalți doi suntem eu și tatăl meu, Iosif Wolff.

Vreau să închei totuși această primă parte a textului cu o notă optimistă. Am avut o viață lungă și plină de evenimente plăcute și mai puțin plăcute, oameni adevărați, unii care m-au ajutat și le mulțumesc. Sunt fericit alături de soția mea, copiii soției din prima căsătorie, fata mea, profesoară de engleză la Timișoara, ginerele meu (băiatul după care plecase fata mea din Israel), un nepot de 18 ani, talentat foc în muzică, cu ureche excepțională (perfectă), solist voce și chitară, cu orchestra lui, câștigător de premii multiple la diverse concursuri naționale și internaționale, vrând parcă să-și răzbune bunicul pentru nerealizările lui cu actoria sau vioara (de care n-am pomenit, din modestie oare?), la care am cântat binisor, fiind chiar în formația orchestrei simfonice abia formate a Ploieștiului, ca cel mai tânăr instrumentist (15

ani). Îi adaug și pe vecinii mei, care mă ajută necondiționat și nu pot să uit animăluțele de pe lângă casă. Ce mai vreau? Doar liniște...

Un interviu imaginar care lămurește multe

Salut! Sunt tipul care și-a expus mai sus ceva realități din viața-i trecută. Mi s-a reproșat că prezențarea pare destul de "seacă" și ar trebuie completată cu ceva amănunte picante. Încerc să mă conformez și, iată-mă stând de vorba cu un ziarist imaginar, care încearcă să îmi ia un interviu.

ZIARIST: Așadar, domnule Wolff, ce mai puteți adăuga cu privire la tinerețea dvs. zbuciumată?

JEAN: O întâmplare hazlie și una nefericită (care m-a marcat). Despre cea hazlie, ce pot spune? Nefiind un copil "minune", dar, totuși, foarte curios, am învățat să citesc foarte devreme, de la trei ani. Mergeam cu mama la un film (la cinema Corso, în centrul Ploieștiului), se primea la intrare un program cu subiectul filmului, actori etc. Mama mea, sub pretextul că uitase ochelarii acasă, îmi dădea să citesc cu voce tare programul, pentru plăcerea de a auzi exclamațiile vecinilor de scaun: *vaaai, dar ce mic și deștept este, câți ani are?* Între timp, am devenit "normal". Dar, să nu uit: am rămas cu patima cititului până la anii bătrâneții și, crede-mă că am fost fericit cu fiecare carte pe care o terminam. Erau foarte multe ale scriitorilor ruși sau chiar sovietici, pe care le citeam până la uzare: Tolstoi, Dostoievski, Cehov, Fadeev, Boris Polevoi, mai era un scriitor, fost pedagog, Makarenko, care a scris un roman intitulat "Poemul Pedagogic", pe care la-m citit și recitit de vreo zece ori.

Z: Dar alți scriitori nu ați mai citit?

J: Cum să nu... Jules Verne, Victor Hugo, Alexandre Dumas, Emil Zola, Camus, Romain Roland. Iar din englezi:

Galsworthy, Graham Green, Wiliam Somerset, Rudyard Kipling, i-am cam "mestecat" pe toți. Ar trebui să mai adaug și câțiva scriitori și poeți români, care m-au încântat mereu. De aceea, nu pot să înțeleg azi tineretul, care în afară de internet și telefoane nu mai e interesat de citit literatură bună, veche sau nouă. După mine, omenirea merge să se robotizeze, cel puțin în gândire.

Z: Nu fiți pesimist, tehnologia se robotizează, totul se va automatiza, eeeh..., dar gândirea NU, NU, NU! Dar să revin la întrebarea mea inițială, care e întâmplarea nefericită care ți-a rămas în amintire?

J: Păi e greu de povestit, s-a întâmplat în timpul războiului, când plecam din Ploiești înspre Târgșorul Vechi, în timpul unor bombardamente aliate care vizau în special Ploieștiul, patria aurului negru. Nu aș vrea să mai trăiesc asemenea clipe! Puzderie de avioane mișunând pe cer, artileria anti-aeriană trăgând fără încetare. Se mai vedea câte o dâră de fum și un avion în cădere liberă. Noi eram într-un camion când, deodată, în camion s-a prăbușit un parașutist aliat, sângerând abundent dintr-o rană la pulpă. Mama, miloasă, a scos o batistă și i-a apăsât pe rană, oprind oarecum sângerarea, până ce camionul a fost oprit de o patrule și aviatorul preluat. Cine știe ce s-a mai întâmplat cu el? Era tânăr și tare frumușel.

Z: Dar ceva vesel ce aveți de povestit din tinerețe?

J: O să va spun câte ceva, așa, de tânăr, neserios, cum eram pe atunci. La șaișpe' ani, absolvent arătos de liceu, dar cu fetele... ioc! Dar orice are un început. Aveam câțiva prieteni mai mari ca mine, care beau și fumau zdravăn (eu cu băutul spirtoaselor nu m-am împăcat niciodată). La o petrecere cu masă, băutura și fete vesele, am încercat și eu vreo două păhărele și am început să... aiurez. M-am cățărat

pe o masă și am început să recit cu patos actul întâi din "Răzvan și Vidra". Ca figurant, învățasem toate replicile (în trecut fie spus, am făcut figurație la teatrul din Ploiești, când actori importanți jucau la acest teatru: Toma Caragiu, Mihai Mereuță și, mai târziu, Ștefan Bănică Senior). Am recitat cu atâta patos, că una din fete mi-a căzut în brațe și... nu numai. Au urmat întâlniri pasionale, ea fiind mult mai mare decât mine și, întâmplător, "puțin" căsătorită. Soțul ei era la închisoare pentru că dezertase pentru a-și vizita tânăra soțioară.

Z: Doar atât, asta a fost tot?

J: Nu chiar, pentru că părinții mei, care fuseseră plecați la Bacău, la o soră de-a tatei, au dat peste noi, care ne hârjoneam în patul lor conjugal. Iar noi, auzind bătaia în ușă, am sărit la masa din sufragerie, cu câte o carte în mână, învățând, pasămite, pentru examenul de admitere (deși cred că ea nu avea patru clase). Taică-miu, parcă îl văd, cu o privire serioasă deasupra ochelarilor, i-a spus: *Domnișoară, ții cartea cu susul în jos!* Cam așa a fost aventura mea, la care pot adăuga că ea nu prea avea bani, se muta cu chirie de colo colo și eu după dânsa, pe ușă, fereastră, dehh... amantul de serviciu. Dar parcă e prea mult pe această temă.

Z: Nu, nu, vreau să știu cum s-a terminat.

J: Păi bineînțeles, ca în filmele proaste, soțul s-a eliberat, a auzit despre mine, m-a vizitat, a avut loc o busculadă, cu niște ouă nevinovate care stăteau în drumul lui, pe masă... Apoi dușmanul a fugit rușinos, final definitiv.

Z: Ați cam fost pui de lele, dle Wolf. Ai mai avut ceva la activ?

J: Sincer, da! Dar să trecem la un intermezzo mai serios, de exemplu școala. Am dat admiterea la facultatea de Geodezie, la care am intrat și am ieșit după un an (nu

reuşeam lucrul cu teodolitul, nivela și alte instrumente de tortură). Am intrat la facultatea de instalații. M-am împiedicat la examenul de tehnologia metalelor (nici până azi nu suport să văd diagrama fier-carbon). Noroc că azi nu mai există tehnologia metalelor la această facultate. Biata maică-mea, l-a învinovățit pe profesorul Sinescu că din antisemitism m-a picat, nu că fiu-său era cam licheluță, dovedindu-se apoi că acest profesor era evreu.

Z: Hai, hai, dați-vă mare că erați un golănaș simpatic, dar până la urmă cred că ați reușit la ceva.

J: Ei da, am intrat la STACO, școala tehnică de arhitectură și construcții ale orașelor, ținea trei ani și ieșeau tehnician la secția pe care o urmai. Am avut colegi, "unul și unul", copii isteți și talentați. Important este că în anul 2 m-am căsătorit, dar aici începe altă poveste.

Z: Spuneți, spuneți, că m-ați făcut curios. Cum v-ați lăsat prins în laț?

J: Aici povestea este mai lungă și nu a început bine. Cu viitoarea soție mi-a făcut cunoștință chiar maică-mea. Erau amândouă colege la aceeași școală, la Tomșani, mama, profesoară de limba rusă și ea, învățătoare (făcuse institutul pedagogic). Mama mea m-a întrebat odată dacă nu aș vrea să mă întâlnesc cu o fată serioasă, nu că toate "fufele" mele. Ca să îi fac pe plac, ne-am întâlnit, am mers la film (Colorado), și... ne-am lipit. Drama acum începe, deoarece am vrut să ne căsătorim, dar părinții mei nu erau de accord (eu evreu, ea creștină), dar băiatul, adică eu, era inventiv: am furat certificatul de naștere și, împreună cu al ei, le-am depus la primărie și am dispărut 2 săptămâni din Ploiești, urmând să ne întâlnim la dată fixată la primărie. Dar când e să nu fie... Am fost turnați de o funcționară de la primărie și încercarea 1 a eșuat. Nici o grijă, a urmat încercarea 2, definitivă, la

București, martor fiind prietenul meu de o viață, Ștefan, cu prietena lui. La ieșire am băut bere. Am spus DRAMĂ, fiindcă acum începe... După 3 săptămâni de "ilegalitate", a trebuit să le spun părinților. Reacția lor: s-au culcat câteva nopți pe dușumea, aceasta fiind la evrei tradiția când le moare cineva din familie. Noi ne-am continuat viața la părinții ei, care erau mai permisivi. Eu am rămas ferm și nu am admis să divorțez, iar după 2 luni spiritele s-au calmat, soția a devenit singura fată a familiei (fratele meu nu era încă căsătorit). Noi ne-am continuat studiile, eu la STACO și ea la Secția de Psihologie a facultății de Filozofie, de la Universitatea București.

Z: Ați cam lungit-o cu povestea însurătorii, dar m-ați impresionat. Poate aveți ceva din trecut cu care să râdem puțin.

J: Am destule, dar nu vreau să îți ocup prea mult spațiu, să nu se supere secretarul de redacție. Să zic una singură. Pe vremea când eram student la instalații (la seral, în timpul zilei lucram), nu învățam, dar mă duceam cu prietenul meu la biblioteca facultății și făceam mișto de fete. Fiindcă nu prea avem bani, făceam diverse pariuri pe care le câștigam bineînțeles. Unul din ele a fost așa: desculț, cu pantofii într-o mână și ciorapii în cealaltă, am mers pe trotuarul de la Armenească până la facultatea noastră, în râsetele colegiilor care mă încurajau. Am avut un câștig substanțial. Mai vrei?

Z: Nu, mulțumesc, nu vreau să dau exemple negative tineretului, care și așa are destule. Din perioada studiului la seral, combinată cu munca la trustul de construcții, aveți ceva de comentat?

J: Ohoo, destule! Cum crezi că te simți atunci când, după 8 ore de muncă, să alergi la gară, apoi la autobuz și, cu respirația șuierând, să deschizi sfios ușa clasei și în aprobările gălăgioase ale colegilor (a venit găzarul!) să te

așezi în bancă, asta dacă profesorul te primește. Apoi seara, la ore de noapte, 22-23, luam trenul pe care îl puteam ajunge și, presupunând că găseam autobuz, îl luam, dacă nu, apostolește până acasă, tocmai în cartierul Nord, unde locuiam. Să nu uit, aveam abonament pentru tren (când nu, mergeam pe "blat"), dar trenurile de noapte erau majoritatea accelerate, la care trebuia să scot tichet. Dar noi, navetiștii seraliști, aveam sistemul nostru brevetat: trecea unul dintre noi din compartiment în compartiment și aduna câte 1 leu de la fiecare dintre noi (pentru "broșură", sanchi) și suma adunată era donată nașului. Zi după zi, noapte după noapte, timp de 5 ani jumate', cât se face la seral!

Z: Nu vă puteți plânge, pentru că v-a și plăcut!

J: Sincer, da, mai ales că uneori, când era trenul destul de gol, mai agățam câte o păsărică răătăcită, să o depun într-un cuibușor. Dar trecând la amintiri serioase, trebuie să recunosc că pentru terminarea facultății am fost ajutat și de ușurarea muncii ce o aveam de executat la TCM, la grupul de instalații unde lucram. TCM era compus din 3 grupuri de construcții și unul de instalații. Grupul de instalații avea și el 3 șantiere, Nord, Vest și Valea Prahovei. Directorul grupului de instalații era ing. Maier, care deși nu era evreu, ci german, m-a protejat în sensul că m-a făcut un fel de dispecer de-al lui cu urmărirea sarcinilor pe care le trasa, deci o muncă flexibilă, organizată pe un fel de panou conceput tot de el. A avut o soartă ingrată. A vrut să plece în Germania și a fost prins la graniță, cu toate actele de studii. S-a stins... Dumnezeu să îl ierte!

Z: Ceva mai deosebit din facultate?

J: Mi-e cam rușine să recunosc, dar nu am spus tot adevărul referitor la facultatea de 5 ani jumătate pe care o urmam. Atâta dura în mod normal, dar eu am prelungit-o cu

încă un an. Nu am luat o restanță din anul al cincilea și a trebuit să-l repet. Totuși, a fost ca un an de relaxare pentru mine, deoarece, făcând rost de un certificat medical pentru internări repetate, cu boli aiurea, mi s-au echivalat toate examenele pe care le luasem odată, dar, conform regulamentului școlar, ar fi trebuit să le dau din nou. Deci a rămas o singură materie, la care trebuia să asist la ore și bineînțeles... să iau examenul. De curiozitate, știți care a fost materia? Instalații de încălzire și ventilare, la care am avut mai târziu și proiectul de diplomă, iar și mai târziu am devenit mare expert.

Z: Laudă-mă, gură! Dar ce făceați în timpul care vă rămăsese liber?

J: Bineînțeles că acasă nu se știa nimic, așa că am zburdat pe la diferite culcușuri, unde eram așteptat și primit ca un rege. Am avut însă parte și de o dragoste minunată, care din păcate a trebuit să se întrerupă atunci când s-a născut fata mea.

Z: Bun, ați terminat facultatea, ați revenit în familie, ați mai făcut "năzdrăvăni"?

J: Oarecum! Am intrat pe linia familiilor normale, am fost avansat, trecând de la tehnician la inginer, mă ocupam acum de problemele de instalații de încălzire. În 1977, mi-am cumpărat mașină, puteam pleca în excursii, plimbări etc. La un moment dat, mi s-a propus să preiau (suplimentar) un post de profesor la centrul de calificare al trustului, unde urma să predau tehnologia instalațiilor. Mulți ani de atunci, am predate diverselor clase de necalificați, de ridicarea calificării, de maiștri și chiar de tehnicieni și proiectanți veniți de la IPP, ICITPR , Gaze, Apă, ICRAL etc., pentru a-și putea ridica încadrarea.

Dacă pentru muncitorii de diverse categorii exista o bună

înțelegere a materiei predate de mine, pentru categoriile de tehnicieni, desenatori, proiectanți, din atâtea instituții, cu unele fiind chiar în colaborare instituțională, materia se discuta la alt nivel, iar cu elevii mă înțelegeam super, mai ales că 90% dintre ei erau ... femei, așa că au urmat ani destul de... tumultuoși (arătasele ființe trebuiau bine meditate!). Am mai avut și ceva ore la liceul de construcții, care nu au fost pe gustul meu. Predam materii care nu-mi plăceau (protecția muncii, desen)

Z: Deci, să înțeleg că în afară de activitatea profesională, v-ați lărgit "câmpul de activitate"!

J: Ziaristule, nu fi ironic! Dacă deodată ți s-ar întinde o crenguță cu fructe proaspete, nu le-ai culege? Păi eu ce am făcut? Pe deasupra, având mașină, mă puteam deplasa mult mai rapid și mai discret în diverse locuri. Dar ar cam trebui să închei cu partea de divertisment.

Z: Adică?

J: Păi, se adună hotărârile care mi-au schimbat destinul. Una a fost imposibilitatea de a avansa din cauza "baremului": nu ești membru de partid, rămâi acolo unde ești, nemernicule! Membru de partid nefiind și nevrând a fi! Ca un paradox: am avut mulți prieteni membri de partid, care nu credeau o buche din ideologia partidului comunist, iar eu, care nu am fost și nu am vrut să fiu comunist, înțelegeam și aprobam ideologia și țelurile comunismului, dar total nu eram de acord cu modul de aplicare și cu noua aristocrație din țară, care conducea prin dictatură. Industrializarea, locuri de muncă, învățământ gratuit, vacanțe gratuite, sistem sanitar gratuit și altele care erau plătite de stat erau bune, erau minunate, dar, fiind aplicate forțat, era firesc că nu vor putea dăinui. Eu însă nu mai aveam de gând să aștept până se va termina dictatura, așa că ...

Z: Stați un pic, parcă ați spus hotărârile, deci n-a fost doar una. Care sunt celelalte?

J: Păi ar fi două, de tip... meteo: cutremurele din 1977 și 1986. Primul mi-a dat impulsul, al doilea m-a hotărât. La primul, eram cu toată familia și în plus cu mama mea (eram vecini de apartament). Cea care a luat hotărârea de a ne împinge pe toți în cadrul ușii a fost mama mea, care știa mai bine ce trebuie făcut în asemenea cazuri și ne-a împins cu slabele ei forțe (din cauza bolii de inimă avusese un picior amputat). Daune materiale nu prea au fost, dar stresul emoțional, cumplit. La al doilea cutremur, am avut șansa să nu fim acasă, ci pe malul lacului Snagov, în cortulețul nostru. Acasă am găsit mai multe distrugerii decât la primul, dar totul reparabil. Atunci mi-am zis: *pa, România, plecăm în Israel!*

Z: Probabil că nu ați plecat prea ușor, știu că erau multe de îndurat pentru a putea pleca din țară!

J: Prea ușor zici? A fost infernal! Aprobări de la securitate, avizări de la ambasadă, apoi vânzarea mobilei și a diverselor articole din casă, bucată cu bucată, cel mai greu mi-a fost să mă despart de dragele mele cărți, pe care nu aveam voie să le iau (de ce? poate știe cineva ce activitate subversivă ar fi provocat). Pe scurt, am reușit să trimit cele mai dragi cărți, în pachete de câte 5 bucăți (asta era limita), fratelui meu din Israel, care mi le-a pus în ordine până voi ajunge acolo. Deoarece am avut o bibliotecă imensă, executată de mine, pe două laturi ale sufrageriei, din podea până în tavan, din celule interșanjabile, am dăruit-o bucată cu bucată prietenilor mei. Majoritatea cărților de care a trebuit să mă despart au fost dăruite sau vândute la bucată în talciocul din București (puse pe un cearceaf, printre vânzătorii de vechituri). Îmi amintesc că, uneori, deși mi se cerea o carte expusă, renunțam să o mai vând. Bineînțeles că

la serviciu a trebuit să renunț, conducerea m-a ținut cât s-a putut, iar colegii mi-au urat, din inimă, noroc! Am mai avut alte alergături și am cheltuit alți bani pentru cumpărarea unui set de mobilă (doar pentru o cameră, asta era regula), pentru comanda unei lăzi de dimensiuni special, în care să fie introdusă mobila și altele... dar nu te mai plictisesc.

Z: Tocmai acum, la punctul culminant, mă lasați?

J: Așa e, acum urmează o parte importantă. Mai înainte însă țin să povestesc o întâmplare haioasă: eram la încărcarea mobilei și a lăzii în camion, ma ajuta un prieten bun, care ținea mult la mine. Un neica nimeni care trecea pe stradă a exclamat cu răutate: *aha, pleacă jidanul!* Eu n-am zis nimic, dar prietenul meu Mihai a fost prompt: *să-mi mânănci curul!* (de fapt, a zis mult mai colorat, imposibil de reprodus). El era măi enervat și mai furios ca mine. Un băiat excelent, pe care, peste ani, l-am găsit cu meritele-i recunoscute, consilier important la primărie (cu probleme europene), neafiliat la nici un partid, rămânând astfel pe acest post ani de-a rândul. Păcat că relațiile noastre s-au răcit!

Z: Aștept urmarea cu nerăbdare...

J: Plecarea și adaptarea într-o țară nouă. Despre plecare, sosire și cazarea într-un fost cămin de studenți am mai pomenit în precedenta scriere. Trebuie totuși să reamintesc că primirea a fost excelență în totalitate, cu multă grijă la amănunte. Clădirea în care am fost cazați aparținea ministerului emigrării și avea birourile administrative cu diverse funcții: de traducere și autentificare a unor acte necesare emigranților din clădire, de găsim de locuri de muncă, de găsim de locuințe și ajutare a celor care voiau să plece, de rezolvare a tot felul de probleme care se iveau. O problemă esențială pentru emigranți era învățarea limbii ebraice, care nu e deloc ușoară, nefiind asemănătoare cu nici

o limbă europeană. Totuși, există aceleași număr de vocale și consoane ca în limba română, cu deosebirea că vocalele sunt mute, ele căpătând valoare prin înțelesul cuvântului. În plus, mai există semne diferite pentru aceeași consoană (c, h și t) și mai sunt semne diferite de consoane la sfârșitul unor cuvinte. Ușor, nu? Interesant este sistemul de predare: clasele fiind în aceeași clădire, firesc, sunt compuse din emigranți din diferite țări, iar profesoară predă în limba ebraică, pe care de fapt trebuie să-i învețe pe cursanți! Nu știu cum, dar reușea! Prin cuvinte ajutoare, semne, imagini, reușea! Încă două curiozități specifice la această țară. Prima: nici un emigrant care nu se putea exprima corect în ivrit (ebraică), nu putea fi luat în râs sau ironizat de "sabri". A doua deriva din prima: "sabri" fiind cei născuți în Israel. Sabru, este un fruct specific Israelului, cu exteriorul plin de țepi, dar interiorul zemos și dulce, așa cum sunt israelienii: duri și "țepoși" la suprafață, calzi și buni la interior.

Z: Continuați, vă rog, cu amintirile despre oraș, despre țară!

J: Aici sunt atât de multe de spus că nu ar ajunge o seară întreagă de povești! Să o iau pe rând. Localitatea pe care am ales-o să ne stabilim (datorită în mare parte lui Morel, fratele meu, care era stabilit aici din 1980), Beer Sheva, este în sudul țării, în deșertul Negev. Este al doilea oraș ca suprafață după Ierusalim și al șaptelea ca număr de locuitori. Puțini emigranți aleg Beer Sheva, majoritatea se îndreaptă spre localitățile din centru și Nord. Beer Sheva înseamnă în ebraică 7 fântâni (beer = fântână, sheva = șapte). Este sediul universității Ben Gurion, are 5 campusuri, cca. 20.000 de studenți, câteva institute de cercetare afiliate: de biotehnologie, de științe și tehnologie nanometrică, de cercetare a deșertului (unde a lucrat și fratele meu), de

cercetare a istoriei Israelului și a Sionului. În Beer Sheva se mai află un spital imens, renumit și peste hotare, o imensă grădina zoologică, un muzeu de artă, un monument ridicat eroilor căzuți pentru apărarea Israelului, un muzeu al forțelor aeriene israeliene, un muzeu arheologic, teatrul municipal, un conservator modern, dar și clădiri noi și modern, pe lângă unele vechi și chiar moschei ale musulmanilor. Mai sunt poate și unele de care nu-mi amintesc, dar vreau să-mi arăt admirația pentru acest popor, care își onorează înaintașii și își venerază eroii căzuți în apărarea patriei.

Z: E, într-adevăr, impresionantă această cinstită. Dar despre școală, copiii, educație?

J: Înainte de toate, vreau să accentuez educația copiilor împotriva rasismului. Copiii sunt învățați că între ei nu trebuie să existe dușmănie, copiii evrei sau arabi trebuie să fie prieteni, asta spre deosebire de educația din țările arabe, unde ura împotriva evreilor e inoculată de la naștere. Sloganul pe care îl repetă obsesiv: evreii aruncați în mare! Educația în școli nu prea e pe gustul meu, existând o familiaritate prea mare între elev și profesor, dar asta e tendința occidentală, democrație la toate nivelurile. Voi aminti o întâmplare cu fata mea. Era elevă la un liceu din apropiere și se descurca mulțumitor. Cum se mai întâmplă, a primit o notă proastă la nu știu ce materie, după care a urmat o lucrare scrisă. În ziua așteptării rezultatului, fata mea a dispărut! Am căutat-o în sus și în jos, am fost pe la prietenii ei, am dat telefoane ...nimic! Într-un sfârșit, am găsit un bilet, în care ne spunea că nu a făcut bine lucrarea și că îi este rușine să mai vină acasă. Eu fiind tatăl și prietenul ei, m-am gândit la cum s-ar gândi ea când se va liniști. Deci ea știa că în seara aceea aveam antrenament de volei, jucând la o echipă în care fusesem "adoptat" (primisem de la ei echipament de

calitate; treningul mătăsos primit de atunci îl mai am și acum în perfectă stare), așa că mă va aștepta în preajma sălii de antrenament. Așa a fost. O văd într-un târziu, micuță, tristă și speriată, aruncându-se de gâtul meu, plângând și, printre suspine: *eu nu sunt bună de nimic, ce să mă fac?* Am căutat să o liniștesc, că ea învăța bine, dar nu pentru note. A continuat să bocească, spunând că ea nu are nici un talent, ce va face în viață? Am căutat să o domolesc, să-i arăt că majoritatea oamenilor sunt normali, fără vreun talent, dar fac bine ceea ce fac, iar la ea poate mai târziu va înflori acel talent, de care încă nu știe. S-a liniștit, am lăsat antrenamentul, ne-am întors acasă îmbrățișați. Am avut dreptate, a arătat mai târziu un talent pedagogic extraordinar, a avut generații de elevi care au învățat engleză de la ea și au ajuns să studieze în Marea Britanie și care îi scriau scrisori de mulțumire! Te iubesc la fel, fetița mea!

Z: Măi, măi, măi, ce tătic sentimental avem! Dar chiar aveți o față pe cinste! Unde este și ce face?

J: Trăiește în Timișoara, măritată cu un băiat minunat, are o dulceață de copil, talentat cât cuprinde, cu o ureche perfectă, chitarist, cântăreț, cu o formație a lui, plin de premii naționale și internaționale. Ce să fac, mă laud și eu cum pot și cu cine pot!

Z: Cu laudele stai bine, să văd dacă te mai lauzi cu munca pe care ai făcut-o acolo, în Israel.

J: Este o zonă cu destule suișuri și coborâșuri, ca peste tot. După cum știi, am lucrat un timp la secția de canalizare a orașului, la primărie. Am pus în ordine planurile rețelei de canalizare a orașului, am refigurat pe planuri conform terenului traseele neevidențiate, pentru care a trebuit să execut de unul singur tot felul de munci necalificate (am ridicat capace de cămin, am coborât în unele, am măsurat),

apoi am făcut schițele respective, totul singur, singurel. Cred că m-am descurcat onorabil. Șefii mei erau mulțumiți de munca mea, ne înțelegeam bine, dar ....vine surpriza! Alegeri locale, s-a ales un nou primar, cu o nouă administrație. Au urmat restructurări și, la fel ca peste tot, ultimul venit va fi primul plecat! Ăla eram eu. Deci, am plecat, cu ceva despăgubiri, dar îmi trebuia un nou loc de muncă! Cine m-a ajutat, dacă nu fratele meu bun și iubitor să nu fiu mult timp amărât? El și un alt prieten comun, tot ploieștean, m-au trimis la o firmă de instalații condusă de cineva venit tot din România, dar de mult timp. Firma se numea Herouth ("libertate", în română), fiind o unitate a Histadrutului, adică sindicatul israelian, o putere fantastică a țării, cu multe proprietăți și membri în Parlament. Se pare că azi i s-a mai diminuat puterea. Pe scurt, m-a văzut, m-a "plăcut", m-a angajat!

Z: A durat mai mult această nouă "dragoste"?

J: Păi, cam da. Au fost ani frumoși, în care am învățat lucruri noi, m-am perfecționat în izometrie, adică executarea unor schițe în care să apară cele 3 dimensiuni care se pot măsura și verifica în mod real. Astfel, plățile se puteau face corect, dacă schița era clară și corect dimensionată. Aveam de asemenea, câteva puncte de lucru pe care le coordonam. Totul era bine și frumos.

Z: Stai, stai, sunt sigur că acum urmează un "intermezzo"!

J: Cum le știi tu pe toate, gazetărașule, da, așa-i. Probabil știi din scrierea mea precedentă, fata mea s-a întors în România, la băiatul care o iubea și cu care se va căsători mai târziu, a urmat apoi soția, urma să plec și eu, dar unul dintre noi trebuia să rămână pentru a întregi o perioadă de 5 ani. Sau puteam pleca dacă achitam suma pe care statul o investise în noi. Am ales să rămân, să mai câștig niște bani cu

care să mă întorc, dar ... am rămas mai mult decât am preconizat, relațiile mele cu soția s-au răcit, ne-am despărțit de comun acord. După o perioadă "monahală", m-am recăsătorit tot cu o "româncuță", care a venit la mine în Israel și care a primit drepturile convenite ca emigrantă.

Z: După acest "intermezzo", nu vreți să continuați cu viața dvs. de zi cu zi, schimbările materiale, situațiile noi?

J: Ce pot să-ți mai spun? Am avut o evoluție mulțumitoare din punct de vedere financiar, am schimbat mașina cu ceva mai de soi (de câteva ori), m-am mutat într-un cartier nou, încă în construcție, o casuță minunată, din barne solide, sistem duplex. Și cu cumpărarea casuței a fost o poveste pe care vreau să o spun. Un bun prieten, Adrian, pe care îl cunoscusem acolo, mi-a propus să ne cumpărăm împreună două casuțe alăturate, sistem duplex, urmând să facem o ușă între noi, să realizeze el un sistem de condiționare a aerului (era perfect la automatizare). Eu m-am lăsat convins cam greu, aveam deja o locuință foarte bună, aproape de fratele meu, aproape de centru, dar la etajul 6 (cu lift, bineînțeles). Cartierul propus era încă în construcție, la marginea orașului, în deșert. M-am lăsat convins, iar în ziua respective, când trebuia să ne întâlnim la biroul pentru opțiuni, unde am stat 2 nopți și o zi la rând (fiind mulți doritori), el nu a venit. Mai târziu mi-a spus că s-a ... răzgândit, că se va întoarce în România. Eu nu m-am răzgândit, am ales o jumătate de duplex, după un plan de sistematizare care ni se prezenta și m-am orientat bine. Mai târziu, ne-am întâlnit în România (el, din București, soția lui tot româncă mai avea rude în România).

Z: Adică cum v-ați orientat bine, doar toate casuțele erau la fel!

J: Da, dar străduța mea era cea mai apropiată de căile

principale de acces. Am mai așteptat câteva luni până s-au dat în folosință primele căsuțe, dar după mutare am mai stat câteva luni fără telefon (nici public), fără nici un mijloc de transport în comun, fără nici un magazin alimentar. Era doar un întreprinzător, care cu o rulotă mititică vindea diverse alimente și, mai ales, bere însetaților români care lucrau în continuare pentru definitivarea zonei. După aceste câteva luni de austeritate, am intrat în rândul lumii, ni s-a montat telefon, au început să circule autobuze, s-a asfaltat peste tot, s-au deschis magazine cu de toate, parcă o baghetă magică a transformat totul în zonă super locuibilă. Au urmat realizări pentru casă, o grădină frumoasă (cu greu, nefiind pământul roditor din România!), în spatele casei am construit un spațiu de odihnă unde puteam ieși seara, pe răcoare, la o cafea sau cu prietenii la câte o petrecere cu mâncare, băutură, muzică, dans... În jurul nostru alergau 2 câini minunați, un caniche și un ciobănesc, care participau la distracție. Nu lipseau din meniul casei, micii românești și fripturile fragede de porc, totul pregătit pe un grătar construit tot în curte.

Z: Ha, ha, ha, mi-ați cam făcut poftă! Păi mâncați carne de porc? Aveați voie și erau prăvălii care vindeau?

J: Probabil că mulți nu știu că la evrei carnea de porc este impură și este interzis să se mănânce. La noi în casă această interdicție nu a existat și nici în Israel nu am aplicat-o. În Beer Sheva exista la început un singur magazin care vindea carne de porc (trebuia o autorizație specială), cu timpul s-au înmulțit, au ajuns la 5-6 magazine. Trebuie să amintesc că în această perioadă am putut chema în vizită la noi pe mama soției, pe care am putut-o plimba cât de cât prin țară (nu prea mult, deoarece era bolnavă de inimă și a avut o criză), apoi, pe rând, pe cei 2 băieți ai soției, veniți să lucreze temporar în Israel. Cel mic, frumușel și deștept, cu o bună

calificare (sudor), a fost chiar de 2 ori în Israel, de ambele dăți s-a întors acasă pe motiv de ... iubită. Gelozia, bat-o vina! A fost plăcut și apreciat de șefi și colegii de echipă. Băiatul cel mare a lucrat o lună ca necalificat pentru aș putea plăti taxele școlare la facultatea de Drept, unde era student. Amândoi s-au încadrat perfect în societatea israeliană și-au făcut prieteni, cel mic, Cristi, a învățat chiar binișor limba ebraică. Am fost de asemenea chemat la nunta fiicei mele, la Timișoara, unde am avut bucuria de a dăru-i ca dar de nuntă o sumă de plecare în noua ei viață. Acum conștientizez că a fost ultima dată când am dansat ca un nebun toată noaptea. Era în '97, ehei...

Z: Da, e mult de atunci, vreți să spuneți că nu ați mai petrecut deloc?

J: Ba da, dar moderat, fără mari desfășurări de "forte". Dar îți sunt dator cu continuarea muncii mele în Israel. Deci lucaăm la Herouth, directorul care mă angajase era tot din România, dar venit de copil, era de acum în vârstă, s-a pensionat. "Schimbarea stăpânilor, bucuria nebunilor" e o zicală. Eu nu m-am bucurat firește, dar s-au bucurat alți salariați (emigranți din Rusia), căci noul director era, ce să vezi, din Rusia. Ca să fiu sincer, nu existau diferențieri între emigranți, ruși, români, argentinieni sau etiopieni, dar dacă îți vine șef un om de-al tău din patria mamă, te cam bucuri. Pe scurt, eu, cam bun de gură, nu prea eram de acord cu unele măsuri preferențiale, nu ne-am înțeles și, ca peste tot, șeful are întotdeauna dreptate. M-am ambiționat și am părăsit, nu fără regret, această firmă.

Z: Cred că urmează un nou capitol de "peregrinări", așa-i?

J: Desigur, nu aveam încotro. Noroc de prieteni, același Dorin Elovici, care mă "dirijase" la Herouth (despre care

acum am aflat că e tare bolnav!), m-a prezentat unui cablan (cablan = antreprenor, în ebraică) renumit de instalații, cu sediul la Tel Aviv, dar cu șantiere în toată țara. Bineînțeles că am preluat șantierul vast din Beer Sheva, cu câteva puncte de lucru din oraș și împrejurimi: locuințe, spații comerciale, un complex energetic, reparații la clădiri ale spitalului și ale universității, porțiuni ale rețelei de canalizare, instalații pentru stingerea incendiilor la un aeroport militar din apropierea orașului. Un șef de șantier este un “fac totum” la punctele lui de lucru (tehnic și financiar). El are ca ajutoare de neprețuit pe șefii de echipă, cu care trebuie să colaboreze permanent. Cam asta e, am avut o relație excelentă cu patronul, d-l Cohen, relație pe care am conservat-o până în ziua de azi.

Z: Totul era bine, serviciu bun, casă, mașină, prieteni de suflet, chiar și cățeluși, de ce v-ați întors?

J: Simplu! Situația firmei s-a cam deteriorat, nu prea mai aveam de lucru în Beer Sheva, patronul m-a luat să lucrez la el la birou, să verific documentațiile, dar îmi era greu să fac naveta zilnic la Tel Aviv, de aceea a trebuit să renunț. Am lucrat la câțiva cablani particulari, fără contract, unul era chiar arab, toți au fost corecți, dar ... totul era temporar. Soția mea lucra la o universitate particulară din Beer Sheva, unde învățau studenți evrei și arabi, fără nici o problemă rasială. Am hotărât de comun acord să ne întoarcem, dar nu ne-am fixat o dată precisă. Și de această dată, destinul a hotărât în locul nostru. Într-o bună zi (cum se spune în românește), ne-a vizitat o doamna necunoscută, care ne-a întrebat direct dacă nu vrem să vindem casa!? Nu vorbisem cu nimeni despre intenția noastră dar ea ne-a lămurit de ce ne-a ales, casa având o poziție foarte bună, aproape de toate mijloacele de circulație, ea având o firmă de cofură și o

clientelă numeroasă, dar casă ei de atunci fiind mai izolată, undeva la periferie. Ne-a cam luat total pe nepregătite, am răspuns doar peste câteva zile, când am pus câteva condiții, am căzut de acord asupra sumei, am primit un avans, urmând să o anunțăm când e casă goală. Din banii primiți, mult mai mulți decât am plătit noi (ajutați de stat), deoarece prețul caselor se triplase, s-a plătit restul de la casă și a mai rămas destul de mult pentru a ne întoarce cu ceva în buzunare.

Z: Și asta a fost? Plecarea nu v-a ridicat greutatea?

J: În afară de despărțiri, totul a mers șnur. Am vândut tot ce se putea vinde, mașină și mici nimicuri, formele și plecarea au fost infinit mai ușoare decât la venire. Am găsit prin telefon o firmă de transport, care a trimis un delegat. A văzut, a evaluat, ne-a spus cât ne costă și am acceptat. Peste 2 zile a venit delegatul cu un container imens și numai cu 2 zdrahoni, care au făcut absolut toată treaba: toată mobila, frigider, aparate electrice, mașină de spălat, vase, pahare, bibelouri, tot, dar absolut tot, a fost împachetat și ambalat în ambalaj special, legat și băgat în lăzi special, care au fost numerotate și la fiecare număr se atașa lista cu conținutul. Am rămas uimit cum saltă muncitorul cu frigiderul în spate direct în container, singur! În 4 ore totul a fost gata, au pus lacăt solid la container, ne-au dat cheile, le-am dat cecul, ei au transportat containerul în port și a fost încărcat pe vasul care urma să plece. Peste 2 zile am plecat în România, urmând să recuperăm containerul în portul Constanța.

Z: Nu se poate, asta a fost tot? Chiar că ați avut noroc. Mă bucur.

J: Nu te bucura prea mult, greutatea au început, aici, la noi. În prima urgență, casa, în care să putem depozita bagajele din containerul care din moment în moment urma

să sosească. Până una alta, am locuit cu căței cu tot în apartamentul soacrei mele, care, sărmana, nu a apucat să ne mai vadă, deoarece murise cu câteva luni înainte. O problema foarte greu rezolvată a fost reobținerea buletinului de România, fără de care ar fi trebuit să plătim taxe pentru toate bagajele din container. Deoarece birocrăția era încă la ea acasă, repatrierea s-a făcut tare greu. Am reușit cu multă alergătură, bani și pile. Apoi, am cumpărat urgent o mașină pentru a mă putea deplasa la Constanța, deoarece sosise containerul, iar distanțele între birourile din port sunt kilometrice, imposibil de parcurs cu piciorul într-o zi. Am reușit să obținem aprobările și am obținut cu rugăminți și "argumente" să ne amâne trimiterea containerului până vom găsi casă unde să îl depozităm și, bineînțeles, unde vom locui. Nu mai voiam apartament la bloc, mă "spurcasem" la casă cu curte. După multe căutări, la un anunț din ziar, am sunat, mi-a deschis o bătrânică, parcă era Sfânta Vineri și am văzut curtea visată, mare, cu trandafiri, cu câțiva pomișori... Interiorul casei nu prea m-a interesat, știam că o voi reface.

Z: De unde ați avut bani? Mașina, casa, reparațiile au costat ceva!

J: Norocul m-a urmărit în privința caselor. În Beer Sheva, prețul caselor crescuse galopant – deci am vândut-o în câștig. În Ploiești, și cred că în toată țara, prețurile la locuințe scăzuseră dramatic și am cumpărat-o la preț foarte mic. Am dat OK-ul să-mi trimită containerul, l-am luat de la gară, l-am descărcat în curte, am pus toată mobila în mijlocul casei, am acoperit-o, am început refacerea casei. Am mărit baia cu obiecte sanitare noi, am betonat pardoseala unei camere, am schimbat toată instalația electrică, toată instalația de apă, am făcut instalație de încălzire cu centrală termică ș.a.m.d. Mi-am făcut singur grădina, pomi noi, viță de vie, un chioșc

pentru stat afară, deh, ca la Beer Sheva ...Deși au mai fost perioade mai dificile, nu le mai comentez, greul a trecut. Cred că ți-am împuiat capul destul, iar tu ca un ziarist bun ce ești, să mă mai corectezi pe ici și pe colo, "prin părțile esențiale".

Z: Ceva de încheiere?

J: Nu vreau să mă consider un exemplu de viață, este viața mea reală, cu bune și rele. Constat însă că oriunde m-am aflat, am dorit să mă întorc la "culcușul natal", cu mirosul pătrunzător de petrol al orașului meu, la străzile bătute cu pasul din copilărie, la băncuțele cu amintiri de pe bulevardul magic cu castani, la colegii mei bătrânei, cu care ne întâlnim din ce în ce mai rar și ... mai puțini! Dorința de viață însă mai există, cât mai există un sâmbure de rațiune. La revedere!

EPILOG sau Amintiri in recidivă ...

Din cauza insomniilor mele repetate, încerc uneori să mă rezolv prin citirea unei cărți din încă vasta mea bibliotecă. Ultima carte aleasă a fost "Furie", de Colin Falconer, un best seller din 1994, scrisă magistral, despre dragostea imposibilă, dar victorioasă, între personaje diferite ca rasă sau religie. Dar nu despre cartea în sine este vorba - care este excepțională - ci despre mesajul adresat mie de cel care mi-a dăruit-o, scris pe fila de început ale cărții.

Deci, pe atunci încă posibilul meu ginere îmi aduce aminte că dragostea între două persoane care se iubesc trebuie sprijinită, chiar dacă pare imposibilă. Bineînțeles că referința era la ei doi: el, catolic, ea, ortodoxă după mamă și evreică după tată. Niciodată nu m-am împotrivit unei asemenea iubiri, dovadă chiar căsătoriile mele, dar am fost profund impresionat și chiar emoționat de iubirea care se degajă din cuvintele acestui drag ginere. Îți mulțumesc, Laci!

Pentru Helen, care crede în mine

Se spune că nu există nici un
obstacol pentru ca doi oameni care se iubesc
să fie împreună.

Citind această carte veți înțelege
că o dragoste, numită "imposibilă", nu se
poate realiza doar din 2 cauze:
a războiului și a urii dintre două națiuni.

Doresc ca această carte să vă
amintească, că trebuie să fiți mereu un
militant al păcii, a unei bune înțelegeri
dintre națiuni și asta pentru ca cei doi
copii ai dvs să se poată iubi în liniște
și să nu fie despărțiți de nimic

Cu dragoste
Laci'

Fig. 15 Mesajul
ginerelui meu către
mine, scris pe prima
pagină a cărții
"Furie", de Colin
Falconer, pe care
mi-a dăruit-o.

Am trăit 45 de ani în Africa de Vest

Pentru mulți, în anii '60-'70, era inimaginabil să mergi în Africa neagră, o destinație care părea ireală văzută din România. Dar am făcut acest voiaj și chiar am rămas... 45 de ani. Iată că am ocazia acum, când am revenit să trăiesc în orașul meu natal, să vă povestesc această extraordinară experiența africană, personală și profesională.

Despre mine

Sunt găzăriță get-beget, cum îmi spunea un coleg de facultate ploieștean, căci m-am născut și am copilărit în Ploiești, orașul petrolului, acum aproape 75 de ani. Am fost elevă a școlii elementare Nr. 8, devenită după aceea nr. 14, pe Bulevardul Republicii, lângă piața Mihai Viteazul și, după aceea, a Liceului "Ion Luca Caragiale", unde mi-am luat bacalaureatul la secția umanistă, în 1964. În același an, după un concurs de admitere destul de dificil, fiind 10 concurenți pentru un loc, am intrat din prima încercare la Facultatea de Medicină Generală "Carol Davilla", din București.

Din copilărie am visat să devin doctoriță, ca să alin suferințele oamenilor bolnavi, de aceea în liceu am pus accentul pe materiile care îmi permiteau să acced la studiile medicale: anatomia umană, biologia, chimia și fizica.

Încă din primul an, cei 340 de studenți am fost împărțiți în grupuri de 12 pentru lucrările practice de anatomie / disecție, chimie, fiziologie, biofizică și, mai târziu, pentru stagiile practice în spitale. Cursurile se petreceau cu tot efectivul în amfiteatrul mare. Eu făceam parte din grupa 14, ca și viitorul meu soț, de origină maliană, bursier al statului

român. Era un băiat drăguț, înalt, politicos, cam timid la început, dar încetul cu încetul l-am integrat în grupul nostru, încercând să-l ajutăm cu limba română și să-i explicăm ce nu înțelegea. În același timp și noi am fost curioși să aflăm mai multe despre el și despre țara lui. Cei ce studiasem franceza la școală am avut de câștigat în exersarea limbii franceze, vorbind cu el. Cei 12 din grupă petreceam mult timp împreună, pentru a învăța, la început, dar după aceea și pentru a ne distra. Mergeam în grup la cinema, la spectacole sau să dansăm. Din această grupă nr. 14 s-au format 3 perechi, care s-au căsătorit mai târziu, printre care și eu cu colegul malian. Ne-am căsătorit la sfârșitul studiilor, în 1970, după multe peripeții.

Cum știți foarte bine, nu era un lucru obișnuit la acea epocă. Familia mea a fost la început foarte reticentă pentru această căsătorie, dar, când l-au cunoscut mai bine pe soțul meu, au ajuns la concluzia că era băiat bun și și-au dat acordul. Nici familia lui nu era prea încântată să aibă o altă noră străină, având deja două nurori franțuzoaice. Îi destinaseră ca soție o verișoară, care era profesoară. Căsătoriile endogamice, adică în familie, sunt foarte frecvente în Mali. Soțul meu trebuia să se întoarcă în țara lui la terminarea studiilor și am decis să îl urmez, la bine și la rău. De fapt, îmi povestise exact despre viața de acolo, fără să-mi ascundă că va fi greu la început, dar eram optimistă.

Voiaj spre o nouă viață, la Paris, mai întâi

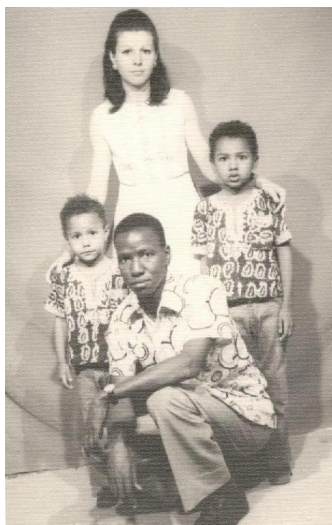
Cu diplomele de medici în buzunar, cu un copil de 3 ani de mână și un bebeluș de 3 luni în brațe, cu câteva bagaje, printre care multe cărți, ne-am îmbarcat pe 8 februarie 1971 într-o Caravelle de Air France, cu destinația Paris mai întâi, unde eu trebuia să obțin viza de intrare și ședere în Mali, la

Consulatul malian și apoi să continuăm voiajul spre destinația finală - Bamako.

În avion, stewardesele franțuzoaice au fost foarte mirate de felul cum era înfășat bebelușul în scutece. Au venit să privească rând pe rând și nu știam de ce. Abia când am ajuns la Paris și am mers să vedem bebelușul fratelui soțului meu, căsătorit cu o franțuzoaică, am aflat și am văzut că acolo bebelușii, încă de la naștere, erau îmbrăcați în pijămăluțe sau costumașe, fără a fi înfășați și că foloseau scutece de unică folosință, pampersși, pe care îi aruncau când schimbau copilul. Am găsit că această metodă era mult mai igienică și mai practică și am adoptat-o imediat. Cumnata mea mi-a dat și un coșuleț foarte practic pentru transportul copilului, care putea fi folosit și ca pătuț.

Fig. 1 Prima escală la Paris.

Fig. 2 Familia mea în 1975.

Am stat 15 zile la Paris, timp în care, în afară de obținerea vizei pentru Mali, ne-am cumpărat veșminte pentru climat cald și alte lucruri necesare menajului. Stăteam într-un hotel în cartierul Latin și m-au uimit numeroasele mici magazine, "boutiques", cu vitrinele frumos decorate și cu standuri până afară pe trotuar, librării cu cărți din toate domeniile, multele cafenele și mici restaurante de toate naționalitățile. Seara, cartierul era foarte bine iluminat și foarte animat de turiști și studenți. Am văzut, în trecere și numai pe dinafară, obiective turistice despre care știam din lecturile mele, catedrala Notre Dame, Turnul Eiffel, Luvrul, universitatea Sorbona, bulevardul Champs Elysées, fluviul Sena, cu numeroasele poduri, biserica Sacré Coeur, care se vedea de pe malurile Senei, în vârful dealului Montmartre, ca o bijuterie albă, Arcul de Triumf din piața Étoile, buchiniștii de pe malurile Senei. La hotel am gustat dimineața, la micul dejun, o adevărată cafea, al cărei miros umplea aerul cu o aromă extraordinară și cu cornuri calde, renumiții "croissants".

Apoi, destinația Mali – Africa de Vest

După aceste 15 zile binefăcătoare, am luat de la aeroportul Orly un avion Iliușin 18 al companiei aeriene naționale Air Mali, care era condus de piloți malieni, cu destinația Bamako. Zborul a durat 7 ore și s-a derulat în cea mai mare parte a timpului pe deasupra deșertului Sahara din sudul Algeriei și jumătății de nord a Maliului. Republica Mali este o țară situată în Africa occidentală, între Senegal, Guineea Conackry, Coasta de Fildeș, Burkina Faso, Niger, Algeria și Mauritania. Colonie franceză, ea a avut independența în 1960. Este o țară vastă, care are cam de 5 ori suprafața României, populată la acea epoca de 4,5 milioane de locuitori, cu deșertul Sahara în nord, unde este

cunoscutul oraș Tombouctou, o zonă de savană în centru și o zonă forestieră în sud, unde se concentrează cea mai mare parte a populației și unde se găsește capitala, Bamako. Țara este traversată de două mari fluvii, Nigerul și Senegalul. Deșertul era impresionant, cu dunele lui galbene ca niște valuri și fără nici o vegetație. Cam cu o oră și jumătate înainte să ajungem la destinație, am văzut marele fluviu Niger, care șerpuia printre dune spre nord. Peisajul era puțin mai verde în apropiere de destinație. Aterizarea foarte lină la aeroportul din Bamako a smuls aplauzele călătorilor. Era ora 17. Prima impresie când am coborât din avion pe pista aeroportului a fost o căldură intensă. Cerul era foarte senin. În jur, pământul era roșu, nu negru ca în România și pista era înconjurată de ierburi galbene înalte de vreo 2 metri.

La aeroport ne aștepta cea de a doua cumnată franțuzoaică, căsătorită cu un frate mai mare al soțului meu, medic veterinar, la care trebuia să locuim la început. Ea era în Mali din 1960 și era secretară într-o farmacie franțuzească particulară. Ne-am îmbarcat cu bagajele noastre în cele 2 mașini cu care cumnata venise, spre domiciliul ei. Pe drumul spre casă, am trecut prin cartierele tradiționale, cu case mai mari și mai mici, cu prăvălii, am văzut străzi gudronate cum se spune acolo, bordate de arbori umbroși enormi. Nu erau multe mașini, doar câteva mașini particulare și câteva taxiuri și microbuze de transport în comun, dar trotuarele erau pline de lume care deborda chiar pe drumul carosabil. După vreo 3 km, am ajuns într-o piață, Place de la Liberté, cu un parc cu palmieri, flori și un grup statuar în mijloc și înconjurat de imobile frumoase, Primăria Districtului Bamako, Ministerul Educației Naționale și Camera de Comerț. De aici plecau mai multe străzi destul de largi, una care ducea la podul peste fluviul Niger, Avenue du fleuve, una care ducea la Poștă și la

Piața Centrală și alta, Avenue de la Liberté, unde se găseau mai multe ministere și servicii importante, și pe unde am luat-o noi. Locuința lor era o locuință de serviciu și se găsea în curtea Direcției creșterii animalelor, unde cumnatul meu, doctor veterinar, era director, de care era separată printr-un gard.

Ajunși acasă, am făcut cunoștință cu cumnatul meu și cu cei 3 nepoți care tocmai veniseră de la serviciu și de la școală. Ne-au ajutat să ne instalăm într-o cameră. Nepoții erau foarte bucuroși să mai aibă un tovarăș de joacă. Locuința era ca un bungalow, cu o terasă mare în față și una mai mică în spate, ambele acoperite, cu un salon mare și o sufragerie, 3 dormitoare, 2 băi, o bucătărie. Pardoseala era din gresie peste tot, iar pe plafon se învârteau tot timpul enorme ventilatoare contra muștelor și țânțarilor, care deja începuseră să ne dea târcoale. Ușile erau duble din metal spre exterior, pe care le închideau numai noaptea și altele cu geamuri și plasă spre interior, care teoretic trebuiau să ne apere contra țânțarilor, dar care, din cauza copiilor care intrau și ieșeau, erau tot timpul deschise. Împrejurul casei era o grădina superbă, cu arbori umbroși, cu palmieri cu flori, dar în care se ascundeau mulți țânțari.

În onoarea noastră, bucătarul cumnatei pregătise o masă festivă, la care cumnata invitase și pe cel mai mare dintre frați cu soția lui. Acesta avea vreo 45 de ani, era contabil șef la Căile ferate maliene, iar soția era casnică. Erau îmbrăcați cu veșminte tradiționale, niște bubuuri brodate superbe. La masă s-a vorbit franceză, care este limba oficială, semănată cu câteva fraze în bambara, limba locală. S-au interesat de proiectele noastre și ne-au dat sfaturi binevenite. Au fost drăguți cu mine și cu copiii noștri.

În zilele și săptămânile următoare, am avut o mulțime de vizitatori, frați, surori, nepoți, unchi, mătuși , veniți să ne salute și bine înțeles să mă cunoască. La început eram pierdută să rețin atâtea figuri, nume și și grade de rudenie.

Despre familie

Trebuie să spun că familia Konate era foarte, foarte mare. Socrul meu, care decedase când soțul meu era în anul al patrulea de medicină, fusese notabil, adică cineva care avea mijloace materiale, bun musulman și avusese 4 soții, maximum admis în religia musulmană. Când una dintre soții a decedat, după un timp de văduvie rezonabil, a înlocuit-o, pentru a-și păstra gradul de notabil. Deci avea vreo 40 de copii de la cele 5 soții. De altfel ultimul copil s-a născut după decesul socrului. Soțul meu era al patrulea copil al celei de-a doua soții, care a avut 7 copii. Frații de la diferitele mame se înțelegeau bine, în aparență, dar făceau bisericuțe fiecare în jurul mamei lui. Cred că nu au fost prea fericiți în acest sistem de poligamie, căci nici un frate nu a adoptat poligamia când s-a căsătorit, nici nu au procreat enorm, cu excepția primului frate, care avea 8 copii.

Este adevărat că aproape toți băieții au făcut studii superioare și s-au căsătorit cu femei școlite. Cât despre surori, primele nu au frecventat școala, pentru că tatăl lor considera că nu servește la nimic unei femei și au fost date în căsătorie foarte tinere unor bărbați poligami, au avut mulți copii și nu prea erau fericite, plângându-se tot timpul. Când au fost destul de mari, frații au insistat pe lângă tatăl lor și l-au convins să școlarizeze pe surorile mai mici și bine au făcut, pentru că o soră a ajuns farmacistă, alte 2 profesoare, alte 4, care lucrau în administrație, câștigau banul lor și erau respectate de soți. Toate surorile care au studiat s-au

căsătorit cu monogami. Deci, încetul cu încetul am cunoscut familia soțului meu.

Descoperirea orașului. Demersuri administrative și stagii

După vreo săptămâna de aclimatizare, am lăsat copii în grijă bonei cumnatei mele și am început demersurile pentru a avea de lucru. Bona este o fată de serviciu care locuiește sau nu cu familia.

Ne-am prezentat la Ministerul Sănătății cu diplomele noastre și cu cereri pentru posturi de lucru. Acolo ne-au informat că mai întâi trebuie să validăm diplomele la Ministerul Educației Naționale. După 2 săptămâni am avut această validare, cu care ne-am întors la Ministerul Sănătății, unde am aflat că trebuie să trimită dosarele noastre la Ministerul Funcției Publice pentru a fi înrolați ca funcționari ai statului, în categoria de medici. Abia după aceea Ministerul Sănătății va lua o decizie pentru afectarea noastră. Eu, prin căsătorie, eram considerată automat ca fiind și maliană. În așteptarea acestei decizii, ne-au propus un program de stagiu în principalele unități sanitare de la Bamako, pentru a ne pune la curent cu patologia tropicală. Pe vremea aceea nu exista medicină privată în Mali, care a apărut abia după vreo 20 de ani.

Am început stagiul chiar a doua zi, la Spitalul Municipal "Gabriel Touré", care se situa în centrul orașului și era cel mai frecventat. Trebuia să petrecem acolo 2 luni în principalele sale servicii: Medicină internă, Chirurgie, Pediatrie, Maternitate. Spitalul era format din mai multe pavilioane, unele cu etaj, într-o curte mare cu mulți arbori umbroși, cu bănci, unde bolnavii puteau ieși la aer. Un pavilion cu etaj putea conține mai multe servicii. Un serviciu avea cabinete de consultații, sala de operații și săli sau saloane de

spitalizare. Spitalul avea și un serviciu de Radiologie și unul de Analize medicale. Alături de medicii malieni, lucrau și câțiva medici cooperanți sovietici. În cursul stagiului ne-a impresionat numărul mare de politraumatizați prin accidente de circulație, de mobilete (motorete), care erau principalul mijloc de transport individual. La Bamako există și o fabrică de mobilete și biciclete, care erau vândute în rate. La serviciul de pediatrie am constatat că copiii care sufereau de malnutriție și avitaminoze, chiar și în forme grave de kwashiorkor, adică în plus cu edeme prin hipoproteinemie. De fapt copiii nu li se dădea să mănânce carne decât atunci când aveau toți dinții. Este adevărat că la acea epocă în țările din Sahel era și o secetă gravă. De asemenea, mulți copii sufereau de forme grave de paludism, neuropaludism, cu convulsii și comă și mulți mureau. Văzând această situație, noi am început imediat prevenția antipalustră cu chloroquină, și pentru noi, și pentru copii. Și gastroenteritele cu deshidratare necesitând perfuzii de rehidratare erau o problemă majoră, și la adulți, și la copii. Celelalte patologii erau ca în România. La maternitate, problema locală era numărul mare de fistule vezico-vaginale, cu scurgeri continue de urină, care handicapau grav unele tinere femei după nașteri. De asemenea, numărul mare de cezariene, pentru dificultăți la naștere la foarte tinerele mămici, la care dezvoltarea pelvisului era incompletă, corolarul căsătoriilor precoce. Cancerul de col uterin începuse să fie o problemă și se prepara o campanie de depistare.

Următorul stagiu a fost la Spitalul Național "Point G". Point G (punctul G) era numele dealului pe care era situat acest spital, unde erau evacuate cazuri de bolnavi gravi din toată țara. Lângă acest spital era și Școala de medicină, care fusese înființată după independență, cu săli de conferință,

săli de lucrări practice, cantină și cămin de studenți. Trebuia să luăm un taxi sau un mini bus de transport în comun în fiecare zi pentru a ajunge acolo. Drumul era foarte frumos, bordat cu arbori, arbuști și liane printre care se balansau mici maimuțele uistite și păsări viu colorate și cu câteva locuri din care se putea admira foarte bine orașul, dar cu multe serpentine cam periculoase. Spitalul surplomba capitala și era mult mai mare decât precedentul. Era construit tot în sistem pavilionar, dar având două servicii în plus, dispuse puțin mai departe de restul spitalului, Psihiatrie și Boli infecțioase, unde se tratau mai ales cazurile de tuberculoză și de lepra. Leproșii erau tratați și urmăriți medical timp de ani de zile. Din acest motiv, pentru a fi mai aproape de locul unde erau îngrijiți, înființaseră un sat în afara spitalului, unde trăiau între ei și unde cultivau arahide, mei, porumb, cu care se hrăneau. Și în acest spital erau prezenți alături de medicii malieni și cooperanți străini, specialiști și profesori universitari francezi, care dădeau și cursuri la Școala de medicină și câțiva medici cubanezi. În toate spitalele erau prezenți și studenți în medicină, care făceau stagii practice la patul bolnavilor. Patologiile erau asemănătoare cu cele văzute în primul spital, în plus cu multe cazuri de cancer hepatic. Am văzut și 2 cazuri de tripanozomiază sau boala somnului, prin înțepătura muștei Țețe, care veneau din zona sudică forestieră a țării.

După acest stagiu care a durat și el 2 luni, am mers în stagiu la Institutul de Oftalmologie Tropicală Africană (IOTA), unde erau diagnosticate și tratate tot felul de afecțiuni ale ochilor, dar mai ales o afecțiune infecțioasă specific tropicală, trahomul și complicațiile lui. Din cauză că această afecțiune era neglijată în brusa (zona de vegetație de stepă) și din cauza oncocercozei, o parazitoză tropicală, numărul orbilor care

deveneau cerșetori era foarte ridicat în Africa de vest. Un cumnat al meu, de profesie administrator civil, devenit orb din cauza unui trahom neglijat, complicat de un glaucom, a încercat să rezolve această problemă înființând cu soția sa, care era profesoară, o asociație a nevăzătorilor, unde adulții învățau meserii din care puteau trăi, iar pentru copiii orbi au deschis o școală primară unde învățau în Braille, în limba franceză. Unii copii care au urmat această școală au ajuns la liceul normal și chiar să facă studii superioare. După experiența maliana reușită de recuperare a nevăzătorilor, copii și adulți, el a răspândit acest sistem în toată Africa. IOTA se ocupa și cu cercetarea și cu prevenția acestor două boli, prin acțiuni de răspândire a tratamentului antibiotic pentru conjunctivite și de popularizare a spălării frecvente a mâinilor pentru prevenirea trahomului, precum și tratamentul cu insecticide a cursurilor de apă rapide, contra oncocercozei, care se mai numește și "cecitate des rivières". Există niște musculițe numite simulii, care, înțepând oamenii, transmit un parazit sub formă de firisor, "filaire", care se răspândește în organism, provocând o dermatoză pruriginoasă la nivelul ochilor ce duce la orbire. Această răspândire de insecticide contra simuliilor este foarte anevoioasă, pentru că trebuie făcută cu mijloace importante, cu avioane, pe suprafețe foarte mari, în regiuni cu pădure tropicală, iar această musculiță, cu timpul, devine rezistentă la insecticidele întrebuințate.

Institutul Marchoux, locul stagiului următor, era situat în partea opusă a orașului și se ocupa de diagnosticul și tratamentul bolilor dermatologice tropicale, lepră, filarioze, micoze, scabie, pediculoze.

Am petrecut aici încă o lună interesantă. Institutul fusese creat în timpul colonizării franceze și ocupa o suprafață

întinsă, sub niște arbori centenari. Era constituit tot din mai multe pavilioane, unul la intrare, cu săli de consultație pentru bolnavii externi, altul pentru intervenții chirurgicale și diferitele îngrijiri nechirurgicale și 2 pavilioane pentru spitalizări pentru bărbați și femei. Câteva călugărițe infirmiere franceze și africane se ocupau de bolnavii spitalizați. Institutul mai poseda și o livadă de pomi fructiferi, mai ales manghieri¹⁷ și o grădina de legume și zarzavaturi, în care lucrau leproșii "blanchis", adică care nu mai aveau microbi după tratamente, dar rămâneau sub observație medicală. Mulți erau amputați de degetele de la mâini și de la picioare. Înființaseră un sat lângă institut și se întrețineau din vânzarea fructelor și legumelor cultivate de ei. Erau câțiva cu mutilări importante, care nu puteau lucra și practicau cerșetoria în centrul orașului, pe la porțile magazinelor. În Mali, ca și în Niger, în Senegal și Coasta de Fildeș, țări pe care le-am vizitat, lepra este o boală endemică, dar bolnavii sunt tratați, din păcate în stadii avansate ale bolii când sunt necesare amputări, însă leproșii nu sunt marginalizați în societate. Se știe că este o boală legată de condiții proaste de viață, de lipsa de igienă și de mizerie, în general. O persoană sănătoasă trebuie să coabiteze timp îndelungat cu un lepros pentru a se contamina.

Ultimul stagiu a avut loc la PMI Centrale, un centru de protecție maternă și infantilă, situat în centrul orașului și care se ocupă de consultații, tratamente și prevenție pentru femeile gravide și copiii până la 14 ani. Aici lucrau 2 medici, unul generalist și altul pediatru, mai multe moașe și

---

¹⁷ **MANGHIÉR** s.m. [Arbore](#) tropical înalt de peste 10 m, cu fructe roșietice mari. [*< fr. manguiér*]. (Dicționar de neologisme), <https://www.dictionarroman.ro/?c=manghieri>

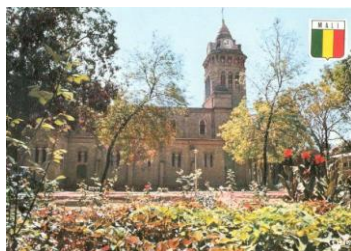
infirmiere de stat și o nutriționistă. Ele se ocupau atât de medicina curativă, cât și de cea preventivă, prin consultații prenatale ale gravidelor și de supraveghere a stării nutriționale și de creștere a copiilor, cât și de supraveghere a calendarului vaccinal. Atât gravidele, cât și fiecare copil aveau un "carnet de pezée", adică de cântărire sau supraveghere, în care erau înscrise toate constatările de la fiecare consultație preventivă, talia, greutatea, tensiunea arterială, starea dezvoltării psihomotorie, cât și recomandările. Dacă se constata o deficiență nutrițională, mamele erau convocate să asiste la o ședință practică nutrițională, unde mămicile, mai ales cele foarte tinere și fără experiență, erau învățate cum să prepare alimente pentru diferite vârste, despre introducerea lor treptată în alimentația sugarilor pentru a preveni un sevraj brusc al alăptării, valoarea nutrițională a diferitelor alimente, cum să prepare o soluție de rehidratare orală în caz de gastroenterite etc.

Și la nivelul altor cartiere existau asemenea Centre de PMI, dar acesta era un centru de referință și singurul unde exista și un Centru Dentar Infantil. Copiii aduși în consultație erau curați și frumos îmbrăcați, ceea ce m-a mirat, pentru că prin cartiere erau mai mult dezbrăcați. Dar nu după mult timp am înțeles că este din cauza căldurii, când i-am găsit acasă pe nepoți și pe băiatul nostru cel mare, care se dezbrăcaseră, rămânând numai în chiloți și stropindu-se cu apă cu un furtun în grădină. Începând din luna iunie, sezonul ploios (de iarnă) s-a instalat încetul cu încetul și a mai răcorit aerul, iar în luna august a plouat zi și noapte, o ploaie fină și rece, numită "cio-cio". În acea lună a trebuit să ieșim cu impermeabile și umbrele.

Un lucru care m-a mirat mergând spre locurile de stagiu era faptul că pe trotuare, din loc în loc, erau instalate femei

care vindeau fructe, banane, portocale, mango, arahide, expuse pe niște măsuțe. Alte fete sau femei se plimbau prin oraș cu platouri în echilibru pe cap, încărcate cu fructe, legume sau cupoane de cotonade frumos colorate, ce se numeau "pagne", destinate vânzării. Erau și femei care preparau pe stradă frigărui frumos mirositoare sau gogoși. Mi s-a explicat ca fetele și femeile care nu au făcut școală pentru a se putea angaja undeva găsiseră această metodă de comerț stradal pentru a câștiga bani, cu care să se întrețină ele și copiii lor. Majoritatea erau căsătorite cu bărbați poligami care nu mai puteau face față cheltuielilor familiale. Pe de altă parte, fiecare soție fiind de serviciu acasă doar 2 zile, avea zile libere la dispoziție sa întreprindă o activitate din care să câștige bani.

În timpul stagiului, deplasările mi-au permis sa cunosc mai bine orașul Bamako. El este așezat pe malurile fluviului Niger, care izvorăște din munții Fouta Dialon, în Guinea. Orașul este înconjurat de 3 coline, cam de 800 de metri înălțime, dintre care două sunt față-n față pe malul stâng al fluviului. Una, Koulouba, "la coline du pouvoir"(colina puterii), cum o mai numesc malienii, unde se găsesc Palatul Prezidențial, înconjurat de un parc splendid, Serviciul Protocolului Republicii și Ministerul Sănătății. În față este colina Point G, unde se găsesc Spitalul Național și Școala de Medicină. Pe malul drept al Nigerului se găsește colina Badala, supranumită si "la coline du savoir" (colina cunoașterii), pentru că în vârful ei se află Universitatea, cu campusul ei. Pe vremea aceea colinele erau verzi, cu multă vegetație, dar acum, după 50 de ani, ele sunt cam goloșe.

Fig. 3 Catedrala din Bamako.

Fig. 4 Piața Libertății, Bamako.

La începutul drumului ce urcă spre cele două coline de pe malul stâng se găsesc mai multe locuri turistice, grădina zoologică cu diferite animale, elefanți, girafe, zebre, gorile, tigri, lei și bazine cu hipopotami și crocodili, un parc umbros, cu diferite specii de arbori bine repertoriați, care se numește Arboretum și niște peșteri naturale la baza colinelor cu picturi rupestre.

Descoperirea mediului rural. Primul nostru post

După terminarea stagiului de 7 luni la Bamako, am primit decizia de angajare de la Ministerul Sănătății, precum și cea de afectare într-un orașel semi-rural, capitala de Cerc (raionul de la noi), numit Kita, situat la vest, la 180 de km de Bamako, în prima regiune administrativă. Am primit și un rapel de salariu, mult așteptat, pentru cele 7 luni de stagi, pentru că până atunci am trăit din împrumuturi. Ne-am plătit datoriile și, la începutul lunii ianuarie 1972, cu micile bagaje și copiii, am luat trenul Expres de Dakar, spre primul nostru post, care era și localitatea unde era stabilită familia soțului meu. Între timp, Primarul orașului fusese avertizat de venirea noastră și pregătise casa în care au stat toți medicii care au servit în acel loc, încă din timpul colonizării franceze. Primarul a venit să ne întâmpine la gară cu o mașină și era foarte bucuros de venirea noastră, pentru că erau fără medic de aproape un an.

Trei frați ai soțului meu ne-au așteptat de asemenea la gară și ne-au ajutat cu bagajele și cu instalarea. Domiciliul nostru era situat nu departe de gară, în plin centru al orașului, lângă Centrul Cultural, în cartierul unde locuiau și alți funcționari. Era o casă mare din piatră, cu o terasă acoperită în față, cu un salon, o sufragerie, 2 dormitoare, un duș cu toaletă între dormitoare, un birou și o bucătărie și era mobilată cu mobile vechi, dar solide, din teck. Orașul nefiind electrificat, aveam un frigider care funcționa cu petrol și ne luminam seara cu ajutorul unei lămpi mari numite Petromax, care funcționa tot cu petrol lampant sau cu lămpi mai mici, numite "lampes tampêtes", care puteau fi deplasate pe unde aveam nevoie de lumină. În curte erau mai mulți arbori mari, unul flamboiant în fața terasei, care era superb și a cărui înflorire spre luna mai anunța venirea ploilor, doi manghieri, un fromager, un capokier.

Ni s-a trimis mâncare gătită din familia soțului, timp de câteva zile, până ne-am instalat un reșou brânșat la o butelie de gaz în bucătărie și am făcut aprovizionare cu carne și legume, de la piața care era în apropiere. După aceea ne-a fost prezentat și un bucătar, care îl servise și pe medicul precedent. El s-a angajat să ne gătească, să se ocupe de curățenia casei și a curții, sa spele rufe, sa calce și să supravegheze copiii până găsim o bonă. Ceea ce a fost mai dificil, căci aproape toate fetele erau școlarizate. Acest bucătar, numit Sidiki, a fost o perlă. Copiii mei își amintesc până acum de el cu o mare tandrețe, pentru că practic el i-a crescut cât timp am stat la Kita. Când băieții noștri au mers la Kita, în vizită în familie, după ce au terminat studiile, el era foarte bătrân și, când a primit cadou din partea lor un plic cu bani, a plâns de emoție pentru că nu se aștepta să-și aducă aminte de el.

Revin la instalarea noastră acolo. După ce am terminat cu treburile domestice, am mers să facem cunoștință cu Centrul Medical și cu personalul cu care vom lucra. El se găsea la vreo 800 de metri de casa noastră. Am parcurs pe jos o stradă plină cu prăvălii, de o parte și de alta, unde se vindeau tot felul de lucruri, produse alimentare, cereale, veșminte, țesături, faimoasele "pagneuri", cupoane de cotonade (materiale din bumbac) cu tot felul de imprimeuri frumos colorate, materiale de construcție și unica farmacie din oraș. În spatele prăvăliilor se găsea piața de carne, de pește, de legume și fructe.

Centrul medical era format din mai multe pavilioane, în jurul unei curți mari, care avea în mijloc un puț. Centrul social, cu două asistente sociale, era la intrarea în curte. Pavilionul de consultații, cu o sală de așteptare, birouri pentru infirmierul de stat și pentru medicul șef, sala de îngrijiri, pavilionul de mică chirurgie și chirurgie de urgență, ținut de un infirmier de stat specializat, foarte competent. În fundul curții era un pavilion lung, divizat în săli de spitalizare pentru bărbați și femei, PMI-ul, cu o sală de consultații având o infirmieră de stat și o mică sală de spitalizare pentru copii, farmacia, care era ținută de un infirmier și un local pentru marile endemii, ținut tot de un infirmier. Vizavi de Centrul medical se găsea maternitatea, deservită de două moașe diplomate de stat, o infirmieră și două matroane, cum erau numite moașele tradiționale. Tot personalul ne-a primit cu multă bucurie.

Prima impresie a fost destul de dezolantă. Curtea nu avea nici un arbore și nu era împrejmuită. Câteva oi, un măgar și mai mulți câini se plimbau în voie, probabil în căutare de mâncare. Localurile nu mai fuseseră zugrăvite de mult timp, sălile de spitalizare aveau paturi ruginite și saltele murdare

sau putrezite, farmacia era goală. Maternitatea arăta mai bine, fiind într-un local mai nou.

Soțul meu a făcut imediat un raport despre aceasta stare de lucruri și a mers chiar a doua zi la minister să vadă ce poate rezolva. Intervenția a fost parțial fructuoasă, pentru că s-a întors cu medicamente esențiale pentru un trimestru, cu instrumente noi pentru chirurgie și maternitate, cu 3 tensiometre. După câteva zile, am primit și 10 saltele noi, precum și o dotare în bani, din care am cumpărat vopsea cu care s-au renovat paturile și am angajat zugravi care au refăcut zugrăveala interioară a localurilor. După o lună totul arăta mai bine și pacienții erau plini de laude pentru schimbările aduse. Și noi la fel. Eram plini de energie și de entuziasm și laudele ne stimulau.

Totul mergea bine la lucru. Soțul meu se ocupa de pacienții adulți, iar eu de supravegherea prenatală a femeilor gravide și de copiii până la 14 ani. Soțul meu era mult mai tracasat ca mine pe plan profesional, pentru că erau tot timpul urgențe, accidente de circulație cu mulți răniți, pe drumurile de brasă, cu camioane și microbuze supraîncărcate care se răsturnau pe drumurile în stare proastă, nașteri dificile la maternitate chiar și noaptea, când trebuia să lucreze la lumina insuficientă a lămpilor cu petrol. Între timp, am făcut cunoștință cu mai multe cupluri de funcționari malieni de vârsta noastră și cu un cuplu de cooperanți francezi. Ei lucrau în agricultura și forestier. De asemenea, am cunoscut-o pe călugărița-infirmieră franceză care se ocupa de infirmeria de la Misiunea Catolică și cu care am început să colaborăm foarte strâns. Prin ea le-am cunoscut și pe celelalte 7 surori canadiene și cei 2 preoți francezi care se ocupau, în afară de slujbele de la biserică, și de școala elementară din cartierul catolic al orașului.

În primul week-end din luna februarie a avut loc un eveniment anual, Târgul agricol și artizanal de la Kita, unde au venit mulți agricultori din brusă¹⁸ să-și expună și să-și vândă produsele, legume și fructe, dar și obiecte și veșminte de artizanat. După-amiaza au avut loc manifestări interesante la Centrul cultural, cu tam-tam, muzică folclorică la balafon, care era un fel de xilofon, cu dansurile vânătorilor veniți din brusă să-și expună animalele sălbatice pe care le vânaseră (împăiate) și care aveau niște costume foarte speciale, decorate cu multe oglinjoare, iar ei aveau în mâini pământuri din cozi de animale. Dansau cu puștile lor ca și cum urmăreau animale să le vâneze și făceau și diverse acrobații.

În aprilie am primit o scrisoare cu vești proaste din România, decesul neașteptat al tatălui meu, dintr-o criza cardiacă, încă de la sfârșitul lunii februarie și starea de depresie gravă în care se afla mama mea. Soțul meu a decis că trebuie să mergem în România cât mai repede. Am făcut o cerere de concediu la Minister și de acordarea unui credit la banca noastră, pentru ca nu dispuneam de suficiente economii și am plecat numai cu băiatul cel mic în România, în luna iunie. Pe băiatul cel mare l-am lăsat la cumnata mea franțuzoaică, la Bamako. Am găsit-o pe mama într-o stare morală destul de proastă. Timp de o lună am consolat-o cum am putut și am ajutat-o, împreună cu fratele meu, să se organizeze după această pierdere. Era și ocazia pentru dânsa să vadă ca sunt bine și să fie mai liniștită în ceea ce mă

---

¹⁸ **BRUSĂ** s. f. formație vegetală din regiunea tropicală de stepă, în care predomină arbuștii (< fr. *brousse*), <https://dexonline.ro/definitie/Brusa>.

privea. După care ne-am întors la casa și la postul nostru, unde multă muncă ne aștepta.

Pentru că era începutul sezonului ploios, soțul meu a plantat în curtea Centrului medical mulți arbori cu creștere rapidă, numiți "nim", după sfaturile forestierilor. La sfârșitul ploilor, a construit un gard de ciment cu porți de fier, pentru a împiedica intrarea animalelor și distrugerea plantației.

Altă problemă care-l preocupa era lipsa electricității la Centrul medical și, mai ales, la maternitate, când trebuia să asiste nașteri dificile noaptea. Discutând de această problemă cu niște vechi colegi de liceu, care erau ingineri electromecanici la căile ferate, aceștia l-au informat de existența unui grup electrogen abandonat la depoul Căilor ferate. Fiind originari din Kita, ei s-au oferit să-l depaneze și să-l instaleze, dacă soțul meu putea obține cedarea acest grup nefuncțional Centrului de sănătate de la Kita. Directorul Căilor ferate și-a dat acordul pentru această acțiune de binefacere și grupul electrogen a fost depanat și instalat la centrul de sănătate, în scurt timp. Era un grup desul de puternic. El putea ilumina noaptea Centrul de sănătate, maternitatea, strada ce ducea la casa noastră, casa noastră și Centrul cultural. Week-endurile au început să fie animate la Kita, unde au început să vină orchestre celebre de la Bamako, pentru concerte și baluri la Centrul cultural. O altă problemă foarte importantă la Kita, în timpul sezonului sec, care dura 6 luni, din noiembrie până în mai, era lipsa de apă potabilă, a locuitorilor și la Centrul de sănătate. Nu exista aducție de apă potabilă în oraș. Fiecare concesiune posedă un puț, dar majoritatea seacă începând din luna februarie. Acasă la noi aveam un sistem de a umple un bazin din beton care era lângă casă cu apă din puț, cu ajutorul găleților, cam odată pe săptămână, și de acolo apa era pompată cu o pompă Jappy

manuală în niște butoaie din metal de pe acoperișul casei. De acolo, apa venea prin instalația sanitară la bucătărie și la baie. Pentru băut aveam un filtru cu bujii, de 10 litri, prin care filtram apa și care trebuia spălat aproape zilnic. Același sistem exista și la Centrul de sănătate. Dar din luna februarie și puțul nostru seca. Primarul achiziționase o cisternă pentru oraș, care făcea cam 10 voiaje pe zi, aducea apa de la o sursă situată în cartierul Misiunii Catolice și o distribuia în fiecare cartier. Dar în curând și sursa a secat și cisterna trebuia să meargă la râul Bakoy, un afluent al fluviului Senegal, la 20 de km de oraș, iar voiajele au devenit mai rare din cauza distanței și mai scumpe din cauza carburantului consumat. Fiecare familie a trebuit să cotizeze în funcție de cantitatea de apă consumată. Apa distribuită nu era tocmai curată și oamenii trebuiau să se descurce fierbând apa de băut sau trecând-o prin filtre tradiționale. Dar mai erau și familii care nu făceau nimic pentru a potabiliza apa de băut și sufereau de gastroenterite ce necesitau spitalizarea și perfuzii pentru rehidratare. Începând din iunie, puțurile se umpleau și aveam mai puține cazuri de gastroenterite.

În luna noiembrie avea loc la Kita un alt eveniment anual, pelerinajul la sanctuarul Sfintei Maria ce se găsea la Misiunea Catolica. El avea loc într-un week-end prestabilit, când sute de pelerini și preoți veneau din toată țara și chiar din țările vecine, cu trenul sau cu autobuze, de sâmbătă la prânz. Seara, la ora 18, avea loc o slujbă religioasă la biserica catolică, după care pelerinii și preoții mergeau în procesiune, cu lumânări aprinse, cântând cântece religioase, până la sanctuarul în aer liber din afara orașului, unde era o statuie a Sfintei Maria cu pruncul Iisus în brațe. Era și o estradă cu o masă, în jurul căreia se așezau preoții, înconjurată de un amfiteatru cu bănci din ciment, unde stăteau pelerinii. Spre

marea mea uimire, mulți musulmani din oraș s-au alăturat procesiunii și au participat la rugăciuni, care au durat până la miezul nopții. De fapt, musulmanii îi recunosc pe Sfânta Maria și pe Iisus Cristos și multe persoane musulmane se numesc Mariam, adică Maria și Issa, adică Iisus.

Trebuie spus că în Mali, acum 50 de ani, nu era extremism religios de nici un fel. Sărbătorile de Paște și Crăciun erau sărbători legale, ca și cele musulmane, și erau sărbătorite de toată lumea, cu toate că 95% din malieni sunt musulmani. Și acum, de altfel, aceste două sărbători creștine sunt sărbători legale.

În anii următori am avut niște evenimente nedorite. În 1973, am avut epidemie de rujeolă la copiii nesupravegheați medical și în brusă, iar în 1974, epidemie de meningită la copii și la adulți. Aceste epidemii au avut loc în timpul sezonului sec, în ianuarie și februarie, când sufla un vânt uscat și prăfos venit din Sahara, numit Harmatan. Am semnalat la Ministerul Sănătății și ni s-au furnizat destul de repede vaccinuri, frigidere, răcitoare cu gheață și o mașină de teren Land Rover, cu care am făcut campanii de vaccinare în orașul Kita și în satele mai mari din brusă, în cercul Kita. Încetul cu încetul, epidemiile au luat sfârșit și în anul următor nu au mai apărut. Cu ocazia ieșirilor în brusă cu mașina, am învățat să conduc și eu și mi-am putut trece cu bine examenul și să am permis de conducere.

Între timp, copiii, care crescuseră, au fost înscriși, cel mare la școala primară de la Misiunea catolică și cel mic la grădinița locală, de care se ocupau două educatoare maliene foarte drăguțe și competente.

La Târgul anual de la Kita, din februarie 1975, a venit și Guvernatorul regiunii, care era în turneu. Primarul ne-a prezentat dânsului și i-a vorbit despre realizările noastre și de

faptul că populația este foarte mulțumită de munca noastră. După vizita Centrului medical, ne-a spus ca vrea să ne recompenseze. Atunci soțul meu i-a cerut drept recompensa să intervină la Ministerul Sănătății pentru burse de specializare pentru noi doi, în România sau în Franța. Guvernatorul i-a spus să facă o cerere cu specialitățile dorite, în care să specifice faptul ca am petrecut 3 ani în provincie, căci el va da mai departe, cu avizul său pozitiv. Soțul meu i-a dat cererea înainte de plecare și după aceea am așteptat rezultatul. Abia după vreo 3 luni, soțul meu a fost chemat la Minister, unde a primit o propunere de două burse de 1 an în Franța, pentru specializare în sănătate publică, la Școala Națională de Sănătate Publică de la Rennes, în regiunea Bretania, pentru că alți medici fac deja specializări în domeniile cerute de noi, ginecologie-obstetrică și endocrinologie.

Specializarea în Franța

Soțul meu a acceptat propunerea și la începutul lui septembrie am plecat în Franța, împreună cu copiii. După două zile la Paris, pentru formalități la CIES, Centrul internațional al studenților și stagiatorilor, am luat trenul spre Rennes. De la gară ne-am prezentat direct la ENSP, École Nationale de Santé Publique. Cursurile nu începeau decât în octombrie pentru noi, dar începeau la 15 septembrie pentru copii. După ce ne-am instalat la căminul pentru stagiați, unde ne-au dat cu chirie un mic apartament de 2 camere mobilat, ne-am grăbit să înscriem copiii la școală și la grădinița din cartier, să le cumpărăm rechizite școlare și vesminte pentru timpul rece pentru noi toți. Începerea școlii pentru ei a fost fără probleme, căci s-au adaptat foarte repede. Singura problemă era că școala nu avea cantină, numai grădinița și aceasta era o mare problemă când am început și noi

cursurile, pentru că trebuia să prepar de mâncare, să luam copilul la prânz de la școală, să-i dăm de mâncare și să-l ducem din nou la școală la ora 14 și să-i reluam pe amândoi la ora 18. Deci ne-am sacrificat puțin. Eu, la prânz, când plecam puțin mai devreme cu 10 minute de la curs ca să caut copilul cel târziu la ora 12, să prepar mâncarea, să mănânce și să-l duc înapoi la ora 14 și soțul meu, seara, pleca la ora 18 să caute copii la școală și la grădiniță, pe când cursurile câteodată durau până la ora 19. Eram în timpul săptămânii într-o continuă viteză. Din aceasta cauză am rugat-o pe mama mea să vină să ne ajute și să aibă grijă de copii. Dânsa a acceptat cu mare drag și, din fericire, autoritățile române i-au dat voie sa plece. Astfel, pe la jumătatea lui ianuarie 1976, soțul meu a așteptat-o la Gara de Est, la Paris și a adus-o la Rennes. Între timp, am închiriat un apartament cu o cameră în plus, într-un imobil vizavi de școala copiilor. Cu mama care se ocupa de copii, viața a devenit cu mult mai ușoară și noi ne-am putut consacra studiilor. Eram vreo 15 stagiați, majoritatea din țări africane, dar și 4 medici francezi, destinați funcției de medici inspectori în sănătate publică și o daneză, o iraniana și un medic din Afganistan. Cursurile erau în limba franceză, la diferite materii, statistici medicale, epidemiologie și anchete epidemiologice, administrație și organizare medicală a teritoriului, igiena sanitară, medicina muncii, organizarea sistemului de securitate socială. Pentru fiecare materie se dădea un fel de examen la sfârșitul cursurilor, constând în QCM (Questions a Choix Multiples), adică întrebări cu mai multe răspunsuri, dintre care trebuiau bifate cele corecte. La sfârșitul anului, pentru a obține diploma, fiecare cursant a preparat un memoriu cu un subiect de sănătate publică, pe care l-a susținut în fața unui juriu. Am obținut diplomele de medici specialiști în sănătate

publică fără probleme. Diplomele noastre din acea promoție, 1976, au fost semnate de două somități franceze de la acea epocă, Dna Simone Veil, care era Ministrul Sănătății și Dna Alice Saunier Seite, Ministrul Educației.

Fig. 5 Diploma de medic specialist în sănătate publică.

Soțul meu, între timp, a obținut o bursa OMS (Organizația Mondială a Sănătății) pentru încă 1 an, pentru a prepara o diplomă superioară în epidemiologie și igiena medicală. După primul an de studiu și obținerea diplomelor de sănătate publică, am luat o săptămână de vacanță și am mers cu toții la Paris, pentru a vizita în fine câteva obiective turistice pe care până atunci le văzuserăm doar pe dinafară: Muzeul Luvru, catedrala Notre Dame, biserica Sacre-Coeur, Palatul Versailles, Turnul Eiffel.

În timpul celui de al doilea an de ședere în Franța, eu am lucrat pentru o agenție de interim medical și am făcut înlocuiri pe post de asistentă medicală, pentru că pe atunci,

În Franța, nu era recunoscută diploma românească de medic. După ce soțul meu a obținut și cea de a doua diplomă, am mers cu toții în România, pentru a o conduce acasă pe mama mea, după care ne-am întors în Mali.

Reîntoarcerea în țara de adopție

La reîntoarcerea în Mali, soțul meu a fost numit, la Bamako, Director General Adjunct al Sănătății, responsabil cu proiectele de dezvoltare sanitară și, în același timp, mai întâi Asistent și apoi Conferențiar la Catedra de Sănătate Publică a Școlii de Medicină, iar eu am fost detașată la Institutul Prevederii Sociale, ca Medic șef al unui Centru Medical Inter-întreprinderi (CMIE).

Fig. 6 În cabinetul de consultații de la CMIE – 1979.

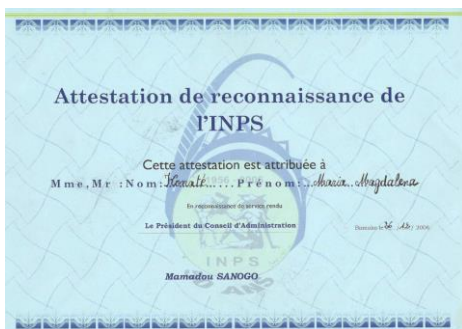
Fig. 7 Familia mea, în 1980.

Acest Institut depindea de Ministerul Muncii și era un fel de securitate socială pentru salariații din diversele întreprinderi de stat sau private care erau angajați pe baza unei convenții colective. Institutul era condus de un Consiliu de Administrație, era gestionat de un Director General și funcționa pe baza cotizațiilor întreprinderilor și salariaților. El asigura pensiile de bătrânețe, rentele de invaliditate după accidentele de muncă, alocațiile familiale, alocațiile pre și post natale și îngrijiri medicale asiguraților și familiilor lor, în Centrele medicale inter-întreprinderi, CMIES. Existau 4 centre

la Bamako și câte unul în fiecare capitală regională, în total 9 centre. Problema era că nu aveau decât 1 medic care sa lucreze timp plin la Bamako, celelalte centre aveau medici pensionari, care lucrau timp parțial, cu jumătate de norma. Cu timpul au fost recrutați și alți medici, câte unul pentru fiecare centru. Timp de 2 ani, am lucrat împreună cu medicul timp plin, care era și medic consilier al Institutului, iar când acesta s-a pensionat, am fost numită medic consilier în locul lui. Dimineața mă ocupam de consultații medicale ale asiguraților și familiile lor, adulți, copii și accidente de muncă, iar după-amiaza mă ocupam de munca de medic consilier, efectuând controale medicale pentru evaluarea sechelelor după accidente de muncă și boli profesionale și de avize asupra evacuărilor în străinătate ale cazurilor grave, ce nu puteau fi tratate la Bamako. Era o muncă cu o enormă responsabilitate, pe care am exercitat-o cu onoare până când am ieșit la pensie, în 2002.

Fig. 8 Statueta Thiwara.

Fig. 9 Atestatul de recunoștință de la Institutul de Prevederi Sociale (2006).

În 2006, cu ocazia aniversării a 50 de ani de la înființarea INPS-ului, am fost invitată la ceremoniile comemorative de la Palatul Congreselor și mi s-a înmânat o statueta Thiwara (fig.

8) și un Atestat de recunoștință din partea Consiliului de administrație (fig. 9). Am fost singurul medic, împreună cu alte câteva cadre ale Institutului, căruia i s-a făcut această onoare. Decernarea Statuetei Thiwara, care reprezintă o antilopă stilizată, este simbolul muncii bine făcute în Mali și este ca și decernarea statuetei Oscar în cinema.

La reîntoarcerea din Franța la Bamako, în 1977, copiii au fost înscriși la școala primară maliană și apoi, la terminarea acesteia, au fost orientați după rezultatele școlare, la alegerea lor: la Liceul tehnic, băiatul cel mare și la Liceul teoretic, băiatul cel mic.

Fig. 10-11 Prima noastră casă de la Bamako.

Când a fost numit Director General Adjunct al Sănătății, soțului meu i-a fost atribuită o locuință administrativă, cu un contract pe 10 ani și unde plăteam o chirie modică, în cartierul Fluviului, care era cartierul funcționarilor. După un timp, a putut să obțină contra cost de la primărie și un teren

de construcție într-un cartier nou, la periferia orașului. Din păcate, cartierul nu era nici electrificat și nu avea nici rețea de apă potabilă. Încetul cu încetul, în fiecare lună făceam câte ceva pe terenul nostru, începând cu un puț, un gard de ciment și o magazie pentru materiale de construcție. După ce am avut permisul de construcție, am început să construim cu ajutorul unui văr al soțului meu, care era zidar și cu echipa lui.

Fig. 12 Eu, cu mama mea, în 1991.

A durat 10 ani până am terminat construcția locuinței noastre și bine am făcut, pentru că exact după 10 ani am fost înștiințați că trebuie să părăsim casa administrativă. Deci ne-am mutat în locuința noastră, dar cum cartierul nu era încă electrificat și nici aducția de apă potabilă nu ajunsese în acest cartier, care era la 13 km de centru, am cumpărat un grup electrogen pentru iluminat seara și o pompă electrică cu care umpleam rezervoarele metalice de pe acoperiș cu apa de la puțul din curte. Dar eram obișnuiți cu sistemul acesta de la

Kita. Aveam și avantaje, pentru că eram într-un cartier liniștit, cu aer curat și aveam o grădină mare, cu arbori fructiferi și cu flori. Eram grăbiți după o zi de lucru sa ajungem acasă. După 2 ani, prin intervenția numeroaselor cadre care se stabiliseră în zonă, am putut avea și racordarea la rețeaua electrică și, puțin mai târziu, și la aducția de apa potabilă.

După terminarea liceului, și după bacalaureat, băieții noștri au obținut burse de merit pentru studii superioare în străinătate, fiind clasați printre primii 3 din seria lor. Cel mare, o bursă în Rusia, la Sankt Petersburg, pentru studii de automatizare industrială și cel mic, în Franța, pentru medicină. Deci, din 1987 am rămas singuri.

În 1991, în Mali a avut loc o lovitură de stat militară și, cu această ocazie, o bună parte dintre cadrele vechiului regim au fost destituite din funcțiile de responsabilitate, printre care și soțul meu, cu toate că nu făcea politică. A rămas numai Conferențiar la Facultatea de Medicină. Eu nu am avut de suferit. A folosit timpul liber să scrie 3 cărți, dintre care prima, *"Reflexii despre sănătate în Mali"* a servit ca ghid Ministrului Sănătății care a venit la schimbarea de regim și care nu era din domeniul sănătății. Soțul meu fiind cunoscut ca specialist în sănătate publică, i s-a propus de către un organism un contract de 2 ani de consultant internațional într-un proiect de sănătate finanțat de USAID, în Ciad, pe care l-a acceptat. A luat o disponibilitate de la funcția publică și a plecat în Ciad pentru 2 ani, cu concedii de 15 zile la 6 luni în Mali. Eu am rămas acasă, pentru ca situația securitară era proastă în regiunea Sahr, unde trebuia să lucreze. La finalul contractului, când a mers la Washington D.C. pentru o lună pentru a redacta raportul de sfârșit de contract, l-am acompaniat. După aceea, mai multe contracte de consultanță în domeniul sănătății publice s-au succedat pentru el, în alte

tari africane, Niger, Togo, Burkina Faso, Benin, Coasta de Fildeș, unde a câștigat suficienți bani, cu care a mai cumpărat o vilă spre centrul orașului, în care ne-am mutat, iar casa de la periferie am închiriat-o. Deci, până la urmă, răul a fost spre bine.

În 1993, România era în căutarea unui cadru malian care ar accepta să reprezinte interesele românești la Bamako și, fiind și maliană, am acceptat funcția reprezentativă de Consul Onorific al României la Bamako. Am început să exercez această funcție neremunerată din 1996, când am primit Execuaturul (adică numirea, semnată de Președintele Maliului), până în 2009, când din motive de sănătate la acea epocă, am cerut autorităților eliberarea din această funcție.

Fig. 13 Numirea mea în poziția de consul onorific la Bamako, 1993.

Fig. 14 Eu, la o recepție a Corpului Diplomatic (2007).

Copiii mei și-au continuat viața în străinătate, unde au avut mai multe oportunități să se realizeze. Noi am mers din timp în timp să-i vizităm și să ne vedem cei 4 nepoți crescând. De asemenea, nepoții au avut mai multe ocazii să descopere, să cunoască și să aprecieze Maliul și România, de unde se trag buniicii lor.

Soțul meu din păcate a decedat în 2015, la 72 de ani, de o pneumonie gravă fulgerătoare, care l-a răpus într-o

săptămână. Timpul spitalizării a pus în evidență insuficiențele existente ale sistemului medical malian, pe care a încercat să îl amelioreze pe tot parcursul vieții sale profesionale. Maliul este o țară săracă, căreia îi lipsesc până acum structurile și competențele profesionale care să fie la înălțimea problemelor actuale.

Fig. 15 Copiii mei, cu soțiile lor, la căsătoria fiului celui mic.

Fig. 16 Familia fiului celui mare.

Fig. 17-18 Ultimele poze făcute la Bamako.

Concluzie

În 2016, în acord cu copiii mei, m-am întors în România, la Ploiești, în casa părintească, să trăiesc în liniște și pace.

Dacă fac un bilanț al vieții mele, marcată mai ales de descoperirea Africii și trag o concluzie, pot spune că nu regret alegerile făcute, că sunt bucuroasa că am cunoscut alte locuri și alți oameni, că viața mea a fost realizată atât pe plan personal, cât și profesional. Nu am trăit degeaba. Acesta a fost destinul meu. Bilanțul este pozitiv.

Aveam încă multe de spus despre obiceiurile și tradițiile din Mali, dar spațiul acordat fiind limitat, închei aici această istorie adevărată a vieții mele, trăită timp de 45 de ani într-o țară africană, Mali.

Un ploieștean călător prin lumea largă

Călătoriile mele "în timp și spațiu" le-am împărțit în perioada de până în anul 1989 și cea de după anul 1989, cu o scurtă prezentare personală, ca ploieștean. Am căutat să urmez un "fir" al călătoriilor în spațiu și în timp, de la locul de naștere, la Ploiești, apoi la București și în multe țări din lume: Franța, Maroc, SUA, Canada, Guatemala, Costa Rica, Columbia, Ecuador, Uruguay, Brazilia, Argentina, Danemarca - până în 1990, iar după anul 1990, în SUA, Canada, Mexic, Cuba, Portugalia, Spania, Gibraltar, Maroc, Africa de Sud, Japonia, China, Turcia, Austria, Germania, Franța, Italia etc.

Am să încep cu prima călătorie, cea în timp, de la locul în care m-am născut, până la Ploiești.

Am venit pe lume la 7 ianuarie 1949 (în acte, la 19 ianuarie, pentru că pe atunci, cu zăpezile și sărbătorile de iarnă, se ajungea mai greu la primărie), în comuna Călugăreni, județul Prahova. Comuna se află la cca 45 de kilometri depărtare de Ploiești, într-o zona deluroasă (lângă Mizil).

Tatăl meu a fost primul care s-a mutat la Ploiești, efectuând stagiul militar și o școală și devenind ofițer. La începutul anilor 1950, mama și cu mine ne-am mutat și noi la Bariera Unirii (strada Karl Marx 163), nu departe de locul unde, în anul 1856, a luat ființă prima rafinărie din lume și unde, mai târziu, uzina "1 Mai" (fosta "Concordia") a produs și exportat utilaj petrolier (locul al II-lea în lume, în anumiți ani).

În iarna 1953/1954 am prins marile zăpezi de câțiva

metri, unde ne jucam prin tuneluri de zăpadă.

Revenind la călătorii, părinții au păstrat casa și pământurile de la Călugăreni, eu fiind mereu călător între Ploiești și Călugăreni și invers, astfel încât nu am pierdut legătura cu locurile natale și cu oamenii din localitate. În zilele noastre, iar călătoresc între casa din București și cea de la Călugăreni, unde m-am născut și unde stau cea mai mare parte a anului.

Pe când eu aveam 5-6 ani, tatăl meu a început să lucreze în comerțul de stat, la ILF Ploiești (întreprinderea de Legume și Fructe), ca achizitor și apoi gestionar. Ca gestionar, la început a avut un stand/tejghea la Halele Centrale, sub cupolă. La Halele Centrale (terminate în 1932), existau tejghele așezate în cerc sub cupolă, la care se vindeau fructe și legume (în față era tejgheaua cu cântar, iar în spate, pe un plan înclinat, erau expuse produsele). Câte odată, mă lasa să vând singur (se prefăcea că pleacă, să vadă cum mă descurc, dar cred că mă urmărea, la fel făceau și colegii de la tejghele alăturate). Acea "mare responsabilitate" la o vârstă mică, adică să vând, să încasez banii, să fac monetarul, aranjând banii, cred că a avut o mare influență asupra mea în dezvoltarea mea ulterioară.

Școala elementară (clasele I-VII) am urmat-o în apropiere de casă, pe strada Muzicanților.

Cred că trebuie să menționez și modul meu de viață după vârsta de 6 ani (în acea perioadă mi-am dezvoltat aptitudinile de a mă descurca singur și de a mă adapta la condițiile momentului). O foarte mare parte de timp, părinții mă lăsau singur la Ploiești să am grijă de casă, să dau de mâncare la păsări și porc, să-mi fac singur de mâncare etc. Mama se deplasa la Călugăreni, să aibă grijă de "pământuri", iar tata se deplasa în județ, să facă achiziții de fructe și legume. Tata îmi

lasa bani, cu care să cumpăr cele necesare, dar de majoritatea banilor cumpăram cărți, reviste, timbre, vederi etc., dar și câte o prăjitură la cofetăria "Tineretului" sau un "țap" de lapte bătut, cu corn, de lângă restaurantul "Dealul Mare". Dintre ziare și reviste, cumpăram în principal pe cele în limba spaniolă ("La Gramma" - cubanez), în limba franceză ("L'Humanité") și în limba engleză ("Sputnik"), pe care căutam să le înțeleg cu dicționare. Cumpăram și timbre noi sau la plicuri, pe care le organizăm pe țări sau domenii. Ca o paranteză, eu, de copil, nu am avut în casă cărți (numai ce cumpăram eu atunci și apoi de la bibliotecă). Acea sete de a citi m-a urmărit până acum, când citesc foarte mult.

Revenind la "călătorii", cred că trebuie să menționez o amintire. Într-o vacanță de vară, când eram în școala elementară, bunica paternă de la Călugăreni m-a trimis cu capra la deal. Cred că era postul Sfintei Marii și îmi dădea mâncare de post (în principal, mâncare de orez cu prune afumate, care atunci nu îmi plăcea). Într-o zi, în deal, am legat capra de un pom, am rugat un coleg să o ducă acasă, am mai luat un tovarăș și am plecat la Ploiești. Drumul de la Călugăreni la Mizil l-am făcut pe jos (cca 15 kilometri). La gara din Mizil ne-am urcat în primul tren (eu știam, din călătoriile anterioare cu părinții, că drumul este drept pe calea ferată până la bariera Unirii de la Ploiești, unde de multe ori trenurile încetineau pentru a primi "liber" să intre în Gara de Sud. Oricum, de la Gara de Sud până la bariera Unirii se făcea circa 5-10 minute pe jos), iar de la barieră mai erau 3 case până la locuința noastră. În mintea mea era că, dacă merg drept pe calea ferată de la Mizil la Ploiești, nu am cum să mă rătăcesc. După ce un conductor ne-a dat jos la o haltă, am ajuns până la urmă la Ploiești, acasă, seara. Vă imaginați ce surpriză au avut părinții când ne-au văzut obosiți

și murdari.

Locurile de joacă la Ploiești erau în jurul cartierului Bariera Unirii sau în trenurile marfare care opreau la barieră ca să primească "liber" pentru a ajunge la Gara de Sud. Un loc de joacă a fost în valea formată la construcția căilor ferate înspre Mizil și Urziceni. În acel loc erau gropi foarte adânci, în care ne dădeam cu sania iarna sau vara ne jucăm de-a hoții și vardiștii. Aceste gropi se formaseră în timpul bombardamentelor din al doilea război mondial, zona făcând parte din "falsul oraș Ploiești", construit de armată din corturi, în afara orașului, pentru a induce în eroare avioanele americane, britanice, italiene, care au bombardat zona petrolieră a Ploieștiului. Un alt loc de joacă era "în Nuci", o livadă mare și frumoasă, dincolo de barieră.

Alte amintiri, nu neapărat plăcute, sunt cele legate de accidentele mortale foarte dese de la un semnal CFR, aflat la circa 100 metri pe calea ferată către Mizil, de la bariera Unirii. Acest semnal, mai înalt decât un vagon de tren, era construit din cadre de metal în formă de L întors, pe care se așezau felinare mari roșii și verzi, pe care conductorii de tren le vedeau de la depărtare. Până în 1989, trenurile erau foarte aglomerate, mulți călători erau sus pe acoperișul vagoanelor. Dacă trenurile aveau liberă trecere (culoarea verde), atunci circulau normal, iar călătorii de pe acoperișurile vagoanelor trebuiau să se culce pe vagon, ca să nu fie loviți de semnal. Unii erau neatenți și atunci erau omorâți pe loc, căzând între linii.

Liceul l-am urmat la Ploiești (la "I. L. Caragiale"), absolvindu-l în anul 1967 (clasa a XI-a DR).

Datorită unui imbold de a cunoaște alți oameni sau alte locuri, până am terminat liceul am efectuat mai multe călătorii, astfel:

- la București, la înmormântarea lui Gheorge Gheorghiu Dej; am luat trenul, singur, de la Gara de Sud, iar la București am urmat șirul de oameni care se formase până la Palatul Republicii, unde era depus catafalcul lui Gheorghiu Dej;

- la Putna (se sărbătoreau câteva sute de ani de la înființarea mănăstirii), singur, mi-am pus într-o geantă cele necesare, am luat trenul de la Gara de Sud, l-am schimbat la Suceava cu alt tren și am ajuns către dimineață la Putna; aici m-am culcat într-o capiță de fân aflată lângă mănăstire și m-am trezit dimineața, când pelerinii umpluseră curtea mănăstirii;

- în Ungaria, singur, excursie prin ONT Carpați, o săptămână; în timpul excursiei am vizitat obiective turistice din Budapesta, lacul Balaton etc;

- în Bulgaria, singur, de două ori, tot prin ONT (litoralul Mării Negre etc);

- în dealurile Carpaților de Curbură, împreună cu alți doi consăteni, am plecat pe jos, am traversat dealul Ciortea și am ajuns la Mănăstirea Ciolanu; după vizitarea acesteia, am traversat râul Buzău și am ajuns la Mănăstirea Rătești, unde am dormit; în ziua următoare am plecat la Buzău, de unde am luat trenul spre Mizil și apoi am ajuns la Călugăreni.

Aș dori să mai menționez o altă "călătorie", în lumea filmului. În anul 1964, am jucat, ca figurant, în filmul artistic "Cartierul veseliei". Cadrele exterioare s-au turnat la Bariera Unirii, în mare parte în fața casei noastre sau în imediata apropiere. În rolurile principale erau Toma Caragiu, Ilarion Ciobanu, Ion Besoiu etc. Filmul, la turnarea finală, a avut două serii, dar până la urmă a rămas numai una. După anumite scene, actorii se retrăgeau pentru câteva momente în curtea noastră, pentru a bea un pahar de apă rece sau pentru câteva minute de odihnă. Pentru mine, la acea vârstă,

a fost ceva extraordinar să văd cum se toarnă scene de film sau să vorbesc cu marii artiști ai vremii și, bineînțeles, să joc ca figurant. Am revăzut de curând pe Youtube filmul și acest lucru mi-a trezit nostalgii, mai ales că în film se văd locurile, clădirile unde am copilărit. Când am revăzut filmul mă gândeam ce înseamnă hazardul, soarta. Nu după mulți ani, am vizitat, de mai multe ori, studiourile de film de la Hollywood, Universal Studio etc, revăzând, de mai multe ori, cum se toarnă un film, cascadorii, trucaje etc.

Toate aceste călătorii și experiențe mi-au dezvoltat dorința de a călători, de a vedea locuri noi și de a cunoaște oameni noi. Astfel, în ultimul an de liceu, când eram pe o bancă în curtea școlii cu colegul Mănescu, ne-am întrebat unul pe altul ce o să facem la terminarea liceului. Eu, repet, cu acea dorință de a călători, am zis că mă fac vaporean sau o să dau examen la facultatea de Comerț Exterior, pentru a avea teoretic posibilitatea de a lucra într-o întreprindere de comerț exterior și deci să pot pleca în străinătate în delegații comerciale. La idea de a mă face vaporean am renunțat după câteva zile, fiindcă nu doream să fiu departe de familie și prieteni peste șase luni pe an, cât putea să dureze un voiaj.

După terminarea liceului, am dat examen la Academia de Studii Ecomice (ASE), facultatea de Comerț Exterior, singura din țară, la acea dată. Aici trebuie să subliniez din nou soarta, hazardul, și anume, din acel an nu mai era nevoie de un "dosar beton" pentru a fi înscris la admitere. După ce am trecut primul examen cu brio, am dat un telefon acasă, la Ploiești, și am aflat o veste care m-a zdruncinat atât de tare că nu am mai fost în stare să continui examenele. Tatăl meu, care se afla în concediu de odihnă, când s-a întors la serviciu, i s-a înscenat o neregulă pentru perioada concediului și a fost arestat pentru cercetări. În acea perioadă, tatăl meu era

responsabil la magazinul numărul 1 al ILF, lângă restaurantul "Dealul Mare", fiind într-un moment de glorie profesională, medaliat, delegat la congrese etc. Fără să-mi dau seama, pe moment am devenit un dizident, fără foarte multe drepturi.

Doresc să reamintesc eventualilor cititori că în acea perioadă serviciul militar era obligatoriu dacă nu intrai la o facultate. De altfel, toți tinerii, în jurul vârstei de 18 ani, primeau "ordin de recrutare". Armata putea să dureze până la trei ani, așa că, pentru unii tineri, ca mine de exemplu, era o problemă.

Fiind într-un tramvai din București, am văzut un anunț pentru examen la Școala Tehnică Comercială "N. Krețulescu" (Încă o dată, destinul a făcut să văd acel anunț și nu un altul). Imediat, am hotărât să dau examen la acea școală. (Trebuie să menționez și aici că părinții mei mi-au dat tot timpul libertate de decizie și de mișcare, având încredere în hotărârile mele.)

Am luat examenul la Școala Tehnică, pentru moment scăpând de efectuarea stagiului militar. Am început cursurile la acea școală și, în fiecare zi și o parte din nopți, învățam pentru facultate. La un moment dat, în trimestrul I, s-a aflat de dosarul meu necorespunzător și am fost dat afară de la cămin și de la cantină. Din acel moment a început o altă "călătorie" pentru mine: dormit în tramvaiul 26 (dacă nu mă înșel), care circula și noaptea sau pe o bancă într-un părculeț, la Piața Universității etc.

Din nou, soarta a făcut ca, într-o discuție cu secretara școlii, aceasta să mă întrebe și să mă învețe să depun la dosar hotărârea de divorț a părinților, din anul 1959, prin care fusesem încredințat spre creștere și educare mamei, care era membru cooperator și membru PCR. Așa am revenit în drepturi, fiind din nou primit la cămin și cantină. Dar prin

câte am trecut, o perioadă! Am continuat să învăț pentru școală și facultate. Mergeam cu doi colegi, care se pregăteau și ei pentru ASE, în parcul Cișmigiu, la Biblioteca "Mihai Eminescu", care avea noaptea mese și lumini. La școala tehnică, la practică, mergeam la fabricile de bere, mezeluri, tutun etc., lucru care mi-a oferit cunoștințe ce mi-au folosit enorm în activitatea mea ulterioară. Tot la Școala tehnică am avut șansă să o cunosc pe soția mea, cu care am conviețuit 50 de ani până la decesul ei (Dumnezeu să o odihnească!).

În anul 1968, am dat din nou examen la ASE-facultatea de Comerț Exterior - intrând de data aceasta cu brio.

Și în timpul facultății am "călătorit", efectuând anual munca patriotică de vară în județul Teleorman, la Mavrodin sau la Fabrica de cărămidă din București etc. Mult mai târziu am aflat că alți colegi efectuau practica de vară în străinătate, la secțiile economice ale Ambasadelor României. În timpul celor patru ani de studiu am realizat 7 comunicări științifice, unele, în domeniul petrolului (eram ploieștean, nu?) și am fost președinte și secretar al mai multor cercuri științifice studentești (subliniez aceste lucruri pentru că prezentarea lucrărilor și vorbitul în fața comisiilor și a colegilor m-au ajutat în activitatea ulterioară, în străinătate). În anul al treilea de facultate m-am căsătorit, iar în anul 1972 am avut un copil. La terminarea facultății, în anul 1972, am obținut la examenul de diplomă nota 10.

Fiind un "republican, "un petrolist ploieștean", am ales la repartitia guvernamentală Întreprinderea de Comerț Exterior Petrolexportimport, unde am avut șansa să găsesc colegi și șefi de la care am avut enorm de multe de învățat. După repartitie și începutul activității, am contractat un credit bancar pe 25 de ani și am luat, în 1973, un apartament cu 3 camere în cartierul Drumul Taberei din București. Pe hartă

erau, alături, grădiniță și școală și mijloace de transport către centrul orașului (să nu uităm că la 23 de ani eram căsătorit, aveam un băiat, deci aveam responsabilități).

În continuare, nu am să fac referire la foarte multe detalii de tratative comerciale și am să caut să respect indicațiile editorului, colegul de liceu Marius Bâzu, așa că am să mă opresc la diverse amintiri care îmi vin în memorie când scriu aceste rânduri.

Doresc să subliniez aici că în afara a două deplasări în Turcia, care au fost în scop de documentare pentru o carte pe care o am în curs de finalizare, toate vizitele/deplasările au fost în interes de serviciu, pentru a prospecta și încheia contracte de vânzare-cumpărare sau pentru a reprezenta România (atât înainte de 1989, cât și după 1989).

Revenind la ISCE Petrolelexport, în anii 1973-1976, am efectuat mai multe deplasări în Franța și Maroc. La întoarcerea din Franța, toată lumea mă întreba cum sunt oamenii, cum sunt muzeele, cum este Tour Eiffel etc. Întrucât acele deplasări erau foarte aglomerate, cu întâlniri/tratative de dimineața până seara, nu aveam timp să vizitez nimic din domeniul cultural și turistic. Cred că la a doua sau a treia deplasare am rugat șeful delegației să-mi permită ca măcar noaptea să mă duc cu taxiul să vizitez Tour Eiffel, fiindcă nimeni acasă nu credea că nu am timp să văd acel punct turistic. De abia după anul 1990, când am efectuat mai multe deplasări în Franța, am putut să vizitez monumentele Parisului, teatre, biserici, cimitire etc.

O dată, când m-am întors în țară și m-am dus la Ploiești, mama m-a întrebat din nou cum este în Franța, ce am mâncat etc. Am povestit cum la o masă de seară delegația noastră (care mai fusese la acel restaurant) de abia aștepta primul fel de mâncare. Tuturor ne era foame. În restaurant

nu era o lumină puternică. Se aduce primul fel, pe platouri mari, ceva lucitor ca un pui mai mic (așa era în mintea mea), cu boluri mari cu sos de smântână. Colegii au tăiat pachetele lucitoare în două și au adăugat sosul. Mi-am dat seama (în general, nu întrebam anumite lucruri, așteptam să văd ce face celălalt și apoi mâncam) că acele pachete mari învelite în staniol erau cartofi copti (oricum, până atunci nu văzusem cartofi atât de mari). La acea întâlnire de familie de la Ploiești, la care participau mai multe persoane, mama când aude asta, spune: *"Ar trebui să te bat rău, fiindcă de câte ori ti-am dat să mănânci cartofi, nu ai mâncat"*. Imaginați-vă cât s-a râs atunci.

O altă amintire. Într-o zi, la Paris, am plecat cu mașina Ambasadei la o firmă. La un moment dat, directorul meu îi spune șoferului să facă un ocol prin Bois de Boulogne. Eu, din spate, cu ochii pe geam, să văd toate detaliile. Directorul cere șoferului să treacă pe prima bandă și să micșoreze viteza. Atunci am văzut că lângă fiecare stâlp de electricitate era câte o femeie foarte frumoasă, îmbrăcată cu o blană foarte scumpă. După ce mașina a început să ruleze mai încet, atunci când ajungeam în dreptul stâlpului, femeia deschidea haina și rămânea goală, goală. Eu, când am văzut asta, m-am culcat pe banchetă. Ce-au mai râs cei din mașină și apoi mult timp restul delegației! După 1989, m-am dus bineînțeles în Place Pigalle și în alte locuri, pentru a vedea realitățile pariziene.

O altă "călătorie în spațiu" a fost în timpul efectuării stagiului militar de 3 luni. În acea perioadă, am urmat cursurile școlii de ofițeri de la Focșani, devenind ofițer în rezervă. Atunci s-a întâmplat ca toți să obținem rezultate foarte bune, inclusiv la o inspecție care nu mai fusese la acea unitate de mulți ani. Unii colegi de armată erau, ca mine, căsătoriți, cu copii, cu serviciu și erau din diverse zone ale

țării. După examenele finale, mai rămăseseră câteva zile, atunci m-am pregătit și m-am prezentat la raport la comandantul unității, rugând să se analizeze rezultatele maxime la examene, rezultatele la inspecție etc. și se decidă ca să efectuăm o vizită la monumentele de la Mărășești și altele din Nordul Moldovei. Privitor la cheltuieli, fiecare putea să contribuie, unii având cunoștințe unde să dormim etc., iar ca mâncare să luăm hrană rece, care oricum ne era atribuită. Pentru comandantul unității a fost o mare surpriză să propun acel lucru, dar până la urmă a obținut aprobarea de la București (în unitate am avut unu sau doi colegi ai căror tați erau generali). Pe scurt, am predat armamentul și celălalt inventar și am plecat în Nordul Moldovei. Când ne întorceam, conducătorul excursiei a primit telefon că stagiul s-a scurtat. Am ajuns la unitate și nu a mai fost nevoie decât de luat la revedere (armamentul și inventarul fuseseră predate înainte de plecarea în excursie)

Revenind la activitatea de la ISCE Petrolelexportimport, odată am plecat în Maroc, la Casablanca, via Paris, cu o delegație de la o întreprindere producătoare din Ploiești. Într-o dimineață, stăteam la o cafea așteptând ora plecării în holul hotelului. În spatele nostru, era un geam foarte mare care despărțea două încăperi, iar la drum, alt geam cât tot peretele. Eu, care tot timpul aveam simțurile încordate la maximum, am auzit din spatele geamului din hol o mică altercație. Imediat am solicitat celor doi delegați să ieșim afară, lăsând cafeaua pe masă. Afară am traversat printre mașini și am ajuns pe celălalt trotuar. Deodată s-a auzit cum s-au spart acele geamuri mari din interior și de la stradă, poliția ajungând imediat și arestându-i pe toți cei care erau în hol. Imaginați-vă ce s-ar fi întâmplat în acele vremuri ca delegația noastră să fie luată la poliție, să fie anunțată

amabasada, la Rabat etc.! Ce s-ar fi întâmplat în țară, dar și cu nerespectarea orei la care trebuia să fim la licitație! Să fi fost concurența? Cine poate ști?

Câte ar fi de povestit din acei ani, criza petrolieră din 1973 etc.!

După patru ani de serviciu la ISCE Petrolelexportimport, în anul 1976, am fost transferat la Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale (MCECEI), la Direcția V-a, Direcția America, unde pe parcursul a 16 ani am răspuns de țări ca SUA, Canada și diverse țări ale Americii Centrale și Latine.

Pentru a înțelege mai bine unele relatări, am să subliniez (cu modestie) că am fost foarte atent la toate activitățile care îmi dădea posibilitatea să cunosc cât mai multe, fiecare minut, ore, zile fiind folosite pentru a mă perfecționa. Astfel, cu acordul șefilor mei și al miniștrilor (cărora le mulțumesc și acum pentru încrederea pe care mi-au acordat-o), atunci când un coleg care răspundea de o altă țară era plecat în străinătate, imediat mă pregăteam și preluam sarcinile acestuia sau, pe relația SUA, preluam ministerele economice (pe SUA eram mai mulți colegi răspunzători, pe ministere (ministerele chimiei, mașinilor de construcții, industriei ușoare, agriculturii etc.).

O altă activitate din care am învățat foarte mult a fost aceea de a cunoaște întreprinderile producătoare și exportatoare. În afara sarcinilor curente, am început să mă deplasez pe perioade scurte în județe (Bihor, Prahova, Buzău, Mureș etc) pentru îndrumare și control din partea MCECEI - Direcția de organizare și control, participând la ședințele lunare din județ (conduse de primul secretar) cu toate întreprinderile exportatoare și importatoare din teritoriu. Preluam problemele spre rezolvare și transmiteam sarcinile

momentului. De asemenea, efectuăm controale inopinate, inclusiv în schimburile de noapte, pentru a controla producția de export și mai ales veridicitatea existenței stocurilor de produse de export. O amintire de la această activitate: atunci când se întâmpla ca ședința de la județ (eu cred că intenționat se programau astfel) să fie în jurul Crăciunului sau Paștelui, eram "invitat" și eu la activități sportive sau culturale organizate de județeană de partid sau de sindicate și aceasta tocmai ca să nu participi la slujbe religioase etc.

Repet, cele de mai sus le-am relatat pentru a se înțelege că aveam experiență și cunoștințe, de la producție până la export, din diverse domenii economice. Aceste cunoștințe mi-au folosit în activitatea mea din străinătate și din țară.

Revenind la "călătorii în spațiu și timp", o să încep cu deplasarea în Guatemala, unde am fost directorul standului României la târgul / expoziția internațională din Guatemala City. În Guatemala fusese un cutremur mare, care distrusese vechea locație, în acel an expoziția internațională fiind organizată în niște hangare de pe aeroport. Nu am să intru în detaliile desfășurării expoziției (sper să am puterea și timpul să scriu o carte cu experiență profesională din aceste deplasări), ci am să amintesc despre cum s-a desfășurat călătoria. Până în 1989, un delegat care se deplasa într-o altă țară cu avionul trebuia să folosească compania Tarom pe cea mai lungă distanță. De exemplu, majoritatea delegaților care se deplasau în America Centrală sau Latină trebuiau să călătorească cu Tarom până la New York și apoi să continue cu linia aeriană parteneră ale Tarom. Înapoi, la fel, veneau la New York și apoi la București. Eu, cu delegata de la Întreprinderea de târguri și expoziții, am luat Tarom până la Madrid. La Madrid, până la legătura cu zborul către

Columbia, cu ajutorul membrilor Ambasadei României, am vizitat câteva muzee etc. La escala la Bogota am avut o experiență care m-a marcat până în zilele noastre. Seara am fost invitat la masă, la domnul ambasador. La un moment dat, acesta mă roagă să merg la bucătărie să-i cer doamnei ambasador sarea. Când am intrat în bucătărie, doamna ambasador avea pe mâini, până la coate, mănuși de cauciuc și spăla salata într-un vas mare cu apă de culoare albastră. Dânsa a văzut că am rămas perplex și, la masă, mi-a explicat că în Columbia, ca și alte țări ale Americii Latine, există o amoebă/amibă care circulă prin aer și se găsește pe fructe și legume și apoi se fixează pe creier sau ficat, provocând moartea. Am aflat după aceea că mulți români aflați în Columbia cu service-ul la autoturismele Dacia au murit. Din acea zi nu am mai mâncat fructe și legume proaspete. Mâncam fripturi bine făcute și, în locurile unde aveam posibilitatea, numai carne fiartă pregătită de mine (bineînțeles că îmi făceam ciorbe, mâncăruri etc.). De fiecare dată, îmi aduceam aminte ce a însemnat să gătesc de mic, de la vârsta de 5-6 ani, la Ploiești. Ca un fapt divers, în majoritatea locurilor în care m-am deplasat (Montreal, NewYork, Los Angeles, Costa Rica, Ecuador, Uruguay etc.), am avut în dotare bucătărie cu vase etc.

Din Columbia, către Guatemala, am făcut o escală neprevăzută în San Juan de Puerto Rico. În continuare, avionul a traversat Triunghiul Bermudelor, unde a avut loc o furtună cu fulgere cum nu am mai văzut de atunci.

În acea perioadă, președintele Guatemalei s-a declarat cel mai mare anticomunist din lume, iar România nu avea în Guatemala reprezentanță diplomatică, deci vă imaginați în ce atmosferă lucram. Pavilionul / standul României nu era prea mare, dar până la deschiderea oficială, cu ajutorul unui

reprezentant al presei care ne vizita zilnic la stand, ne-am făcut o bună reclamă în presă și la radio. Am avut expuse produse chimice, vinuri, cosmetice inclusiv parfumuri, conserve și altele. De asemenea, am obținut în fața pavilionului un spațiu, unde am expus un tractor produs la Brașov și alte utilaje agricole aduse de la un client din Nicaragua. La deschiderea oficială au fost prezenți mai mulți președinți de stat din zonă și alte oficialități, presă etc. La acest eveniment, președintele Guatemalei a salutat prezența României la expoziție, nefăcând referire la alte țări participante, mult mai mari. Președintele țării, împreună cu soția, a vizitat pavilionul nostru, unde a dorit să cunoască multe detalii. La alt pavilion vecin, mult mai mare, n-a trecut decât fugitiv.

Dintre nenumăratele amintiri aș menționa recepția de la pavilionul Israelului (Israelul avea un stand mare, inclusiv cu avioane etc.). Mergând la standul Israelului, la intrare așteptau în rând directorul pavilionului, ambasadorul și alți reprezentanți, care îi salutau pe cei veniți. Când venea un invitat, acesta se prezenta și dădea mâna cu gazdele. Când ajung eu, încep să mă prezint în spaniolă, spun că sunt din partea pavilionului României, iar directorul pavilionului îmi răspunde în limba română: "*Păi, de ce nu spui, domnule, că ești din România!*". Dacă nu dădeam mâna cu dânsul, cred că aș fi căzut jos de surpriză. Am stat mult de vorbă (era de origine română) și l-am invitat la standul nostru, pentru a gusta un pahar de vin românesc, salam de Sibiu etc. Bineînțeles, presa a observat apropierea dintre noi și a vizitat mai des standul românesc. Până la deschidere și după aceea am vizitat restul pavilioanelor pentru a mă inspira. Văzând că publicul vizitator este iubitor de frumos și mirosoare naturale, am fixat pe delegata noastră la intrarea în stand, în costum

național și cu un parfum spray cu care "dădea" pe fiecare vizitator. Să fi văzut atunci ce afluență de vizitatori era, iar la standurile alăturate nu era mai nimeni! Ce s-au mai supărat vecinii de la celelalte pavilioane!

După terminarea expoziției, organizatorii au invitat directorii pavilioanelor într-o excursie (o altă călătorie în spațiu) cu avionul la piramidele de la Tikal, care se aflau în plină junglă. După vizită, avionul nostru s-a defectat și a trebuit să așteptăm un alt avion care să ne preia. Câte ar mai fi de povestit!

În continuare, câteva amintiri dintr-o călătorie în Costa Rica. Într-o perioadă foarte scurtă de timp, a trebuit să mă pregătesc și să mă deplasez în Costa Rica, să-l înlocuiesc pe șeful secției economice a ambasadei României. Călătoria în spațiu a fost București-New York-Guatemala, San Jose de Costa Rica. Vederea din avion a craterelor vulcanice din Guatemala, Nicaragua, Costa Rica a fost înfricoșătoare. La sosire, în câteva ore a trebuit să preiau inventarul, bunurile, autoturismul, conturile bancare, seiful cu un cifru dat intenționat greșit etc. După ce m-am mutat din centru capitalei la o pensiune de lângă ambasadă, radioul mergând întruna din zile, la prânz, toată clădirea pensiunii începe să "tremure și să trosnească din toate încheieturile", iar crainicul de la radio, agitat, începe să comunice: *"ne uităm pe geam (postul de radio se afla în centrul capitalei) și întrucât oamenii merg normal pe stradă, cutremurul nu este mai mare de 5 grade pe Richter. O, nu, au început să se spargă vitrinele, iar oamenii se deplasează anevoios, deci este de 6 grade" ...* și așa mai departe. Imaginați-vă, eu, care scăpasem teafăr din cutremurul din 4 martie 1977, să mor acum, singur, la capătul pământului. Cutremure au mai fost, dar de acum "eram vaccinat".

În Costa Rica am mai fost și în alte dăți, însoțind delegații guvernamentale. În această țară am vizitat mari plantații de banane, arbori de cacao și cafea etc. O amintire: un delegat, care era cel mai mare specialist român în minereuri de cupru, venea din Chile și s-a unit cu delegația noastră (acest specialist era fostul soț al cântăreței Margareta Pâslaru și era o persoană de o mare calitate umană, respectuos etc.). Eu, care nu văzusem până atunci fasole neagră, l-am rugat să îmi ia o mică mostră, să mi-o dea la New York (eu trebuia să mai rămân). Când ajung la New York, specialistul era supărat pe mine. Rugându-l să-mi spună ce s-a întâmplat, îmi povestește că, atunci când a ajuns la New York, vameșul a băgat mâna drept în mostra mea de fasole, făcându-i un scandal mare. Bineînțeles că mi-am cerut scuze și totul s-a terminat cu bine.

O altă întâmplare: delegația era destul de importantă (având în componență un ministru, directorul de la Mecanoexport pentru vagoane și locomotive etc.). Din delegație făcea parte și reprezentantul MICM (Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini), ambasadorul Costă Ricăi la București, care știa limba română și eu care știam limba spaniolă. La o masă festivă, felul principal a fost un preparat din carne. Cineva a cerut supliment, întrebând ce fel de carne este. Reprezentantul MICM (care știa spaniolă) și ambasadorul au tradus că este carne de porc sălbatic (puerco salvaje). La un moment dat, unul dintre delegați a ieșit până afară, iar când s-a întors era livid la față. L-am întrebat dacă este bine răspunzând că nu este nici o problemă. La New York, în microbuzul care ne ducea la aeroport, delegatul mă întreabă dacă știu ce am mâncat în Costa Rica la acea masa. I-am răspuns că, așa cum au spus și ceilalți, am mâncat carne de porc sălbatic, la care el îmi spune că atunci când a ieșit afară și noi am cerut supliment, personalul restaurantului

sacrifica niște șobolani mari. Acum intervine puterea creierului. Am ajuns la București, a două zi am depus pașaportul și raportul delegației și, dintr-o dată, am început să mă simt foarte rău, fiind internat la Spitalul de boli infecțioase din București, cu puternice deranjamente stomacale. După efectuarea tuturor analizelor și a tratamentelor, mă simțeam tot foarte rău. Deja ministrul vorbise la Bruxelles pentru ca să fiu transferat la un spital specializat în boli tropicale. Și acum să vă spun ce putere are creierul omenesc. Într-o zi, uitându-mă printre gratii la femeia care spăla pe jos cu o cârpă, văd că șterge un scuipat cu sânge al unui vecin de culoare (cred că era student din Africa) de la rezerva de vis a vis și se îndreaptă către rezerva mea. Din acel moment nu am mai avut nimic și am solicitat externarea. Deci infecțios nu am avut nimic, creierul a așteptat de la New York până a doua zi, când am ajuns la București, a declanșat reacția, iar când a văzut scena de la spital, a reacționat din nou. După câțiva ani, am aflat că în America Latină, mai ales în Columbia, aceste mamifere se mănâncă pe post de delicatesă.

În anii 1976 și 1989 am fost de mai multe ori în SUA, conducând delegații de la diverse ministere economice (delegația de la fabrica producătoare de anvelope de la Florești, de lângă Ploiești, delegația pentru contractarea ajutoarelor după cutremurul din 1977 etc.). În anii 1979-1980, am obținut o bursă postuniversitară la universitatea Columbia din New York. Columbia University din New York a fost și este una dintre cele mai renumite universități din lume, având cadre didactice și condiții de studii extraordinare. După unele statistici, 84 de absolvenți au fost laureați ai Premiului Nobel. Iar un absolvent a fost președinte al SUA (Barak Obama). Menționez cele de mai sus pentru a

---

sublinia calitatea profesorilor și a condițiilor materiale. Mă gândeam acum că am avut șansă să am în viață cadre didactice extraordinare, în primul rând cele de la Colegiul "I.L.Caragiale" din Ploiești. În 1980 am absolvit cursurile de la Columbia University cu tema "Marketingul produselor farmaceutice".

În anii 1983-1984, am fost numit șeful Biroului comercial al României de la Los Angeles. În acei ani, nici o altă țară comunistă nu mai avea un Birou comercial la Los Angeles, iar președintele SUA ducea o campanie anticomunistă continuă. Birourile erau în World Trade Center – WTC (350 S.Figueroa st., suite 477), iar domiciliul, în blocul alăturat, la care se ajungea printr-o pasarelă acoperită. Clădirea WTC este în multe filme americane, cu lifturile exterioare. Los Angeles se găsește în statul California, fiind cel mai bogat stat al SUA și a 7-a putere economică a lumii. Într-o zi, aflându-mă în mașină cu radioul deschis, se întrerupe brusc emisiunea și crainicul comunică foarte expresiv că este un mare cutremur, dând tot felul de detalii. Eu atunci am oprit mașina pe dreapta. După cum se știe, Los Angeles-ul este cel mai mare "sat" din lume, o stradă având și 160 kilometri lungime. Noroc că nu eram pe o autostrada care era 6 benzi pe sens. La sfârșit, crainicul anunță că a fost un exercițiu. Pregătirile pentru un eventual cutremur erau foarte active, prin mijloacele de comunicare în masă. Imaginați-va cu ce frică dormeam și ce concentrat eram 24 din 24 de ore. De altfel, am prins un cutremur cu poduri rupte etc. Statul California, cu o suprafață de 423.970 kilometri pătrați și o populație de peste 36 milioane de locuitori, pentru România era o mare piață de desfacere.

Fiind singur și neavând la cine să solicit ajutorul rapid (ambasada României era la Washington, iar secția economică

la New York) și având în vedere că, dacă eram oprit și controlat de poliție, trebuia să înmânez un document de identificare (în SUA documentul comun era *Driver licence*, cu foto și datele personale), m-am gândit să dau examen și să iau *Driver licence* de California (bineînțeles că puteam prezenta pașaportul și carnetul de șofer din Republica Socialistă România, dar până controlau viza pe pașaport și valabilitatea trecea mult timp și să nu uităm că, pentru americani, cuvintele "socialist" și "comunist" erau cuvinte sensibile în acele vremuri ale războiului rece. Pe scurt, am dat examen și am obținut documentul cel mai comun de identificare: *California Driver Licence*, cu foto (îl am și acum și sunt foarte mândru că l-am obținut).

Privitor la activitatea mea de la Los Angeles aș putea scrie o carte, de aceea am să menționez numai câteva amintiri, călătorii în spațiu și timp. Odată, a trebuit să conduc o delegație care avea sarcina să descopere firma care furase formula și marca Gerovital H3. Am descoperit firma la Las Vegas. De la Los Angeles la Las Vegas, împreună cu delegația din țară, ne-am deplasat cu mașina unui client, care ne-a însoțit. Urcând pe una dintre pantele deșertului Nevada, deodată au început să iasă aburi din motor. Motorul se supraîncălzise. Eu m-am dat jos din autoturism să mă dezmoțesc și să iau aer, dar partenerul mă avertizează că în jur sunt mulți scorpioni. Pe marginea șoselei erau și pancarte mari care anunțau că intrarea în deșert este interzisă, întrucât în zonă era celebra baza militară Nellis Air Force, Area 51, unde au fost observate OZN-uri etc. (Ce se întâmplase cu autoturismul: pe volan avea un buton pe care, dacă îl activezi, mașina rula cu viteză constantă, forțând motorul, iar noi urcând acea pantă lungă, motorul s-a supraîncălzit).

Din multe alte întâmplări, am să mai relatez câteva. Piața Los Angeles-ului și a Californiei, de care răspundeam, era atât de mare încât m-am decis să caut în principal mari importatori și distribuitori pentru produsele noastre. Încă de la început, am găsit una dintre cele mai mari firme importatoare din zonă, care distribuia în rețeaua de turism (hoteluri, restaurante etc) majoritatea produselor necesare. Pe scurt, după ce am prezentat tot ce puteam livra (de la băuturi, mobilier, tacâmuri, lenjerii, farfurii etc, unele dintre ele fiind deja importate pe coasta de est a SUA), am ales un produs ușor și rapid vandabil și anume apa minerală de la Borsec (să nu uităm că se apropiau și Jocurile olimpice din anul 1984, perioadă în care turismul "a explodat"). Pe scurt, după ce am convenit cu clientul gama de produse în care era interes, am decis să livrăm de probă un container cu sticle de apă minerală Borsec de ¼ litri, iar în continuare am livrat mostre din celelalte produse, care au fost acceptate. Totul era pregătit pentru un export foarte substanțial. Era necesar, însă, să trecem proba cu apa minerală. Într-o zi, primesc un telefon de la patronul firmei, care mă ruga să mă duc la depozitele lor. Sosise containerul cu apă minerală. Mergând eu bucuros la depozit, îl văd pe partener foarte supărat. Acesta desface o cutie de carton cu sticle și îmi dă să gust mie și celui care mă însoțea (era un delegat din țară, cu care trebuia să merg în continuare la alt client). Delegatul din țară, după ce a gustat, a scuipat imediat, dar eu m-am prefăcut că apa este bună. Au fost încercate mai multe mostre, dar rezultatul a fost identic, tot lotul fiind contaminat cu gust de ulei. Partenerul mi-a comunicat elegant că toate tratativele se opresc aici, toate celelalte afaceri antamate pentru diverse produse fiind anulate. După cum ne amintim mulți dintre noi, în țară, rația lunară de ulei comestibil se

livra în sticle de 1 litru sau ½. Deci sticlele erau murdare de ulei comestibil, mirosind a rânced.

După circa 25 de ani, intrând într-un restaurant din Târgu Mureș, un prieten din zonă mă invită la masa lui, unde mai era prezentă o persoană. În timpul mesei, din vorbă în vorbă, cel de la masă îmi spune că a fost director la fabrica de îmbuteliere de la Borsec. Adică în fața mea era persoana care, din greșeală, a anulat unele dintre cele mai importante afaceri în SUA. Întrebându-l ce se întâmplase cu mostrele de la Los Angeles, mi-a răspuns că era atât de importantă și de mare comanda, că a dispus să se revizuiască toate utilajele și *"să le ungă cu unsoare, ca să funcționeze perfect"*. Când l-am întrebat cum de nu a fost mândru să guste din apa care se livra tocmai la capătul pământului, la Los Angeles, a ridicat din umeri.

Un alt caz pe care nu pot să-l uit nici acum. În România se producea la R. un strung imens, cât o casă. Un client din Los Angeles transmite o comandă importantă, cu condiția ca să livrăm un strung care să treacă toate probele (strungul care era de ultimă generație, sub licență japoneză). Pe scurt, sosește strungul, partenerul îl montează și mă cheamă la probe. Nu a funcționat corespunzător. Am solicitat în țară trimiterea unei echipe de service care să remedieze situația. Sosește delegația și, după terminarea perioadei de reparație, șeful echipei mă roagă să solicit în țară prelungirea deplasării. l-am comunicat că dacă îmi spune adevărul o să-i satisfac dorința. Fiind singuri lângă strung, acesta mi-a comunicat că, pentru a merge în străinătate, a livrat strungul cu anumite defecțiuni și pe loc scoate din strung un șurub mai mare de ½ de metru, înfășurat cu hârtie de sac de ciment și îl înlocuiește cu unul corespunzător, cu care venise din țară.

Câte nu ar mai fi de menționat! Totuși, am să amintesc

de vizita unui delegat din țară care m-a contactat să discutăm despre cum a convenit detaliile desfășurării activității delegației României la Olimpiada din 1984 (aici trebuie să amintim că România a fost singură țară socialistă care a participat). În discuția cu acesta, l-am întrebat dacă a consultat o hartă cu străzile Los Angeles-ului. Răspunzându-mi negativ, i-am arătat o lucrare cât o carte de telefon de groasă, care cuprindea străzile, explicându-i că în Los Angeles distanțele sunt foarte mari, de sute de kilometri între hotelurile sportivilor și stadioane etc. La propunerea mea, am solicitat o întrevvedere cu președintele comitetului de organizare, pe care l-am rugat să facă unele modificări în program. Aș mai putea să menționez multe călătorii la San Diego, San Francisco, Tihuana, în Mexic etc., dar spațiul este limitat.

Aș dori să menționez și atmosfera în care îmi desfășuram activitatea. În acea perioadă, lupta împotriva comunismului, declanșată de președintele Ronald Reagan, atinsese un nivel, pot spune, maxim. Mai mult, pe 31 august 1983, un avion de pasageri sud-corean, având la bord 269 călători, a dispărut în regiunea insulei Sahalin din URSS, fiind doborât deasupra teritoriului sovietic. Imediat a început o campanie de nedescris împotriva URSS, prin presă și radio. Oficialitățile americane țineau discursuri foarte agresive, mari reclame cu Votcă rusească au fost luate de pe clădiri, birourile Aeroflot din Wasinghton și New York fiind închise etc. Atmosfera era foarte tensionată! De exemplu, vânzătorii de la chioșcurile de ziare și de la micile magazine de unde făceam cumpărături nu mai erau amabili cu mine, eu fiind dintr-o țară comunistă.

Nu o să menționez alte călătorii din SUA și Canada: cu delegația din România pentru tratative cu partenerii canadieni, pentru construirea centralei nucleare de la

Cernavodă și multe altele.

Să vorbim acum de o altă călătorie, și anume în Ecuador. Ca șef al Ambasadei, am avut șansa de a participa la schimbarea președintelui și a guvernului. Au fost foarte multe recepții de rămas bun, ale miniștrilor din vechiul guvern, cât și ale noului guvern. La recepția oferită de președintele nou ales, am fost așezat la o masă rotunda, care era amplasată imediat lângă masa soției noului ministru de externe (la fiecare masă eram mai mulți invitați, iar la o masă mai mare, noul guvern). La un moment dat, soția ministrului de externe, jucându-se cu scaunul, înainte și înapoi, se dezechilibrează și începe să cadă pe spate. Într-o fracțiune de secundă, am sărit de la locul meu și am ridicat de spătar scaunul doamnei și m-am aplecat puțin, întrebând dacă este totul bine și parcă aveam o conversație. Puțină lume a văzut scena, recepția continuând ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat (imaginați-vă cum ar fi putut degenera recepția dacă mai mulți invitați observau scena). Soțul doamnei, noul ministru de externe, a observat toată întâmplarea și mi-a mulțumit din cap. După acel eveniment, nu a fost întâlnire/recepție unde noul ministru să nu stea mai mult de vorbă cu mine. (O să vedem, la misiunea mea din Uruguay, ce mult mi-a folosit acea întâmplare!)

La o altă recepție, oferită de noul președinte, a venit să-l felicite și o delegație din SUA, din care făcea parte șeful unuia dintre cele mai mari lanțuri de magazine/hipermarketuri din SUA, Sears. După ce îl salută pe președinte și are un schimb de cuvinte (noul președinte făcuse facultatea în SUA și fuseseră colegi), acesta vine către mine și mă salută prietenește (fuseseră în România pentru tratative comerciale, iar eu făcusem parte din delegația română, din partea MCECEI). Imaginați-vă cum au reacționat presa și ceilalți

invitați.

O sarcină pe linie comercială a fost să fac tot posibilul ca un vas de banane să ajungă în România până la Congresul al XIII-lea al PCR, din noiembrie 1984. Cu un reprezentant local, m-am deplasat la Guaiacquil, port la Oceanul Pacific, unde am dus tratative și unde am mâncat supă de broască țestoasă din Galapagos.

În Ecuador, am avut o mare satisfacție, întrucât am sprijinit delegații din țară în vederea instalării unei sonde de extracție țiței în jungla ecuadoriană (ce mândrie, eu care am crescut lângă uzina "1 Mai" din Ploiești, mare producătoare și exportatoare de utilaj petrolier, să contribui la instalarea acelei sonde!) Din nou, câte detalii ar fi de povestit.

Să trecem la o altă deplasare, o "călătorie în spațiu", în Uruguay. Și acolo am fost numit șeful ambasadei României. La începutul misiunii, nu eram prea cunoscut, atmosfera generală fiind marcată de guerilele urbane Tupamaros și, bineînțeles, de influența războiului rece dintre capitalism și socialism (această influență am întâlnit-o peste tot, în toate deplasările de până în anul 1989). Încă din prima perioadă, am avut șansa să primesc un telefon de la șeful trupei de circ "Oancea", trupă care făcea parte din colectivul unui circ internațional sosit la Montevideo. Acesta a solicitat sprijin și ajutor în prelungirea vizelor (în activitatea mea aveam și atribuții consulare și culturale). După ce am obținut multe invitații, le-am distribuit la presă, radio, la Ministerul de Externe și la parteneri de afaceri. Aceste invitații m-au ajutat mult în activitatea mea, întrucât am devenit mai cunoscut în mediul de afaceri și diplomatic și în presa din Montevideo.

Un alt moment care m-a făcut mai cunoscut de corpul diplomatic și de autoritățile uruguayene a fost o vizită a unei delegații guvernamentale din Ecuador, condusă de ministrul

afacerilor externe. Membrii corpului diplomatic au fost invitați, împreună cu oficialități guvernamentale și presă, pentru a participa la primirea delegației. La aeroport, eu m-am așezat mai în spatele membrilor delegației uruguayene, pe un scaun mai înalt, la barul aeroportului, și beam o cafea. La sosirea delegației, încep salaturile și, la un moment dat, ministrul afacerilor externe ecuadorian dă la o parte pe ceilalți membri ai corpului diplomatic și oficialități și vine către mine (după ce am văzut că m-a observat, am coborât de pe scaunul barului și am intrat în grup primitivilor), și, după cum este obiceiul în țările Americii Latine, ministrul mă ia în brațe și mă bate pe spate. Mă întrebă ce mai fac și spune să nu lipsesc de la recepțiile care erau prevăzute în timpul vizitei, fiindcă dorea să mai vorbim. Ei bine, imaginați-vă ce reacție a avut oficialitățile, presă etc (a se revedea activitățile din Ecuador și cum l-am cunoscut pe ministru). Din acel moment am fost "acceptat" total de presă, oficialități și membrii corpului diplomatic. Am obținut gratis spațiului unui cinematograful central din Montevideo pentru organizarea zilei naționale a României, la 23 august, oferirea unui alt spațiu, în cartierul rezidențial Pocitos, unde o săptămână am proiectat filme românești de lung și scurt metraj din România (cel mai mult a fost apreciat filmul "Mihai Viteazul", cu bătăliile cu cai etc.). Rog cititorul să ia notă că la ambasadă eram singurul încadrat, fără alte ajutoare și, pentru organizarea acestor activități, au fost necesare eforturi mari. Ambasada avea un fond de protocol de 25 dolari pe an, repet 25 de dolari, multe cheltuieli fiind efectuate din diurna mea, de 11 dolari pe zi. Un exemplu, poate comic pentru unii. Când mergeam la Palatul Prezidențial, trebuia să merg cu autoturismul cu șofer, eu coborând din spate dreapta. Întrucât pe șofer îl plăteam cu

ora, îl rugam ca după ce mă lasă la Preziidenție, să ducă autoturismul într-o parcare apropiată și să plece, eu având dublura cheii. Apoi, eu plecam de la întâlnire pe jos, către parcare, chipurile ca să fac o scurtă plimbare. În acest sens, aș dori să relatez faptul că alte ambasade străine aveau un fond de protocol respectabil (unul dintre ambasadorii dintr-o țară vecină, cu care devenisem mai apropiat, mă invita des la mese de lucru, fiindcă nu putea să cheltuie toți banii alocați pentru protocol). Economii, economii pentru plățirea datoriei externe!

Un lucru care m-a impresionat plăcut a fost că foarte mulți uruguaieni și-au adus aminte de echipa de fotbal a României, care în anul 1930 a participat la campionatul Mondial, învingând Peru cu 3 la 1. În Uruguay fotbalul era ca o religie.

În afară de sarcinile specifice ca șef de ambasadă, aveam și sarcinile de a contribui la dezvoltarea relațiilor comerciale cu această țară. Din nou, am să relatez doar câteva întâmplări. O îndatorire importantă a fost să găsesc furnizori de lămâi. Tot căutând și selectând, am găsit pe unul dintre cei mai important producători și exportatori de lămâi. Era un om de afaceri care provenea dintr-o familie bogată a Uruguayului. Era o persoană calmă și foarte amabilă. La un moment dat, un alt om de afaceri îmi comunică mirat cum de port tratative cu un cannibal. Vă imaginați ce șoc am avut și până la urmă am aflat amănunte. Am să povestesc pe scurt. Un grup de tineri proveniți din familii bogate, sportivi, au plecat cu avionul în Chile. Avionul s-a prăbușit în zăpadă, în munți. Naufragiații și avionul au fost căutați cu toate mijloacele, mult timp, însă fără succes. După multe zile, supraviețuitorii, după ce au terminat toate rezervele, ca să nu moară de foame, au început să-i mănânce pe cei decedați.

În cele din urmă, domnul S. împreună cu încă un supraviețuitor au reușit să scape. Am auzit că pe ecrane a fost un film de lung metraj cu această tragedie.

Ca membru al corpului diplomatic din Uruguay, am fost invitat la recepții, evenimente culturale etc. Într-o pauză a unui spectacol de operă, fiind invitat de familia prezidențială, am început tratative cu soția președintelui pentru importul de Gerovital H3 în Uruguay sau înființarea unei clinici care să utilizeze Gerovitalul românesc, cu specialiști români (în acea perioadă a anilor 1985, în multe țări din lume se folosea cu succes acest medicament). Să nu uităm că, până în 1989, la Clinica Dr. Ana Aslan, de la Otopeni, au fost tratați președinți de stat, mari actori ai lumii etc. De asemenea, pe perioada sezonului de vară, pe plajele din Uruguay veneau mulți oameni bogați din Argentina, Brazilia, Paraguay etc.

Ca să trec la altă amintire, trebuie să fac o paranteză. În Ploiești și împrejurimi aveam un grup de prieteni (șefi de ferme viticole și pomicole, judecători etc), care, când ne întâlneam, mă întrebau cum erau viile, pomii, agricultura în țările vizitate (Franța, SUA etc.). Invariabil, nu aveam decât răspunsuri generale. În Uruguay, am întâlnit proprietarul celei mai mari ferme viticole, care producea și vin, și șampanie. După vizita în podgorii și în secțiile de îmbuteliere vin și șampanie, ne-am deplasat la birourile acestuia. Aici am văzut cea mai mare colecție de autoturisme în miniatură. Întrebându-l de aceea minunată colecție, proprietarul mi-a spus că autoturismele sunt cea mai mare pasiune a vieții lui. Atunci am început să-i povestesc despre industria auto din România, despre faptul că aveam foarte multe autoturisme Dacia care erau după licență Renault 12, în Columbia, că produceam și autoturisme de teren. După mai multe tratative, am ajuns la concluzia că cea mai bună variantă (în

Argentina era o mare fabrică care producea Renault 12) era înființarea în Uruguay a unei linii de asamblare autoturisme de teren, lucru care până la urmă s-a înfăptuit. Am mai purtat tratative privind exportul de vagoane și locomotive, tutun românesc de Ghimpați, care se folosea în amestec pentru obținerea de țigarete etc.

O amintire plăcută a fost când am vizitat, în Montevideo, un loc foarte pitoresc. Imaginați-vă o hală imensă (fost depou de vagoane și locomotive), transformată într-un loc pentru zeci de grătare. Un "grătar" arată astfel: într-un spațiu de circa 5 metri, circular, era o tejghea rotundă, după care stăteau vânzătorii și apoi grătarele aranjate în plan oblic către interior. Când veneai, te așezai la tejghea, pe scaune (ca la bar), puteai să bei un pahar de vin alb sau roșu și comandai ce friptură doreai: pe grătarele oblice, înalte de câțiva metri (acestea erau unite ca într-un cerc/piramidă), de jur împrejur, erau în partea de sus tot felul de bucăți de carne de vițel, de porc, de miel, de iepure etc. Când alegeai ce carne doreai, vânzătorul lua bucata de sus și o așeza în partea de jos a grătarului, unde era mai mult jar format din trunchiuri de eucalypt și, în câteva secunde, erai servit. În acea hală erau sute de consumatori tot timpul, fiind un zumzet continuu.

În America Latină am efectuat călătorii și în alte țări (Argentina, Brazilia etc), dar spațiul acordat nu îmi permite să fac referire la toate aceste călătorii.

Oricum, aș dori ca cititorul acestor rânduri să-și amintească că în America Latină, când este vară, în România este iarnă, diferențele de fus orar sunt de la 7 la 10 ore față de țara noastră, iar hrana era diferită. Menționez aceste detalii pentru a se înțelege în ce condiții de stres am lucrat în acele perioade.

Eu cred că anul 1990 a fost un an important în destinul meu întrucât împlinisem vârsta de 40 de ani, aveam 20 de ani de experiență profesională (cunoscând trei limbi străine: franceză, engleză, spaniolă) și aveam de ales între a rămâne angajat la stat (cu mari perspective de viitor) sau "să plec de la zero", într-o nouă călătorie/etapă a vieții și să-mi dovedesc că pot continua, pe cont propriu, să obțin succese în munca mea profesională. Cunoștințele mele, o parte a familiei spuneau că sunt "nebulă" să las un loc de muncă atât de bun și să încep ceva nou, în care multă lume nu credea în acea perioadă a anilor '90.

Imediat ce m-am privatizat, având a 9-a firmă înregistrată la Camera de Comerț a României, am demarat activitatea de consultanță în domeniul economic (export-import, înființare de firme la terți, reprezentare de clienți români și străini etc.), acest domeniu fiind singurul care nu necesită investiții majore, așa cum ar fi presupus o altă activitate unde aveai nevoie de angajați, utilaje etc. Aș putea scrie o carte separată cu evenimentele și condițiile din acea perioadă. Rog cititorii să își imagineze, să înțeleagă acele timpuri, legile vremurilor când au fost efectuate călătoriile înainte de 1990 și după, activitatea mea profesională fiind marcată și de influența unor evenimente anterioare. Am să dau numai câteva exemple.

La ISCE Petrolexport, la un moment dat, șeful serviciului export a lăsat liber la plecare un vapor cu benzină, cu toate că acreditivul (document de plată) nu fusese corespunzător, iar clientul extern nu a plătit la timp. A fost arestat pentru cercetări, s-a făcut ședință cu toți salariații și, printre altele, s-a subliniat că la percheziția casei lui s-a găsit săpun Rexona și deodorant Impuls. Vă imaginați ce influență a avut pentru un tânăr angajat. Sau la minister, unde, la Direcția de zonă

unde lucram și unde se lua decizia de eliberare de autorizații de export-import, directorul și ministrul adjunct au aprobat o autorizație de export pe SUA care nu a fost corespunzătoare. Au fost arestați, judecați și condamnați la închisoare. Sau, tot la minister, directorul adjunct, care a trebuit să efectueze în câteva luni mai multe deplasări în străinătate, la plecarea în altă țară, a fost întrebat la aeroport de către vameș câta valută deține (atunci exista o reglementare că în maximum 30 de zile trebuia să depui la banca valuta care rămânea din diurnă). Directorul adjunct a arătat documentul de la bancă, cu suma primită, dar la controlul și numărarea valutei a fost găsiți câțiva dolari mai mult (directorul adjunct a uitat când a fost în cealaltă delegație, de la care rămăseseră cei câțiva dolari și depășise cu câteva zile cele 30 de zile). I s-a interzis plecarea și, a doua zi, s-a organizat o ședință fulger la minister, a fost dat afară din serviciu și foarte mulți ani nu și-a mai revenit. Și, un ultim exemplu, la o emisiune TV din ultimele luni. un vorbitor a povestit cum a fost coleg mulți ani la uzina de utilaj petrolier "1 Mai" de la Ploiești, cu Cornel Burtică, pe care conducerea superioară de atunci îl trimisese la muncă în producție. Domnul Cornel Burtică a fost unul dintre cei mai competenți miniștri ai comerțului exterior.

În condițiile de mai sus și cu cunoștințele mele de drept (de la facultate, de la ISCE Petrolelexportimport, unde am avut un proces la Curtea Internațională de Arbitraj de la Paris, în timpul crizei petroliere din 1973, curs postuniversitar de drept etc.), nu am acceptat să lucrez în unele "afaceri" cu chereștea, deșeuri de tutun din Spania sau produse petroliere, în care profiturile ar fi fost imense, ci am ales un segment de care puțini s-ar fi ocupat. De altfel, după cum se știe, după o revoluție, un război sau o lovitură de stat, "marile afaceri" se fac de cei care nu au cunoștințe de drept

și care au curaj să riște.

În activitatea mea de reprezentare a clientului American, am descoperit că la Reghin, în locația unde fusese fabrica "Hora", rămăsese un mare stoc de semifabricate uscate natural de zeci de ani, pentru o producție de încă 50 de ani (pentru obținerea unor instrumente muzicale bune, lemnul folosit trebuie să fie uscat natural o mare perioadă de timp). Am depus toate eforturile și am înființat o nouă firmă româno-americană, cu partenerul din SUA. Atunci mi-am propus să dovedesc că și în România se pot produce instrumente muzicale (viori, viole, violoncele, contrabași), cu metode noi, de cea mai înaltă calitate, îmbinând experiența mea cu piața partenerului american.

Una dintre metodele principale de promovare pe care le-am aplicat a fost participarea la târgurile de specialitate din lume, unde am fost prezent cu produsele din Reghin, cu stand propriu sau indirect, prin standurile partenerilor de la Frankfurt (Germania), Los Angeles (SUA), Paris (Franța), Cremona (Italia), Tokyo (Japonia), Beijing (China), Dubai etc.

La București, am organizat derularea exportului (întocmire și transmitere de oferte în străinătate și în țară etc. Am organizat această activitate la București pentru a evita scurgerea de informații comerciale (prețuri, clienți etc) către firmele concurente din Reghin, orașul fiind relativ mic și oamenii cunoscându-se între ei, precum o mare familie

În paralel, am format un colectiv pentru importul și distribuția în țară de instrumente muzicale, cu personal cunoscător și specializat pe diverse instrumente, care nu se găseau în acea perioadă în țară. Pentru ofertare specializată, am fost editorul unui ziar de 4 sau mai multe pagini, "Atlantic Music News". Mulți ani, acest ziar a fost distribuit în țară, în mii de exemplare, prin poștă, la toate școlile de muzică,

formații muzicale, filarmonici etc. Menționez aceste lucruri pentru a sublinia că tot timpul călătoream între Reghin și București sau la diverși clienți din țară sau în păduri, căutând lemn de rezonanță pentru viitoarele instrumente muzicale (luni și ani de zile, exportam mii de instrumente pe luna și deci lemnul special trebuia să fie reînnoit).

În afara satisfacțiilor cu începerea și dezvoltarea activității de producție (unde am avut și 249 de salariați, în afara celor câteva zeci de la București, care se ocupau cu comercializarea), am călătorit în multe țări, cunoscând oameni noi și vizitând locuri spectaculoase. Am reușit să export instrumente muzicale și mic mobilier specific (standuri pentru instrumente etc.) în valoare de peste 2 milioane de dolari pe an și am fost răsplătit, pe baza realizărilor, de Camera de Comerț din Mureș, 5 ani consecutiv, cu locul 1 în topul firmelor producătoare. Pentru acești 5 ani ca lider de piață, am primit Diploma de excelență. Diplome am primit și în topul național de la Consiliul Național al Întreprinderilor Mici și Mijlocii din România, în cadrul unor festivități care au avut loc la Palatul Parlamentului, iar la Expoziția Internațională de la București, din 1999, am obținut Diploma de onoare. Ca o paranteză, tot în acest domeniu am obținut Medalia de Aur și Premiul I la "Salonul Internațional de activități tehnice" ediția 1999, cu două brevete personale. În acei ani de la început, am studiat în detaliu și aprofundat procesul de fabricație al instrumentelor muzicale, cum se alege în pădure lemnul (molidul și paltinul de rezonanță), cu vârsta de până la 300 de ani, cum se debitează radial (ca pe un tort) și nu tangential, ca pe cherestea, cum se usucă în aer liber (în spații special construite), cum se fabrică apoi cele aproximativ 50 de părți ale unui instrument (vioara, violă, violoncel, contrabas). În plus, am scris și o carte (în două

ediții) "Vioara - Reghin orașul viorilor", carte pe care am expus-o și oferit-o la standurile cu exponate din lume și pe care am depus-o la muzeul Stradivarius din Cremona (Italia). Mă gândeam că poate anii petrecuți la Palatul Pionierilor din Ploiești, la cercul de sculptură în lemn, m-au ajutat în a înțelege secretele lemnului. Între timp, am invitat o echipă de filmare de la TVR Internațional, cu care am făcut un film, plecând din pădure, alegând prin ascultare copacul, iar apoi doborârea, iarna, când zăpada trebuia să fie de peste 1 m înălțime, ca să nu se "deranjeze" rezonanța la căderea falnicului copac de sute de ani. Apoi, văzând cum se debitează, cum se așează la uscat pentru ani de zile, cum se construiesc instrumentele, cum se cântă cu ele la Școală de muzică și la Casa de Cultură din Reghin. Și un ultim amănunt. Am depus eforturi foarte mari pentru a se ridica un monument al viorii la Reghin, în fața bisericii evanghelice (construită în anul 1330 și care are o orgă la care se cântă concerte și în zilele noastre), cu o înălțime de peste 7 metri. Pe o placă a acestui monument este scris și numele ploieșteanului Lăzăroi Ion, care, pe lângă alte firme, a sponsorizat și supervizat direct/personal ridicarea acestuia. Primăria din Reghin mi-a acordat Diploma de merit pentru promovarea imaginii municipiului Reghin pe plan internațional.

Aș dori să menționez că, în afara prezentării instrumentelor la aceste expoziții internaționale (din Los Angeles, Franța, Italia), am mai repetat vizitele la Hollywood, la Universal Studios, văzând de mai multe ori unde se fac/toarnă filmele de lung metraj, apoi Sunset Strip, Hollywood Blvd, Teatrul chinezesc, Beverly Hills, cu casele marilor artiști, Walt Disney Land, San Diego, cu cel mai mare vapor de călători: "Queen Mary", cel mai mare avion

Hercules H-4 (Spruce Goose).

O amintire plăcută este vizitarea insulei Catalina, din Oceanul Pacific. De la hotel rezervai vizita, iar la ora 4 dimineața se prezenta la hotel o limuzină care te ducea în port, de unde luai o navă rapidă până la Catalina Island, la o depărtare de circa 35 de kilometri de țarm. Întrucât Oceanul Pacific era agitat, m-am felicitat că la 18 ani nu am luat decizia să devin vaporean. După vizitarea insulei, care avea o colecție de cactuși cum nu am mai văzut până acum, am revenit pe continent.

Vizitele la obiectivele culturale din New York, Washington și alte orașe ar lua prea mult spațiu și am uita alte obiective importante, ca de exemplu Toronto, cu al său CN Tower, care este un turn de telecomunicații de circa 553 metri înălțime. Când a fost terminat, în 1976, era cea mai înaltă structură din lume, pentru încă 34 de ani. Despre Niagara Falls /Cascada Niagara ce să mai vorbim? Atmosfera, zgomotul nu se pot uita ușor. Vorbind de Toronto, mi-am adus aminte că în Canada am mai fost cu o delegație din țară, la AECL (Atomic Energy of Canada Limited), pentru tratative în vederea construcției centralei nucleare de la Cernavodă.

Privitor la târguri internaționale, aș vrea să menționez și participarea la târgul internațional din Dubai. Întrucât afară era o căldură foarte mare, târgul s-a desfășurat într-o clădire imensă, climatizată, care includea hoteluri, o biserică, restaurante și spațiul imens pentru expoziție. Într-o seară, am rezervat o vizită în deșert. Mașinile treceau pe la hoteluri și îi preluau pe cei interesați, și apoi se deplasau cu mare viteză prin dunele de nisip din desert. După un timp, ne-am întâlnit într-un loc unde s-a organizat un spectacol, inclusiv vânătoare cu șoimi și o masă cu toate bunătățile, cu o servire ca la cel mai mare restaurant (locul era înconjurat cu

covoare, care erau inclusiv pe nisip, iar de jur împrejur erau nenumărate făclii aprinse. Despre alte călătorii, în Grecia, Turcia și alte țări o să povestim cu alte ocazii.

Acum să trecem la alte călătorii în spațiu și timp, și anume la Misiunile Economice organizate de Camera de Comerț-Mureș în diverse țări ale lumii, în care conducerile întreprinderilor din județ aveau interese comerciale. Eu am participat la cele din Japonia, China, Spania, Portugalia, Gibraltar, Maroc, Marea Britanie, Irlanda, Cuba, Mexic, SUA, Canada, Africa de Sud, Franța, Belgia, Luxemburg, Elveția etc. În aceste țări, Camera de Comerț Mureș organiza, cu camerele de comerț prietene, întâlniri cu oameni de afaceri locali care erau interesați să cumpere produsele noastre sau care doreau să vândă produsele lor.

Acum câteva lucruri interesante din deplasarea în Spania, Portugalia, Gibraltar, Maroc. Până la Madrid ne-am deplasat cu avionul, iar după întâlnirile avute am plecat cu autocarul în Portugalia, unde se desfășura "Lisbon World Exposition 1998". Această expoziție a adus Lisabonei și Portugaliei peste 11 milioane de vizitatori (la o populație de circa 10 milioane) și mari profituri. Pe autostrada de la Madrid la Lisabona mirosea a măslina puse la murat; abia în câteva zile a ieșit mirosul din haine. Tot pe acest drum, în afară de măslini, erau păduri cu copaci cu trunchiul de la coroană la rădăcină decupat. Erau un soi de stejar de plută, din coajă cărora se fabrică obiecte de plută, sub care erau mii de porci care mâncau ghindă. Porcii, după ce erau hrăniți în hale cu nutrețuri, erau scoși să mănânce ghindă și apoi, din nou, în hale. Din astfel de porci se obține renumitul "prosciutto", care este pulpă de porc uscată, cu un strat de grăsime și apoi unul de carne și așa mai departe. Aceste pulpe se depozitează până la un an în mine de sare dezafectate și apoi

se comercializează. În Madrid și alte localități, când intrai într-un bar, te servea gratis cu o felie tăiată foarte subțire, în ochii tăi, dintr-o pulpă agățată în tavan și binențeles cu măslina, iar după aceea, cu un pahar de vin spaniol, care nu mai era gratis (eu cred că includeau și costul măslinelor și al șuncii în costul vinului). După ce am trecut granița în Portugalia, s-au schimbat ghizii, cel portughez fiind mai mult decât patriot când ne vorbea de Portugalia (de exemplu, nu accepta să spui "bună ziua" în spaniolă, ci numai în portugheză). Pe lângă locurile vizitate (Sintra, Coimbra, cu una dintre cele mai vechi universități din Europa etc.), am fost și la Fatima, un orășel foarte faimos pentru viziunile religioase ale unor copii păstori. Printre lucrurile care m-au impresionat foarte mult a fost cum s-a organizat vizita. Pelerinii ajung în principal cu autocarele, din diverse locuri, într-o parcare imensă (dacă nu ești foarte atent unde a rămas autocarul tău, te poți rătăci), apoi sunt dirijați într-o clădire imensă, unde se servea masa și apoi se pleca, trecând obligatoriu prin magazine imense cu amintiri, în pelerinaj la una din cele mai mari mănăstiri româno-catolice din lume. De atunci nu am mai văzut atâția pelerini într-un spațiu atât de mare. Căutând să văd cât mai mult, am găsit într-un stand un prospect cu Fatima, în limba română. Am luat mai multe și le-am dat colegilor, în autocar (de atunci colegii nu mai zâmbeau când mă vedea că iau reclame și prospecte din toate locurile pe care le vizităm). Acum, când scriu aceste rânduri și trecând prin cutiile de arhivare, îmi dau seama căte reclame și prospecte am cărat din toată lumea. Cine vizitează Portugalia trebuie să meargă într-un restaurant/tavernă și să asculte muzica specifică portugheză, Fado. După ce am vizitat cel mai vestit punct terestru al continentului European, am ajuns din nou în Spania și apoi în Gibraltar, care are 6,8

kilometri pătrați și o populație de 30.000 de locuitori. Gibraltarul este un teritoriu al Marii Britanii și delimitează Marea Mediterană de Oceanul Atlantic. Aici trebuie neapărat să te urci pe stâncă. În afară de priveliștea extraordinară cu vapoarele care trec prin strâmtoare, aici mai trebuie văzute maimuțele sălbatice, care sunt peste tot, inclusiv pe drum (aceasta este singura colonie de maimuțe sălbatice din Europa). O altă curiozitate/atracție este aeroportul din Gibraltar. Înainte să decoleze sau să aterizeze un avion, se lasă niște bariere, iar călătorii și autoturismele stau la distanță până trec avioanele. De sus, de pe stâncă, se poate vedea și Marocul. Am ajuns la Tanger după o cursă rapidă cu un vapor modern. Din Tanger, ne-am deplasat cu un autocar, mergând la Rabat, Casablanca, Marakesh și în Munții Atlas. Serpentinele și culoarea cărămizie/roșie a clădirilor și a locurilor m-au impresionat cel mai mult, în afara locuitorilor. Se spune că o comunitate a berberilor din aceste locuri ar fi venit acum mii de ani din Dacia noastră. Întoarcerea în țară am făcut-o cu avionul. Dar câte nu ar fi de povestit din această călătorie.

Tot cu Camera de Comerț Mureș am călătorit în Franța, văzând castelele din valea Loarei, vizitând și o mare expoziție de mobilă. La Marsilia, grupul a fost invitat la masa de prânz la un restaurant, unde se servea renumita ciorbă de pește "bouillabaisse". Eu am rămas să vizitez portul, faleza și mică piață de pește, de pe debarcader. Eu, ploieștean curios, am văzut un anunț privitor la vizita cu vaporețul pe insula unde există închisoarea unde a fost deținut contele de Monte Cristo. Întrucât copilăria și adolescența mi-au fost marcate de cărțile lui Alexandre Dumas ("Cei trei mușchetari" și "Contele de Monte Cristo"), am cumpărat bilet și m-am dus să vizitez insula și închisoarea.

O altă călătorie cu Camera de Comerț a fost în Africa de Sud (țară cu o suprafață de 1.221.000 kilometri pătrați și o populație de peste 51 milioane), unde cele mai importante amintiri ar fi: vizită în cel mai sudic punct al Africii (Capul Horne), orașul Sun City, rezervația de crocodile, safari cu vizita leilor în sălbăticie, balenele din ocean, maimuțele care ne-au blocat drumul autocarului, coasta maritimă de peste 2700 kilometri la Oceanul Atlantic și Oceanul Indian, Capul Bunei Speranțe, Cape Town. Câte se pot povesti despre fiecare dintre aceste obiective!

Când după un drum cu taxiul în oraș am dorit să oprim înaintea de hotel, să facem puțină mișcare, șoferul ne-a spus că nu vrea să răspundă pentru noi și că ne duce în incinta hotelului, iar dacă noi dorim să ieșim pe stradă să mergem pe propria răspundere este problema noastră.

Când am vizitat secția economică, am rămas puțin uimit, pentru că avea ziduri înalte, cu sârmă ghimpată, iar în incintă erau niște câini foarte mari și feroși. Mi s-a explicat că localnicii erau foarte agresivi, iar câinii erau feroși fiindcă atunci când erau mici fuseseră bătuți crâncen de oameni de culoare, iar când câinii simțeau miros de om de culoare, te sfâșiau.

Și acum, o călătorie "la capătul pământului", în Japonia și China. Pentru mine a fost un vis mai vechi să vizitez aceste țări, pentru a vedea puterea de muncă a locuitorilor și viața culturală. Am plecat cu avionul la Amsterdam și apoi la Tokyo (care este cu 7 ore înainte de ora Bucureștiului). Am vizitat Palatul Imperial și diverse temple ale orașului. La Tokyo, stăteam în holul hotelului și priveam trecătorii pe stradă, dimineața, când se duceau copii la școală și se zbenguiau ca la noi în țară, iar seara, în jurul orei 18 și după aceea, vedeam grupuri de japonezi care plecau de la serviciu în costume cu

cravată, intrau în câte un bar și, după un timp, plecau "relaxați". Tot în Tokyo, auzind eu că aici se află cea mai mare piață de pește din lume, am vorbit cu câțiva colegi să o vizităm în afara programului delegației. Piața de pește din Tokyo se deschide la 3 dimineața și la 5 sau 6 se închide. Am solicitat la recepția hotelului să-mi scrie în japoneză, pe o hârtie, piața de pește și numele hotelului. Acest lucru îmi era necesar pentru taximetrist, care nu știa limbi străine și ... hai la piață! Nu găsesc cuvinte să descriu imensitatea locului, sortimentele de pește proaspăt, vacarmul din jur. Ca o paranteză, când merg la Halele Centrale la Ploiești, la piața de pește, îmi aduc aminte de Tokyo. Am vizitat și orașele Hamakura și Yokohama (cel mai mare port al Japoniei). Am călătorit la Osaka cu vestitul tren rapid. Aeroportul din Osaka este impresionant și nu găsesc cuvinte pentru a descrie arhitectura și imensitatea lui. O întâmplare din aeroport. Având ceva timp până la îmbarcarea către China, ne-am deplasat în grupulețe să vizităm aeroportul, când deodată, se anunță prin difuzoarele aeroportului că domnul X din România este chemat urgent la informații. Ne-am deplasat cu toți acolo și, ce să vezi, poliție, vameși, oameni îmbrăcați în alb, în jurul unui geamantan din care curgea un lichid ce mirosea foarte tare, iar cei strânși nu înțelegeau ce putea mirosea atât de puternic. Un coleg din delegație a luat spășit valiza și a aruncat multe lucruri care erau îmbibate cu lichid. Fusesse un recipient cu palincă de prună foarte veche. Noi toți în continuare glumeam cu colegul și îl dojeneam că a vrut să bea singur palincă.

De la Osaka am luat avionul și am plecat în China.

Până la aterizare, la Beijing, avionul a trecut printr-o foarte mare furtună de nisip (teoretic, era posibil că nisipul să blocheze motoarele avionului). Peripeții, peripeții! O altă

furtună de nisip am prins când vizitam Beijingul. În oraș, am rămas șocat de clădirile mari (eu atunci credeam că numai la New York sunt "zgârie nori"), de bulevardele foarte largi pline tot timpul de oameni, mai ales cu biciclete. Dacă în centru totul era măreț, în afara acestuia erau clădiri mult mai mici, iar locuitorii își pregăteau mâncarea pe stradă etc. (aceste amănunte le-am observat când un parter din Beijing a venit și m-a luat cu autoturismul la sediul firmei lui, pentru negocieri). Tot în capitală, am rămas surprins când am văzut defilarea și schimbarea gărzilor, cadența militarilor, în timpul vizitei pieții Tian Am Men (cea mai mare piață publică din lume). Am vizitat multe obiective turistice, începând cu Marele zid chinezesc, care este singura construcție terestră care poate fi văzută din cosmos. Zidul a fost ridicat pentru a opri invazia mongolilor (la noi, în Europa, noi, românii am încercat să-i oprim pe mongoli, la 1241). Am văzut Palatul Imperial, Templul cerului, mormintele împăraților Ming, cu uriașe statui din marmură. Am mai vizitat și una dintre cele mai mari crescătorii de scoici pentru perle (se desfăceau scoicile ușor și se introducea un fir de nisip în carnea ei, pe care apoi scoica îl învelea într-un strat de sidef, pentru a se apăra). Despre călătoria în China aș putea scrie o carte.

Acum să povestim despre o călătorie "la celălalt capăt al pământului", în care am vizitat SUA (Los Angeles, Las Vegas etc.), Mexic, Cuba, Canada). În Cuba, cel mai mult m-a impresionat orașul Havana, cu clădirile și autoturismele de epocă în funcțiune, extraordinarele plaje de la Varadero și câte și mai câte. Din Cuba, am trecut în Mexic, unde, în afara orașului Ciudad de Mexico, am vizitat marile piramide (piramida soarelui și piramida lunii). Oamenii sunt ospitalieri și veseli, iar muzica lor mi-a plăcut cel mai mult.

Din Mexic ne-am deplasat în SUA, la Las Vegas, unde mai

fusesem de câteva ori înainte și după 1989. Înainte de anul 1989, nu am jucat niciodată la jocurile de noroc din Las Vegas, însă de data asta am pus 5 dolari într-un buzunar și am jucat, câștigând, dar până la urmă pierzând și cei 5 dolari. Despre Las Vegas trebuie să fii un mare povestitor să poți oglindi măreția acestui oraș, cu viața lui de noapte, cu spectacole, mari expoziții și, neapărat, jocurile de noroc.

În ultimii ani am călătorit în Turcia, pentru a mă deconecta și a mă documenta pentru o carte pe care o am în lucru.

În țară, în afara drumurilor între Călugăreni (unde există casa în care m-am născut) și București (unde este restul familiei), mai călătoresc în zona carpaților de curbură și munții Buzăului, efectuând pelerinaje la mănăstiri ca Ciolanu, Cetățuia, Rătești, Bradu, Barbu, Ceptura, Jercălăi, Varbila etc. Mai departe, călătoresc la Ceahlău și la obiectivele turistice din Moldova.

Prețul succesului pe care cred că l-am avut a fost munca continuă. Consider că am avut și un mare dezavantaj și anume lipsa timpului liber pentru mine și familie, lucru care nu poate fi cumpărat cu nimic, dar acest lucru l-am realizat mult prea târziu. Prețul obținerii rezultatelor bune este că la un moment dat pierzi legătura cu viață normală, simplă și cu bucuriile mărunte sau mari ale lumii, dar, după cum se știe, performanța se face numai cu mari sacrificii.

Oricum sunt un PLOIEȘTEAN mândru, în sensul bun al cuvântului, cu ce am realizat în plan familial și profesional.

La sfârșit, doresc să mulțumesc tuturor celor care au avut încredere în mine de-a lungul timpului, de la profesorii mei de excepție de la liceul "I. L. Caragiale" din Ploiești și până la șefii mei de serviciu. Îi mulțumesc colegului Marius Băzu că a avut inspirația de a numi noua carte "*Ploieșteni călători în*

timp și spațiu”, acest lucru dându-mi posibilitatea de a povesti cele de mai sus.

Primăvara europeană a unui fost ploieștean

M-am născut, crescut și maturizat în Ploiești. Prietenul Julian Negulesco spunea, după ce i-am transmis niște imagini cu cinematografele copilăriei noastre, că Ploieștiul nostru natal este un oraș urât. Și mai zicea că ce l-a salvat a fost geniul arhitectului Toma Socolescu, autor printre altele și al clădirii liceului nostru. Sunt, totuși, și monumente de arhitectură care individualizează și personalizează orașul Ploiești, cum este clădirea Art Deco a Halelor Centrale¹⁹.

Viața m-a dus pe alte meleaguri și de aproape 48 de ani locuiesc în Pitești, vorba aia: *tot în Pitești, hahaha!* Ei bine, în 1974, când am aterizat aici, Pitești purta imaginea pregnantă a unui târgușor. Orașul a pierdut cam 80% din vechile clădiri din centrul orașului, unde locuiesc acum. Este un oraș construit cu urâtenia arhitecturală comunistă. Avantajul față de Ploiești este așezarea pe pante și faptul că se află lângă Argeș, poluat până nu demult de Petrochimie și cu malurile murdărite de nesimțîți. Păcat de râul cântat de Ion Pillat: *Pe Argeș în sus*. Copilăria și rudele mi-au oferit o alternativă. Mergeam vara în Ardeal și petreceam o săptămână, cel puțin, la Sibiu. Era cu totul altă perspectivă! Lecturile mi-au aprins imaginația și visam mereu să călătoresc. Mă fascina Parisul, New York-ul. Pe vremea comunistă, singurele mele ieșiri în exterior au fost o zi la Ruse, în Bulgaria când eram în clasa a VI-a, apoi două ieșiri profesionale, în 1977 în URSS, la

---

¹⁹ Halele centrale au fost proiectate tot de arh. Toma Socolescu.

Dimitrovgrad și un pic la Moscova, cu mari dezamăgiri, și apoi în 1983 la Praga, oraș fascinant, pe care aproape nu l-am recunoscut în 1990, când am făcut prima călătorie în Occident.

Da, după 1990 mi-am cam îndeplinit visele de călătorie și evaziune din copilăria ploieșteană.

Îmi reamintesc cu mare plăcere de cea mai trăsnetă ieșire a mea în Europa care s-a petrecut în 2003. Atunci, întâmplarea fericită face să fiu invitat de domnul Kirschteiger la o conferință de fiabilitate organizată de UE, ce se ținea la Petten, în Olanda. Era exact cu o săptămână înainte de conferința nucleară germană.

Așa că pe data de vineri 9 mai 2003 părăseam România. În acea vreme foloseam ca mijloc de transport trenul. În acest scop mi-am procurat un bilet *Interrail* pe două săptămâni.

Descoperisem avantajul de a avea un card bancar în loc de bani gheață, care putea fi furați, cum pățisem în 1999, în traversarea Ungariei, plină de hoți de tren. Așa că mi-am luat doar o hârtie de 10 lei și cardul. Mergeam cu Dacia Expres, de la București Nord la Wien West Bahnhof. Am ajuns pe la 9 dimineața la Viena și, foarte vesel, m-am îndreptat spre primul bancomat din gară. Stupoare! Bancomatul îmi respinge cardul. Disperat, ies din gară și ajung la un alt bancomat, chiar spre Mariahilferstrasse. Acolo mă lămurește că banca mea BRD ar avea probleme. Indivizii anunțaseră la ziar că fac verificări, dar nu îmi imaginasem că vor bloca complet conturile. Disperat mă întorc la un birou de schimb și primesc pentru 10 lei vreo 50 de Eurocenți! Curs mizerabil. Ce să fac? Îmi amintesc că am un prieten la Agenția de la Viena, pe care-l mai vizitasem în 2000 împreună cu soția. Dar Brian Dodd mă avertizase că el, în week-end, este plecat în

afara Vienei și telefonul a sunat în gol. Ce să fac? Singura speranță era Mircea Șelariu. Mircea, coleg și bun prieten emigrase în Germania și, în 1990, când am fost la Conferința TRIGA, am stat la el. Întâmplarea fericită, așa îi face Domnul berzei chioare cuib, că Mircea stătea în Mosbach, unde era administrator de rețea de computere la un colegiu local. Mosbach este pe Valea Neckarului la 60 de km de Heidelberg!

Deci trebuia să plec din Viena să ajung la München, să-l sun și să-l rog să mă împrumute cu niște bani, ca să ies din rahat. Pentru că trebuia să plătesc hotelul din Olanda și să mai și supraviețuiesc. Șansa mea era că aveam biletul de tren care-mi permitea să umblu hai hui prin Europa. Am luat primul tren spre Salzburg și pe la prânz eram acolo. Am luat apoi prima legătură spre München. Biletul meu era valabil pe toate trenurile tip Inter City, fără supliment, așa că nu am avut nicio problemă și am ajuns la München pe la 2 d.a. Imediat m-am repezit la primul telefon și l-am sunat pe Mircea. Mi-a răspuns soția lui, Anita și mi l-a dat imediat pe Mircea. Iar avusesem un noroc chior! Socrul lui, tatăl Anitei, era foarte bolnav, stătea la Ulm, iar ei se duceau în fiecare weekend acolo, dar în sâmbăta aia nu plecaseră! Așa că mi s-a luat o piatră de pe inimă. Am luat trenul spre Stuttgart, cred că am schimbat pe drum un alt tren. Din Stuttgart mai erau încă 80 de km până la Neckarelz, stația unde mă aștepta Mircea. Am ajuns pe la 9 seara și Mircea m-a luat la ospătăria gării și m-a omenit cu mâncare și bere, eram mort de foame, cred că avusesem ceva sendvișuri de acasă, dar se epuizaseră. Mircea mi-a dat 250 de Euro și am plecat înapoi la Stuttgart. Pe la miezul nopții era un tren care mergea la Amsterdam. Am luat o cușetă de 10 Euro, am stat singur și m-am trezit dimineața când să intrăm în Amsterdam trecând

pe lângă celebrul stadion al lui Ajax.

Amsterdam

Ajuns în gara din Amsterdam, duminică 10 mai, aveam o zi la dispoziție până seara, când la Aeroportul Schiphol ne așteptau organizatorii să ne ducă la Petten. Așa că mi-am lăsat bagajul la gară și am luat-o pe bulevardul central al orașului. Obiectivul era să ajung la Muzeul Heineken. De ce? Păi contra unei sume modice, erau doi guldeni parcă în 2000, când am ajuns prima oară în Amsterdam, făceai un tur al vechii fabrici Heineken și, în final, se lăsa cu bere la liber și brânză olandeză. Fabrica devenită Muzeu Heineken este în apropiere de Rijksmuseum și de hotelul unde am stat în 2000. Am ajuns acolo și, surpriză neplăcută, era acum vreo 10 Euro intrarea! Așa că m-am lăsat păgubaș și m-am întors spre gară. Acolo am luat-o spre cartierul felinarului roșu. Amsterdam este un oraș foarte libertin, cu o industrie a sexului și a consumului de substanțe halucinogene la liber. Vorba aia, uitatul nu costă! Fetele stăteau la fereastră și negociau cu potențialii clienți. Lumea era foarte relaxată. Pe un pod de canal am văzut doi tineri cum se conversau pe o canapea așezată chiar în drum. Diverse cârciumi făceau reclamă la ciupercile lor speciale, halucinogene. Era normal să vezi cupluri masculine și feminine care se țineau de mână. Vedeam persoane de culoare care te priveau întrebător, erau dealeri de droguri tari, mai vedeai și unii cu priviri pierdute, erau drogații! La un moment dat am simțit în aer un miros cunoscut, care mi-a trezit amintirile copilăriei, era mirosul de cânepă, plantă nelipsită în Ardeal pentru confecțiile în casă. Eu pescuiam cu un coș de nuiete pe sub cânepa pusă la topit în râu. Probabil că peștișorii erau și ei amețiți de esențele cânepii. În Avrigul matern, un cartier al localității se numea Cânepi.

Luat de foame, mi-a amintit unde se poate mânca: la restaurantul chinezesc! Aici contra a 10 Euro mâncai cu burta, doar băutura se plătea suplimentar. Un astfel de restaurant am mai întâlnit în America și cred că erau și pe la Londra. Revenind în Amsterdam în 2015, nu mai era acolo, dar am văzut că ar mai fi în alte părți. După ce am adăstat la localul chinezesc, am zis că este timpul pentru un moment cultural. Amsterdam este orașul lui Rembrandt. Așa că am ajuns la Casa Rembrandt. Pictorul a dat faliment și nu prea am mai rămas mare lucru, doar casa. Am văzut și un videoclip cu viața lui Rembrandt.

Seara am luat trenul și m-am dus la Aeroportul Schiphol. Am dat de un grup de participanți și m-am împrietenit cu un doctorand englez care pregătea un doctorat în fiabilitate în domeniul nuclear. Am fost luați de niște autocare și am ajuns la o mică localitate lângă Petten, la Hotelul Marijske (citește Maraische). Aici este un centru de cercetări european. Micul dejun a fost generos și după aceea am făcut o vizită prin localitate. M-au impresionat foarte multe casele olandezilor. Au ferestre foarte joase și mari și nu au perdele. Fiecare sufragerie/cameră de zi este o operă de artă și bun gust, care este la vedere.

Petten

Conferința era cu o prezență foarte numeroasă. Am surpriza să revăd un fost profesor de la Politehnică, era asistent pe vremea mea. Gheorghe Adrian era acum profesor la Politehnica din Zürich! Tipul era ginerele lui Niculescu Mizil, după '90 ajunsese pe la Agenția de la Viena, iar ulterior am înțeles că ajunsese profesor la o universitate americană. Tipul s-a descurcat foarte bine! L-am revăzut pe Kirchsteiger și i-am mulțumit pentru invitație. Apoi l-am reîntâlnit pe Hirschberg, expert suedez în fiabilitate, care lucrase cu noi, în

România, chiar înainte de prăbușirea comunismului, dar și după. Hirschberg avea o istorie specială. Era evreu polonez și în 1968 el și familia lui fuseseră alungați din Polonia. Vă dați seama cam ce părere avea el despre comunism!? Când m-a văzut cu Gheorghe Adrian ne-a zis: "*Uite-i și pe comuniști!*" Hirschberg cam știa care-i treaba pe la noi. Pe la Agenția de la Viena era funcționari care miroseau cam rău a secu sau foști cu legături la mahării comuniști, cum era de fapt și Gheorghe Adrian.

La prânz am fost invitați la masă, așa că mari cheltuieli nu am avut în timpul conferinței. Am discutat și despre pictori și o doamnă olandeză mi-a spus că numele lui Vermeer, pictorul meu preferat se pronunță *Vermiir!*

Luni seara am fost invitați la o cină, unde am băut un vin roșu foarte bun.

Mărți, pe 13 mai, după amiaza, am părăsit Petten cu autocarele și ne-au lăsat la Schiphol. Eu m-am întors la Gara Centrală și am luat un tren direct care mă ducea la Bruxelles. Pe drum eu lecturam o carte și am observat un african care era foarte agitat. Citea dintr-o Biblie și părea dispus să și predice pentru noi, dar se pare că nu avea bilet!

Bruxelles

Un film simpatic, cu aer turistic, unde grupuri de americani vizitau Europa, se numea: *Dacă e marți e Belgia*. Așa că m-am hotărât să plec și eu marți spre Belgia! Acolo, la Bruxelles, urma să stau la Edi și Ioana P. Edi, fiul unor vecini și prieteni, a terminat Aeronautica și lucrează la Eurocontrol, împreună cu soția lui Ioana. Pe atunci avea o fiică, pe Miruna, între timp s-au mai înmulțit cu o surioară pentru Miruna, anume Maia. Am ajuns la Bruxelles Central și m-a întâmpinat Edi. Am vorbit cu el și mi-a zis să-l aștept să vină cu mașina. Am stat cam mult, începusem să-mi pun întrebări. De fapt Edi

se încurcase cu parcare. Ajungem la el. Tocmai se mutase în noua sa casă. Sistemul în Belgia este de casă care se întinde pe mai multe niveluri, pentru economia de spațiu. La parter este camera de zi, foarte înaltă, pe două niveluri. La primul etaj este bucătăria, iar la etajul al doilea sunt dormitoare, inclusiv unul de oaspeți, unde am stat. Mai era și mansarda, care încă nu era amenajată.

A doua zi m-am pregătit de excursie. Eu eram lejer îmbrăcat, pentru că în România era cald, aici, în Belgia, bătea un vânt foarte rece dinspre Marea Nordului, pe care îl resimțisem încă din Olanda. Așa că Edi m-a dotat cu o jachetă anti-vânt, nn perfect adecvată vremii de aici.

În 2000 ajunsesem la Bruxelles cu Adriana și făcusem un tur pe care doream să-l repet.

Așa că m-am dus la gară și am plecat spre Ghent.

Ghent

Ghent (citește Hent), sau Gand în franceză, este unul din cel mai frumoase orașe ale Flandrei belgiene. Ca obiective ar fi Castelul Gravesen și bisericile Ghentului.

Acesta era obiectivul meu: să văd capodopera lui Jan și Hubert van Eyck *Adorarea Mielului Mistic* sau *Altarul din Ghent*. Se află în catedrala orașului Saint Baavs sau Saint Bavo. Am stat vreo două ore să-l studiez. Germanii au încercat și au reușit să-l captureze și în Primul, și în al Doilea Război Mondial. Din fericire, a fost recuperat de americani în ultimul război. Este una din capodoperele primitivilor flamanzi. Este alcătuit din mai multe panouri care descriu mai multe momente biblice. Cel mai interesant este că îngerii pictați care cântă chiar interpretează o partitură muzicală.

Pe drum spre gară, un bancomat îmi dă vestea bună, BRD s-a reparat și mai scot 50 de Euro.

Ostende

După Gent am urcat în tren și am oprit chiar pe malul mării la Ostende. Aici este un oraș port care face legătura cu Anglia. M-am plimbat pe plajă, era frig, cu toate că era soare. Ceea ce mi-am dorit a fost să mănânc sendvișuri cu fructe de mare, care aici sunt foarte bune și ieftine, vreo 2 Euro!

Brugge

La Brugge am făcut un tur al orașului prin centru și la *Groote Markt*. Am trecut apoi și am mers spre Piața Primăriei pe care nu o vizitasem la trecuta vizită. Clădirile de aici sunt niște capodopere ale goticului flamboaiant. Pe rând, poți admira Judecătoria, Grefa și Primăria. Pe colț se află Biserica Sf. Sânge, care are în interior fresce absolut superbe. Ultimul obiectiv pe care l-am vizitat este *Muzeul Spitalului Sint Jan* (Sfântul Ioan). Este o așezare foarte veche, de 900 de ani. În acest muzeu sunt adăpostite capodopere ale primitivului flamand Hans Memling, neamț la origine.

M-am întors pe seară la Ioana Miruna și Edi. Edi îmi dă 250 de Euro, să-i duc tatălui lui. Așa că nu mai am probleme financiare.

Paris

De dimineața, devreme, joi 15 mai, am luat, cred că primul Thalys spre Paris. Thalys este TGV de Belgia. Într-o oră jumate eram la Paris Nord, merge cu peste 300 de km/oră. Imediat lângă *Gare du Nord* este *Gare de l'Est*. Așa că am ajuns acolo, mi-am lăsat bagajul și mi-am luat un loc la cușetă pentru trenul de noapte spre Stuttgart.

Și apoi, cu metroul am luat-o prin Paris. Un prim obiectiv a fost să admir piațeta *Place aux Marchais St. Catherine*. Este o mică piațetă din cartierul Marais. Prima noastră ieșire la Paris a fost în 1995 și, împreună cu Adriana, am debarcat în Place de la Bastille. Așa că am luat-o la nimereală pe lungă

stradă Rue de Rivoli. Văzusem un film romantic american, cu Sheryll Ladd, care se termină în această piațetă și mi-am pus în cap să ajung neapărat acolo. Cum umblam noi bezmetici, ne-am oprit într-o mică piațetă aproape de capătul străzii Rivoli, să stăm pe o bancă. Cum îmi ridic ochii, văd că pe tăbliță era Place aux Marchais St. Catherine! Așa că de câte ori ajung la Paris, aici este un punct obligatoriu de oprire. Apoi am flanat prin cartier, pe lângă muzeele Picasso, Jay Cognacq. Am trecut apoi pe lângă Samaritaine, magazinul cu arhitectură Art Nouveau, am ajuns apoi în Place de La Concorde și am luat-o spre obiectivul meu principal, *Muzeul Orsay*. Am petrecut câteva ore bune să admir impresioniștii, dar și *Originea lumii*, a lui Courbet, prietenii știu de ce? Apoi am luat-o pe străduța din Paris cu cel mai frumos nume, *Rue de Bellechasse* (strada frumoasei vânători). Am revenit pe malul Senei. Am trecut pe lângă muzeul Rodin și apoi m-am îndreptat spre *Hotel des Invalides*, unde se află muzeul militar al Franței și, mai ales, mormântul lui Napoleon.

Era după amiază și m-am oprit pe iarbă, pe lângă Tour Eiffel, era cald și soare și m-am întins pe iarbă și am tras și un pui de somn. Pe seară m-am reîntors spre Sena și am tras o poză cu un asfințit de soare.

Prin Germania

La miezul nopții trenul părăsea Parisul și mă îndreptam spre Germania. Am ajuns în dimineața de vineri 16 mai în Stuttgart și mi-am depus bagajul la o cutie. Obiectivul meu era Pădurea Neagră.

Donaueschingen - Izvoarele Dunării

Primul obiectiv a fost să ajung la Donaueschingen unde este unul dintre izvoarele oficiale ale Dunării. Era o dimineață superbă de mai, era frumos și peisajul era plin de păduri. Sentimentul pe care îl ai în cea mai dezvoltată industrial țară

europăeană este că ești într-o zonă verde de păduri și câmpii, unde totul este aranjat și armonios. Asta chiar mă enervează în Germania, de exemplu în Olanda natura e parcă mai neîngrijită! Am schimbat trenul la Herbergen, pentru Donaueschingen. Germania are cred că cea mai întinsă rețea de căi ferate, electrificate, pe deasupra. Ajung în Donaueschingen și mă sună celularul. Era Gore Horhoianu care mă suna din Germania, ajunsese deja la Berlin, la Conferință.

Mă îndrept spre Palatul Furstenberg unde se află fântâna izvor a Dunării. Acolo, în grădină, este amenajată fântâna izvor, cu ornamente și statui. Văd și o placă pusă de AFDPR, care evocă faptul noi, românii suntem străjerii vărsării Dunării în mare. Izvorul este foarte puternic și se formează într-un pârâu, care are la vărsarea în Brigach așa numitul *Templu al Dunării*. Paradoxal, Dunărea se varsă în afluentul ei Brigach! Am scormonit și am aflat că mai există în amonte și alte izvoare ale Dunării în Pădurea Neagră.

Sigmaringen

Părăsesc cu trenul Donaueschingen și merg pe valea Dunării spre următorul obiectiv: Sigmaringen. Ajung la Sigmaringen. Se vede așezat pe o stâncă, pe malul Dunării, castelul Hohenzollern. Hohenzollernii din sud s-a despărțit cu sute de ani în urmă de ramura prusacă. Ei rămân catolicii, pe când împărații Germaniei erau protestanți. Citesc că de fapt landul Baden Wurttemberg ar fi trebuit să aibă și denumirea Hohenzollern, datorită renumelui acestei familii germane. După ce îmi cumpăr ceva de mâncare pentru micul dejun/prânz mă îndrept spre castel. Aflând că sunt din România, ghizii se luminează la față și devin foarte amabili, îmi dau și o carte scrisă în românește, cu indicații turistice. În curtea interioară se află la loc de cinste un basorelief cu

portretul celui mai important fiu al castelului, Regele Carol I al României! Castelul îmi amintește de Peleş, căruia i-a fost model, dar și cel de pe malul Mării Adriatice, Miramare, al lui Maximilian, împăratul Mexicului și victimă a revoluționarilor mexicani. Sunt multe trofee de vânătoare, colecții de arme și multe armuri. Ghidul ne explică faptul că oamenii din Evul Mediu erau mici de înălțime, justificând înălțimea armurilor. Mă uit la ceilalți turiști din grup și eu sunt cel mai mic, nemții sunt toți peste 1,80 m! Prin centrul Sigmaringen-ului admir statuia Principelui Anton, tatăl lui Carol, care l-a sfătuit în prima parte a domniei. Pe malul Dunării mă uit la pâlcul de lebede care populează micul lac făcut de Dunăre lângă stânca castelului.

Tübingen

Părăsesc Sigmaringen, cu trenul spre Tübingen, faimos oraș universitar. Pe drum mă conversez cu doi adolescenți care mergeau să-și cumpere pantofi de sport!

În Tübingen întâlnesc un oraș universitar care îmi amintește de Oxford. Este așezat pe Neckar! Și sunt tineri care fac canotaj, sau merg cu luntri împinse cu parul. Ajung în centrul medieval al orașului, mă așez la o bere și mă interesez de universitate. Care universitate, sunt întrebăți? Sunt mai multe, ajung pe lângă una dintre ele, fac o poză, mai trag poze cu frumoasa clădire a Primăriei și mă îndrept spre gară.

Mosbach

Ajuns la Stuttgart, îmi recuperez bagajul și mă îndrept spre Mosbach. De fapt Mircea stă într-un sat din marginea orașelului Mosbach și mă ia din gara Neckarelz. Mă revăd cu Anita și fiul lor Marc, atunci de 12 ani. A doua zi, sâmbătă 17 mai, fac un tur al Mosbach-ului, pentru mici cumpărături. Mosbach este un mic oraș cu aer din poveștile Fraților

Grimm, cu case vechi de sute de ani prin care se văd bârnele. Totul este curat și pus la punct. Îmi plătesc datoria față de Mircea, care m-a salvat dintr-un mare rahat în care m-am băgat singur.

Din nefericire Mircea Șelariu a plecat dintre noi în iulie anul trecut și am rămas mai singur și mai sărac în prieteni.

Praga

Seara iau trenul către Stuttgart. La gară urc într-un tren de noapte care mă va duce la Praga. Trenul nu are cușete, dar compartimentul este confortabil. Călătoresc cu un ceh, cu care mă înțeleg cu precarele mele rudimente de germană, pe care nu le-am prea cultivat.

Ajung dimineața de duminică 18 mai în Praga și mă întâlnesc cu Mihai Vasilescu. Cu Mihai am fost coleg la ITN, ambii tineri ingineri. El făcuse Ingineri fizicieni, la Electronică, cu un an înaintea mea. Am devenit la sfârșitul lui 1972 colegi de birou și am devenit instantaneu prieteni prin preocupări intelectuale comune. Mihai a ajuns director adjunct prin 1982 la redenumitul IRNE Pitești, iar în 1985 a rămas în Occident. A devenit redactor la BBC, secția românească, datorită și calităților vocii lui radiofonice, foarte plăcută. Am vizitat locul lui de muncă în 1996 la Londra. Din 1997 se mutase la Europa Liberă, la Praga. Acum era la Praga, împreună cu partenera lui, Yvonne Klemperer, de la Londra. Împreună cu Mihai am făcut o vizită în Nove Mesto, vizitând Palatul Wallenstein - Waldstein în cehă, faimosul general ceh din Războiul de 30 de ani. Grădina este o splendoare renașcentistă. Acum palatul este sediul Senatului ceh. Am urcat pe Hrad și am vizitat palatul Belvedere. Construit de regele Boemiei Ferdinand de Habsburg, împărat al Imperiului Roman de Națiune Germană, pentru soția lui Ana, este o altă construcție renașcentistă. Interesant că cehii nu au fost

ocupați de germani, ci au acceptat succesiunea lui Ferdinand la tronul Cehiei. Ei au fost nedreptățiți însă prin Compromisul dualist din 1867, putând fi a treia parte la conducerea Imperiului.

Am vizitat mânăstirea Strachov și apoi ne-am oprit la un restaurant de pe deal, unde am luat masa împreună cu Yvonne. Am plecat apoi cu Mihai, care m-a dus la Expoziția Universală din 1890, unde am urmărit un joc de arteziene, lumină și muzică de Haendel.

Berlin

În dimineața de luni 19 mai, m-am urcat în trenul de Berlin, de unde, după vreo patru ore, am coborât în Berlin Ost Bahnhof. Acum se oprește la marea gară Hauptbahnhof, din centrul Berlinului, care era atunci încă în construcție. Imediat mi-am luat un bilet de Strassbahn, dar mi-am dat seama că mă orientasem greșit. Norocul meu! Imediat, urcat în celălalt Strassbahn, au apărut controlori care mi-au verificat biletul. Ce mă făceam dacă nu-mi luam bilet? Mergând acum în direcția corectă, am ajuns la hotelul Estrel, unde se ținea conferința. Am coborât în stația din apropierea hotelului și m-am dus la secretariatul conferinței.

Am fost prezent fizic la 5 conferințe, cea din 1997 la Aachen, apoi în 1999 la Karlsruhe, în 2001 la Dresda, acum în 2003 la Berlin și ultima a fost la Düsseldorf în 2004. La ce mi-au folosit aceste conferințe? Ele au fost baza lucrărilor publicate alături de cele de la EMRS și încă vreo alte trei conferințe internaționale precedente pentru viitorul meu doctorat de care m-am apucat chiar în toamna lui 2003 și l-am finalizat în aprilie 2006. Mai era ceva foarte important! Organizatorii erau generoși cu noi, cei din Est și ne sponsorizau participările. Eram scutiți de taxa de participare, care era cam 600 de Euro, ne asigurau cazarea și, mai

important, beneficiam de o sumă forfetară, pe atunci, 250 de Euro, care să acopere cheltuieli de transport și de trai. Țsta era argumentul decisiv să particip cu lucrare personală, pentru că șefii invidioși de la Institut îmi puneau toate piedicile posibile să nu merg la conferințe, unii dintre ei fiind specializați doar în turism științific și fără lucrări. Inclusiv la cele două conferințe EMRS am obținut sponsorizări din partea organizatorilor. După formalități, am întreat-o pe secretară cât de departe este hotelul Am Post (am verificat, nu mai există!) și mi-a explicat că este la câteva minute pe Sonnenallee. Doamna credea că probabil sunt motorizat. Eu am luat-o pe jos, este o stradă lungă de câțiva kilometri și drumul a fost foarte instructiv. Estrel și Sonnenallee se află în partea de sud-est a Berlinului fost occidental, care acum este fieful turcilor și kurzilor! Pentru că am văzut o grămadă de doamne cu pardesiu până la pământ și baticuri pe cap, împingând de cărucioare, unde se aflau viitorii fotbaliști germani de origine turcă sau mai știi? Genialii fondatori al unor firme precum BioNtech. Pe drum am întâlnit tot felul de kebăbării, șaormerii sau cu mâncare din pui de găină. Am ajuns la Herman Platz, în zonă se afla acest hotel Am Post. Am avut parte de o cameră cu cabină de duș, dar veceul era comun, pe hol. Calul de dar nu se caută la dinți!

Zona de la Herman Platz părea a fi una dintre cel mai ieftine. Mi-am luat aici un sendviș cu un cârnat fiert subțire cam de 50 de cm cu 50 de cenți! În cameră mi-am luat pentru seară vin roșu și brânză franțuzească.

După amiaza a fost deschiderea festivă, cu un concert al orchestrei *Camerata Nucleare* formată exclusiv din specialiști ai industriei nucleare, care au ca *violon d'Ingres* cântatul la un instrument muzical, cum este la noi Orchestra Medicilor sau mai bine zis Orchestra Inginerilor. Orchestra este

condusă de cehul Jaroslav Opela. A fost un concert frumos și plăcut, cu pagini din clasici, Mozart, Haydn, Beethoven. Aflu cu regret că s-a dizolvat în 2014.

Seara am flanat prin centrul Berlinului și am nimerit la *Check Point Charlie* - locul unde se făcea trecerea din Berlinul de Vest spre Berlinul de Est și invers. Când părăseai sectorul sovietic, se vedea portretul unui ofițer sovietic, invers vedeai portretul unui ofițer american. Acolo se află și un muzeu al Zidului Berlinului și, culmea, Institutul de Cultură Ceh, că doar merge cu *Czech Point Culture Institute!* Am intrat într-o berărie din zonă și am meditat la trecutul nostru comunist și trist, cu o halbă în față (ieftină, era 3,50 Euro!) și la nenorocirea și speranța legată de acest loc înainte de noiembrie 1989. După ce am încurcat metrourele, am ajuns târâș grăpiș la hotel, după miezul nopții.

Mărți 20 mai au început lucrările conferinței. Acolo am avut surpriza să întâlnesc mai mulți români. Știam că Gore Horhoianu participă, dar mai era și Mărgărit Pavelescu, cu care m-am văzut și în 2001, la Dresda. Surpriza a fost că l-am revăzut pe Peter Breitenstein. Peter face parte din promoția 1980 de la CNE Energetică. Peter este neamț din România. Băieții din promoția lor sunt de foarte bună calitate, sunt cam toți plecați în America și aiurea. Prin '85-'86, mă întâlnesc cu Peter la centrul de calcul al IRNE, el se mutase între timp la București. Excedat, îmi spune: "*Joe, nu se mai poate trăi în România*". La care eu i-am răspuns: "*Bine Peter, tu ai unde pleca, dar eu unde p..a mă-sii să plec?*" Și Peter a ușchit-o în 1987 și a lucrat prin America, stabilindu-se apoi la Paris, unde este un expert în combustibil. Alături de el mai era un fost coleg de al lui, Curcă, stabilit în Germania și pe care-l mai întâlnisem anterior. Așa că îmi rămâne o poză cu noi românii de la conferință (fig. 1).

Fig.1 Românii de la conferința din Berlin (2003). De la stânga la dreapta: Peter Breitenstein, Gheorghe Neguț, Mărgărit Pavelescu, Curcă și Gore Horhoianu.

Masa de prânz o luam la hotelul Estrel, de foarte bună calitate. Am testat sparanghelul și mi-a plăcut. Ajungeam în Germania în mai, când se făcea sparanghelul și mă tot tenta. Este tot un fel de ceapă, praz.

Lucrarea mi-am prezentat-o miercuri, era o modelare TRIGA pentru un LOCA, cu codul RELAP5. Am ceva citări și azi.

Mi-am propus să văd niște muzee importante din Berlin. În 2001 am fost de la Dresda la Berlin și am vizitat Galeria Națională de Artă, apoi m-am tot mocăit să ajung la Potsdam, la Palatul Sanssouci al lui Frederic cel Mare și am pierdut finala de UEFA a lui Liverpool cu Alaves. Finala din 2003 între Celtic și Porto am văzut-o la televizorul din sala de mese de la

hotelul Am Post.

Am ajuns la în zona Charlottenburg unde era temporar situat Muzeul de Antichități Egiptene, cred că în localul Muzeului de Ceramică. Aici am văzut cea mai celebră piesă a muzeului, capul *Reginei Nefertiti*. Sunt trei mari școli de arheologie, cea franceză, inaugurată de Champolion, cea britanică și cea germană, inaugurată de genialul Schliemann, arheologul Troiei. Schliemann era un autodidact, care citind pe Homer, a identificat locul unde se află Troia. Am fost în 2002, cu un an înainte, în Turcia la Kuşadası și am vizitat și Troia și Efesus. Într-o excursie la Prienne, Milet și templul lui Apollo din Didym, mă conversam cu ghidul turc despre faptul că Tezaurul lui Agamemnon, descoperit la Troia de Schliemann a fost capturat de sovietici și dus la Moscova, oare de ce? "*E pradă de război*", m-a apostrofat o turistă rusoaică! Cam asta este mentalitatea rusă de mare putere, jaful produs de naziști a cam fost recuperat, ce ne facem cu tâlharii ruși? În plus, în apropiere, am descoperit Muzeul Brohan de artă modernă, unde era o expoziție Matisse și unde, evident era și o ie românească. Tot în apropiere, am admirat Palatul Charlottenburg. De această zonă este legată și faimoasa Politehnică din Charlottenburg, unde s-au format generații de ingineri români străluciți, care se întorceau în România, nu ca azi când își iau lumea în cap.

Joi, pe 23 mai, am mai făcut un tur de Berlin, în centrul orașului. Am oprit la Poarta Brandenburg unde se trece acum liber din vest în est și m-am plimbat pe Unter den Linden celebrul bulevard. Am oprit și la Muzeul Guggenheim Berlin, epuizând toate muzeele Guggenheim europene, culmea e că nu l-am vizitat pe cel newyorkez. M-am oprit apoi în fața Universității Humboldt, am admirat statuia ecvestră a lui Frederich cel Mare, cel care nu vorbea nemțește decât cu

calul. Am lăcrimat la Neue Wache, monumentul victimelor nazismului și comunismului. Am ajuns și la Gendarmer Platz, unde se află Biserica Franceză și cea Germană. Berlinul și Prusia sunt și creația hughenoților francezi protestanți, alungați din Franța, mare prostie!

După amiază, am luat trenul din Ostbahnhof spre Praga. Am ajuns pe seară târziu și am luat-o de la Hlavni Nadrazi - Gara Centrală pe Vlaclavske Namesti, bulevardul central până în Piața Jan Hus, la Notre Dame pe Tynou, ascultând muzică clasică la celular. M-am întors spre miezul nopții și am luat trenul de noapte spre Budapesta. În compartiment era două tinere americance, care au fost abordate de un tânăr ceh jucător de tenis. A mai urcat și un tânăr turc. Americancele și tenismenul ceh care le făcea curte au coborât pe traseu. Am rămas cu turcul și el s-a întins pe canapea scoțându-și pantofi, îi cam puțeau picioarele. A coborât și el la Brno și am rămas singur până la Bratislava moțând pe drum. Se face lumină de la 4 dimineața. Necesități urgente m-au obligat să merg la toaletă, dar mi-am luat precaut bagajul. Ajunsesem în Bratislava în gară și observasem că se tot fâțâiau indivizi pe culoar. Când ajungeau în fața mea deschideam ochii și mă uitam la ei. În fine trenul pornește, dar se mai oprește într-o haltă din periferiile Bratislavei. Cam ciudat! Dar imediat trenul trece podul de la Komarom de peste Dunăre spre Ungaria, nu a mai luat-o spre Esztergom, unde este sediul Bisericii Catolice din Ungaria.

Nu trece mult timp și apar doi chinezo-americani desperați. Li se furaseră o tașcă cu pașapoarte, bilete, bani etc. Zona abundă de hoți de tren, ca prin Ungaria. Mersul cu trenul este foarte plăcut, dar parcă autoritățile nu iau măsuri împotriva lor, cum pășisem și eu între Croația și Ungaria. Iar imbecilii ăștia de la căile ferate inventează opriri perfecte

pentru hoți, fură și coboară rapid. Știam că niște suporteri rapidiști, când mergeau la un meci în Austria, interceptaseră niște hoți în Ungaria și i-au bătut bine!

Budapesta

Am ajuns vineri dimineața 23 mai în gara Budapest Keleti. Mi-am lăsat bagajul în gară și am luat-o spre centru. Primul obiectiv a fost *Muzeul de Istorie Arany*. Eram curios cum suntem tratați de vecini. Și am constat că destul de corect, apare și Mihai Viteazul.

Apoi m-am plimbat prin Budapesta pe marele lor bulevard Andrassy până la Milenarium. M-am oprit să mai trag o poză lui Carol Robert de Anjou. Sub statuie este un basorelief cu o bătălie, celelalte statui au câte o explicație sub basorelief respectiv, ăsta n-are! În concluzie, e bătălia de la Posada! Sau mă înșel eu? Sunt mai multe statui care vorbesc de personaje comune istorice, cum sunt Huniady Ianos sau Matia Corvin, cel mai mare rege al Ungariei.

În piață sunt două muzee, cel de artă și cel de folclor. Mă duc să văd Galeria de Artă a Ungariei. Amicul pictor Nelu Pantilie îmi spunea că ar fi un Vermeer în colecția lor. Nu l-am găsit, doar un alt Vermeer, dar din alt oraș, nu din Delft! Gugălind, am dat de explicația că în colecția Eszterhazy ar fi existat un tablou care ar fi putut fi un Vermeer. Era o copie!

În final am oprit la un cort unde era o orchestră care cânta de toate, muzică unguească, internațională etc., am băut bere și am mâncat un cârnat.

După amiaza am luat expresul de București, care s-a târât prin pusta ungară, apoi, pe noapte, la fel de molcom, prin România, spre Capitală. Pe drum am avut parte de o discuție interesantă cu un basarabean rus. Era fost ofițer, încă tânăr, aducea mașini agricole din Ungaria și le vindea în Basarabia. Nu știa românește, așa că m-am conversat în englezește. Mi-

a explicat ceva interesant. Rușii au fost ocupați timp de trei secole de tătari și s-au cam amestecat. Singurii care nu au stat sub ocupație tătarească au fost bielorușii, de aia sunt numiți *ruși albi*. Probabil ei erau sub stăpânire poloneză!?

Dimineața am intrat în București, am luat un tren spre Pitești și am ajuns acasă!

Călătoria asta mi-a arătat cât de importanți sunt prietenii; prietenul la nevoie se cunoaște!

Un inginer petrolist ploieștean: Dan Costa-Foru

Încerc să clarific elemente din biografia tatălui meu, Ion Rodrig Emanuel Costa-Foru (numit Dan încă de copil, datorită romanului "Dan" al lui Al. Vlahuță, apreciat de publicul vremii). S-a născut la 26 octombrie 1896, fiind fiul lui Constantin Costa-Foru și al Mariei (născută Paspatti)²⁰. Avea nu mai puțin de 9 frați și surori.

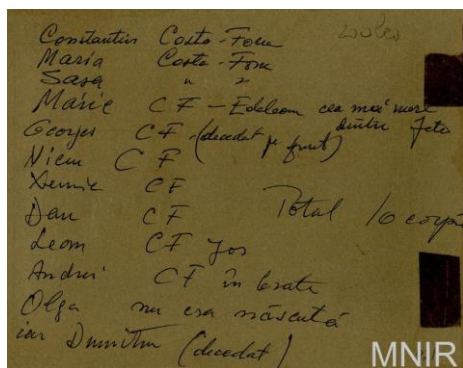

Fig. 1 Constatin Costa-Foru, împreună cu soția Maria și 9 din cei 10 copii. Explicația, care se află pe spatele fotografiei, este prezentată în fig. 2. Dan este jos, în primul rând, în dreapta, lângă Leon (Alexandru).

---

²⁰<https://www.geni.com/people/Ion-Roderick-Emanuel-Dan-Costa-Foru/6000000067085540856>

În fotografia din fig. 1²¹ apar părinții Constantin și Maria, împreună cu 9 din cei 10 copii. Explicația se află pe spatele fotografiei (fig. 2): sunt menționați toți cei din imagine și se specifică absența Olgăi, care încă nu era născută.

Fig. 2 Explicațiile de pe dosul fotografiei din fig. 1. Fotografia se află în fototeca Muzeului Național de Istorie a României.

Constantin Costa-Foru (1856-1935), tatăl lui (și bunicul meu), a studiat la Heidelberg, apoi la Paris și la Dresda. A fost avocat și deputat independent, a ocupat funcții în diplomatie și administrație publică, publicist. Din 1883, a început afaceri cu petrol la Berca (participând la expoziția universală de la Paris – 1900), devenind printre primii industriași ai Regatului. În secolul al XX-lea a renunțat la politică și a continuat activitatea publicistică, editând revista “Parerile unui spectator” și “Revista Copiilor și a Tinerimii” (prima din România destinată tineretului), dar și activitatea de justiție socială, fiind un avocat al năpăstuiților și un militant al apărării drepturilor omului (Liga Drepturilor Omului) și al

²¹<http://galeriaportretelor.ro/item/constantin-gh-costa-foru-alaturi-de-sotie-si-copii/>

amnistiei politice (Comitetul pentru Amnistie) – avocat al lui Slavici și Arghezi, arestați în 1919.

A fost prieten cu Lazăr Edeleanu²² (un liceu din Ploiești îi poartă numele), doctor în chimie și inventator petrolist. Mai mult, Maria, fiica cea mare a lui Constantin Costa-Foru, cea care îl ajuta la redactarea revistei de mai sus, s-a căsătorit cu Ionel, băiatul lui Lazăr Edelanu. Au avut trei băieți remarcabili!

O lume apusă!

Bunicul tatălui meu (și străbunicul meu), Gheorghe Costa-Foru (1820-1876), fusese jurist cu doctorat în Drept la Sorbona, militant pentru Unirea Principatelor Române, diplomat (cunoștea 7 limbi străine), profesor de drept la Sf. Sava și apoi profesor și rector al Universității din București, de la înființare, în 1864 (a fost unul dintre cei care au organizat învățământul superior românesc și sistemul juridic românesc). A făcut și politică, fiind deputat, senator, ministru de Interne (cabinetul Costache Epureanu, 1860) și ministru de Externe (în cabinetul Lascăr Catargiu), în perioada 1870-73 (inclusiv interimar la Justiție), apoi agent diplomatic al României la Viena.

Ion Rodrig Emanuel Costa-Foru avea doar 20 de ani în 1916, când, după ce fratele lui mai mare Gheorghe a murit pe front în prima lună a războiului, s-a înrolat voluntar, plecând pe front, împreună cu tatăl său, Constantin. A ajuns până la Budapesta, în 1919.

---

²² Muzeul Petrolului a organizat în iunie 2020 expoziția “Petrolul în cartofilie”, în care, printre altele, *”sunt prezentate schimbările de idei purtate de Lazăr Edeleanu cu Ionel Edeleanu, Costa-Foru sau Ludovic Mrazec”* (<http://www.muzbioph.ro/blog/2020/06/expoziia-petrolul-in-cartofilie>) N.ed.

Tatăl meu a studiat ingineria la Berlin - Charlottenburg și a făcut carieră în România la societatea petrolieră Unirea, ajungând director tehnic, apreciat de conducere și de acționarii englezi.

Tata vorbea și scria corect trei limbi străine: franceză, germană și engleză. Cred că printre alte lucrări s-a ocupat și de proiectarea și execuția rețelei de gaze a Ploieștiului.

S-a stabilit la Ploiești, unde și-a construit o casă pe actuala stradă Gheorghe Barițiu, în prelungirea străzii Praga, unde a locuit cu soția Lidia (născută Milewski) și cu cei doi băieți: George (Jorj) și Alexandru (Sandu).

Îi plăcea să joace tenis și să schieze, așa că a amenajat un teren de tenis lângă casă și o mică vilă la Pârâul Rece, unde băieții au învățat să schieze.

În 1942 soția lui a murit, după o leucemie care nu avea leac atunci, iar tata s-a recăsătorit, în anul 1943, cu Dora Tudoran, mama mea și a avut de crescut încă doi băieți: Dinu (născut în 1944) și Matei (născut în 1946).

Fig. 3 Sandu cu mine și George, prin 1948....

Fig. 4 Tata și mama, cu mine, în vârstă de câteva luni (n. 1944).

Eu, Dinu (fig. 3 și 4), m-am născut în timpul războiului, la Sinaia, dar am locuit aproape toată viața în București, unde

ne-am mutat imediat după naționalizarea din 11 iunie 1948 și acolo am rămas (cu excepția perioadei în care am locuit la Copșa Mică cu tata, care era director tehnic la SOVRUM Gaz; bineînțeles, directorul general era un rus). Din păcate nu am niciun fel de amintiri din Ploiești. Frații mei mai mari nu mi-au povestit ceva despre casa sau școala din Ploiești, iar tata nu mai avea speranțe de a recupera ceva, după memoriile respinse în anii 1948-1950.

După 1990, am avut noroc că imobilul nu s-a vândut chiriașilor, ca în multe cazuri în București, așa că am putut valorifica parțial proprietatea (pentru cei 4 frați - Jorj, Sandu, Matei și cu mine). În ultimii ani, după pensionare, am revenit în Prahova, stând aproape tot timpul la Telega, unde am cumpărat o casă. Dar am fost de mai multe ori în Ploiești, având prieteni acolo. Am și intrat de câteva ori în fosta casă a tatălui meu, de pe actuala stradă Gheorghe Barițiu (de fapt, adresa este Ramurei 1).

"Dictatura proletariatului" n-a fost blândă cu tata. Întâi i-a fost naționalizată casa din Ploiești, care a fost închiriată – fără să se țină seama că avea 4 băieți și stătea cu chirie la București. Apoi, a fost arestat, în perioada 1952-1954, într-un proces al "petroliștilor" și achitat, din fericire! Desigur, a rămas cu probleme de sănătate, iar anii de detenție (nevinovat!) n-au contat la pensie, dar i-au îngreunat activitatea profesională.

A făcut traduceri tehnice pentru Institutul de Documentare Tehnică, în completarea pensiei. Mama a ieșit și ea la pensie (a fost biochimistă), în 1968.

Fotografiile din fig. 5 și 6 sunt făcute la bătătorul de lângă casa din Ploiești, prin 1944 (mama pare însărcinată cu mine). În fig. 5 apare mama, cu sora ei mai mică Ligia (căsătorită Minovici) și cu tata, fericit. Deasupra, un văr primar al tatii,

Alexandru Boldur-Voinescu. În fig. 6 sunt Alex Boldur-Voinescu, mama și tata, iar deasupra, sora tatii, Sașa, căsătorită Caracaș, mama Siminei Mezincescu (care era de vârsta fraților mei mai mari, campioană la motociclism și călărie), întoarsă din război, unde fusese cu Crucea Roșie.

Fig. 5 Mama, sora ei Ligia, tata; deasupra, Alexandru Boldur-Voinescu (în 1944).

Fig. 6 Alex Boldur-Voinescu, mama și tata; deasupra, Sașa, sora tatei și Ligia, sora mamei.

Tata a avut marea bucurie să ne vadă și pe noi, cei doi băieți mai mici, deveniți ingineri (1967-1968), dar și satisfacția de a da lecții de engleză nepoților Ioana (fata lui George, născută în 1955) și Dănuț (băiatul lui Sandu, născut în 1956).

Ing. Dan Costa-Foru (fig. 7) a murit la 9 aprilie 1972.

Fratele meu George a fost inginer, specializat în Gospodărirea Apelor. S-a căsătorit în anul 1952 cu Anca Prager, a avut doar o fată, Ioana și a ajuns bunic, în 1984. A rămas în România, așa că ne-am văzut mai des, având și o pasiune comună - bridge-ul....!

Fig. 7 Dan Costa-Foru.

Fratele meu Sandu a fost inginer geofizician. Îmi amintesc că l-am văzut o dată la pian... nu știu când a învățat clapele. A profitat de o ocazie de a rămâne în Vest, în 1968 și s-a stabilit în Franța. Și-a cumpărat familia pentru o întregire rapidă, dar, din păcate, soția lui Luiza a murit în România, în urma unei hepatite galopante. Băiatul, Dănuț, a terminat liceul la Paris și arhitectura la Marsilia, fiind cunoscut în sudul Franței.

Fig. 8 Sandu Costa-Foru cu sora tatălui său, Xenia, căsătorită Andreescu.

În fig. 8 este fratele meu Sandu, împreună cu sora tatii, Xenia, căsătorită Andreescu, din echipa Gusti, profesoară universitară de sociologie.

Am încercat să creionez portretul tatălui meu, Ion Rodrig Costa-Foru, crescut într-o familie numeroasă, unită și condusă permanent de spiritul meritocrației!

NOTA EDITORULUI *Ne bucură mult prezența acestui text în volumul nostru și îi suntem recunoscători domnului ing. Constantin (Dinu) Costa-Foru, pentru că ne permite să completăm și să corectăm cele spuse despre familia Costa-Foru și legăturile ei cu Ploieștiul în volumul colectiv precedent, intitulat "Nostalgii ploieștene" (apărut exclusiv sub formă electronică în aprilie 2020), pp. 132-135 și 150-152.*

Călătorie în timp, în Ploieștiul anilor '50

O "serie" specială

Notă: Nu e vorba de o serie de motor sau (Doamne ferește!) seria Fourier, ci despre cum s-au identificat cei care au urmat cursurile Liceului I.L.Caragiale din Ploiești cu anul absolvirii acestei școli.

Profesorii noștri de limba și literatură română ne-au învățat că orice compunere trebuie să aibă introducere, dezvoltare / intrigă și deznodământ. Pe cale de consecință, urmează ...

Introducere

Încercarea mea de mai jos se vrea un omagiu adus tuturor profesorilor care au slujit în Liceul I.L.Caragiale, cu scopul nobil de a oferi zecilor de mii de elevi pe care i-au avut lumina cunoașterii, deschiderea de orizonturi noi și baza unei culturi pe care să o folosească în întreagă viață. Eu, și împreună cu mine încă vreo câteva zeci de colegi, ne identificăm cu seria 1959. Această serie a avut parte de momente aș putea zice cruciale pentru viața noastră viitoare.

Primul moment - anul 1948

Anul Reformei învățământului din Republica Populară Română. Pe lângă "sovromuri", Arlus, editura Cartea Rusă, mai marii țării au hotărât să aducă mai multă lumina de la Răsărit și în școli. Așa că a dispărut denumirea de Liceu și a apărut cea de Școală Medie, care școală trebuia să aibă și cursul primar - inexistent în compunerea unui Liceu, cu un total de 11 clase și, de la acea dată, au dispărut și denumirile de "clase de liceu", astfel încât clasa I-a de liceu a devenit

clasa a V-a. Probabil că în cadrul Reformei se introdusese și obligația adresării cu “tovarășu’ profesor”, dar eu nu-mi aduc aminte să ne fi adresat dascălilor noștri altfel decât cu “domnul profesor” și, începând chiar cu clasa I, am fost învățați (acasă?) să ne adresăm cu “doamnă, vă rog”.

Până la acea dată, cel mai important Liceu de băieți era cel cu numele *Sfinților Apostoli Petru și Pavel*, cu dată de naștere anul 1864 și care avea sediul pe Bulevard. La bombardamentul din aprilie 1944 (nu sunt prea sigur), o bombă americană a distrus impozantul corp al fațadei principale și a avariat grav pe cel dinspre Biserica Sf. Gheorghe Nou. Chiar și acele vremuri vitrege, liceul a funcționat, după război, până în anul 1947, în acea clădire.

Paranteză: Îmi aduc aminte că la Crăciunul din acel an 1947, tata, care era diriginte la o clasă, m-a adus în sala clasei respective, unde era împodobit un brad!

În același bombardament a fost distrus și localul Liceului de fete *Despina Doamna* care se găsea pe un teren situat între străzile Mihai Bravu și Buna Vestire (botezată mai târziu K.Marx). Pe locul acela, după război s-a amenajat un parc ce ținea de Casa pionerilor și apoi s-a construit o nouă clădire pentru Parchete (Procuratură).

Ambele licee, de data asta cu numele de Școală Medie nr. 1 și nr. 2, au fost mutate în fostul sediul al *Școlii Comerciale* de pe Calea Oilor - băieții la subsol și parter, iar fetele la etaj. Această monumentală clădire, proiectată de arh. Toma T.Socolescu și inaugurată în 1938, a fost ocolită de bombardamente și prin faptul că în timpul războiului a adăpostit un spital militar și avea vopsită pe acoperiș o cruce roșie imensă într-un cerc alb - am văzut-o acolo mult timp, până s-a vopsit sau schimbat învelitoarea. Mi-aș dori să cred că aviatorii americani (care bombardau ziua), au văzut-o și

așa au cruțat școala noastră. Clădirea a avut de suportat efectele a două cutremure majore: 1940 și 1977 (nu am pus la socoteală și pe cele din 1986 și 1990) și s-a comportat destul de bine. După cel din 1977, s-a făcut o așa zisă consolidare - conformă cu indicațiile de "partid și de stat", dar cu adevărat s-a încercat să se pună în siguranță după 2000, împreună cu unele modernizări și reparații.

Revenind la începutul anului 1948, în toamnă mi-a venit vremea să merg la școală, în clasa I și am fost înscris în prima clasă elementară la proaspăta Școală Medie. Clasa era formată din elevi cu domiciliul pe străzi ce "dădeau" spre Calea Oilor sau în apropiere. Curios este că nu-mi aduc aminte decât de clasa a doua și nu dacă mai erau și celelalte clase ce cuprindeau ciclul primar - sau elementar cum s-a numit mai târziu. Învățătoarea noastră era Doamna Bruckner care - așa cum se zicea pe atunci - "ne-a pus condeiul în mână" la propriu, ba chiar ne-a purtat mâna la scrierea primelor litere. Iar condeiul nu e o figură de stil, ci era adevărat și îl foloseam ca prim instrument de scris, pe o tăbliță de ardezie cu buretele aferent.

Momentul 1952

Aniversarea Centenarului nașterii lui I.L.Caragiale, an în care unul dintre profesorii de desen, Iosif Pop, a executat un mare tablou (cred că 2x3), cu dramaturgul purtând o căciulă mai curioasă și, prin decizie a Ministerului, i s-a atribuit așezământului numele de *Școala medie I. L. Caragiale*. Circula o legendă că numele a fost propus de cei din clasa Nichita Stănescu. Tabloul a fost expus în holul cancelariilor de la parter (la etaj erau cancelariile școlii de fete, care a fost botezată Școala medie A. Toma după numele / pseudonimul unui poet român născut Solomon Moscovici). Nu mai știu pe unde o mai fi acum acel tablou și e păcat dacă s-a pierdut.

Atunci eram în clasele primare și nu prea aveam acces la parter cu atât mai mult pe la cancelarii, de fapt, până în clasa a VIII-a, am avut cursuri doar la subsol cu ferestre spre curte și spre coridorul dinspre Calea Oilor. Pe ferestrele dinspre curte, de multe ori, unii din cei curajoși intrau când “se suna de intrare” și nu mai aveau timp să dea ocol pe la scări. Din aceeași perioadă, nu vreau să amintesc “emulația” stârnită de primirea în rândul organizației de pionieri - nu merită, când mă gândesc cum era exploatată naivitatea unor copii de 9-10 ani în folosul unor idei subversive.

Momentul 1954

S-a hotărât din nou modificarea duratei liceului – s-a scurtat la 10 ani (tot după model sovietic), astfel în acel an au absolvit două serii: una cu 11 clase și cealaltă, cu 10. Pentru seria noastră a avut importanță, așa cum se va vedea mai departe.

Paranteză - și pe vremea aceea, era tot un fel de bună “reorganizare” a învățământului, ca acum.

Momentul 1955

Am început cu adevărat Liceul prin admiterea în clasa a VIII-a. Dintr-o dată, în loc de două clase paralele, cum era în ciclul V-VII, numărul a ajuns la patru. Au venit, în afara colegilor de până atunci, o mulțime de alții, care absolviseră școli gimnaziale din Ploiești, dar și din regiune (vechea împărțire administrativă, cu regiuni, parcă 16 la număr și raioane) sau chiar din afara ei. Erau mulți băieți “de la țară”, care au fost primiți la internatul școlii, alții care făceau naveta (cazul “plutonului” de la Scăieni) și de la un cămin de orfani. Internatul era o facilitate bine venită pentru cei care erau de loc prea departe să poată face naveta sau pentru cei ce nu-și puteau permite “o gazdă”. Internatul avea dormitoare, sala de studiu la etajul al II-lea și cantină la

subsol, iar “patronul spiritual” (și nu numai) era dl. profesor Nicolae Simache, care, cred eu, avea o oarecare slăbiciune pentru acei copii veniți de la țară ca să învețe. Această latură a caracterului său mi-a fost confirmată în anii de facultate, când a ajutat foarte mult un coleg venit din Cosminele – locul său de nasterere. Clasele de liceu le-am făcut la parter și etaj - din momentul când liceul de fete s-a mutat în fostul local al Liceului Sf. Petru și Pavel, căruia i se refăcuse fațada și găzduia Școală Medie Tehnică de Petrol - mutată atunci în altă parte.

Momentul 1956

Începînd din acel an s-a trecut la “mixarea” claselor astfel că atunci au apărut primele fete în clase, pe coridoare și...la orele de sport, ore de sport care atunci cînd se desfășurau în curte îi făceau pe cei din rîndul de la ferestre să nu mai fie atenți la oră!! E important de menționat că seria noastră a rămas pînă la sfîrșit nemixtată – acest lucru constituind un alt reper pentru noi. Tot în acea perioadă, a apărut obligativitatea purtării de uniforme școlare - costume de culoare bleu-marine la băieți și un fel de sarafane de aceeași culoare, cu bluze bleu pentru fete. Pînă atunci, noi băieții aveam obligația de a veni la școală cu o șapcă școlară și purtarea ei era verificată la intrarea rezervată nouă (cea din stîngă) de profesorul de serviciu și, dacă nu aveai șapcă,... ori plecai acasă după ea, ori veneai a două zi cu ...”tact-tu, tuns” așa cum bine ne zicea Nea Nicu! Pe mîneacă stîngă vestonului a apărut “matricola”, care conținea inițialele școlii și un număr unic atribuit elevului - era o modă care venea de dinainte de reformă și care, pe vremea aceea, era mijlocul prin care se controlau/identificau cei indisciplinați în societate. Pe vremea noastră nu a mai fost cazul ... dar tot era obligatoriu să le avem prinse “cu nădejede” de mîneacă.

Momentul 1957

Seria de absolvenți din acest an a fost ultima care a făcut numai zece clase astfel că, pentru noi, cursurile s-au prelungit cu un an. În anul următor, la examenele din toamnă pentru admiterea în învățământul superior (la facultate, cum se zicea pe atunci) au avut șansa să participe numai cei ce absolviseră și nu avuseseră succes în anii anteriori.

Momentul 1959

Anul "maturității"- așa cum se numea pe atunci bacalaureatul. La începutul clasei a XI-a, am constatat toți cu uimire că unii din profesorii noștri de până atunci, în frunte cu directorul Andrei Vijoli, fuseseră mutați pe la alte școli din oraș! Atunci nu am înțeles care a fost scopul acelei "manevre", dar peste câțiva ani am aflat cine a fost "eminența cenușie" care a instrumentat-o și care trebuia să fie rezultatul. Dar despre acele evenimente, poate altă dată... Pe la sfârșitul anului s-a hotărât, la nivel de conducere, ca fiecare clasa să aibă un tablou cu toți absolvenții, profesorii și directorii, așa că am mers la un fotograf din oraș care le-a realizat înrămate și cu geam, ne-a făcut la toți câte o fotocopy și urma să fie atârnat pe coridorul claselor de la Parter. Nu mai știu dacă s-au expus și nici ce s-a întâmplat cu ele peste ani, eu mai am fotocopia.

Conținutul cursurilor pentru clasa a XI-a a fost improvizat, căci fiind prima serie nu erau manuale și profesorii trebuiau să găsească ceva. La matematică a fost mai simplu, că s-a găsit un manual de Analiză matematică, la limba Română ni s-a predat un fel de teoria literaturii, de altele nu-mi mai aduc aminte. Pe alte planuri, unii dintre noi deja se gândeau la admiterea la facultate (dură, pe atunci) și o "lăsau mai moale" la unele materii care nu erau în programa pentru învățământul superior avut în vedere.

Ca o concluzie la *Momente*. Am fost prima serie care a parcurs întreaga durată a școlii începând cu clasa I primară. Din cei aproximativ 30 de elevi, în 1948 am terminat în clasa a XI-a doar patru: Alexiu Victor, Budileanu Gheorghe, Miscovici Dan și subsemnatul, iar în aceeași clasă (XIC), doar eu și Budileanu. Cam dură selecția, dar trebuie să spun că o mulțime dintre colegii din clasele primare era de origine evreiască și au început să plece în acei ani. Dar nu e mai puțin adevărat că și exigența impusă prin profesorii noștri făcea multe "victime", care plecau pe la alte licee sau în învățământul tehnic. În acel an erau în Ploiești 6 licee de cultură generală: nr.1 - I.L.Caragiale, nr.2 - A.Toma, nr.3 - Mihai Viteazul, nr.4 - N.Bălcescu, nr.5 (actualul Al.I.Cuza) și nr.6, care a primit atunci numele C.I.Parhon și funcționa în actualul local al Muzeului de Istorie.

Seria noastră a fost ultima care a conținut numai băieți și a fost prima care a reluat durata de 11 clase, dând maturitatea la aproape toate materiile, în două zile, cu președinte de comisie venit de la Politehnica București, în persoana marelui profesor Buzdugan (Rezistența Materialelor). Un alt reper interesant este că în anul absolvirii noastre s-a împlinit o vârstă "rotundă" a Liceului - 95 de ani. De altfel această "potriveală" ne-a urmărit la toate aniversările noastre (și au fost destule) indiferent dacă era un an cu 9 sau cu 4 "în coadă".

Clădirea școlii

Așa cum am scris mai înainte, școala a fost proiectată de, probabil, cel mai important arhitect ploieștean: Toma T. Socolescu, la comanda Camerei de Comerț Prahova, cu destinația de *Școală Comercială*. Proiectul era mai generos, în sensul că trebuia să mai aibă o "aripă" paralelă cu str. Soarelui (actuala prof. I. Grigore) - se observa pe vremea mea

unde era poziția golurilor de uși pentru trecerea din corpul central (cel al cancelariilor). Nu știu din ce motive nu s-a concretizat - poate lipsa fondurilor. Clasele erau distribuite (parțial ca acum, cred) pe trei niveluri: subsol, parter și etajul I. La etajul al II-lea, deasupra intrării principale, era biblioteca unde se găseau cărți foarte rare și chiar ascunse - așa cum zicea dl.profesor Simache că *"a dormit pe cărțile lui Iorga"* de frică cenzurii și de unde mi-a adus tata *"Monografia lui Sevastos"*, care m-a uimit prin descrierea și datele despre Ploiești. Unde era localizat Internatul am scris mai înainte. La parter era grupul sanitar unde se petreceau "evenimente" deosebite pentru cei ce ardeau "iarba dracului" în cabina de la geam - ca să iasă fumul mai ușor! Se înghesuiau închiși, câte trei-patru în pauză și câteodată venea nea Tică Banu cu jordia și îi altoia pe deasupra ușii. Indiferent cât de dureros era, nu se auzea nimic. Pe mijlocul grupului sanitar era un pachet de 12 pisoare, câte șase pe o latură și noi aveam grijă pe care-l foloseam, ținând cont de ziua din săptămână!! Tot la parter mai era Cabinetul medical unde trona doctorul Crișan, cel care sfătuia de bine și ajuta pe cei în necaz. Pentru orele de Educație Fizică din timpul rece se amenajase un fel de sală de sport la parter, în locul unei foste clase. Când nu era prea frig, profesorii ne scoteau în curte pentru exerciții sau jocuri. Se întâmpla ca atunci când ningea mult și se umpleau cu zăpadă curtea și trotuarul din față școlii, nea Gicu Mătușa să ne scoată la curățat zăpadă și asta era un fel de exercițiu! Altă dată a scos de prin magazie niște doage de schiuri ca să mergem cu ele prin curte și în spate. Când s-a mutat liceul de fete, făceam ore de educație fizică la sala de la etaj, care era puțin mai mare și se putea juca chiar și baschet. În curte, amplasat lângă gardul de la strada Soarelui, era un teren de volei și, când se jucau cei mai mari decât noi, arbitrați de nea

Gicu, mingea mai lovea plutele care erau plantate lângă gard și atunci anunța arbitrul: "se repetă, natura!". Acolo am avut ocazia să văd cum jucau cei din clasele mari: Sorin Stroe, Gh .Manta, Neli Ionescu, I. Lucinescu ș.a. - adevărați idoli pentru noi. Din păcate, când veneau ploile, terenul, fără drenaj, se umplea cu apă și băieții se amuzau aruncând bolovani, bolovani pe care tot noi îi înlăturam în primvară, sub directa supraveghere a profesorilor de sport. Prin clasele gimnaziale, în spatele școlii curtea s-a extins foarte mult "acaparând" niște funduri de curți/grădini ale caselor din strada Regală și Soarelui. Ne-am trezit dintr-odată cu terenuri pe care se putea juca fotbal, handbal și baschet, iar pe latura dinspre garajele Securității o groapă de sărituri. Aveam și laboratoare de fizico-chimie unde era laborant dl.Farcaș, care îi ajuta pe profesorii de la specialitatea respectivă să ne arate cum e cu hârtia de turnesol, cum arde magneziul sau cum se produce electricitatea statică. În curte era un dud sălbatic uriaș, la al cărui trunchi se organizau partidele de "lapte gros", care se lăsau cu tăvăleală în praf pentru pierzători. Înainte de a începe liceul, s-a asfaltat toată curtea, care până atunci fusese doar pietruită. Iarna se construia un fel de bandă de patinaj pe 12-15 metri pe care cei mai curajoși își făceau vânt pentru o alunecare cu oarece viteză. Se mai întâmplau și accidente, cu căzături urâte, unele chiar cu urmări grave, cum a fost cazul unui coleg care și-a rupt toți dinții din față. Mai târziu s-a amenajat un teren de baschet "în groapă", cu gradene din beton pe tot conturul. Din păcate, o parte din acest teren l-am văzut împrejmuț, probabil prin retrocedare. În anul 2014, am scris o scrisoare conducerii în ideea să încerce, prin Primărie, găsirea unei soluții care să nu văduvească școala de dotarea atât de utilă. Prin anii '80 s-a construit o sala de sport alipită de latura de Est, cu acces din

culoar, sala la care am avut plăcerea și onoarea de a proiecta structura de rezistență.

Profesorii

Liceul nostru nu a dus lipsă de dascăli devotați misiei, la toate materiile, dar în acei ani trebuiau să încadreze în rigorile “noilor legi” care propovăduiau “disciplina liber consimțită” (parcă elevii înțelegeau să fie cumiți tot timpul!!), aplicarea metodelor lui Macarenko (marele pedagog), adresarea doar cu “tovarășul”, planuri de lecții vizate de conducere (tata umplea zeci de caiete) și altele de inspirație sovietică.

Profesorii de limba de Limba și Literatură Română aveau de seria noastră – Tătaru, Bucheru, Enciu Ctin, Costel Ionescu, Gh. Milica, Gh.Bălan și Emilia Patron – se căzneau să se încadreze în “directive” și totodată să-și respecte profesia. Era la modă “realismul socialist” și trebuiau să ne predea despre tot felul de scriitori cu contribuție modestă la istoria literaturii române, dar cu “mesaje” în ton cu moda, cum erau Dan Deșliu (Lazăr de la Rusca) sau chiar A.Toma (Silvester Andrei salvează abatajul). După 1990, au fost botezați “proletcultiști”. Atunci am învățat și despre Păun-Pincio, D.Anghel, dar nu despre O. Goga, N. Iorga sau Ion Barbu/Dan Barbilian. Totuși, nu pot să nu menționez lecțiile pe care ni le-a ținut dl. Enciu (zis Limbă) despre “Pseudokinegheticos”, când ne-a făcut conexiuni interesante cu corul vânătorilor din “*Freischutz*” și cu sculptura “*Diana cu ciuta*”, de la Muzeul Luvru - prezentare care nu putea să nu te absoarbă. Alți profesori încercau și altfel să ne apropie de materie, ca în cazul dlui profesor Milica, cel care, la clasa B, a pus în scenă o piesă de teatru pentru adolescenți, “Nota zero la purtare” (de Octavian Sava), iar la clasa D, dl. profesor Costel Ionescu a pus în scenă piesa “Ovidiu”, cu elevii din

clasele respective. În ciclul elementar, dl. profesor Tătaru ne-a apropiat de Caragiale, punându-ne să citim, în clasă, *“O scrisoare pierdută”*, pe roluri “distribuite” la toți, fiecare străduindu-se să “interpreteze” cum putea mai bine.

La Matematică, liceul a avut șansa să aibă o pleiadă de profesori recunoscută la nivel național și care au produs candidați de succes la facultățile de inginerie. Dl. profesor Constantin Vasilescu, zis și “Kikiplan”, era o persoană jovială, deosebit de dinamică, care încerca să fie cât mai apropiat de noi. Dl. profesor Hristache Dăscălescu, zis și “Bujie”, avea o disciplină aparte, cu care încerca să ne apropie cât mai mult de știința matematicii. Introdusesse o regulă de majorare a mediei prin rezolvarea de probleme și exerciții la *“Gazeta de Matematică și Fizică”*. Trebuiau trimise minimum 10 probleme/exerciții într-un plic recomandat și apoi cu recipisa de la Poștă te prezentai la el și abia atunci primeai nota. De altfel, la nivel de școală, era un fel de emulație în această direcție și cu toții abia așteptam să apară “Gazeta”, ca să ne uităm la sfârșit să verificam dacă erau tipărite numele noastre, “ca rezolvitori”. Prin clasa a XI-a, se inventase o “soluție” care ușura accesul la o notă bună, soluție care se rezuma prin a trimite o scrisoare recomandată la Gazetă, dar cu întrebări de genul: “De ce s-a despărțit specialitatea Fizică?” (în acel an Gazeta de Matematică seria B se separase de specialitatea Fizică). În fapt, problemele se rezolvau, dar “chinul” mare era la redactare – trebuia ca fiecare problemă să fie scrisă pe câte o pagină, cu numele și școală înscrise în antet. De fapt “Gazeta” a făcut ca să fie cunoscută “școala de matematică” a Liceului - eu am constatat mai târziu, la facultate, cum se recunoșteau absolvenți din diferite zone ale țării după numele publicate. Dl. profesor Constantin Stănculescu, zis și “Șompi”, avea un

umor aparte și în plus ne convoca mereu la cercul de matematică, unde se propuneau tot felul de exerciții mai aparte, cu rezultate surprinzătoare. Pe dl. profesor Ion Grigore nu “l-am avut” decât la “Astronomie” și ne-a familiarizat cu noțiunile de perigeu și apogeu, cu gradele de înclinare ale orbitelor de evoluție a planetelor, ne-a plimbat prin constelații și ne-a învățat o înjurătură “... de paralaxă”! Personalitatea sa în domeniul matematicii a contribuit enorm la ridicarea prestigiului Liceului la nivel de țară. Dumnealui, împreună cu ceilalți colegi de breaslă, au trimis zeci de elevi la Olimpiadele de Matematică, care au parcurs cu succes etapele pe oraș, regiune sau țară. În ultimii ani de liceu, participa la cercul de matematică și un domn pe nume Vasiliu, care predă în liceu ... fără să fie profesor, cum s-a dovedit mai târziu, deși era foarte bine pregătit și punea multă pasiune în predare. După “descoperirea” care a făcut multă vâlvă în școală, a disparut!

Seriile ce au terminat înaintea noastră au avut profesor pe un alt mare matematician – dl.Gh.Canciu - profesor sever și de o exigență deosebită - care a supraviețuit unui “atentat” comis de un elev lăsat corijent și care a venit cu un pistol la ora și ... a tras, dar spre norocul amândorura, l-a nimerit pe profesor în ceasul purtat la buzunarul de sus al hainei!

Istoria. La această materie am avut cumplitul ghinion să avem un manual întocmit de un istoric de tristă amintire, numit M.Roller. Era o carte groasă, care începea cu “poveștile” despre acei migratori veniți dinspre Răsărit înalți și blonzi – slavii - care și-au pus o benefică amprentă asupra toponimiei și onomasticii și ... ne-au învățat numai de bine! Mai departe se enumerau luptele iobagilor (Gh. Doja, Bobâlna, Horia, Cloșca și Crișan, Rășcoala de la 1907), fără a se menționa vreun cuvânt despre stăpânirile austro-ungare.

Despre periculosul vecin de la Est nu se spunea decât ce răi au fost boierii care l-au trădat pe D. Cantemir, aliatul lui Petru cel Mare - în rest, în carte: enumerare de biruri și lupta de clasă. Să îți tot vină să înveți! Bieții profesori Nicolae Simache și Georgică Georgescu se chinuiau să ne facă să învățăm "minunile" din acea carte, cu grijă mare să nu aflăm că mai există și alte cărți de istorie scrise de nume mari: N. Iorga sau C. C. Giurăscu, cărți pe care am avut posibilitatea să le citim mai târziu și să ne dăm seama că ... de fapt știm foarte puțin despre istoria țării noastre. A rămas de pomină răspunsul pe care l-a dat Nea Nicu Simache unuia care nu putut enumera birurile de pe vremea nu știu cărui domnitor, că era scris cu litere mici în josul paginii, replica fiind: "*Auzi la el, istoria scrisă cu litere mici, așa ceva nu se poate!*" Adevărul este că în oraș și în județ stau mărturie realizări ale profesorului emerit N. Simache cum este Muzeul de Istorie, care a fost pentru prima dată deschis în clădirea de pe strada Democrației, colț cu Bună Vestire și unde înainte de inaugurare și-au adus contribuția modestă și colegi de ai mei aduși de nea Nicu să facă curățenie (unii chiar au spălat pardoselile!). Iar pe lângă Muzeu a deschis "Casele de târgoveți": *Casa Dobrescu*, unde mai târziu s-a deschis Muzeul Caragiale și casa *Hagi Prodan*, care a găzduit o perioadă un muzeu dedicat lui Nichita Stănescu. Muzeul unicat, cel "*al ceasurilor*", s-a constituit tot la inițiativa lui. În județ s-a zbatut pentru conservarea clădirii și deschiderea Muzeului lui N. Iorga de la Vălenii de Munte.

Catedra de fizică îi avea pe cei doi cumnați: profesor Constantin Niculescu (zis și Bilo) și profesor Traian Popescu, precum și doamna profesor Marinescu (zisă Talpa iadului!). Toți erau bine pregătiți și își făceau meseria cu responsabilitate. Nu știu de ce acestei însemnate materii nu i

s-a dat aceeași importanță ca matematicii? Pentru mine și poate și pentru cei care au ales ingineria a fost surprinzător faptul de cât de multă însemnătate aveau cunoștințele de bază din liceu pentru înțelegerea fenomenelor fizice ce erau conținute în studiul unor materii din facultate și dau c exemple: Mecanica teoretică și Rezistența materialelor, care la noi, la Construcții, erau bariere înalte la promovare, alături de altele mai specifice.

Limbile străine. Generația mea a început studiul unei limbi străine încă din clasa a IV-a, cu limba rusă, avându-l că prim profesor pe domnul Cutică. Trebuie să recunosc că în acel an mă simțeam foarte mîndru (acum mi se pare la fel de caraghios ca la primirea cravatei roșii!) că învăț limba marelui popor de la Răsărit - mai târziu mi-a trecut acel sentiment, mai ales când am dat de "tovarășa" profesor Frida Lupu, care ținea neapărat să ne comportăm la ore ca elevii sovietici și ne îndemna să corespondăm cu aceștia. Slavă Domnului, pe asta nu am făcut-o! În liceu l-am avut profesor și diriginte pe domnul profesor Romulus Pupu, căruia îi păstrez o frumoasă amintire, mai ales de când am aflat, după terminarea școlii, prin cîte a trecut în viață. Dl. Pupu era un talent în învățarea/predarea limbilor strain, el fiind "la bază" profesor de germane, dar vremurile grele în care a trăit l-au obligat să plece din Banatul său de loc, să învețe o limbă care să-i permită să trăiască, el și familia sa (avea doi copii mici) și să fie nevoit să se mute la Ploiești, unde la început stătea într-o locuință improvizată la etajul internatului. Limba rusă, atîta cât s-a lipit de mine, m-a ajutat foarte mult în timpul călătoriilor mele în Uniunea Sovietică - nu îmi era greu să mă descurc prin orașe, să recunosc stațiile mijloacelor de transport în comun, să înțeleg explicațiile scrise în muzee. Pentru asta, și nu numai, îi mulțumesc domnului profesor

Pupu. A două limbă a fost franceza, pe care am început să o studiez din clasa VIII-a. Am scris "studiez" și nu "învăț", deoarece am avut norocul să fiu primit în mijlocul familiei de profesorii Bâzu încă din școală primară, urmare a relațiilor de prietenie cu familia mea. Primele lecții luate cu doamna Bâzu, la locuința lor de pe str. A. Pann, mi-au rămas în memorie pentru faptul că se purta cu mine cu o blândețe și răbdare care nu putea să nu fie remarcată de un copil de 10 - 12 ani. La liceu am început tot cu dumneaei și am constatat că, deși era în fața a 30 de băieți, comportarea a rămas aceeași. Când a venit domnul profesor Bâzu, s-a schimbat "calimera"- nu mai ținea să se vorbească în clasă, indiferent de subiect, decât în limba lui Voltaire! Era sever dl. Bâzu, dar cred ne-a folosit la mulți când am încercat să citim, ce se putea citi pe vremea aia: *Miroir sprint*, *Pif le Chien* sau *L'Humanité*. Când a fost cazul să trec sau să petrec zile în Franța, m-am descurcat binișor. Cu toată severitatea dumnealui, l-am surprins o dată când le cânta la pian colegilor, în cancelarie. La alte clase paralele a fost profesor Eusebiu Preda (zis și Șolticaru) care, din spusele colegilor mei, avea altă atitudine, mai "specială", fiind foarte bine imitat de colegul Voicu Doranu la întâlnirile noastre de aniversare a absolvirii. Tot o limba străină (dar moartă) a fost și Latina, pe care am făcut-o doar în ultimii ani de liceu cu soții Simionescu. Doamna era foarte severă și aborda studiul ca și cum urma să fie materie de examen și lăsa chiar "corijenți trimestriali", dar avea grijă ca la sfârșit media să fie peste 5.

Educația fizică sau Sportul. Profesorii care erau atunci în școală aveau pasiuni (poate specializări din facultatea ANEF) pe care încercau să ni le transmită și nouă. Dl. profesor Mătușa era dedicat cel mai mult gimnasticii, cu rezultate bune la concursurile școlare, în echipa liceului făcând parte

din seria noastră verii Lisovschi (Liță și Miță), Popescu Stelian, iar din clasele mai mari frații Gheorghiu, Cornel Calotă, Ionescu Marian. Dintre toți, cel care s-a dedicat la rândul lui acestei frumoase ramuri sportive a fost Mircea Lisovschi (Liță), care a ajuns până la a antrena echipa națională, a noastră și a altor țări. Domnului profesor Constantin Predescu (zis Fiște) îi plăcea mult handbalul și a format echipe școlare cu componenți care apoi au ajuns la echipe divizionare. Domnul profesor Mircea Simion (zis Pișpi) promova atletismul și baschetul, cu rezultate la primul pentru cei din seria 1960, iar la baschet a avut două calificări la fazele pe țară ale campionatelor școlare. Din favoriții săi la atletism îmi aduc aminte de Ștefănescu Florin, din seria 1959 și cei din seria 1960: Blebea Stelian, Chivu și Georgescu Eugen, pe care îi întâlnim și la baschet, alături de Bălan S., Gheorghiuță V., Ștefănescu D., Magdu M., Ionescu Th. ș.a. Toți profesorii de sport pe care i-am apucat erau destul de severi cu noi, mai ales atunci când nu eram disciplinați (foarte greu, la vârsta aceea!) și nu de puține ori existau "corecții fizice". Îmi aduc aminte de demonstrațiile ce se făceau la sfârșitul anului pe Stadionul Petrolul și pentru care se exersa în curtea școlii (cu bețe sau fără), cu Nea Gicu Mătușa stând pe scările de la "intrarea fetelor" și comandând mișcările (parcă se numeau FGMA). Noi elevii stăteam înșirați pe mai multe rânduri - în adâncime - și ne străduiam să fim în același ritm. Existau și niște ieșiri din respectivul ritm, cu hârjoneli, piedici și altele, din arsenalul adolescenților. Nea Gicu vedea de sus care era treaba, dar după câteva repetiții rămânea fără voce și atunci zicea Predescu: "*spune-mi mie, Gicule, care sunt și îi aranjez eu!*" Și avea o palmă grea ... pot să confirm din proprie experiență. Nu pot să nu amintesc și de șuturile în fund recepționate de la Nea Gicu de cei care îndrăzneau să se

uite pe gaura cheii de la ușa sălii unde făceau orele fetele de la nr. 2 – cu doamna profesoară Mătușa.

Desigur că pe parcursul celor 11 ani am avut mai multe materii și corespunzător și alți profesori, în afară de cei amintiți, dar și așa a devenit cam lungă “compunerea” și ar însemna să o lungesc și mai mult. Asta nu însemna că le-am uitat pe: doamnele profesoare Dogaru, Silvia Pop, Mircea Cărbunescu, Aurelia Bruștiuc, Sofia Lungu, pe domnii profesori Eftene C. (zis și Manivelă), Pop Eugen, Banu Constantin, directorii Vijoli Andrei și Toma Negulescu.

Faptul că unii dintre ei aveau porecle, cele mai multe dintre ele moștenite de la seriile mai mari, nu stirbea în nici un fel din respectul nostru și, așa cum școala era numită “Bastilia”, nu însemna că ori de câte ori ne amintim de acele vremuri să nu o facem cu duioșie.

Chiar înainte de terminarea liceului, colegii din seria mea se gândeau, împreună cu familiile, pe ce drum urmau să o ia, într-un fel a venit momentul adevărului – adică alegerea unei profesii. Pot să spun că admiterea la învățământul superior era ținta majorității, iar condițiile de admitere erau destul de dure. Se făcea un fel de segregare, în sensul că existau două serii de examene de admitere: pentru cei cu, respective fără “bursă”. Cei ce se înscriau la cel cu bursă trebuiau să îndeplinească un criteriu foarte important - originea socială a părinților, drept pentru care se întocmea un dosar anume. În afara acestor condiționări, examenele aveau un nivel de exigență deosebit de ridicat. Cu toate aceste greutăți, din seria noastră mulți au intrat la facultăți la care concurența era foarte mare: la medicină (au intrat opt), la arhitectură, la diversele facultăți de inginerie (mecanică, construcții, petrol), la arte plastice, la agronomie, IEFS, drept, universități cu specific uman etc. Cei care nu avut șansa să “intre” la

facultate, ca să scape de armată, au ales școli postliceale (școli sanitare sau electrotehnice), pe care le-au absolvit și apoi și-au făcut cu cinste meseria aleasă. Alții au ales să se "lupte cu focul" și apoi au activat prin toată țara că pompieri. La data la care am scris aceste pagini, unii dintre colegii mei sunt în Ceruri și alții sub alte ceruri (în Europa, în America de Nord sau de Sud) - tuturor le dedic cu nespusă dragoste acest text. Pe finalul acestui paragraf trebuie să menționez că seria mea nu a devenit așa zis "emblematică" în istoria Liceului și din cauza lipsei de atenție, în stil PR, nici măcar un atom, nici măcar o ... moleculă, așa cum au beneficiat alte serii! Oricum consider că seria noastră a căutat în permanență să aducă un omagiu școlii unde ne-am educat, chiar și numai prin periodicitatea prin care am știut să aniversăm absolvirea, ocazii cu care i-am invitat pe dragii noștri profesori să participe, dându-le, poate, un motiv de satisfacție că au crescut niște oameni care nu îi uită. Despre acele emoționante întâlniri care s-au ținut în anii cu 9 sau 4 "în coadă" (cu o singură excepție - cea din anul 1994) poate voi mai scrie o "compunere", dacă timpul (citește sănătatea) îmi va permite.

Deznodământ

A venit rândul Deznodământului compunerii mele. Ar mai fi multe amintiri de depănat, care îmi vin în minte pe măsură ce le scriu, dar le las pentru altă dată. Dacă voi fi sănătos, chiar și fără "izolare", poate am să mai încerc o "compunere". Repet ce am scris la început, cerând scuze celor ce citesc și au fost martori la unele din cele scrise și vor observa unele omisiuni ale unor întâmplări sau nume, greșeli de date sau personae - vă rog să mă credeți că nu a fost cu intenție. Tot ce am scris este numai după ce am avut în memorie, fără nici un fel de "notițe" luate în anii de liceu.

Pentru mine și colegii mei de "serie" au trecut cu puțin mai mult de 60 de ani de la absolvire, pe care am încercat să o sărbătorim mereu, din cinci în cinci ani (excepție anul 1994), adunând din ce în ce mai puțini colegi și profesori - scurgerea timpului și-a spus cuvântul. Îmi doresc ca profesorii plecați dintre noi să-și fi găsit un loc în Ceruri, loc pe care și-l merită având în vedere greutățile, necazurile produse de conducerile țării din acele vremuri complicate - cuvînt blând față de grozaviile prin care au trecut unii dintre ei (anchete, închisori, Canal), la care s-au adăugat și cele pricinuite de noi, din inconștiența specifică vârstei. Tot în acel Loc Luminat sper că să se regăsească și colegii mei plecați în aceeași călătorie, fiind iertați de cei pe care i-au necăjit... Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească pe toți, inclusiv pe tatăl meu, profesorul Andrei Dabija, care a slujit cu devotement, ca dascăl sau director în școală noastră.

Rîndurile de mai sus au fost scrise și în memoria colegului meu dr. George Budileanu, care mi-a fost alături în toți cei 11 ani, plecat dintre noi în decembrie 2019.

Viața "de după școală" a elevului

După orele petrecute la școală, în zilele libere sau în vacanțe, elevul timpului meu avea preocupări legate de învățat (studiu, cum i se zice acum), dar și în afara acestuia. Despre acele ore, uneori zile, voi încerca să povestesc în cele ce urmează, după cum mi-au rămas în minte, la atâția zeci (!) de ani de când le-am trăit.

Școala din vremea copilăriei și adolescenței mele însemna un an de învățământ împărțit în "pătrare", după moda sovietică, sau "trimestre", cu săptămâna de șase zile și cam cinci ore în fiecare zi. Se poate lesne observa că se făcea școală și sâmbăta, regula cu SRL (săptămîna de lucru redusă)

a apărut după 1990. Din cauza numărului mare de clase și a faptului că în aceeași clădire (cea de pe Calea Oilor) funcționau două “Școli medii” (licee s-au numit mai târziu), se făceau cursuri fie dimineața, fie după amiaza. Am făcut școală în ambele perioade ale zilei, dar nu pot spune care mi-a plăcut mai mult, deoarece atunci când făceam dimineața era cam greu cu sculatul, spălatul și mâncatul într-un interval de timp la limită, cu grija de a nu întârzia. Norocul meu era că nu stăteam departe de școală și făceam cinci minute până la ea. Lecțiile trebuiau făcute imediat după masa de prînz și, dacă durau mai mult, se cam epuiza timpul pentru joacă, mai ales iarna cînd se întunecă repede. Când am învățat după amiaza, dimineața era consacrată “făcutului lecțiilor”, apoi mergeam la cursuri și după, pe seară, rămânea timp pentru “alte activități”. Desigur că erau unii dintre noi care, fiind mai “silincioși”, se apucau de făcutul lecțiilor imediat ce ajungeau acasă, ca să mai diminueze din sarcinile de a doua zi. Mărturisesc că de puține ori m-am încadrat în acea categorie!

Timpul “de după școală” care nu era dedicat făcutului lecțiilor avea mai multe întrebunțări, în funcție de vîrstă, aptitudini și îndrumarea din partea părinților sau profesorilor. Am să încep cu preocuparea cea mai des întîlnită pe parcursul școlii și anume sportul, indiferent de vîrstă. Sportul însemna atît practicarea, cît și vizionarea unor manifestări de gen. Ca “practicant”, cea mai veche amintire vine din timpul ciclului elementar, cînd se desfășurau meciuri de fotbal între școli aflate în apropiere. Aceste meciuri aveau ca specific faptul că se inițiau ca urmare a unor “provocări” scrise pe o foaie de caiet “dictando”, în care se menționa ziua, ora și locul de desfășurare, precum și, foarte important, obligația de a avea

minge. Adversarul obișnuit al claselor noastre era echipa Școlii nr. 5, de pe strada Romană. Se juca duminică dimineața, iar locul era un teren cu pământ din spatele Liceului. Cât privește obligația cu mingea, trebuie spus că nu întotdeauna ambele echipe posedau "obiectul muncii" și atunci cel care nu respecta regula era penalizat cu un "henț careu", chiar înainte de începerea partidei. "Obiectul muncii"- adică mingea - se prezenta, lucru valabil pentru toate jocurile sportive, compusă din trei elemente: anvelopa din piele, camera din cauciuc și siretul tot din piele. La aceste componente se adăuga, neapărat, o pompă de aer (de preferință cea utilizată la umflatul roților de mașini) și o bucată de sîrmă. Acest ultim instrument era de folos când trebuia strâns șiretul. Toată operațiunea de "punere în funcțiune" a mingii trebuia făcută cu maximă atenție, că se putea întâmpla înțeparea camerei cu sârmă și atunci mergeam la Nea Arabagi, care avea atelier de vulcanizare pe strada Romană, ca să ne pună petice și, câteodată, să ne lase să o umflăm cu ajutorul compresorului ce avea un furtun în față atelierului. Cu astfel de mingi se jucau partide de fotbal, volei, handbal și chiar baschet. Mai târziu, când eram prin ultimele clase de liceu, au apărut mingile "Sighetii" (cred că numele corect era Szigety). Când părinții noștri își puteau permite să ne cumpere mingi noi, atunci se mergea la magazinul de obiecte sportive, care era undeva în centrul vechi, lângă Policlinica școlară, și unde șef era Nae Deluță, tatăl colegului nostru Nae Tudor de la clasa B. Revenind la meciurile copilăriei: nu erau arbitri și de aici veșnicile contestări asupra intrărilor mai dure sau atunci când traiectoria mingii era pe deasupra bolovanului ce marca poarta. În schimb, o regulă era clară: la trei cornere, "henț careu". Tot așa, nu îmi aduc aminte care era durata

partidelor, poate se juca după un ceas al unui coleg mai dotat sau la un anumit număr de goluri?!

Mai târziu, ne-am orientat și către alte jocuri de echipă: handbal, volei sau baschet, îndrumați și dirijați de profesori. Până să se extindă curtea din spate, singurul teren amenajat pentru un joc era cel de volei, situat lângă gardul de la strada Soarelui, dar unde jucau mai mult cei din clase mai mari. Noi am avut ocazia să jucăm începând cu clasa a VIII-a. În imensa curte din spate se putea juca baschet, handbal și fotbal - doar cu voie de la profesori sau în afara orelor. Pentru baschet și volei s-a construit mai târziu o arenă cu terenul în "groapă", înconjurat de gradene din beton armat. Sezonul de joacă pe afară era condiționat de vreme și, chiar dacă se făcea din ce în ce mai frig, odată cu venirea toamnei ne chinuiam să-l prelungim cât mai mult, deoarece variante "indoor" erau puține și incomode. Singura sala cât de cât utilizabilă era la etaj, fiind destinată în principal gimnasticii și doar când nu erau antrenamente se putea juca baschet. În oraș exista la Stadion o sală în care se disputau meciuri de volei și baschet, dar care mai găzduia și campionate școlare la gimnastică. Echipa liceului de baschet putea juca numai în cadrul "organizat", adică campionatele școlare și atunci când s-a organizat un campionat orășenesc la care participa și o echipa ... a trupelor sovietice cantonate în oraș, asta până în 1958. Echipele de handbal jucau pe "Latină", unde era un teren cu zgură - vai de genunchi și coate! Începând cu clasele de liceu, mulți dintre colegii mei s-au orientat către tot felul de sporturi, în funcție de pasiunea fiecăruia. La gimnastică, stimulat de Nea Gicu Mătușa, s-a evidențiat Mircea Lisovschi, care a ajuns chiar antrenorul echipei naționale. Alături de Mircea, mai erau în echipa vărul lui, Mihai Lisovschi, Stelică Popescu și Sava Gică. Am avut colegi care au făcut ciclism:

Mircea Dumitrescu și Ion Ionescu, cu antrenorul Ioan Dolete sau chiar haltere, cum era Mircea Salvețiu, secția la care mai târziu a ajuns antrenor un alt absolutent Caragiale, N. Bărbulescu. Echipa de handbal a școlii, formată de profesorul Predescu, avea scheletul pe cei de la clasa A: Chițu Radu, Sârbu Traian, Teodor Petricică și Cornel Tudor. Echipa de baschet, de care am vorbit mai înainte, era antrenată de profesorul Simion, înlocuit câteodată de profesorul Petrea și conținea colegii seriei mele, în frunte cu Sorin Bălan (căpitan), Magdu Marian, Gheorghită Victor, Mihai Teodorescu, alături de cei din seria de după noi: Eugen Georgescu, Didi Săndulescu, Ionescu Theodor și Lazea Florin. Această echipă s-a calificat doi ani la rând la faza pe țară, cât am fost eu în școală. Cei care optaseră pentru fotbal se înscriau la "piticii" și juniorii echipei Petrolul, cu antrenamente pe terenul de la Vega sau Turnul de parașutism (lângă actuala Sala sporturilor). La această disciplină, cei mai tari erau tot cei din clasa A, cu Nicu Moldoveanu, Cocoș Brutaru, Fane Panaitescu-Solea și Mircea Zamfirescu, zis "Capșa", din cauză că făcea și "tir" la poligonul de la Stadion, iar de la mine din clasă erau buni Miki Minasian (care era portar la juniorii Petrolului, alături de fratele său), Roro Ciobanu, Andrei Saviuc, Costel Penescu și Fane Crivăț. Fotbal juca bine și Nae Tudor, care chiar l-a practicat până la vârste înaintate. În paralel cu fotbalul, Roro Ciobanu practica cu succes tenisul de masa sau cum îi mai zicea pe atunci ping-pong, în cadru organizat, participând la concursuri până la fazele pe țară. Apropo de pasiunea pentru fotbal, trebuie să menționez că la întâlnirile aniversare de absolvire a seriei noastre (1959), organizam, pe lângă revederea la Liceu, masă festivă și câte un meci între echipele alcătuite A+B contra C+D, sub deviza "*Mens sana in corpore*"

... *barosano*! Mai erau unii care se îndrăgostiseră de scrimă, ca: Alexandru Pascu, Miki Minasian sau Gogu Laudoiu (antrenați de maestrul Isopescu) și care alături de colegii mai mari Sorin Poienaru sau Octavian Vintilă (mai târziu, redactor la Radio) au ajuns și în echipele naționale.

Evenimente deosebite erau excursiile care erau organizate de școală, mai scurte sau mai extinse prin țară. Prin anii '50 se organizau în duminicile de început de vară, cu ajutorul venit de la unele întreprinderi (ce aveau în conducere părinți de elevi la Liceu), care ofereau camioane cu care se pleca pe Valea Prahovei (nici pomeneală de autobuze și cine auzise de autocare!?). Mergeau profesorii cu familiile lor (așa încăpeam și eu), în frunte cu directorul Vijoli, iar sufletul adunării era profesorul Ion Grigore. Ne opream deobicei pe Valea Timișului, pe malul apei, unde se puneau berea, vinul și sifoanele la rece, se mânca pe pături întinse pe iarbă și la sfârșit se jucau jocuri nevinovate, ca să fie atrași și copiii. La plecare se împodobeau camionul cu crengi de brad și plecam voioși spre casă. Dar cea mai lungă excursie la care am participat a fost cea din vara anului 1955, când s-a închiriat un vagon de cale ferată (din cele cu compartimente - nu va gândiți la vagon de dormit!) și am plecat prin țară. În afară de o parte din corpul profesoral, au fost invitați să participe și câțiva elevi ca: frații Chirică (Andrei și Mihai), Mihai Aldea, Șerban Damian și Mircea Mateescu. Erau și două fete, Sanda Tătaru și Adriana Mircea, ambele fiind copii de profesori. În gările orașelor vizitate se trăgea vagonul pe o linie secundară, toată lumea cobora și luam la pas orașul respectiv. Așa am avut ocazia să văd pentru prima oară în viață orașe ca Tg.Mureș, Cluj, Oradea, Arad, Timișoara sau Turnu Severin. Vizitam orașe care se deosebeau de ce văzuserăm până atunci, prin arhitectură, străzi, râuri ce

străbăteau orașul, oameni (auzeam vorbindu-se în maghiară!) și am fost foarte impresionat de ce vedeam - autobuze cu gaz la Tg. Mureș, troleibuze și canotaj pe Bega, la Timișoara și pe Mureș, la Arad, Palatul Culturii la Arad sau catedralele impunătoare de la Tg. Mureș, Cluj sau Timișoara. O impresie deosebită mi-au făcut cofetăriile, unde am văzut pentru prima dată o mașinărie strălucitoare care trona pe tejghea (nu cunoșteam încă cuvântul bar), producând...cafea - era un "filtru" și pentru mine, obișnuit cu cafeaua fiartă la ibric (din care aveam voie să beau - la vizitele prietenelor mamei - numai din farfurioara ceșcuței) era ceva cu totul nou. Profesorii, în cofetăriile respective, au băut acea cafea din niște pahăruțe de sticlă, iarăși o noutate. La Turnu Severin am fost întâmpinați de un fost profesor la Liceu - dl. Mațulescu care ne-a prezentat piciorul podului lui Traian, liceul unde funcționa (al cărui nume fusese chiar Traian) și ne-a facilitat dormitul unei nopți la internatul acelui liceu. Cred că în rest dormeam în vagon, ne spălam la toaletele de la capul vagonului (conducătorii grupului se îngrijeau ca în gări să se umple rezervoarele), fără mofturi. Astăzi așa ceva ar fi de neconceput! Din păcate, în acea călătorie nu am putut vizita insula Ada-Kaleh din cauza crizei dintre România și Iugoslavia lui Tito, așa că atunci când trenul trecea prin dreptul graniței / Dunării se urcau grăniceri înarmați la ușile vagoanelor. În vacanța de primăvară a anului 1957, când eram în clasa a IX-a, am mers într-o excursie până la Tulcea. Am plecat cu trenul, prilej de hărmălaie în compartimente, cu jocuri "de societate", care de care mai fizice și cu nerăbdarea de a ajunge la Brăila, unde ne-au cazat la un internat, într-un dormitor uriaș (așa ni se părea celor care nu avuseserăm ocazia unui astfel de "tratament"). Ore de somn au fost cam puține, căci o bună bucată din noapte s-au spus bancuri și la

câți eram în paturi, a fost un număr mare. În Brăila ne-a condus pe străzile rămase cu amprenta vremurilor când era "raia" turcească domnul profesor Enciu, care era născut în acel oraș. Domnul profesor ne-a povestit despre cartierul periculos Brăilița, unde și el a avut aventuri în tinerețe (!!) și despre "Codin" al lui Panait Istrati. Din Brăila am plecat pe Dunăre cu un vas cu zbatouri cu numele "Tudor Vladimirescu", până la Tulcea. După o zi petrecută pe puntea superioară și în prova vasului, ne-am ales cu toții cu arsuri la nivelul feței și mare mi-a fost mirarea când am văzut seara, la culcare, când Nelu Enache a scos din bagaj o alifie de față - lucru nemaîntâlnit la un băiat de vârsta mea! La Tulcea, unde iarăși am fost cazați la un internat, am putut vizita portul și o fabrică de conserve de pește. Această excursie a avut și un farmec aparte, prima călătorie pe apă pentru mulți, dar și faptul că au mers și fete de la A.Toma, prilej de ochiade și încercări timide de împrietenire sau mai mult.

Vara se deschideau ștrandurile și Ploieștiul, spre cinstea lui, avea destul de multe. Exista cel public, de la bariera Bucov, care s-a deschis prin anii 50 și a cărui alimentare cu apă se făcea ... direct din Teleajen și care, în primele zile după primenire, era rece de nu puteai stă în bazin mai mult de câteva minute. Mai existau ștranduri în "coloniile" rafinăriilor. Aceste "colonii", construite de cei ce exploatau respectivele rafinării, aveau prevăzute zone pentru practicarea sportului, ca bazine de înot și terenuri de tenis, pe lângă locuințele angajaților. În fapt acele colonii erau adevărate exemple pentru modul cum înțelegeau Rafinăriile să asigure cât mai mult confort angajaților, fie că erau de peste mari și țări (americani, englezi sau olandezi), fie că erau localnici. Era o victorie pentru cei ce puteau face rost de o legitimație de intrare la ștrandurile din colonie, unde era mai

multă ordine, apa din bazine se schimba mai des. E drept că se ajungea mai greu - cu pasul, pentru că nu exista transport public pînă la ele, spre deosebire de cel de la bariera Bucov, unde exista un traseu cu plecare de la Hale.

Tot vara se organizau tabere prin județ și am avut ocazia să merg și eu la două: una la Breaza și alta la Măneciu Pământenii. De la cea de la Breaza îmi aduc aminte că mai mereu ne era foame și chiar s-a încercat “o lovitură” la magazia unde erau biscuiții! Timpul petrecut acolo se împărțea în jocuri cu mingea pe terenul din curtea taberii, șezători (!) literare cu concursuri de cunoștințe din cele ce trebuiau dobândite la școală, baie și plajă pe Prahova și excursii prin împrejurimi. La Măneciu, unde șeful taberei era profesorul Eftene (zis și Manivelă), am avut o “poziție” privilegiată - eram împreună cu Sorin Bălan niște șefi, el mai mare peste toată trupa și eu numai peste un detașament! Și acolo am făcut cam la fel: meciuri de volei, excursii, o mică serbare cu protagoniști din rândul elevilor și profesorilor (acolo l-am auzit prima oară pe Sorin producându-se cu cântece de-ale lui Vico Torriani) urmată de focuri de tabără, meciuri de fotbal și altele.

Ca spectator al unei manifestări sportive, cea mai veche amintire o am de atunci când am fost dus la un meci al Flăcării/Energia Ploiești, când abia fusese transferată echipa de la București. Să spun drept, fiind foarte mic ca vârstă, cred că aveam poate 8-9 ani, nu am fost absorbit de spectacolul de pe gazon. Dar tot îmi aduc aminte de unii jucători ca Ilie Oana, Fătu Florea sau Iordache. Cu adevărat am prins gustul și să țin cu echipa locală (indiferent de ce nume a avut) în clasa V-a când aveam un coleg foarte implicat - îl numesc aici pe Costel Penescu - și care știa bine jocul și cunoștea toți jucătorii. Despre cum reușeam să vedem meciurile și ce

jucători erau în echipele de atunci am scris într-o altă "compunere", nu mă mai repet în prezenta. Dar o amintire mai deosebită ca spectator o am de când Petrolul se bătea la promovare în Divizia A cu Progresul București și cu care am avut meci decisiv "acasă" și a fost o nebulie în oraș, s-au epuizat biletele rapid, iar la meciuri cu așa o cerere nu mai ținea intrarea cu "ia-mă nene", așa că trebuie să fac apel la tata (nu prea găseam înțelegere pentru astfel participări) și în schimbul unei "promisiuni grele" mi-a făcut rost de unul. Meciul acela l-am pierdut, dar printr-un joc al rezultatelor Petrolul a promovat spre bucuria noastră. Componenta echipei de atunci mi-o aduc bine aminte și am enumerat-o în altă amintire. Despre promisiunea făcută, trebuie să recunosc că nu am îndeplinit-o în întregime, spre rușinea și pierderea mea (în ale sănătății).

La alte sporturi, volei și baschet, vara ne uitam când se juca pe "Trest" (probabil numele, deformat, venea de la vreun Trust din petrol), o baza aflată în apropierea Bulevardului, acolo unde acum se află Sala Doroftei. Pentru acele vremuri, vizionarea era deosebit de civilizată - exista o tribună de lemn pe partea de Sud, terenurile erau din zgura roșie, bine întreținute, iar deasupra era montată o instalație rudimentară de nocturnă. Sportivii și arbitrii aveau vestiare și grupuri sanitare cu instalațiile necesare. Tot acolo am văzut pentru prima dată o partidă de tenis (pe zgură), dar la vremea aceea nu tenta pe cei de vârsta mea, mai ales că nu era ușor să faci rost de rachete și mingi. În plus, nu puteau juca decât maxim patru și noi ne doream să fim cât mai mulți pe teren! Ca spectator eram interesat atât de reguli, modul cum se ținea scorul pe "gheme"(nu ne spunea nimeni că asta însemna joc!), tehnica de lovire a mingii, cât și de participarea feminină. O jucătoare foarte bună era o colegă

din seria de după noi, Mariki Hartular.

Se mai jucau și unele "sporturi" care foloseau niște cartoane cu figuri colorate de regi, dame sau valetți, pe ascuns și mereu pe mize mici, căci deh!, care părinte îți dădea bani pentru astfel de distracții! Câteodată, ca antrenament, mai jucam și pe bețe de chibrituri, caz în care nu exista presiunea câștigului ca atunci când era pe bani. Nu știu cu ce ocazie sau cine ne-a învățat poker, dar a intrat repede rândul distracțiilor favorite. Jucăm prin podurile locuințelor, cu grijă să nu fim descoperiți și la cel mai mic semnal de posibilă apariție a unui membru de familie, ne luam "jucăriile" și o ștergeam de la locul faptei. Mi-a rămas în minte o întâmplare când din cauza unei astfel de "alarme" am pierdut "o mână bună", în podul locuinței lui Gelu Constantin. Totuși, nu am cunoscut colegi care să cadă rău în patima acestui joc. Alte jocuri de cărți, mai nevinovate, ca tabinet sau șeptic, nu aveau farmecul și emoția pe care ți-o dădea jocul american. Abia după liceu am trecut la canastă sau bridge, dar ca să uităm acel joc cu "blind", "cheap" sau "pe-de-trei", nu s-a întâmplat.

Relația cu fetele ... o problemă complicată. Complicarea venea cauzată de timiditatea băieților din acele vremuri, cu o educație primită acasă bazată pe respect și condescendență și pe faptul că seria noastră nu a fost niciodată mixtă. Întâlnirile cu fetele de vârsta noastră se desfășurau la aniversări/onomastice, cu ocazia plimbărilor pe Bulevard (întotdeauna, pe trotuarul de pe stânga, în direcția de mers spre Gară și între rondurile Vânători și Elise) sau la seratele muzicale organizate la Biblioteca N. Iorga. Pentru mine, cea mai importantă aniversare onomastică era cea de la Ică - Vasile Ciortan, din ziua de 1 ianuarie (Sfântul Vasile). Se desfășura seara și chiar dacă venea după noaptea

Revelionului, petrecută cu familia, ne grăbeam să ne alăturăm prietenilor sărbătoritului, fete și băieți, care se adunau în cabinetul stomatologic al doamnei Mazăre (nume sub care era cunoscută în domeniul său mama lui Ica), în sala de așteptare și în altă cameră. Aveam muzică de la primul picup văzut de noi - un Supraphon fără cutie (!?) și eram serviți cu gustări și băutură suficientă, ca să "înveselească" cam mult pe unii din noi, dar fără să se treacă de limitele bunului simț, mai ales că din camerele vecine veghea dl.inginer Ciortan, cu o statură și figură care puteau descuraja pe unii mai îndrăzneți. Alte prilejuri din cele mai așteptate erau serile/după amiezile dansante ce se organizau în școală, împreună cu clasele paralele de la A.Toma. Prima astfel de manifestare s-a făcut la inițiativa unei clase de fete - desigur cu aprobarea direcțiunilor ambelor școli - care a trimis invitații de participare claselor de băieți. Se dansa decent după muzica ce se auzea de la un picup, de pe discuri aduse de cei ce aveau pe acasă patefon (cu altfel de "scule" era mai greu, căci magnetofon nici nu văzuserăm). Băieții erau îmbrăcați cu ce aveau mai bun pe acasă - pantaloni călcați "la dungă", cămăși de culori deschise, cu pulovere sau sacouri, iar fetele cu rochițe pe care abia așteptau să le poarte în locul sarafanelor obligatorii. Cea mai frumoasă întâlnire din amintirile mele a fost una care s-a ținut la Clubul Rafinării Vega facilitată de o doamnă profesoară / dirigintă de la fete și aici o numesc pe Doamna Micu. Sala era un pic "în pantă" dar era largă și puteam ieși afară (era începutul verii), în fața sălii, când ne încălzeam prea tare (!). Am scris că dansul era decent, pentru la ora aceea nu știam decât tangoul, foxtrotul și, mai greu, valsul. Dansurile ce erau la modă în Occident nu ajunseră încă și, deși făcuserăm rost de două discuri LP cu "inima" din aluminiu cu *The Comets și Bill Haley*, nu știam

”pașii”. Despre modul, poziția pe care o aveau când dansau fetele se transmitea între noi “în timp real”, astfel încât unele erau foarte solicitate. Aici aş aminti pe Puşa Dogaru, Rodica Stănescu, Anca Ionescu, Doina Ştefănescu sau Crisanta Neagu, cu rugămintea de iertare dacă am mai uitat vreuna din fetele ce ne suportau stângăciile în ale dansului. Majoritatea lor erau mai dezinvolve decât noi și ne priveau cu îngăduință pe timpul “evoluțiilor”. La ora aceea, toate fetele mi se păreau dacă nu toate frumoase cu adevărat, dar măcar deosebite. Prilejuri de a ne a mai întâlni cu fetele erau seriile din Săptămâna Mare (de dinaintea Sărbătorilor Pascale), când, deși nu era voie de la “organizații”, mergeam la bisericile din cartierul fiecăruia și acolo puteam da ochii cu cele pentru care oftam, fiind foarte puțin atenți la slujbe – Doamne, lartă-ne prin mărturisirea (micilor) păcătoșilor care eram atunci! Nu pot să nu remarc faptul că între seriile noastre s-a format o legătură mai aparte și un rezultat a fost constituirea chiar a unor familii ca cele dintre Mihai Lisovschi și Anca Ionescu sau Ciuki Ceaușoglu și Mili Papuc. Desigur că au fost multe îndrăgostiri care însă s-au terminat cu plânsete, reproșuri și regrete târzii. Aceste cazuri, din motive lesne de bănuț, le știu dar nu le amintesc. Erau și băieți care repede intrau în sufletul fetelor având anumite calități, cum era Dinu Leonte, foarte bun la pian sau chitară, dar și un talentat versificator, Fife Ştefănescu chipeș, sportiv și bun causeur, Dan Mișcovici, cu un “portret” ce aducea cu al celebrului Sfântu’, Ică Ciortan, și el chipeș, cu charismă și bun schior (le învăța sportul acesta!). Unii mai îndrăzneți invitau fetele la cinema duminică după amiaza și acolo, în sălile întunecate, de preferință în ultimele rânduri de scaune, era locul unor “discuții” mai puțin filozofice!

Apogeul întâlnirilor noastre pe timpul școlii a fost

---

serbarea de sfârșit de școală, care s-a desfășurat, pentru ambele școli, la restaurantul Bulevard, special rezervat pentru seriile 1959. Am avut parte de orchestră, am putut bea vin de față cu profesorii și, bineînțeles, am dansat cu fetele care au îmbrăcat toalete special croite pentru acea seară deosebită. Noi, cu costume cumpărate "de-a gata" sau transformate din cele purtate anterior de tați (cazul meu). Unii din cei care au făcut sport s-au putut apropia și chiar împrieteni cu fetele care practicau același sport. În cazul meu, au fost experiențele trăite atunci când participam, cu echipa de baschet, la competiții locale sau "pe țară", alături de echipa de fete a Liceului nr.2, antrenată de domnișoara profesora Silvia Popescu. Ne încurajam reciproc la meciuri, vizionam împreună meciurile adversarilor și, cu ocaziile acestea, dispărea timiditatea care ne marcase până la acele contacte. Cam la fel se întâmpla și cu cei care făceau sport la Școala sportivă unde se adunau elevi talentați din tot orașul. Să fii "legitimat" la acest club era o mare onoare și prilej de invidie pentru cei din afară, când îi vedeam ce echipament - trening și sac de sport - aveau!

O altă pasiune care se manifesta printre colegii mei era pentru tot ce avea roți! Fie că era vorba de biciclete, motociclete sau autoturisme. Cel mai ieftin "mijloc de transport" al adolescenței mele era bicicleta și, după ce se scosese din prin cine știe ce magazine sau depozite rable ruginite de pe vremea războiului (eu am avut una care cred că era produsă în Germania, pentru a putea fi purtată în spate, era rabatabilă), au apărut modele noi, cu mărci ca: "Diamant" (nemțească), Mifa (cehească) sau Csepel (ungurească), iar cine avea o "cursieră" era invidiat. Cu bicicletele cel mai mult mergeam pe Bulevard, la antrenamente sau la ștrand. La oricare din destinații, trebuia

să avem mare grijă că “vehiculul” să nu... facă picioare, căci erau destul de râvnite de o parte a populației! Poate din cauza acestei “mode”, era obligatoriu ca și bicicletele să aibă numere de înregistrare la Miliție și, periodic, se făceau “razii”, mai ales pe Bulevard, cu rețineri ale celor care nu erau în regulă (am pățit-o și eu). Plăcerea cea mare de pedalat era pe străzile cu asfalt, mai puține, în detrimentul celor cu pavaje de piatră cubică sau pur și simplu pietruite, străzi pe care mergeam pe trotuare, cu riscul de a fi opriți de milițieni! Pasiunea pentru ciclism era întreținută de reportajele de la Cursa Păcii din ziarul Sportul popular (despre Turul Franței citeam în *Miroir Sprint*), unde România avea o echipă bună, cu Constantin - Gigi Dumitrescu (născut în Ploiești), L. Zanoni sau A. Șelaru - reportaje făcute de Hristache Naum (tatăl lui Radu) sau Constantin Diamantopol. Tot aceștia ne țineau la curent și cu desfășurarea Turului României, care avea pe atunci un traseu mult mai lung, înconjura practic țara. Probabil inspirați de aventurile profesioniștilor, în clasa a XI-a s-a decis organizarea unei excursii la Snagov pe biciclete, la care nu mi s-a permis să particip, spre dezamăgirea mea, dar despre care mi s-a povestit de către participanți că nu s-a sfârșit prea bine pentru unii, pe care i-au cam lăsat puterile pe parcurs...

În paralel cu plăcerea de a pedala, a apărut și pasiunea pentru motociclete, fiind stimulați de desfășurarea anuală a unor concursuri pe circuit închis, pe Bulevard și strada Democrației, pe durata a două zile, sâmbătă și duminică. Cursele erau organizate pe categorii de cilindree: 125 cm³, 250 cm³, 350 cm³, 500 cm³ și ataș (750 cm³ sau mai mult). “Alergau” atunci diferite feluri de mărci de motociclete, unele aduse din Vest, cine știe cu ce sacrificii, c Triumph, Norton, BSA, Zundap, la categorii mai mari, dar și din Lagărul

socialist, ca Jawa/CZ, AWO/Simpson, MZ sau IJ, la cele mai mici. Într-un an a fost chiar și o cursă de automobile dar numai cu doi concurenți. Îmi aduc aminte de numele unei "vedete" care încăleca un Triumph, pe nume Buescu, care câștiga întotdeauna și căruia i-a făcut un desen minunat colegul Victor Gheorghiuță-Ghimi. Din Ploiești concura Șezi Milutin și unul pe nume Tase, care avea un atelier pe strada Poștei, lângă colegul nostru Marinescu Zamfir, care ne împuia capul cu așa zise noutăți din domeniu. Autoturismele pe care le vedeam pe străzile orașului, cele mai multe erau din cele rămase de dinainte de război, ca Chevrolet, Crysler, Plymouth, Opel sau Ford și majoritatea erau taxiuri garate în apropierea Băii Publice, până să le interzică. Mașini ale întreprinderilor erau de proveniență sovietică: GAZ, Moskvici, Pobeda sau Volga, dar care nu ne prea impresionau. Ca băieți, învățam mărcile și aveam dispute asupra proveniențelor sau performanțelor. Mai târziu a apărut magazinul auto ce se găsea pe actualul amplasament al Casei de Modă, în care se expuneau Wartburg, Skoda, dar ne uitam la ele întrebându-ne cine va putea să le cumpere?

Au mai fost și alte activități de care nu-mi aduc aminte întotdeauna cu plăcere - cele desfășurate în organizațiile de pionieri (copiate tot după model sovietic) sau UTM (Uniunea Tineretului Muncitoresc). După ce am fost foarte nerăbdător și apoi emoționat când am fost făcut pionier, a urmat o perioadă în care am început să mai pricep câte ceva și am lăsat-o mai moale cu entuziasmul activării în organizație. În școală erau "detașamente" conduse de câte un comandant, din seria noastră primul de care îmi aduc aminte a fost Ghiocel Georgescu, care era foarte pătruns de funcția lui. Pe școală era comandanți și instructori din clasele mai mari, aleși neapărat dintre cei buni la carte. Din perioada

apartenenței mele la organizația de pionieri am o amintire care nu a putut fi uitată, ținând cont de deznodământul ei. Nu știu prin ce împrejurare, am ajuns să fiu "toboșar". La toate festivitățile organizației exista un anume protocol (ceremonial pionieresc) care se compunea din intrarea solemnă a steagului organizației în sunete de trompetă și bătăi de tobă. De cântat la trompetă nu era chiar așa de simplu și am fost plin de admirație când l-am auzit pe un coleg de la un an mai mare, pe nume Coasă (seria 1955), cum se producea. La tobă, mă repet, nu știu cum am ajuns, dar am fost extraordinar de mândru și pentru că am avut voie să plec cu ea acasă nu am pierdut prilejul să mă fac auzit pe tot drumul până acolo. Locuiam foarte aproape de școală, pe o stradă deosebit de liniștită și evoluția mea nu a putut trece neobservată sau mai bine zis neauzită de vecini. Din nefericire m-a auzit și tata, care s-a dovedit foarte "reacționar" și a întors direcția bețelor tobei către interpret! Dar am fost fericit că nu a avariat instrumentul!

Despre activitatea în UTM nu-mi aduc aminte prea multe în afară de așteptarea prelungită la sediul orășenesc "pentru confirmare" (la toate activitățile pionieri sau UTM, eram chemați cu multe ore înainte, nu știu din ce motiv) și de faptul că trebuia întotdeauna la adunări neapărat să ne facem autocritica, indiferent de subiect: învățatură, disciplină și altele. Numai în astfel de ocazii se auzeau adresări cu "tovarășu' profesor" sau "tovarășu' instructor". Suprema rușine era să "te dea la Gazeta de perete" ca exemplu negativ, care uneori se lăsa și scăderea notei "la purtare". O prima lecție de ce înseamnă puterea votului am avut-o când a fost vorba de alegerea secretarului pe școală. Adunarea generală s-a ținut la cantină, în subsol, cu miros de tocană, așezați la mesele din lemn unde mâncau colegii noștri ce

stăteau la internat. Ordinul “venit de sus” era ca secretar să fie profesorul Fornade, care era un tip serios tot timpul și exigent la ore. Nu știu cine a pornit “fronda” ca să nu fie el cel ales, ci profesorul Covacs Robert - mult mai pe placul nostru, cânta la pian și era mare fan al muzicii de jazz. S-a răspândit repede printre “alegători” că el e favoritul nostru și culmea – s-a ales! Nu știu dacă era cu “voturi la vedere” sau altfel, dar mi-a rămas în minte că o majoritate bine organizată putea întoarce “indicațiile” venite de la organul superior.

Tot cu organizațiile politice pentru copii și tineret trebuia să participăm la defilările de 1 Mai, 23 August și chiar 7 Noiembrie - pentru aniversarea mării revoluții din octombrie. Pentru acele defilări din timpul anului școlar nu exista discuție: adunarea pe la 5 dimineața, îmbrăcați în costum pionieresc și adunați în fața organizației orășenești (pe strada Poștei) și apoi încolonați ne îndreptam către Gara de Sud, de unde se “aflua” pe Bulevard către tribuna amplasată la rondul Vânători, cu flori (artificiale) în mâini, cu obligația de a striga ura și cu privirea spre dreapta! Nu era nici o plăcere, mai ales când ziua era ploioasă (în noiembrie se întâmpla des) și nu era voie să mergem cu umbrele. Pentru ziua de 23 august era mai greu să se strângă mai mulți participanți pentru că era vacanță, dar cei ce făceau sport erau chemați de urgență (era ușor, pentru că se apela la antrenori/profesori) pentru a defila în “coloana sportivilor”, la urmă. Pentru vârstele noastre de atunci nu exista nici măcar plăcerea de a bea o bere la finalul defilării...

Am încercat să rememorez cum își petreceam timpul “de după școală” elevul contemporan cu mine. Sunt frânturi de amintiri, imagini rămase în colțuri de memorie, figuri de colegi sau profesori și întâmplări prin care am trecut, legând

prietenii care durează de pe atunci. Știu că unii dintre colegii sau profesorii menționați aici au plecat dintre noi, dar eu i-am amintit ca și cum parcă m-am despărțit ieri de ei și poate ne vom putea revedea cu ocazia întâlnirilor aniversare...

Trecute Sărbători de Crăciun

În anul 2020, odată cu nenorocirea, molima care cuprins omenirea, nu se putea ca Sărbătorile de Crăciun să nu fie și ele afectate. Cuvinte noi precum *izolare*, *distanțare*, *carantinare*, *stare de alertă* au apărut în vocabularul nostru, cu consecințe în ceea ce va însemna de acum pentru români (și nu numai) și pentru cum s-a desfășurat cea mai așteptată Sărbătoare din an. Așa că ne vom lua gândul de la modul în care ne obișnuiserăm să petrecem această perioadă a anului, cu vizite la rude și prieteni, cu călătorii în alte zone ale țării sau în afara ei și, în general, cu multă însoțire (acum trebuie să-i zic *socializare*) cu alți semeni de-ai noștri. La acest gând, m-am pomenit că îmi aduc aminte de alte vremuri, cu altfel de restricții - cele de pe vremea copilăriei. Odată ce mi-a venit acest gând, imediat au venit, înlănțuite, întâmplări și personaje care m-au marcat pentru totdeauna. Pe acestea încerc acum să le pun pe ecranul computerului, cu toată modestia care trebuie să o manifest în fața posibililor viitori cititori.

Sărbătorile de sfârșit de an, care culminau cu Crăciunul și Anul Nou (Revelionul), începeau în familia mea încă din luna noiembrie, explicația fiind aceea că toți (tată, mama și cu mine) ne serbam zilele onomastice în acea lună, prilej de cadouri, musafiri și petreceri, în cazul părinților. Se continua cu Sf. Nicolae, când obligația “făcutului ghetelor” ne era o corvoadă, iar cadourile ce le găseam în ele erau aproape întotdeauna dulciuri din cele care se vindeau în prăvăliile

acelor timpuri. Nu știu dacă erau la fel de "rafinat" - în toate sensurile - ca cele de acum, dar pentru cei ca mine erau o bucurie adevărată. La "dezvelirea" batoanelor de ciocolată făcute la Brașov sau Timișoara și a bomboanelor aveam mare grijă să păstrăm intact învelișul din "poleială" (la vremea aceea încă nu cunoșteam cuvântul "staniol") pentru viitoarea beteală a pomului de Crăciun.

Înainte cu vreo săptămână de ziua de Crăciun, trebuia să țin "post" (atât la Crăciun, cât și la Paște), sub directa supraveghere a bunicii materne, apelată de mine "mam'mare", care mi-a dat primele noțiuni de "catehism" ortodox. Nu pot să spun că îmi era ușor, dar fiind strict controlat până la urmă ajungeam la zilele în care eram dus de mână de *mam'mare*, îmbăiat, tuns și cu hăinuțele cele mai curate, la "*spodevanie*" și apoi la "*împărțășit*". Recunosc că eram destul de emoționat la întâlnirea cu preotul și mă străduiam să-mi aduc aminte de toate "păcatele" săvârșite de la ultima confesiune. Odată împărțășit, aveam obligația să fiu foarte liniștit, să merg să mă împac cu toți cei cu care avusesem mici conflicte și abia apoi să mă înfrupt din cele de "dulce", cărora le dădusem târcoale în ultimele zile.

Începând cu seara de Sf. Nicolae se mergea cu "*steaud*". Eu nu am făcut parte niciodată din "echipele" care cutreierau orașul cu o stea făcută dintr-o sită (ciur) de mălai pe care se atașau triunghiuri de carton învelite în poleială roșie, ca și mijlocul, iar tot ansamblul era prins într-un băț. Unele "stele" erau mai sofisticate, în sensul că în mijlocul sitei se punea o mică lumânare sau chiar un bec cu o baterie, care să o lumineze.

Parcurgerea cartierului sau a orașului de către acel alai ce purta simbolul care i-a condus pe magi la Betlehem nu era lipsit de pericole. Întâlnirea a două cete se putea termina

urât, în cel mai bun caz doar cu “spargerea stelei”, dacă nu și cu câțiva pumni sau șuturi în fund, plus confiscarea agoniselii din colindat, depinzând de vârstele competitorilor. Acesta era motivul pentru care nu am fost lăsat să particip la astfel de colinde. Singurul colind la care aveam voie era cel cu “*Bună dimineața de Moș Ajun*”, când, însoțit de copiii din vecini, mergeam, numai pe strada noastră, să le cântăm, cum ne pricepeam mai bine, pe la ferestre sau porți. Eram recompensați cu nuci, mere sau dulciuri, mai puțin cu bani - era lumea tare săracă în zona noastră și nici nu era moda de acum. Nu pot uita că atunci când colindam la ai mei, din bucătărie răzbătea mirosul de cozonaci, iar noi trebuia să înghițim în sec ... doar eram în post! Ca un produs “conex” la cozonaci, mama prepara, din același aluat, niște “melci” cu nucă, bine însiropați, cu esență de rom și scorțișoară. Și se răspândea o aromă la care nu puteai să rezști fără să mănânci de la trei bucăți în sus! N-am mai mâncat în viața mea ceva mai bun, oriunde am fost în lumea asta!

În săptămână de dinainte de Crăciun, în ziua de Ignat, se petrecea tăierea porcului (nu știam încă cuvântul “asomare”), care porc fusese crescut cu grijă de toată familia, începând din primăvară. Mie îmi reveneau câteva sarcini care nu-mi făceau nici o plăcere, dar care trebuiau îndeplinite “întocmai și la timp”. Exact în timpul feluritelor jocuri ce ne populau copilăria, trebuia să iau două sacoșe din foaie de cort și să merg pe un maidan din apropiere ca să smulg buruiană proaspătă. Mă duceam bombănind și apoi smulgeam cu furie tulpinele de lobodă, dar în graba mea nu de puține ori mai întâlneam și urzici ... cred că era un fel de pedeapsă pentru comportare. Altă sarcină era curățenia periodică din cotețul porcului, pentru care eram cel mai potrivit ca statură. Această sarcină era mult mai neplăcută decât prima, dar

unde-i ordin ... cu plăcere. Porcul nostru mânca foarte ecologic - nici cuvântul acesta nu-l cunoșteam - i se dădeau, în afara verdețurilor, cartofi fierți, boabe de porumb și fierturi pe care mama le pregătea în fiecare zi. Cartofii se cumpărau toamna, cu sacul, se depozitau în beci, unde se îngropau și morcovii, alături de o damigeană - două de vin, iar varza murată, gogonele și castravetii murați la borcane, magiunul cu mieji de nucă, ca și sticlele de bulion se depozitau în cămară pentru iarna ce urma să vină. Dulcețurile făcute în vară erau sub cheie, în casă, ferite de atentate venite de la cei ai casei!

Ziua de Ignat nu-mi plăcea de loc și, atunci când măcelarul venea să-l sacrifice pe cel de care avusesem și eu grijă, mă duceam în cea mai îndepărtată încăpere de locul din curte unde se desfășura operațiunea și îmi puneam o pernă pe cap. Această manifestare era foarte dezaprobată de tata, care o considera o lipsa de (viitoare) bărbăție! În schimb, nu puteam să scap să nu fiu pe spinarea animalului sacrificat, ars, tuns și spălat și să mănânc o bucățică din codiță, spre amuzamentul maturilor care beau tradiționala țuică fiartă. De pe atunci nu-mi place deloc șoricul. Apoi mama, ajutată de cel ce se pricepea la "ciobănirea porcului", trecea la tranșare și preparare a tot ce intra în tradiția/bucătăria regiunii noastre: cârnați, tobă, caltaboș, lebăr și, în special, carne la "gârniță", ce trebuia să ne ajungă până în primăvară. Umplutura cârnaților isca întotdeauna discuții aprinse referitoare la cantitate de ardei roșu, cumplit de usturat, ce trebuia adăugată, tata avea ultimul cuvânt, iar rezultatul era, uneori, că foarte puțini se încumetau să mănânce din acel preparat. Tot tata se ocupa de postprepararea cârnaților, adică afumare și uscare la vânt. Această ultimă operațiune însemna expunerea pe o "culme" a șirului de cârnați și astfel,

fiind la vedere, o dată a fost ținta unor hoți, lucru care l-a amărât rău de tot pe tata - o iarnă întregă nu a mai putut pune lângă ceaiul de seară feliuțe uscate din cârnatul preparat de el.

Iarna aveam de timpuriu zăpadă, încă de la începutul lunii decembrie, astfel că ne grăbeam să ne scoatem la aer săniile ce fuseseră depozitate în colțuri de magazii. Ningea de câteva ori pe iarnă, ca să nu mai vorbesc de un viscol cumplit întâmplat parcă în 1953 sau 1954, când nămeții erau cât casa și au fost zile în care nu s-a mers la școală. Transportoare pe șenile ale armatei au aprovizionat brutăriile cu făină și altele, căci nici un alt fel de vehicul nu putea să circule. Cu sania doar ne trăgeam unii pe alții, căci la "vale" nu era cu puțință, din cauza amplasamentului orașului nostru, fără dealuri. Într-o singură iarnă am fost dus undeva, în Bereasca, unde sute de oameni se dădeau pe un mic deal. Eu cred că nu era vorba de cartierul Bereasca, ci de zona unde acum se află cartierul Nord, unde există, cât de cât, niște declivități. Unii copii mai îndrăzneau a se da pe planurile înclinate din fața Palatului Culturii, dar o dată s-a întâmplat o tragedie când un băiat de vârsta mea a fost accidentat mortal de un autobuz ITP.

Tot în săptămâna Crăciunului se cumpărau și împodobeau brazii. La Obor se găseau brazi de vânzare, neapărat brad-brad, în nici un caz molid sau pin. Cum zăpada era pe străzi, se puteau aduce brazii pe săniuțe, spre marea încântare a copiilor. De la vârsta la care m-am lămurit cum e treaba cu Moș Crăciun și adusul pomului, am început să particip la împodobire. În fiecare casă exista un suport de pom, făcut din lemn sau metal, ce se păstra în magazii sau poduri pentru acea perioadă. Podoabele erau de cele mai multe ori cele păstrate de părinți din timpul de dinainte de război, deoarece pe piață se găseau foarte puține feluri de

globuri sau altele de pus în pom. Ghirlande și coșuri pentru bomboane se făceau din poleială și carton, lipite cu "pelikanol". Mergeam la Papetărie și cumpărăm, cu bani de la părinți, câte două - trei pachete de lumânări de pom, împreună cu suporturile aferente (niște cleme ce se puteau prinde de crengile bradului), hârtie creponată (pentru ghirlande) și încă două-trei pachete de artificii. Se mai vindeau la chioșcurile amenajate în piața din fața Primăriei vechi, un fel de orașelul copiilor, niște mici pocnitori, care se aruncau de obicei la picioarele fetelor ce se plimbau prin piață mâncând vată de zahăr sau sugând acadele. La vremea aceea nu se pomeneau instalațiile "made in China" de acum și pomul se lumina (mult mai frumos) cu lumânări colorate și artificii pe care aveam voie să le aprindem doar începând cu seara de Ajun. Vata pe post de zăpadă era evitată din cauza pericolului de foc de la lumânări sau artificii, la fel și poziționarea în apropierea perdelelor... Beteala, ghirlandele, globurile și stelutele (tot din poleială) reflectau lumina de la lumânări și artificii într-un fel pe care, iarăși, nu-l pot uita.

În dimineața de Crăciun ma uitam sub brad să văd ce cadouri primisem. Nu puteam fi niciodată dezamăgit, pentru că - cu toate greutatea vieții de atunci, eram la nici zece ani de la război - găseam câte ceva care să mă bucure: un joc ("*Nu te supăra frate*") sau un fel flipper, cu o bilă aruncată de un resort - nu mai știu cum se chema), o carte (cel mai mult mă bucurau cele scrise de Jules Verne, librăriile erau pline de cărți sovietice), o pereche de mănuși de lână cu un deget (ce deveneau imediat ude learcă în momentul ne apucăm să construim "cazemată" și proiectile). Cel mai mult m-a bucurat un pistol cu dopuri, de culoare argintie, pe care îl țineam lângă pernă, să-l văd cum trezeam! Bomboane și mici pachetele de ciocolată găseam în coșurile atârinate în pom,

conținutul acestora epuizându-se până la Anul Nou. Părinților cred că le era tare greu să se descurce cu achiziționarea acelor modeste cadouri, dacă țineam seama că încă exista o raționalizare strictă, de la alimente (inclusiv pâinea), până la obiecte de îmbrăcăminte sau încălțăminte (existau cartele cu "puncte"- de unde și expresia: *"și-a cumpărat un palton sau pantofi, pe puncte"*).

Trebuie să remarc faptul că, deși începuse o adevărată prigoană împotriva bietului Moș Crăciun în favoarea unui anume moș Gerilă, care venea numai în noaptea dintre ani, în familiile românilor, mai puțin ale celor educați în Răsărit sau cu totul aserviți puterii (de frică să nu se afle), se îmbodobeau brazi, se dădeau cadouri în acele zile și atunci când mergeam în vizite eram foarte curios să văd cum arată bradul în casele respective și ce daruri primiseră copiii lor.

După ce treceau cele trei zile dedicate Crăciunului, cu ziua a treia, dedicată Sfântului Ștefan, începeau pregătirile pentru Revelion, care se sărbătorea cel mai adesea împreună cu familia și prietenii în casa cea mai încăpătoare. Prea multe nu mai erau de cumpărat, căci se făcea apel tot la cele rezultate din sacrificarea porcului, la care se mai adăugau preparate specifice acelei nopți: salată boeuf, ornată cu felii de ardei roșu și neapărat cu urarea "la mulți ani!", poate un piept de curcan, o plăcintă cu brânză dulce, în care se punea, la întâmplare, câte un ban vestitor al unui câștig bun în anul ce urma să vină și, neapărat, un tort. La "lichide" se mergea tot pe un vin de la producători siguri (nu de la MAT), o țuică la început și, păstrată cu mare grijă, o sticlă de șampanie primită cadou (la Sf. Andrei, în cazul tatălui meu) pentru ca să fie băută imediat după aprinderea luminii. Se bea și cafea, care se cumpăra boabe de la un magazin de pe stradă Romană (Arabică sau Columbia), unde erau niște recipienți

mari de alamă, atârnați pe peretele prăvăliei; se prăjeau într-o sculă anume (numită dulap!) și se râșnea (măcina) într-o alta, făcută din alamă și apoi se fierbea la ibric. Eu aveam voie să beau câteva picături, puse în farfuriuța ceștii.

Săniuța devenea din nou utilă pentru transportul unor lăzi cu sifoane de la "furnizorul" de pe stradă Italiană, dl. Angelovici. De la piață se cumpărau mere și, neapărat, o creangă de vâsc, ce se atârna de lustră. Cu puțin înainte de Anul Nou, se aduceau ("se bagau") la Alimentara lăzi cu portocale Jaffa (primul port maritim al Israelului) și, cine avea norocul (sau era prieten cu gestionarul), putea aduce acasă un kilogram. Din ce îmi aduc eu aminte, nu erau deloc dulci - cred că erau cal. a III-a și poate culese mai neocapte pentru a rezista pe drum. Se mai aduceau tot atunci smochine și moșmoande (un fruct pe care nu l-am mai văzut de atunci). De la smochine mi s-a tras pățania ca să fac Revelionul pe un pat al spitalului Schuller unde fusesem, de urgență, operat de apendice de marele doctor Andreoiu.

Părinții mei mergeau la nași - familia Teodoru - care aveau o sufragerie mare, unde încăpeau 12-14 persoane, membri ai familie și prieteni vechi. Se făceau liste "de contribuție", astfel încât să fie masa cât mai bogată și lumea să fie mulțumită. Nu îmi aduc aminte să se facă exces de băutură, se bea doar atât cât bărbații să fie puțin "grizați". Se dansa după muzică de la radio București și, atunci când perechile treceau pe sub vâsc, trebuiau neapărat să se sărute! Exista și o pianină și, câteodată, cineva, din partea gazdei sau musafirilor, interpreta tangouri sau romanțe, caz în care era acompaniat de cei ce știau versurile și nu erau puțini. În unele case mai găseai câte un patefon cu un câine și sigla "*His master's voice*" pe capac, dar era incomod că trebuia tot timpul să stea cineva cu mâna pe manivelă -

deobicei, cei mici. La miezul nopții se stingea lumina, ascultam cele douăsprezece bătăi ale unei pendule și apoi toată lumea săruta pe toată lumea, cu urări de mai bine pentru Noul An. După ce se aprindea lumina, pe masă apărea un plic misterios, cu epigrame ușor malițioase despre comeseni. Misterul era că acele versuri fuseseră compuse de un frate al mamei, care avea un talent deosebit în a versifica și, cu complicitatea surorii sale, îi “zugrăvea” pe fiecare, inclusiv pe ea. La citirea acelor versuri, unii se amuzau sau se mirau de unde au venit “informațiile”, dar nimeni nu se supăra. Uneori se asculta la Radio Londra mesajul regelui Mihai, cu volumul la minim și fundal plin de bruiaje, dar, după câțiva ani de aceleași mesaje de răbdare și speranță, nimeni nu mai credea că o să se întâmple cele urate de Maiestatea Sa. Spre dimineață, unul dintre participanți, profesorul Brozici, scotea un joc de ruletă, cu masă de pariat, fișe colorate pe valori și roată cu biluță buclucașă. Proprietarul ruletei era “banca”, pentru că ... era proprietar și pentru că știa regulile. Nu știu cum se întâmpla, dar la urmă numai banca era cea care câștiga! Așa cred că se întâmplă la toate cazinourile, în toată lumea. Când aproape veneau zorile primei zile a anului, plecam spre case, cu grijă la pericolele lunecușului, amplificate de consumul de lichide.

Pentru cei care aveau în familie sau în cercul de prieteni un Sfânt Vasile, petrecerea continu în aceiași “parametri”. Tot pe 1 ianuarie, se reascultau la radio scenetele și cupletele difuzate noaptea și așa îi puteam auzi pe: Mircea Crișan, Horia Șerbănescu, în cuplu cu Radu Zaharescu, nea Vasile Tomazian, cu a sa Florica, H. Nicolaide, Nineta Gusti, Grigore Vasiliu-Birlic, Alexandru Giugaru și alți mari corifei ai scenei române. Cântau muzică ușoară pe atunci Nicolae Nițescu, Dorina Drăghici și Nicu Stoienescu, pe melodiile lui Vasilescu

sau Elly Roman, iar muzică populară și romanețe, Maria Tănase surorile Ioana Radu și Mia Braia și Dan Moisescu.

Pentru noi, școlarii, care eram în vacanță începând cu prima sîmbătă de dinainte de Crăciun, trecerea și a zilei de 2 ianuarie însemna că vom începe curînd școala și atunci eram cu gîndul la lecții și mai puțin la sanie și bulgăreală. Nu ne mai rămînea decît să așteptăm venirea primăverii că să avem parte de încă o vacanță. De vacanță de Sfintele Paști nici nu se punea problema, doar dacă, printr-un noroc, se potrivea acea dată cu cea stabilită pentru vacanța dintre patrare sau trimestre, după cum era “moda “hotărâtă de Minister.

Sărbătorile de iarnă și petrecerile se terminau în ziua de 7 ianuarie, cînd cei ce purtau numele Botezătorului primeau musafiri. Tradiția era că de zile onomastice nu se invite, ci doar la zilele de naștere, lucru logic, pentru că pe vremea aceea toată lumea știa bine calendarul religios, iar zilele de naștere erau mai necunoscute.

Au trecut zeci de ani de la acele zile lipsite de griji (subliniez - ale mele), dar puținele amintiri rămase în colțisoare de memorie sunt, pentru mine, la fel de vii și de emoționante ca atunci cînd le-am trăit. S-a întîmplat ca trăirea altor zeci de Sărbători ale Crăciunului să fie mereu altfel, în funcție de vîrstă și contextul social al momentului, dar acele clipe luminate de emoția copilărească a acelor ani nu le-am mai trăit.

Au plecat dintre noi majoritatea “eroilor” acelor întîmplări, lăsînd un gol ce nu va mai fi umplut niciodată. Personal am să le păstrez o amintire ce se va șterge doar atunci cînd și eu voi fi tot o ... amintire, sper!

Magnetismul vechiului stadion

În cele ce urmează despre complexul de clădiri cu destinația de evenimente sportive, edificiul îl voi numi Stadionul Petrolul, cu toate că, de la începutul edificării lui în 1937, a purtat mai multe nume, în funcție de vremurile pe care le-a traversat orașul și țara. Amintirile mele se opresc în anul 1959.

De ce magnetism? Pentru că încă din perioada copilăriei mele (și a multora dintre colegii mei), impozantul complex din mijlocul orașului însemna nu doar pasiunea pentru fotbal, ci și posibilitatea de a vedea meciuri de volei sau baschet, concursuri de gimnastică artistică, ce se desfășurau în sala din imediata vecinătate a tribunei I, ca să nu mai adaug faptul că atunci când puteai chiar să “evoluezi” acolo, emoția era și mai mare.

Complexul de clădiri, așa cum l-am cunoscut eu începând cu anii '50, cuprindea terenul de fotbal înconjurat de o pistă de atletism, din zgura roșie, cu 6 culoare, cu gropi pentru sărituri, inclusiv pentru cele cu prăjina. Pentru public s-a construit mai întâi impozanta tribună din beton armat, cu o soluție foarte îndrăzneță pentru acele timpuri pentru copertină, ce acoperea majoritatea gradenelor, iar pe partea opusă se construise inițial tribuna a II-a din lemn, care apoi a fost înlocuită cu una din beton armat, prin anii '50. Apoi s-a închis ovalul cu cele două peluze (peluza I, “Latină” și peluza a II-a, “Tăbăcărie”) și “aripile descoperite” ale tribunei I. Pe sub cele două peluze existau căi de acces auto, prin care puteau intra mașinile salvării sau ale pompierilor. La nivelul solului, sub zona cea veche, erau vestiarele jucătorilor și ale arbitrilor. Tot sub tribuna acoperită, la etaj, se amenajaseră săli pentru secția de scrima și pentru cea de haltere. Mai târziu, s-a amenajat / improvizat și sub tribuna a II-a o așa

zisă sală de atletism, pentru anotimpul friguros, sală ce se încălzea cu ajutorul unor sobe cu combustibil gazos. Terenul de joc avea un gazon impecabil, fiind îngrijit de un gospodar - nea Gică Moldoveanu - care își petrecea toată ziua acolo, ca urmăș al altuia, pe care îl știu doar că Nea Rudy. Pentru ca să se asigure un debit permanent de apă, necesară udării, s-au forat două puțuri, care asigurau necesarul indiferent de sezon. La partea de sus a peluzei I se montase o "Tabelă de marcaj" din lemn, care afișa numele echipelor, numărul reprizei, scorul, un "cronometru" și care era manevrată din interior. Mai am și acum imaginea în care "operatorul" încerca să influențeze destinul și întredeschidea rotundul cifrei din dreptul Petrolului, lăsând să se vadă parțial următoarea: 1 sau 2 ... și așa mai departe, înainte să se înscrie vreun gol! În spatele acestei peluze era un teren, așa zis de antrenament, acoperit cu zgură neagră. Tot cu zgură era și terenul pentru handbal, la care se intra tot prin strada Latină și care găzduia chiar meciuri de prima divizie.

În imediata vecinătate a vomitoriilor (ințrărilor cu scări) de la tribuna I, dar cu intrare de pe strada Stadionului, se afla sala cu destinațiile descrise mai sus: vestiare, grupuri sanitare, sala pentru șah, poligon de tir redus, birouri și cabinet medical. Sala pentru gimnastică și jocuri avea puține locuri pentru public, care cel mult se putea înghesui pe latura dinspre tribuna I și pe peretele opus băncilor de rezerve, care erau la rândul lor lipite de un perete ce despărțea sala de vestiare. Cu toate acestea, la meciuri era aglomerație mare ce genera o atmosferă încinsă, la propriu și la figurat, dar care nu a culminat vreodată, din ce îmi amintesc eu, cu conflicte cu arbitrii sau adversarii echipelor locale. Eu am avut șansa să joc în sala aceea și nu pot uita nici acum cu câtă emoție mă îndreptam duminică spre sală (venind pe jos și

parcă nu mai ajungeam!) întrebându-mă dacă și când voi intra pe teren. Aici trebuie să mărturisesc că “șansa” mea se materializa de cele mai multe ori cu câteva minute - erau alții mult mai buni ca mine - dar eu eram mulțumit că îmbrăcăm maioul cu numele echipei Liceului Caragiale și la prezentarea ei eram anunțat de crainicul sălii!

În sală, iarna se jucau “în cuplaj” meciuri de volei și baschet, în această ordine, între echipe ale orașului și altele din țară. Echipa de volei era antrenată de doctorul Mala Vâlvoi și îmi aduc de “căpitan”, cu numele de C. Șovăială, iar cea de baschet era antrenată de Vasile Bordeianu (din București) și în care jucau Piki Tănase, Titi Aurelian și Beno Cotigaru, care juca pivot. Tot în această sală au trudit la gimnastica artistică doamnele Elena Sima și Elena Ceampelea, încercînd să ducă pe drumul performanței fetele din oraș, cu mult înainte de apariția generației Nadei.

Stadionul ne atrăgea pentru că acolo juca echipa noastră de suflet, Energia/Flacăra (numele de Energia nu l-a purtat decât un an), adică cea cu ultimul nume Petrolul. La meciuri se venea cu două ore înainte, cel puțin, cu jocuri de table, umbrele sau cu coifuri de hîrtie, când soarele era puternic. Pentru că nu toate gradenele aveau grătare de lemn (nici pomeneală de scaune!), unii dintre spectatori aveau grijă să aducă de acasă ziare vechi, care se așterneau peste beton, ziare care, după terminarea meciului, fie se aprindeau celebrînd Victoria, fie rămăneau să le împrăstie vîntul pînă pe gazon. Încă înainte de începerea partidului, apăreau “vînzătoarele” de semințe: “*de dovleac, patru la leu*” - adică patru cănuțe din lemn, foarte puțin scobite, care îți erau oferite din poala “brunetei”, plină cu produsul respectiv. La tribuna I, cea mai căutată era mama unui fotbalist ce juca “haripă dreapta”, care dădea la cunoscuți și câte un mic

supliment. De fapt, cred că “arealele” unde se desfăcea marfa erau foarte bine stabilite, astfel încât toate tribunele și peluzele erau aprovizionate non-stop. Mizeria rămasă după meci - coji de semințe, programul meciului și ziare - era curățată a doua zi de “vânzătoare”, aceasta fiind condiția desfășurării negoțului din timpul meciurilor. Mai mereu, înainte de meciurile Petrolului se programau “meciuri de deschidere”, de fotbal sau de rugby, eu chiar am apucat meciuri de handbal în 11! Meciurile de fotbal de deschidere erau fie ale echipei Prahova Uzina 1 Mai, fie de juniori sau, mai târziu, de tineret-speranțe. Odată cu biletul de meci se dădea și un “program”, în care găseai formațiile probabile, ce meci va fi în deschidere și un mic articol despre echipa adversă. La juniori sau la tineret jucau și colegi de-ai noștri, de la Caragiale (frații Minasian, Doru Stănescu, Zamfirescu), prilej pentru noi de a-i chestiona a doua zi asupra evenimentelor de dincolo de gazon.

Echipa Petrolul era foarte iubită - sper că și acum - iar rezultatele obținute în decursul anilor justificau acest sentiment. Când am văzut primul meci al lor, se chema cred Energia-Flacăra și abia fusese mutată de la București unde cred că se numea “Competrol” și era urmașa lui Juventus. În Ploiești, formația cu tradiție înainte de război fusese Prahova, numită “Pericolul galben”, care a câștigat campionatul național în 1915 și apoi, mult mai târziu, s-a unit cu “Concordia”, devenind în final Prahova Uzina 1 Mai. Acel prim meci nu mi-a făcut o impresie deosebită și curând echipa (cu Ilie Oană și Fătu Florea pe teren) a retrogradat. Adevărat “microbist” am devenit când eram în clasa a V-a, injectat de unul dintre colegii mei – Costel Penescu, care la rândul lui fusese molipsit de tatăl lui, dar și juca fotbal bine, ceea ce nu era cazul meu, nici cu tata, nici cu talentul! La

primele meciuri mi s-au prezentat jucătorii: Roman, Pahonțu, Petrescu, Garbeloti, Trucă, Avasilichioaie, Botescu, Topșa, Motronea, Marin Marcel, Bădulescu și Drăgan. Mai târziu a venit toată generația lui Mircea Dridea (crescută de Traian Ionescu), cu Tabarcea, Florea și George Marin, la care s-au adugat Marosi, Sfetcu, M.Ionescu, Marinescu, Badea, Neacșu, frații Munteanu, Dridea Virgil, Babone, Zaharia, Costică Moldoveanu, Fronea Alexandru, Gigi Dumitrescu, Dragomir ș.a. Campionatele câștigate în 1957-1958 și 1958-1959 au fost mândria noastră cea mai mare, astfel încât la facultate “nu aveam ce discuta” cu colegii. Triumfurile cu câștigarea Cupei României din 1963 (umbrită, din păcate, de moartea lui Costică Tabarcea) sau cu câștigarea campionatului în 1966 au culminat cu meciul “de poveste” în Cupa Campionilor Europei, cu Liverpool!

Am fost martor și la meciuri internaționale, mai toate amicale, în care se întâlneau echipele naționale B, formații venite din țările “prietene” și în, vara Festivalului Tineretului (1953), a venit o echipă din India, ai căror jucători de la înaintare jucau desculți! În Cupa Campionilor Europeni Petrolul a jucat în anul 1959 cu campioana RDG (Wismut Karl Marx Stadt), iar în anul 1960 cu campioana Austriei, Wiener SK, în ambele cazuri nereușind calificarea în etapele superioare.

Antrenorii acelor echipe care mi-au marcat copilăria și adolescența și de care îmi aduc aminte au fost: Ilie Oană (zis și Americanul, fiind născut în Illinois, SUA), cu “secunzi” ca Fătu Florea, Trucă (care a avut un sfârșit tragic) sau Constantin Cernăianu, ultimul devenind pe urmă un “principal” de succes.

Calitatea mea de spectator a evoluat în timp ținând cont de vârstă și înțelegerea primită de acasă. Astfel, la început

am folosit soluția brevetată de alții înaintea mea, constând în rugăminta adresată unui spectator matur care avea bilet și căruia îi spuneam: *"ia-mă și pe mine, nene!"*. De cele mai multe ori stratagema avea succes și controlorul îi permitea acelui om cumsecade să treacă cu mâna pe umărul unui puști, care odată intrat o zbughea către tribune neuitând să zică: *"mulțumesc, nene!"*. Atunci când cerberii de la poartă nu erau de acord cu manevra, spunându-ne: *"veniți la pauză"*, eram nevoiți să trecem la planul B, adică escaladarea gardurilor care despărțeau curtea dinspre tribună a II-a și str. Mihai Bravu. Acest plan avea marele neajuns că trebuia să găsești curtea unei treceri favorabile (proprietar absent, fără câini) și abia apoi să trecem la "escaladă" și se întâmpla ca acel gard să aibă zone la partea superioară unse cu vaselină sau ulei ars și atunci urmele pe pantaloni cauzau "interpelări" dure când ajungeam acasă! Când ai mei au înțeles că sunt iremediabil prins de "microb", au acceptat să-mi dea bani de bilet și atunci a dispărut stresul accederii în incintă. Participarea se făcea în gașcă, constituită la școală, unde în sâmbăta de dinaintea jocurilor "de acasă" stabileam ora și locul de întâlnire. Bilete se vindeau la case care se aflau amplasate chiar la începutul străzii Stadionului (vechiul nume era Alexandru al II-lea, schimbat apoi în Maxim Gorki) și, după cumpărare, ne alăturam cohortelor de suporteri care ocupau toată lățimea străzii. Biletele nu erau "cu locuri", așa că ne așezam unde mai găseam locuri libere (în funcție de cât de devreme ajungeam) care să ne asigure o vizibilitate cât mai central. Mult mai târziu - dincolo de perioada care face obiectul prezenței "compunerii" - s-au pus în vânzare abonamente pentru locurile aflate la tribuna I, sub copertină, așa că m-am grăbit și eu să cumpăr un loc - nr. 1151, foarte convenabil, căci aveam în spate unul din stâlpii de susținere a

copertinei. Acest loc îmi fusese cedat de Dan Voicilă, care devenit în acel an crainic Radio.

Atmosfera din tribune la acele meciuri era deosebit de pitorească, fără excesele pe care le vedem azi pe stadioane. Bineînțeles există un fel de “folclor” al tribune, care conținea fel de fel de “strigături” la adresa arbitrilor sau a adversarilor. Totul se rezuma la astfel de manifestări mai cuminiți, mai “fără perdea”, dar niciodată eu nu am fost martorul unor invadări ale terenului de către spectator, deși asigurarea ordinii era făcută prin prezența doar a câtorva milițieni, unii cei drept și cu câini. Ingeniozitatea tribunei era câte odată ieșită în comun, cum a fost la un meci cu CCA (prin 1958 sau 1059), la care în poartă era vestitul Voinescu (zis și Nebunică), în fața căruia cineva de la peluza a aruncat o cioară astfel “preparată” încât să nu poată zbura! Bietul Nebunică s-a chinuit să o alunge din careul lui, dar imediat ce a reușit a și primit gol! O adevărată “emblemă” a tribunei erau un supporter care avea talentul de a imita perfect, fluierind cu volum surprinzător de mare, “cântecul curcii”, în momentul în care echipa ieșea pe teren, la încălzire, declanșând urale și încurajări de la cei prezenți. Se spunea că respectivul supporter mergea și la deplasările prin țară, făcându-se auzit și pe terenuri străine. Îmi pare rău că nu am știut cum îl chema ca să-l menționez aici. Galerii ale echipelor oaspete nu prea se pomeneau, cred că mai mult din considerente economice și organizatorice, așa că “controversele” între galerii erau rare, chiar dacă veneau de la București fanii lui Rapid. Orice încercare de încurajare a echipei vizitatoare era “acompaniată” imediat de huiduieli masive, dar numai atât, fără încăierările de azi. Și țineți cont că nu se inventaseră zone ale oaspeților sau echipe de stewarzi. Prin poziția în oraș a stadionului, atunci când se

“marcau” goluri, se auzeau uralele până în zona centrală, la fel cum se auzeau “oftaturile” îndelungi cu ocazia ratărilor, urmate uneori de fluierături prelungite. Au fost și clipe dramatice, ca atunci când la un meci cu Dinamo Bacău unul dintre jucătorii oaspeți l-a lovit grav pe Marosi, astfel încât am văzut îngroziți mingea (care era galbenă pe atunci) înroșită de sângele bietului portar. Pentru că atunci nu se puteau face schimbări, indiferent de situație (cred că era model sovietic ca și cel de desfășurare a campionatului primăvară-toamnă), a trebuit să între în poartă .. nea Gică Pahonțu, care s-a descurcat admirabil, astfel că partida s-a încheiat cu scorul de 3-0 pentru Petrolul!

Meciurile din divizia A se transmiteau la Radio cu crainicii stând la nivelul gazonului – mai târziu am proiectat o cabină a “presei”, destul de generoasă ca spațiu, situată deasupra lojei cu personalități (nu se cunoștea abrevierea VIP pe atunci!). Tot la capitolul presă trebuie să menționez prezența în vecinătatea terenului a doi fotoreporteri - pe numele lor Ioan Popescu și Fl.Tănăsescu - ce nu lipseau la nici un meci și ale căror instantanee erau publicate în ziarul local și chiar cel central (*Sportul popular*).

În afara meciurilor de fotbal, se mai întâmplau și altele pe stadion. Astfel au fost foarte gustate, în două rânduri, partide de fotbal între formațiile actorilor ploieșteni și cele ale medicilor. Fiecare “formație” venea cu ce le era specific – actorii montau o cortină în poartă, iar doctorii, la pauză, o dezinfectau! Erau momente comice, nu conta rezultatul sau realizările tehnice (unele chiar generau râsete), dar îmi aduc aminte că cel mai bine se prezenta domnul doctor Emil Vlaiculescu, care jucase în tinerețe la formația Prahova (unde fusese coleg cu vestitul antrenor Constantin Teașcă) și apoi devenise arbitru.

Când eram în ultimele clase de liceu, se organizau la sfârșit de an școlar demonstrații sportive de toate felurile și la care noi, cei de la Liceul Caragiale, prezentam un program de exerciții pe gazon, folosindu-ne de niște bastoane sau numai cu brațele. Făceam îndelungi repetiții în curtea liceului, sub îndrumarea profesorilor de educație fizică. La finalul exercițiilor, acompaniate de muzica militară, trebuia să înscriem pe iarbă inițialele la modă: RPR sau PMR. Nu era simplu și, nu de puține ori, în alergarea nebună ce începea la un anumit fluier al profesorului apăreau ciocniri și căzături. Cu căzătura nu era nimic față de ceea ce pățeai după... Fetele aveau alt fel de evoluții, dar cel mai interesant era modul cum se prezentau - în rochițe scurte, mult diferite de cum le știam în uniforme școlare. Tot în acele zile se făceau și premierile pentru echipele sau sportivii meritoși - premiere ce consta în diplome și, mai rar, câte o cupa! De altfel de "stimulente" nici prin gând nu ne trecea! Pentru noi era suficient că în tribună se aflau părinții sau... prietenele.

Pe stadion se mai desfășurau gale de box, finaluri de curse cicliste, concerte (nu venise încă moda cu "cenaclurile"), spectacole de cinema, când vara se monta un ecran uriaș la peluza de la Tăbăcărie, manifestări ale pompierilor sau miliției, cu câini sau motociclete, chiar și un meci de fotbal în nocturnă, cu o instalație improvizată. Poate și altele, de care nu mai îmi aduc eu aminte.

Azi, acel Stadion ce ne atrăgea ca un magnet nu mai există - a fost demolat în 2009 și în locul lui s-a construit o adevărată bijuterie, botezată cu numele marelui antrenor care a fost Ilie Oană și poreclită OZN - cred eu, din cauza modului cum se prezintă noaptea. Înainte de decizia demolării și construirii pe același loc a unui nou, au fost voci, inclusiv a mea, care susțineau ca un stadion nou să fie

construit în altă parte (cu motivația necesarului de parcuri), de preferință la narginea orașului, cum se întâmplă prin alte părți, iar vechiul stadion să fie păstrat numai pentru manifestări ale copiilor și tinerilor, după necesarele consolidări și modernizări. Nu s-au luat în considerare aceste păreri și... a rezultat ce se vede acum.

Au rămas, în schimb, amintirile celor de vârsta mea, câteva dintre ele încercând a le prezenta în modesta mea "compunere", dedicată tuturor celor care, ca sportivi, au asudat în efort, s-au bucurat de victorie, au vărsat lacrimi la înfrângeri. Mulți dintre ei au plecat să "concuzeze" pe alte tarâmurii, puțin mai trăiesc acum, poate în uitare nedreaptă, dar toți ne-au oferit nouă, ca spectator, clipe de emoție pe care în mod sigur nu le vom mai trăi niciodată la intensitatea vârstei acelor ani.

"Cinemaurile" mele

Mi-am amintit modul cum ne petreceam timpul liber pe vremea generației mele, vreme când nu aveam televizoare, iar internetul nu apărea nici în cărțile lui Jules Verne. Aveam însă la dispoziție: un teatru – cu nume "de stat", care avea în fiecare stagiune câte o piesă pentru copii și cinematografele Rodina (patrie, pe limba lui Cehov), Popular (pe vechiul nume, Scala), Progresul (Modern), 23 August (Aro), Victoria (Colorado), Tineretului (Fantazio) și, mult mai târziu, Muncitoresc - care se amenajase într-o fostă sală de rugăciuni a unui cult neoprotestant. Când s-au terminat lucrările la noul centru, după anul 1959, s-a inaugurat și primul cinematograf cu ecran lat, într-o sală cu numele Ștefan Gheorghiu.

Revenind la Teatru, îmi aduc aminte că primele piese văzute au fost într-o sală de pe strada Anton Pann (actualul

sediul al Filarmonicii "Paul Constantinescu", acum consolidat, extins și modernizat) și eram fascinat de tot ce se spunea pe scenă și de ce puteam vedea (pe furiș) în culise. Era o pleiadă de actori ploieșteni care erau foarte îndrăgiți, mai ales că se jucau multe comedii (Caragiale, Goldoni, T. Mușatescu, Eduardo de Filippo, Victor Eftimiu, Aurel Baranga), dar și piese de autori ruși (Gogol). Mai târziu, teatrul s-a mutat în locul cinematografului Rodina și acolo este și în ziua de azi, cu consolidare, modernizări și extinderi succesive, iar odată cu realizarea blocului de la fațadă, s-a creat și un foyer generos.

Să fiu drept, eu nu prea am văzut piese "proletare" sau despre lupta revoluționară - poate nu mă duceau ai mei sau nu se jucau - puțin probabil. Nu găsesc o explicație. Chiar și înainte de a veni ca director Toma Caragiu, repertoriul era bogat și sălile, pline. Dintre actorii care jucau pe vremea aceea, îmi aduc aminte de Nelly Constantinescu, Vasile Slivineanu, Zephi Alsec, Consuela Roșu (soția lui Iurie Darie), Sabin Marian, Aristide Teică, Monica Ghiuță ș.a.

Dar distracția mare erau filmele. La început nu prea conta calitatea - nici nu aveai de unde alege: numai filme sovietice, câte unul venit de la studioul Barandow (Cehia) sau Defa Berlin. Când au venit pe ecranele ploieștene primele producții românești, a mers lumea de curiozitate și pentru că putea vedea nume mari ale scenelor din București. Filme ca "*Citadela sfărâmată*" (după o piesă a lui H. Lovinescu), "*Alo, ați greșit numărul!*" (comedie muzicală cu Iurie Darie, Ștefan Tapalagă, la primul rol, Florentina Mosora - fată de ministru și debutul Stelei Popescu), "*Directorul nostru*" (cu Birlic și Giugaru) și "*Băieții noștri* (cu Birlic și în care se regăsesc secvențe filmate pe stadionul Petrolul). Tot în acea perioadă au apărut filmele lui Liviu Ciulei - "*Valurile Dunării* (cu Irina

Petrescu, tânără și frumoasă) și "Pădurea spânzuraților". Mare succes a avut la cei din generația mea "*La miezul nopții va cădea o stea*", scenariul fiind făcut după o carte a lui Theodor Constantin, cu Emanoil Petruț, Ion Mereuță și George Măruță. Era ceva mai deosebit, cu scene (stângace) de luptă și cu o intrigă de spionaj. De altfel, Th.Constantin a mai publicat cărți ce au avut căutare la cei tineri.

La filme mergeam și în timpul școlii, mai rar cu părinții, dar întotdeauna cu colegii, ca să putem comenta zile în șir cele văzute. Îmi aduc aminte de un film sovietic despre un...cal pe nume Buian, pe care mulți l-au văzut de 5-6 ori. Era, bineînțeles, un film despre Marele Război de Apărarea Patriei, iar calul respectiv îl ajută pe cel care îl călărea să iasă din toate atacurile teafăr! Un alt film care era obligatoriu să-l vezi a fost "Căderea Berlinului", în care, în scena finală, eroul principal (nu-mi aduc aminte numele) se urcă pe clădirea Reichstagului să pună un steag roșu dar el nu avea decât...o batistă și, fiind rănit de moarte, o scoate de la piept roșie de sînge!! Ostașul sovietic avea batista ("*zdreanța*", cum zicea Othello, într-un alt film) să mori de răs, nu alta! Poate unii din cei ce vor citi aceste rînduri vor zâmbi cu condescendență, dar trebuie să va puneți în situația unor copii de 12-13 ani, care vedeau numai astfel de filme, plus ce se adăuga prin propagandă agresivă despre "marele prieten de la Răsărit".

Când au venit primele filme realizate dincolo de "Cortina de fier", a fost o întregă nebulie! La filme ca "*Hamlet*"(L.Olivier și J.Simmons), "*Marile Speranțe*" (cu J.Simmons) sau "*Nu-i pace sub măslini*" (Massimo Girotti) se stătea la coadă la bilete încă de noaptea, iar comentariile din familii nu mai conteneau cu comparații firești vis a vis de cele sovietice. Când a venit "*Zboară cocorii*" (Tatiana Samoilova și parcă S.Bodnarciuc), care avea o oarecare valoare

cinematografică, totuși nimeni din cei pe care i-am auzit eu vorbind după vizionare nu avut o mare apreciere. Iar era normal să se întâmple așa, odată ce toată critica (aservită cum se zice acum) îl ridica în slăvi. Când eram prin clasele de liceu a venit un "ordin de sus" că la film nu se poate merge decât cu părinții sau cu aprobare de la direcțiune, așa că atunci când a venit în Ploiești "*Cei trei mușchetari*", am mers, o delegație, la dnul director Vijoli să cerem aprobare, care ne-a înțeles și a dat-o. Era un film vechi, dar care ne-a plăcut căci am văzut pe pânză personajele din cărțile citite cu atâta nesaț ale lui Al.Dumas, cărți în care am învățat câte ceva din istoria Franței (un pic deformată). În aceeași perioadă și-a făcut apariția "curentul neorealist" Italian, care "dădea" bine la politica de atunci. Au început să vină filme de-ale lui Pietro Germi sau Fellini, dar cel mai mare succes l-a avut un film care prin scenele (un pic de erotism), nemaivăzute la noi, stârnea senzații necunoscute în rândul adolescenților care eram. Este vorba de "*Anna Zacheo*" cu o actriță în rolul principal numită Silvana Pampanini - o precursoră a mult mai celebrei Sophia Loren. Prin anii '50, filmele rulau "în continuare", astfel încât intrai chiar și la mijlocul lui și stăteau până la sfârșit, iar după o mică pauză, vedeai ce pierduseși. Mai târziu s-au stabilite ore fixe de spectacol și bilete pe locuri numerotate.

Vara era și mai frumos, pentru se deschideau "grădinile". Și erau multe în oraș, căci găseai la Progresul care o avea pe locul unde acum este un bloc pe colțul dintre str. Teatrului și Franceză (Kogălniceanu), 23 August o avea chiar lipită de clădire, Victoria o amenajase alături de sală și intrai din Calea Câmpinii, iar pentru Popular s-a amenajat o grădina mare pe locul unde acum se află Casa Cărții și o parte din Casa Modei. La acea grădină s-a văzut pentru prima dată un film pe ecran

lat: "Tosca". Tot vara, se puteau vedea filme pe ecran lat la stadionul Petrolul în zona Peluzei a doua (cea dinspre Tăbăcărie). Acolo am văzut filme de capă și spadă, cu Jean Marais sau Gérard Barray, după "Fanfan la Tulipe", cu Gérard Philipe. Începeau filmele când se lăsa seara și era tare plăcut, că era răcoare și cele văzute pe ecranul mare te absorbeau cu totul. Pe drumul spre casă, fără autoturisme sau autobus, se tot comenta și se interpreta, fiecare în felul lui. În oraș exista și un teatru de vară, care se construise după anii 50, pe un loc aflat în vecinătatea actualului Muzeu de istorie și care a rezistat până când a început construcția blocurilor din zona centrală. La acest teatru de vară veneau trupe din București și acolo am avut norocul de a-l vedea pe unul dintre cei mai mari actori români, George Vraca, a cărui alură și voce înnebunise multe doamne! Un film care rulat acolo a fost marele succes indian "Vagabondul" (Raj Kapoor). Acest film a deschis o serie întreagă de filme de același gen, fiind gustat o perioadă lungă. Sălile/grădinile erau majoritar populate de națiunea "înlocuitorare", care înțelegea totul fără să fie nevoie să citească subtitrările! Acest lucru mi-a fost confirmat mult mai târziu, pe un șantier din București, unde făceam practică și unde lucram cot la cot cu o echipă de zidari din Bolintin care nu știau să-și socotesca volumul de zidărie dar îmi mărturiseau că ei înțeleg toate filmele indiene.

Nu pot să închei fără a aduce aminte de modul cum înțelegea unul din profesorii noștri să ne umple timpul liber, cu folos. E vorba de dnul profesor Constantin Enciu, care organiza la Biblioteca N.Iorga audiții muzicale. Cu ajutorul unui coleg care avea printre puținele picupuri din oraș (mai târziu am învățat că era o denumire improprie), căci muzica se auzea sau dansa după "patifoane" (cum le zicea nea Nicu Simache) și dnul profesor ne făcea să ascultăm operele unui

Rimski-Korsakov, Ceaikovski sau Verdi. Aceste audiții veneau în completarea lecțiilor de limba română în care se făceau conexiuni între literatură și alte arte: muzică, artă plastică - pentru acele momente îi voi veșnic recunoscător, căci mi-a deschis uși către domenii care fac parte din frumusețea vieții.

Azi dacă aș vrea să văd un film la unul din "cinemaurile" mele nu aș mai putea. Două s-au demolat - Progresul și Victoria - ca să se facă loc la două artere (Dobrogeanu-Gherea și bdul Republicii - fosta Calea Câmpinii). Unul stă să cadă - Timpuri Noi, devenit Tineretului - care fusese înainte de război Casa Corpului Didactic și după 1990 a fost înapoiată proprietarilor (Sindicatul Învățămintului), vândută de aceștia unui "investitor" care s-a apucat să-l consolideze, dar a abandonat după un timp. Fostul Aro a fost transformat în restaurant, care după o vreme a dat faliment și stă închis. În fostul Popular / Scala s-a încercat funcționarea unei "Cinemateci", dar ideea (frumoasă, de altfel) nu a rezistat concurenței televiziunilor și stă închis. Cinematograful Muncitoresc a fost retrocedat celor care îl construiseră.

La finalul acestui ciclu de memorări ale copilăriei mele ploieștene, mărturisesc că este posibil ca unele dintre amintiri sau informații să nu le fi reținut complet sau să mi se fi deformat în timp, drept pentru care îmi cer iertare celor care vor avea păreri sau amintiri / informații diferite despre acele timpuri. Intenția mea a fost de a "trezi" la cel ce citește acele nume, date, poate imagini care stăteau ascunse în vreun colț al memoriei fiecăruia și odată cu trezirea să aibă (cine știe?) o lacrimă în colțul ochilor.

Amintirile unei eleve cumini

Am ajuns la Ploiești în august 1949, la vârsta de trei ani, împreună cu tatăl meu și cu viitorul tată adoptiv; acesta era unchiul mamei mele și nu avea copii. Eu nu îmi amintesc exact acea sosire; de câte ori, mai târziu, se evoca momentul, îmi apăreau în minte șine de cale ferată și un cer cu stele. Mama mea rămăsese acasă, în satul natal din Ialomița, cu un băiețel de câteva luni și două fete mai mari ca mine.

Tatăl meu era preot în acel sat, iar cel căruia i-am spus de atunci Tăicuțu era profesor de matematică în Ploiești.

De la vârsta de 5 ani am reluat legăturile cu familia mea de la țară - părinții, două surori și, în final, patru frați - o legătură plină de dragoste.

As vrea să evoc Ploieștiul așa cum l-am cunoscut și simțit eu în cei 20 de ani cât am locuit în el, 1949-1969. Casa noastră era pe str. Gh. Doja nr. 27, lumea îi spunea Calea Oilor. După biserica cea mai apropiată, se putea spune că locuiam în mahalaua Sf. Vasile.

În copilăria mea treceau pe acolo, primăvara și toamna, turme imense de oi, cu ciobani, măgari și câini; se umplea strada de oi cât vedeai cu ochii, lăsând urme concrete ale trecerii lor pe strada cu pavaj din granit lucios.

Primii copii cu care m-am jucat erau de pe Gh. Șincai, casa noastră fiind pe colț. Aveam deja o prietenă, Anca, venită la mine de mână cu o cunoștință a măicuței, de pe Națiunii. Anca era cu un an mai mică și avea pe atunci patru ani. Suntem și acum, după 70 de ani, în legătură; ea s-a întors cu soțul după multe peregrinări prin lume, stabilindu-se în

curtea bunicilor ei, de la Breaza.

Cred că prin '51-'52 mai erau încă prin vecini gropi uriașe din perioada bombardamentului. Cu copiii amintiți aveam obiectivele noastre, care erau pivnițele caselor dărâmate; erau locuri misterioase, pline cu păianjeni uriași, pe care îi urmăream la lucru.

Uneori mergeam cu măicuța la cimitirul Vișoara, unde de asemenea erau cel puțin două gropi uriașe, multe morminte dispărând atunci. Măicuța îmi povestea că în timpul evacuării orașului, cred în '44, s-a refugiat la Slon lăsând casa deschisă și cu cheile în ușă, așa cum erau indicațiile. Când s-a întors, totul era devastat dar din fericire casa a rămas neatinsă de bombe.

Casa noastră era vecină cu o cârciumă, căreia i se spunea a lui Fănică Dracul; nu știu de ce, nea Fănică era un om cu mustață, foarte blajin.

Peste strada Gh. Șincai, vis a vis de noi, era o iaurgerie a unei familii de olteni. Undeva, la vedere, era numele firmei, de fapt un carton pe care era scris cu creion chimic „Iaurd de Oii”. Intrai în curte și apoi în prăvălia cu clopoțel la ușă, așteptând și admirând un fel de talere uriașe, din ceramică; iaurtul era luat cu o spumieră și pus pe cântar în vasul cu care te duceai la cumpărat; era o bunătate de iaurt. De obicei venea să vândă cea căreia ne adresam cu Vecină. Era o femeie cumsecade, cu o vorbire aparte, foarte înfundată și cu accentul zonei de unde erau ei. Avea soț, trei băieți și o fată, toți maturi; dar curând au venit vremuri grele pentru ei. Mica lor afacere a fost naționalizată. Îmi amintesc de biata iaurgioaică, cum striga și își frângea mâinile, mergând după căruța plină cu mijloacele lor de trai, pe care Victor, fiul ei, le ducea nu se știe unde.

La fel a fost desființat și nea Fănică; a murit curând după

aceea ca și soțul Vecinei.

Acestea erau lucruri care pe atunci doar îmi treceau pe la ureche și mult mai târziu am început să le pun cap la cap.

Îmi amintesc, de exemplu, pe măicuța copiind de zor pentru soț lecții de învățământ ideologic, din caietul alcuiva, mai conștiincios, se pare.

O perioadă destul de lungă s-a vorbit despre așa zisele "puncte", cartele cu care cumpărai prosoape, cearceafuri, batiste și îmbrăcăminte. Cei de vârsta mea poate au purtat celebrele lodene, paltoane de iarnă dintr-o stofă aspră, gri închis sau maro, confecționate pentru toate mărimile, astfel încât eu și părinții umblam uneori îmbrăcați la fel. Cred că până prin '52-'53 nu s-au găsit articole uzuale de îmbrăcăminte, fiecare recurgând la vechea garderobă, transformând-o.

Tot pe cartele a fost mult timp și mâncarea: pâine, făină, zahăr... De multe ori eram trimisă la cozi, să țin rândul, acestea fiind prin ganguri sau în spatele clădirilor, ca și mai târziu, prin anii '80.

Era un act de curaj să încerci să cumperi carne din Hale; se vorbea de rupere de haine și chiar de călcări în picioare la deschidere.

Îi auzeam de multe ori pe părinți vorbind mai în surdină despre vremea dinainte, care nu înțelegeam ce înseamnă, dar era regretată.

Seara, tăicuțu asculta Vocea Americii, un post foarte bruiat pe atunci. Stația de bruiaj era chiar pe Câmpinii, nu departe; o curte împânzită de stâlpi legați cu multe cabluri și plase de sârmă.

Dar un copil se bucură de joacă, de alți copii, de mici achiziții cum ar fi o lopățică și o găletușă. Știu că exista undeva, la Pistol, un mic părculeț cu nisip, unde mergeam. La

un moment dat au apărut și păpușile din carton presat, unele destul de mari, o mare bucurie inclusiv căutarea cârpelor din care să le faci îmbrăcăminte.

Începusem de pe la 5 ani să merg la așa numitul conservator, o sala de balet, undeva, în capătul bulevardului; mergeam cu tăicuțu pe jos dus și întors. Erau două tinere care ne îndrumau; mai rar venea profesoara, maestra cum i se spunea care cred că era rusoaică. Nu eram foarte dotată și această activitate mă cam speria.

Mai târziu, de prin clasa a doua, m-am dus la ceea ce se numea Palatul Pionierilor, la coregrafie, împreună cu o colegă și a fost mult mai frumos. Fondul muzical atât la repetiții cât și la serbări era asigurat de un pian aflat în sală sau pe scenă.

Începusem de asemenea să învăț franceză cu Maria Radulescu, fostă profesoară, care stătea pe Văleni. Locuia doar într-o cameră din vechea ei casă, una foarte arătoasă.

Puțin înainte de a merge eu la școală, deci prin '51, ni s-au repartizat chiriași în una dintre cele trei camere locuibile ale casei.

Prima familie era din Bănești; el era activist, iar ea casnică. Au venit cu fiul lor cel mic, de o vârstă cu mine. Intrau prin ușa dinspre stradă a casei, treceau într-un vestibul, apoi prin camera să zicem numărul 2 și ajungeau în camera numărul 1, dinspre stradă, care le aparținea.

Noi intram pe la bucătărie, lângă care erau baia și cămara și locuiam în camerele numărul 3 și 2, în limitele arătate. Familia Dobre avea acces la bucătărie și baie, fără dreptul de a trece prin camerele noastre, deci ieșeau mereu pe afară. Ne plăteau o chirie simbolică, fixată de stat.

Au stat vreo patru ani, după care a venit familia Horo. El era ungar, ea fostă soție a unui om foarte bogat, Ghițulescu;

lucrau amândoi la Sovrom Petrol, care avea un sediu aproape, pe Samuel Micu.

Cred că eram prin gimnaziu când s-a abrogat legea cu chiriașii impuși.

Am început școala la 7 ani, în '53 și a fost pentru mine de la început până la sfârșit o experiență pozitivă. Mergeam la o școală care era cumva vis-a-vis de noi, dar pe Câmpinii. Din curte vedeam ceasul școlii. Școala care era cunoscută ca nr. 8 (deși cred că i se spunea și nr. 14), avea două corpuri distincte, pe care și astăzi scrie "Băieți", în stânga și "Fete", în dreapta. Până în clasa a patra, când școlile au devenit mixte, adică în 1956, am fost deci în dreapta, în clădirea și în clasa numai cu fete.

Școala avea ceva deosebit de altele; la intrare ne descălțam și ne puneam un fel de botoșei, pe care ni-i confecționau cumva părinții. Existau vestiare într-un demisol, la intrare, unde în dulapuri ne păstram încălțăminte în pungi din bumbac, agățate în cuiere. Atât coridoarele, cu un mozaic superb, cât și clasele, cu parchet erau de o desăvârșită curățenie. Femeia de serviciu, tanti Lina, era foarte prietenoasă cu noi și știu că, atunci când i-a murit soțul și a venit în doliu, am fost toate triste. Poate era pentru prima dată când auzeam așa ceva. Învățătoarea mea se numea Sofia Brânzei și consider că avea vocație pentru profesia aleasă. Cred că eram vreo 40 de fete în clasă, cu uniforme din satin negru, șorțuri albe deasupra și o bentiță albă pe lângă gât. Totul era procurat și confecționat de părinți; era vremea croitoreșelor și multe femei pe atunci completau așa salariul modest adus de soț. În clasă aveam două colege țigănci. leșeau în evidență pentru că nu aveau uniformă; veneau în particular și erau admise așa. Învățătoarea avea grijă din când în când să ne atragă atenția că ele sunt la fel ca noi și le

lăuda pentru orice mic progres. Una din ele, Georgeta Marghiollescu, era mereu bine dispusă și ne înveselea și pe noi, uneori chiar în ore.

Noi aveam sentimentul că învățătoarea ne iubește, vorbea mereu despre relațiile dintre oameni care trebuie să fie foarte frumoase și puneam mult suflet în tot ce făcea. La unele întâmplări din clasă ne cerea părerea și ne îndruma să descoperim singure ce e binele. Rezultatul a fost că noi fetele aveam relații de prietenie și apropiere între noi, relații care au dăinuit zeci de ani și mai există și azi.

Pe vremea aceea se puneam mare accent pe caligrafie, în sensul etimologic de scris frumos și aveam ore special destinate acestui scop, precum și caiete special liniate. Scriam cu creionul în clasă, dar acasă în general cu toc și peniță. La orele de caligrafie veneam cu călimara cu cerneală de acasă și nu de puține ore ne pătam și banca, și hainele.

Deoarece începusem să citesc destul de devreme eram printre elevele bune și doream foarte mult ca părinții să fie mândri de mine.

Se traducea foarte mult literatură rusă pentru copii și multe cărți în anii aceia erau inspirate de războiul care se terminase de curând. De asemenea, filmele. În afară de copiii-eroi clasici, ca Zoia Kosmodemianskaia, Gulia Coroliovă, Volodea Dubinin sau Oleg Coșevoi, eu aveam cartea mea de suflet, "Vasioc Trubacioc și prietenii săi". Mă simțeam atașată de personaje ca de frații mei. Se poate spune că era propagandă, dar eu atunci nu puteam să disting adevărul de exagerare și chiar și acum, la rece, cred că rușii s-au comportat eroic în WW2.

Atmosfera din familie era foarte ostilă regimului comunist și rușilor, din cauza lăcomiei cu care recuperau despăgubirile de război, dar părinții mă lăseau cumva în lumea

cu eroi exemplari în care mă refugiam citind.

Astfel că am fost foarte mândră în clasa a treia, când am fost făcută pionieră. Purtam cravata mereu și mai găseam fete visătoare ca mine ca să ne spunem "*Salut voios de pionier!*" când ne întâlneam.

După cum am spus, în fiecare vacanță mergeam în satul Gh. Lazăr, din județul Ialomița, unde trăiau părinții, cele două surori puțin mai mari și frații, toți mai mici ca mine.

Acolo mergeam în fiecare duminică la biserică, ei toți știau să cânte în strană și dascălul, de multe ori, cred că la cererea lui tăticu, îi lăsa să cânte singuri anumite părți. Mai era un preot la biserică, era în relații bune cu tăticu și a fost nașul fratelui meu cel mai mic.

Noi nu aveam rude în sat, părinții erau dintr-un alt sat din Ialomița și ajunseseră acolo după război, din Basarabia, unde tăticu fusese inițial repartizat. Tăticu povestea că se întorsese de acolo cu încă vreo zece oameni din satul acela, într-un convoi de căruțe, cu bruma de avere ce se putea lua. După grele încercări au primit pământ în satele din Bărăgan unde și-au reîntemeiat gospodării.

Tăticu a fost bucuros când părintele Dan l-a primit în parohia de la Gh. Lazăr; nu orice preot făcea asta și știm că regimul de atunci nu încuraja biserica și practicarea credinței. Surorile mele au avut de suferit din cauza profesiei tatălui; de abia frații mai mici, născuți în '49-'54, nu au mai apucat vremea dosarelor.

Vacanțele la țară erau o mare bucurie pentru mine, chiar în condițiile unui trai neconfortabil și sărăcăcios, așa cum era pentru majoritatea satelor României de atunci. Frații și surorile mă iubeau, eu nu mai puțin pe ei toți. Tăticu era destul de sever cu frații, dar mult mai puțin cu noi fetele, care e drept că făceam destulă treabă în gospodărie. Surorile

erau un fel de bone pentru frați; eu le admiram pentru atitudinea altruistă și protectoare, din care am început să mai învăț. În lumea mea de la oraș, mai greu îmi educam aceste calități. Când se terminau vacanțele sufeream foarte mult toți frații. Sora mea cea mai mare o întreba uneori pe mămica: *Mamă, de ce ai dat-o pe Magduța?* Mămica săraca încerca să se scuze: *Știu și eu măi mamă, m-am gândit că este mai bine pentru ea și țineam foarte mult la Laica, el m-a rugat.*

Laica-Ludovic - era tăicuțul, unchiul ei, foarte atașat de fiica surorii lui. Tăicuțul era dintr-o familie ungurească, venită în Bărăgan pe la 1880, cu unelte agricole, de asemenea buni mecanici. Fetele din familie, căsătorite cu români, au avut neșansa să moară tinere, cum a fost și cazul bunicii mele, Aranka, sora lui tăicuțu. Ca să închei, mămica avea dreptate să aibă încredere în Laica, a fost un tată bun și înțelegător, cu mult tact și cu vederi înaintate în multe domenii.

Măicuța era ploieșteancă get-beget, bunica ei dinspre mamă se mutase în Ploiești de la Mizil; ea cumpărase terenul pe care era acum actuala casă. Și pe măicuța am iubit-o mult și regret că a suferit uneori, nefiind sigură de sentimentele mele. Au fost suferințe de ambele părți, dar am părerea că ar fi fost mai rău dacă mi s-ar fi ascuns adevărul.

Revin la Ploiești la școala primară. Noi, fetele făceam corul împreună cu băieții, din câte îmi aduc aminte, învățătoarea de la băieți, Laurenția Săndulescu, ne dirija. Deja cunoșteam pe mai mulți dintre colegii noștri atunci când, în clasa a patra, ne-am mixtat și am fost așezate fiecare fată cu câte un băiat în bancă. Din cele două clase, cred că au apărut trei de a patra; poate mai veniseră copii.

Eu aveam coleg de bancă un băiat foarte serios, care chiar îmi plăcea, dar cu care nu conversam niciodată. Singura

comunicare era că atunci când unul din noi era la tablă, celălalt îi copia în caiet exercițiul respectiv, ca nu cumva să-i lipsească ceva din lecție. Cred că tot în acel an ni s-a introdus limba rusă; o făceam cu d-na Berbec, o profesoară admirabilă. Tot timpul chicoteam și pufneam în râs de sonoritatea cuvintelor dar d-na avea mult tact și a reușit să ne învețe ceva ce am continuat, cu succes în cazul meu, în următorii șapte ani.

La sfârșitul clasei a patra am dat examene, nu mai știu la ce obiecte, dar m-am descurcat foarte bine. De fapt nu știu dacă au fost și picați, dar sigur existau repetenți în timpul celor patru ani de școală primară.

Ceva ieșit din comun s-a petrecut în anii aceia. Se deschisese pentru prima dată așa numitul Magazin Universal, cu parter și etaj, aproape de capătul străzii pe care o numeam Lipscani. Era ceva mai deosebit pentru vremea aceea, confecții, tricotate și multe altele, nealimentare. Cele alimentare se vindeau într-un magazin destul de mare și totdeauna foarte aglomerat care avea o intrare chiar în capătul străzii Lipscani.

La puțin timp după deschiderea aceluia magazin nou, se spune că s-a încercat un furt din el și hoții fuseseră surprinși și împușcați. Astfel că în centrul orașului se aflau trei cadavre în spațiul din apropierea magazinului; se sugera că fuseseră lăsați așa cum căzuseră ei. Erau niște contururi cu cretă în jurul lor și lumea privea cu oroare și groază sângele uscat de pe asfalt. Acasă am surprins o discuție între ai mei spunând despre acei oameni că e posibil să nu fi fost împușcați pentru jaf. Niciodată nu am putut să aflu adevărul.

În clasa a cincea tăicuțul m-a mutat la o altă școală, în centru. De fapt, obișnuită cu eleganța și curățenia din școala de până atunci, am fost dezamăgită de aspectul fără mari

pretenții al clădirii în care toți intram încălțați. Ajunsesem la Liceul "A. Toma", în capătul bulevardului. Eram într-o clădire secundară a localului fostului liceu de băieți "Sf. Petru și Pavel"; fusese o mare încurcătură după război cu sediile celor două licee, de băieți și de fete, cert este că nou botezatul "A.Toma" era moștenitorul celui de fete, iar cel de băieți era acum pe Oilor.

Nu am fost fericită de mutare, mai ales că mulți din colegii mei se cunoșteau din primară. Eram două clase de a V-a, eu eram la B, având dirigintă pe Paula Comănici, profesoară de engleză. Părinții avuseseră dreptate, cam într-o lună m-am adaptat în noua clasă și aveam și un cerc de colege mai apropiate.

Aveam mult de mers de acasă până la școală, dar făceam uneori distanța într-un timp record, de 15 minute, cu servietele pline după noi, eu cu Marieta. Și ea trecea pe la mine venind de la nord, din zona cimitirului eroilor. Ne făcuserăm un grup de fete care mergeam în aceeași direcție; plecam toate de la școală, traversam Centrul, o luam pe lângă Hale și, încet-încet, se mai desprindea câte una. Între timp, comentam toate evenimentele din ziua aceea. Erau Adriana Vasilescu, Mirela Socolescu, Mihaela Dardan, Marieta Talapin și eu.

Prin centru, în zona cinematografului de vară, se vindeau poze de actori și, din micile economii, majoritatea ne făcuserăm câte o mică colecție de fotografii alb-negru. Filmele erau marea atracție a acelor ani, când la noi încă nu exista televiziune. Erau multe filme italienești, dar și franțuzești, nemțești (Defa Berlin), grecești și rusești desigur. Foarte rar sau mai târziu, englezești. Vazusem multe filme la Cinema Tineretului, specializat pentru tineri, îmi plăcuseră mult "Sciuscia", "Hoții de biciclete" sau "Omul în pantaloni

scurți”, după romanul ”Cuore”. Îmi rămăsese la inimă Omar Sharif, foarte tânăr pe atunci, într-un film egiptean impresionant, ”Cerul Infernului”. Dar să lăsăm filmele.

Voiam doar să arăt că elevii Ploieștiului de atunci se duceau la școală și se întorceau pe jos, cel mai normal lucru posibil.

Aveam o clasă destul de gălăgioasă, profesorii se plângeau de asta și spuneau că cei de la A sunt mai cuminiți. Cred, totuși, că este un specific al acelei vârste, 12-13 ani, preadolescența; sau era un mod ostentativ de a se afirma fiecare, în special băieții.

Dintre profesorii pe care i-am avut în acei ani îmi amintesc cu plăcere de: dna Micu, de geografie, dna Dumitrescu, de istorie, dnul Motoc, de rusă, dna Rotaru, de sport (cu care am făcut și dansuri populare) și, în fine, de dna Virginia Ionescu, de română, o profesoară excepțională, căreia îi datorez foarte mult.

Am vorbit mai devreme de elanul meu revoluționar, susținut de lecturi sau filme, dar absolut deloc de atmosfera și discuțiile din familie. Dar cred că erau anumite familii în care noua orânduire era fără rezerve susținută, cum ar fi fost familia Dobre și multe altele, pe care le înțeleg perfect.

Intre timp se trăia puțin mai bine. Tăicuțu trecuse prin etapele bicicletă, motoretă, motocicletă Jawa, astfel ca duminica mergeam cu el, alternativ, măicuța sau eu, la Sinaia sau Bușteni, reușind să și urcăm puțin.

La școală începusem și mici mondenități, ne sărbătoream zilele de naștere în care ne făceam cadou cărți sau cutii de bomboane fondante. Duminica ne plimbam cu bicicleta în zona Bulevardului și culmea snobismului era să avem plasă la roata din spate. Pe atunci, fetele și femeile nu purtau încă pantaloni, era până în '60. Din grup făceau parte fete, dar la

aceste party-uri invitam invariabil doi băieți. Ei erau Florin Iliescu și Mihai Gavril, care făceau un cuplu oarecum comic împreună, primul, înalt și slab, al doilea, din contră, dar amândoi cu simțul umorului. De fapt cam asta făceam, vorbeam și râdeam, părinții pregăteau o prăjitură, uneori chiar tort, deși nu era simplu.

Și la terminarea clasei a șaptea am dat un examen, de absolvire, după care a urmat unul de admitere la liceu, câte o probă scrisă la română și matematică.

Tăicuțul a vrut din nou să mă mute, astfel că în toamna lui 1960 eram elevă la liceul "I.L.Caragiale". Cel puțin acum eram la o școală aflată mult mai aproape de casă, într-o clădire care inspira respect și puțină teamă pentru noii veniți. În anul 1960 terminase liceul Basarab Nicolescu și îmi amintesc că la deschiderea festivă de pe stadionul din spatele liceului, s-a vorbit mult despre asta și despre cum noi trebuie să preluăm o ștachetă foarte înaltă. Basarab luase premiul întâi la concursurile naționale de română și matematică. Cred că și colegul lui, Ioan Tomescu, avusese performante foarte înalte tot atunci.

Dar noi, majoritatea copiilor de clasa opta care intram pentru prima dată în acea școală ne doream doar să fim cât de cât în rândul lumii. Îmi amintesc că a vorbit la sfârșit Maria Simionescu, profesoara de latină pe care întâmplător o cunoșteam și a spus foarte scurt că să luăm în serios toate sfaturile care ni se dau, ca să fie bine de noi.

Cam așa era.

Liceul avea un regulament foarte riguros privind ținuta. Pentru noi, fetele, asta însemna uniformă (de stofă bleumarin, cu gulă albă), bentiță pe păr, bască bleumarin, matricolă cusută pe haină, ciorapi groși. Dimineața era controlul la ușa de la intrare, făcut de profesorii de serviciu,

unii se distingeau prin intransigență, deja îi știam. De multe ori, de la geamurile de la etaj zburau spre curte băști sau șepci, în ajutorul colegilor aflați în nevoie și care nu puteau intra.

În clasa a opta, deci în primul an de liceu, am avut ore la subsol, nu mai știu dacă și în următorul an. Din nou am nimerit într-o clasă cu mulți foști elevi ai școlii care se cunoșteau între ei, dar nu s-a făcut mult timp discriminare, mai ales că dirigintele, Vasile Ionescu, de matematică era nou pentru toată lumea.

Îmi amintesc de grupul de fete drăguțe și istețe cu Margi Ploeanu în centru, Vica Ionescu, Rodica Nicolescu (verișoară primară cu Basarab) și Silvia Hladnic în jurul ei, grup care uneori mi se părea că îl intimidează chiar și pe Joe, cum îi spuneam dirigintelui, care era foarte tânăr.

Eu m-am împrietenit cu Aurelia Țilimpea, Țuți, nou venită, ca și mine, am devenit colege de bancă și mai suntem și azi în legătură. Joe era foarte sever cu băieții, uneori mi se părea că le va rupe urechile. În general, băieții erau să zicem admonestați cu destulă duritate în toți anii de liceu. Nu este neapărat o tradiție românească, să ne gândim la școala din romanele lui Dickens.

O amintire mai plăcută, cred că din '62, a fost excursia cu corul liceului la București, la televiziune, cu profesorul Gh. Ionescu, un dirijor pasionat, cu o carismă specială. Am fost foarte mândri că părinții ne-au ascultat și mai ales ne-au văzut cântând, stând acasă în fața televizoarelor.

Perioada ultimilor doi ani de liceu mi-a rămas mai bine în minte, deci după ce ne-am separat real-umanist. Atunci am ajuns, în fine, la etajul 1, în școală; la un moment dat eram prima sală de clasă de la cancelarie, a XI-a Ar.

Acum când scriu parcă am în față băncile cu elevi,

așteptarea încordată a profesorului; foarte scurtă în cazul "PP"-ului, extrem de punctual la sosire și plecare și eficient între ele, mai lungă uneori, chiar la domnul Grigore, suficient de respectat și temut încât să ne găsească studiind.

Îmi amintesc de profesoara de biologie Silvia Pop, frumoasă și sigură pe tot ce spunea și mai ales desena cu atâta talent.

De profesorul Milica, moldovean blajin, căutând mereu să sublinieze primordialitatea Moldovei față de Muntenia în domeniul literar. Nu compara cu Ardealul, deși poate ar fi fost interesant să o facă. Dar o constantă a școlii din vremea aceea erau jumătățile de adevăr, motiv pentru care multe subiecte legate într-un fel sau altul de istorie rămâneau complet neclare.

Fizica am făcut-o cu C-tin Niculescu - Biloii, care explica bine și tot așa îi urechea pe băieți dacă simțea neatentie în clasă. Porecla i se trăgea de la lecțiile cu frecarea sau înrudite, când începea cu fraza "*Imaginati-vă-ți că aruncăm o bilă pe podea...*" (Ultimul "-ți" era în plus, dar... nu mai contează). Și noi ne imaginam ceva cât se poate de amuzant.

Chimia am făcut-o cu Molecula, nu are nevoie de prezentare. Trebuia să știi totul bine, nu te lăsa să dormitezi.

În ziua de azi mulți profesori spun că elevii învață pentru ei înșiși, rolul profesorului este să ofere. Cred că are un rol mult mai mare, dar este un alt subiect.

Amintesc profesorii de limbi străine, Stela Sicoe, la engleză, serioasă și corectă și Romulus Pupu, la rusă, nerezistând tentației de a traduce unele cuvinte și în germană, un poliglot. Mi se pare că limba rusă a fost utilă pentru cultura generală, având în vedere că până la Cuza orice text românesc, în cele două principate, era scris cu litere chirilice.

Într-a XI-a am studiat și astronomie cu profesorul Stănculescu (Șompi), cu o pronunțată infirmitate în deplasare, dar care era în același timp un om neînhibat și cu simțul umorului. Un anumit elev avea grijă să aducă înainte de oră ceea ce însuși dnul profesor numea Măgăoaia, un model din tablă al boltei cerești, destul de ruginit dar util în predare din câte îmi amintesc.

Noi, fetele, nu ne dădeam în vânt după profesorul de sport, Constantin Predescu (Fiște), care nu pierdea nici o ocazie să ne imite și să ne ridiculizeze că suntem lente și nu alergăm corect; recunosc că avea haz. Era în schimb preferatul băieților, care practicau handbalul la diverse niveluri.

Diriginta noastră era atunci Sofia Lungu, cu care făceam științe sociale. Cred că era o persoană inteligentă și sensibilă, dar materia, ingrată cum se spune, nu îi dădea șanse să arate asta. Poate din această cauză nu a existat o legătură afectivă între noi și dânsa. Sau poate ar trebui să vorbesc doar în numele meu.

Este un lucru important pe care am uitat să-l menționez despre clasa și generația mea, și anume că aveam cinci zile pe săptămână ore la școală și o zi era destinată Practicii. Din acest motiv cele cinci zile de cursuri erau foarte aglomerate.

Exista un fel de condică a clasei, în care fiecare profesor semna și estima cam cât timp ia tema pentru acasă. Nu știu cât învăța fiecare acasă dar majoritatea lua lucrurile în serios și eram cotați ca o clasă bună.

Materia numită Practică, în primul ciclu cred că s-a făcut în atelierele scolii (știu că un an întreg am pilit ceva ce nu a avut un calificativ prea bun în final), iar în ultimele două clase am mers la Rafinăria 1, unde am fost repartizate la laboratorul de analize ale produselor rafinăriei. Era vorba

numai de fete, băieții au făcut ceva legat de mașini, parcă la ITAU. La acel laborator, unde ne-a păstorit inginerul șef Șoroagă, un om serios și riguros, noi am trecut pe rând prin fiecare analiză care caracteriza un anumit produs (benzină, motorină, păcură...). Erau de efectuat niște lucrări foarte ingenioase care evaluau produsul în cauză. Aveam caiete speciale care erau verificate de ing. Șoroagă, un om foarte corect după cum am spus.

Dar ne mai rămânea timp să stăm într-un vestiar toate și să punem țara la cale. Fiind din diverse clase făceam schimb de impresii despre profesorii comuni, spuneam cancanuri cu profesori (profesoare), ne admiram una pe alta și ne aranjam coafuri. A doua zi reveneam la clasele cu băieți, de care ni se făcuse puțin dor.

În clasa mea, a XI-a Ar, în care am terminat, erau cam o treime fete și restul băieți. Colega mea de bancă era Adriana Vasilescu, fosta colegă și prietenă de la "A. Toma", care se mutase aici într-a zecea; Țuți, vechea colega, i-a cedat locul și s-a mutat în spatele nostru, cu Fănel Mihăilescu, care scotea ceva comic din orice spuneau profesorii. Noi două fiind în banca întâi, treceam prin moment grele, râsul pe furiș e problematic. Eram o clasă dinamică și veselă, ca atâtea altele; băieții se mai băteau uneori între ei dar față de noi fetele erau foarte eleganți, nu am auzit niciodată în clasă sau în școală vreun cuvânt nepotrivit.

Ne-am reîntalnit cu bucurie, dar din ce în ce mai puțini, la tradiționalele revederi și corespondăm între noi, trei din America, unul din Israel și restul din țară.

Revin puțin la profesorul Ion Grigore. Era o apariție remarcabilă, în costumul său maro cu haina foarte largă, ochelarii fumurii, părul într-o simetrică neorânduială. Era o poză sau nu, frapa mai ales aerul de indiferență la tot ce este

în jur și concentrarea la ceva profund interior. Și ce e mai frumos decât să te preocupe soluția unei probleme de matematică? Nu era un orator, dimpotrivă, puțin bâlbâit, dar tot ce spunea avea un miez. Ne amuzam pe ascuns de anumite grimase ale feței, un fel de zâmbet dar nu chiar, care însoțeau atingerea rezultatului dorit într-o demonstrație. Era spiritual și ironic, examinarea elevilor mai slabi producea ilaritate. Nu știu care era secretul în stimularea elevilor să performeze în matematică: publicitatea care li se făcea pe toate căile, satisfacția învingerii unei probleme, dorința de a-l bucura pe profesor... Cred că al doilea motiv e cel mai puternic, sentimentul că ești învingător și chiar că ești într-o elită. În promoția noastră, colegul meu de clasă Vasile Nica și colega de la C Real, Silvia Nicolae, au fost premiați la mai multe olimpiade naționale, primul având locul I în ultimul an de școală. De fapt, nivelul clasei a fost foarte bun, asemenea, cred, cu al celorlalte clase paralele.

Nu pot încheia fără a aminti de Aspasia Vasiliu, hărăzită parcă pentru a fi directoare de școală, o prezență care impunea seriozitate și respect, stimulând pe cei din jur, profesori sau elevi.

Am scris despre o lume trecută, puțini din cei care au animat-o mai trăiesc, dar ea va dăinui atâta timp cât noi, supraviețuitorii, o mai avem în suflet.

Cum am devenit conservator în Ploieștiul anilor '60

Introducere

Atunci când vorbești despre politică și Ploiești e obligatoriu să pornești de la Caragiale. El este maestrul nostru, al tuturor ploieștenilor, ba chiar al tuturor românilor, cel care a știut ca nimeni altul să extragă esența perenă din spectacolul politic al vremii sale. Așa se face că cele scrise de el atunci sunt valabile și azi, spre mirarea perpetuă a celor care îi cunosc opera. Și nu sunt puțini!

Citatul din Nenea Iancu pe care îl voi prelua, nu doar ca pe un motto al scrierii mele, ci chiar ca pe un plan de lucru, este extras din "Moftangii", articol apărut în 1893²³ și sună așa:

Moftangiul român este: Din clasele primare până la bacalaureat - anarhist; De la bacalaureat până la primul examen de universitate - socialist; De la primul examen până la licență - progresist; De la licență până la slujbă - liberal; De la slujbă până la pensie - conservator. De la pensie încolo, împărtășește principiile tinereții universitare...

Ce vreți mai clar spus? Adică românul nu rămâne consecvent unei credințe politice, ci evoluează permanent, în funcție de vârstă și de ocupație. Sigur, totul trebuie citit în cheie ironică, dar ... ceva adevăr cam este la mijloc.

În continuare, voi încerca să verific cele spuse de marele

---

²³ <https://ro.wikisource.org/wiki/Moftangii>.

scriitor, aplicându-le la cazul meu: cum au evoluat concepțiile mele politice în perioada ploieșteană, adică de la naștere, până la bacalaureat. Trebuie să precizez: având în vedere circumstanțele speciale ale familiei mele (pe care le voi detalia în continuare), în perioada menționată nu am fost doar anarhist, ci am comprimat cam toate etapele menționate de Nenea Iancu, devenind în preajma bacalaureatului ... Dar e mai bine să povestesc pe îndelete.

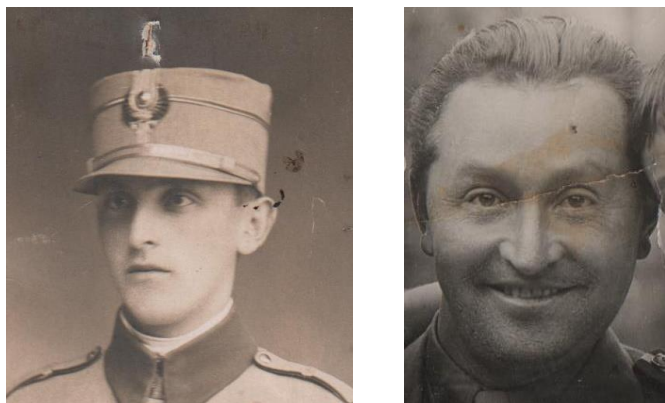
Dosar prost

Da, m-am născut cu un dosar prost, evident în sensul dat acestei caracteristici în anul 1948. Dar abia mult mai târziu am devenit conștient de asta.

Părinții mei erau profesori, adică făceau parte din "pătura" intelectuală, nu din clasa muncitoare conducătoare (vorba vine!). Fuseseră membri ai Partidului Social Democrat Român al lui Titel Petrescu (ca mulți profesori tineri de atunci), fiind "vărsați" la Partidul Muncitoresc Român în februarie 1948. Asta ar fi fost "de bine", ca să zic așa, dar tata a fost dat afară din partid la prima verificare "a cadrelor", fiind descoperit (de fapt, prin delațiunea unui coleg) ca participant la ședințele unui partid foarte prost văzut de comuniști. E drept, șeful organizației acelui partid era directorul liceului din Rm. Sărat, unde tata era profesor stagiar, ședințele se făceau în cancelaria liceului, imediat după ore, așa că participarea tatălui meu la ele era practic obligatorie. Circumstanța atenuantă n-a contat. Mama, în schimb, a rămas membră de partid, cu toate că și dosarul ei era destul de prost.

De fapt, ambii mei părinți aveau rude "cu probleme". Mama îl avea pe tatăl ei, învățător, dar și membru de frunte al organizației PNȚ din Hârșova, iar fratele ei, unchiul Costel, condusesse tineretul țărănist din Hârșova. Ambii ajunseseră la

Canal și apoi cu domiciliu forțat în Bărăgan. Tata avea doi frați, ambii ofițeri superiori (fig. 1). Unul dintre ei, unchiul Mișu, fusese demobilizat în 1947, odată cu majoritatea ofițerilor români și își mîncase liniștit pensia la Pietroșița, până în 1990, când s-a prăpădit. Nimic foarte rău, din punctul de vedere al regimului. Celălalt frate, unchiul Stoica, fusese mai activ politic, așa că o pățise rău de tot: temniță grea, la minele din Baia Sprie (unde fusese unul dintre cei care ridicau moralul colegilor de celulă, fiind un creștin practicant și un optimist din fire, chiar în condițiile groaznice de acolo), apoi, după eliberare, tăierea pensiei de ofițer superior, de fapt, a oricărei pensii. Ca să trăiască, a fost nevoit să presteze munci necalificate înjosoare, exact ca Petrini din "Cel mai iubit dintre pămînteni" al lui Marin Preda.

Fig. 1 Cei doi frați ai tatălui meu: în stînga unchiul Mihai (Mișu) Băzu (poză de tinerețe), în dreapta, unchiul Stoica Băzu.

Cu un bunic și doi unchi (unul din partea mamei și celălalt din partea tatei) trecuți prin închisorile politice și cu tata exclus din Partid, eu nu stăteam deloc bine la dosar! E drept, mă făceam că nu știu ce pățiseră ei și în toate autobiografiile

nu scriam nimic despre asta. Sigur că se știa (acolo unde conta, la cadre, sau chiar mai sus), cum aveam să aflăm după 1990 de la fostul secretar PCR al institutului la care lucram, cu care rămăsesem coleg de laborator și prieten, după ce îmi fusese șef până pe 22 decembrie 1989. Într-un moment de sinceritate, mi-a mărturisit: *"Ce-am mai tras-o cu unchii ăștia ai tăi!"*. Adică el mă apărase atunci când fusesem atacat din pricina unchilor mei, ceea ce cred că era adevărat. Oricum, el adusesse vorba despre ei înainte de a apuca eu să-i fi spus.

Și ca să închei povestea dosarului meu, trebuie să mărturisesc că prin căsătorie, în 1977, mi l-am făcut și mai prost. Bunicul soției mele murise în închisoarea politică de la Sighet, în 1953, ceea ce era mult mai grav decât ce aveam eu deja în dosar. Desigur, nu știam asta atunci când m-am căsătorit, dar atunci când, destul de repede, am aflat, nu a fost pentru mine deloc un șoc negativ. Ba chiar dimpotrivă! Eram deja foarte lămurit. De mult devenisem un adevărat conservator! De când? Veți vedea în continuare...

Primele impresii politice – micul anarhist

Cred că primele imagini din viața mea pe care mi le amintesc datează de pe la vârsta de 3 ani, pe când locuiam în strada Anastase Panu, la numărul 3 (lângă actuala Filarmonică, pe atunci acolo era teatrul). Nu pot fi sigur, pentru că, așa cum se întâmplă cu oricine, amintirile din prima copilărie se suprapun peste diferite legende ale familiei, așa că e greu de spus care e adevărul. Dar să zicem că îmi amintesc corect. Sunt într-un pat cu plasă, așezat într-un colț al camerei, e întuneric, dar de undeva, dintr-un alt colț, se vede o lumină și se aude o voce groasă, acoperită de niște țârâituri groaznice. Mai târziu am decodificat situația: tata, ascultând posturi străine în limba română (în ciuda bruiajului puternic) la aparatul nostru Philips.

Cu acest aparat de radio, nu foarte mare, cu o carcasă din bachelită maro închis, cu marginile rotunjite (fig. 2), am avut o întâmplare nu foarte plăcută. Trebuie să fi fost tot din acea perioadă, poate un pic mai târziu. Aparatul era așezat pe o măsuță mult mai înaltă decât mine, cu un șervețel dedesubt, de care eu am tras până când aparatul mi-a căzut în cap și s-a spart. De fapt, probabil că nu m-a lovit la cap, pentru că eu n-am avut nici măcar un cucui (așa mi s-a spus mai târziu), poate doar m-a atins un pic.

Fig. 2 Cam așa arăta aparatul de radio Philips cu care am avut un contact direct și nemijlocit (poză preluată de pe www.alamy.com)

A fost primul meu contact direct cu electronica, un contact dur (și totuși, am făcut facultatea de Electronică). În mod curios, acea întâmplare nu a lăsat deloc urme în memoria mea, poate nu fusesem foarte conștient de stricăciunea produsă. De altfel, aparatul a continuat să funcționeze la fel de bine, doar carcasa a trebuit să fie prinsă cu niște clame metalice, așa cum mi-o amintesc de pe când eram ceva mai mare. Prin urmare, pot spune că am intrat în politică pus pe distrugere, un adevărat anarhist!

A doua amintire legată oarecum de politică este de pe la 4 ani și ceva. Pe masa cea mare, mama și tata confecționează

lozinci, ca mulți alți profesori din acea vreme. Mie mi se pare că "se joacă" cu niște forme ciudate pe care le decupează din hârtie. Cum și eu decupam tot felul de chestii din hârtie, acțiunea lor mă atrage și, ca un anarhist ce eram, extrag periodic de pe masă câteva din acele chestii, primind muștrările de rigoare. Se hotărâsc să-mi explice mai clar ce fac ei. Aflu că acelea sunt litere, din care se fac cuvinte. Și uite-așa, mă trezesc că pot citi! Așa că pot spune că de la politică mi s-a tras setea de lectură!

Fig. 3 În curtea casei din Anastase Panu nr. 3. Eu sunt într-un mic balansoar, cu ursulețul în brațe, alături de prietenul meu de joacă, Bobocel (Liviu) Moroșanu (cu care m-am pozat apoi ca militar – v. fig. 10). Sora mea, Consuela, e în brațele bonei ei, Mama Tita.

Ne mutăm pe Gabriel Péri, la nr. 4, deci la capătul dinspre centru al Bulevardului. Aici, pornirile mele anarhiste continuă! La început de februarie 1954, după celebra ninsoare teribilă, când nămeții erau de peste 2 metri, tata participă, alături de colegi de cancelarie și de elevi din clasele mari, la operații de dezăpezire de la Gara de Sud. Mama e și ea plecată la școală. Sora mea, Consuela, stă cu bona ei,

Mama Tita, care a crescut-o până a mers la grădiniță. Eu sunt singur, nu am prieteni cu care să mă joc. Aflu că tata e la Gara de Sud și îmi vine în minte să merg până la el. Știu că e vorba de un drum în linie dreaptă, de la un capăt la celălalt al Bulevardului și mi se pare simplu de ajuns. Am doar 5 ani și câteva luni, dar sunt foarte independent. Ei, și până la urmă chiar am făcut-o! Sigur că trotuarele nu sunt curățate, așa că merg mai mult pe carosabil, unde sunt în general pietoni și doar puține mașini. Mai cad în câte un nămete, mă scoate imediat un nenea binevoitor, care se uită imediat după părinții mei, dar eu o iau îndată la picior! Nu știu cât am făcut până la gară, știu doar că am ajuns.

Tata dădea la lopată cu un coleg, profesorul de română Costel Ionescu, prieten de familie, cu care eram în vizită. La un moment dat dl. prof. Ionescu îi spune: "*Titi, ce seamănă băiețelul ăla cu Marius al tău!*". Iar după câteva secunde: "*Măi, să știi că e chiar Marius!*" Ceea ce s-a dovedit a fi corect. Mai puțin corect (din punctul meu de vedere) a fost ce am pățit eu. Nu bătaie, dar am fost certat atât de tare încât am ținut minte până azi. Dar, de fapt, nu suficient de tare, deoarece după doar câteva luni, anarhistul din mine a lovit din nou!

Era prin noiembrie 1954. Vedeam zilnic cum grupuri de copii de vârsta mea trec pe lângă curtea noastră, trec și de Biserica Sf. Gheorghe Nou, trec și de liceu și se tot duc pe strada Maramureș. Dornic de parteneri de joacă, trec peste consemnul primit de la părinți și mă iau după ei, în prima zi până la prima intersecție (cea cu strada Rudului), mai apoi chiar până la destinația lor: o grădiniță (fig. 4) aflată la intersecția străzilor Plăieșilor (care reprezintă continuarea străzii Maramureș) și Mărășești. Nu era aproape de casă, dar nici foarte departe (ceva mai aproape decât Gara de Sud).

Am intrat și, desigur, am fost întrebat de cele două "tovarășe educatoare" cum de am ajuns acolo. Înțelegând că doresc să fiu integrat în colectiv, nu m-au contrazis, ba chiar mi-au permis să stau până la sfârșitul programului, atunci când una dintre ele a venit cu mine acasă și a vorbit cu părinții, care între timp se întorseseră și ei și, desigur, mă căutau. Drept urmare, am fost înscris la grădiniță, pe care am urmat-o cu elan până la vacanța de vară, remarcându-mă prin faptul că știam să citesc. "Tovarășa" a descoperit asta când ne-a pus să recunoaștem diferite păsări de pe niște planșe, iar eu am reușit să le numesc, cu mare precizie pe toate. Intrigată, m-a întrebat dacă am vreun unchi inginer silvic, probabil că de-aia le știu numele. Eu, încurcat, i-am răspuns: "*Păi, scrie sub fiecare!*". Nu-mi închipuiam că ceilalți copii nu știau să citească.

Fig. 4 Așa arată astăzi clădirea în care se afla grădinița de copii la care m-am înscris singur în 1954.

Deși nou venit, am participat și la serbarea de sfârșit de an, producându-mă pe scena unei școli din apropiere (unde s-a ținut serbarea) cu nemuritoarea poezie "Puișorul cafeniu" (pe care o mai știu și acum), a Otiliei Cazimir. Spun nemuritoare, pentru că am înțeles că, mai nou, a devenit

chiar șlagăr pentru copii! O poezie total apolitică (după regulile de atunci, astăzi ar fi acuzată de incorectitudine politică!), dovadă că la grădiniță nu era chiar totul politizat.

Cât privește politica internațională, îmi amintesc și azi de un afiș uriaș expus pe undeva, pe lângă actualul Muzeu de Artă de la capătul Bulevardului, în care un tip îmbrăcat în uniformă ținea în mână o bardă din care curgea sânge. Poate era chiar caricatura din fig. 5, oricum, una asemănătoare. Sigur că am întrebat și mi s-a spus că acela e călăul Tito, fără alte comentarii. Eu nu prea punem întrebări, ci încercam să înțeleg singur, ceea ce în cazul respectiv era imposibil. Abia peste ani, atunci când Tito a devenit marele prieten al lui Dej, mi-am amintit de cel care părăsise între timp, se pare, meseria de călău!

Fig. 5 Una dintre caricaturile lui Tito, cu o bardă însângerată în mână, pe post de lacheu al vampirului imperialismului.

Iau contact cu idealurile socialiste

În august 1955 ne mutăm în fundătura Gheorghe Barițiu, lângă Stadion, iar în septembrie încep clasa întâi chiar în localul liceului "Caragiale". Sigur că la contactul cu învățământul de stat apar primele manipulări directe din partea sistemului care conducea țara. Chiar dacă învățătoarea noastră nu era deloc, dar chiar deloc, "pe linie"

(cum li se zicea pe atunci celor care urmau neabătut directivele regimului), totuși, ceva politică ni se imprima în minte. Apar și poeziile în care se exprimă dragostea de partid și câțiva dintre colegii mei devin recitatori talentați, spunându-le cu mult patos. Pentru unii a fost ceva premonitoriu, ei devenind mai târziu fideli slujitori ai regimului comunist. Din fericire (spun eu acum, atunci regretam), talentul meu actoricesc se dovedește a fi nul.

În octombrie 1956, aud la radio relatări despre Criza Canalului de Suez. La postul național este înfierat imperialismul anglo-francez. Se vorbește de posibilitatea izbucnirii unui război mondial (asta se spunea la Vocea Americii, pe care îl asculta tata în ciuda bruiajului puternic). Îmi amintesc că eu, încă necunoscător într-ale istoriei, mă întrebam dacă ar fi al doilea sau al treilea. Din fericire, totul se potolește, dar "imperialismul" devine în mintea mea o culme a răului.

Cum citeam binișor încă de la 5 ani, epuizez cărțile pentru copii din biblioteca familiei și sunt înscris de părinți la Biblioteca de la Palatul Culturii, unde devin un cititor pasionat. Citeam ce găseam, în primul rând, Jules Verne, Dickens și Dumas, dar și cărți sovietice cu copii eroi, care, alăturate filmelor sovietice ce erau aproape unice pe ecranele ploieștene, mă transformă într-un fervent anti-hitlerist. Vin entuziasmat de la diverse producții de propagandă despre al doilea război mondial și sunt oarecum mirat de lipsa de aderență a părinților atunci când le povestesc cât de deștepți sunt partizanii și cât de proști nemții. Spre sfârșitul clasei a doua, în primăvara lui 1957, sunt foarte mândru când devin pionier, acesta fiind momentul de vârf al atașamentului meu la socialism. În poza din fig. 6, sunt al doilea din dreapta, în primul rând.

Fig. 6 Poză de grup cu prima serie de pionieri ai clasei noastre.

Mă replez pe poziții progresiste

Părinții mei au adoptat o politică înțeleaptă: nu au încercat deloc să mă lămurească. Erau profesori și se temeau, probabil, să nu spun ceva nepotrivit la școală care să arate că acasă avem discuții "neprincipiale" (cum se numeau eufemistic pe atunci). Așa că în fața noastră, a celor doi copii, nu vorbeau deloc despre regimul de la conducere. Dar noi, eu și sora mea, Consuela, creșteam și începeam să înțelegem ce se întâmplă, punând cap la cap frânturile de informații la care aveam acces. Eu, cu trei ani mai mare, mai repede, Consuela, un pic mai târziu. În cazul meu, pe la 8-9 ani, începeam să diger informații mai vechi. Cum era faptul că atunci când stăteam pe Gabriel Péri, la un moment dat a stat în cameră cu mine și cu sora mea doamna Niță (cu care tata se știa, cred, de la Râmnicu Sărat), al cărei soț era la Canal sau într-o închisoare politică. Sigur că eu am întrebat de ce trebuie să stea cu noi, iar mama mi-a spus că trebuie să o

ajutăm pentru că nu are unde să locuiască. Asta era cam ciudat pentru sistemul meu de valori de pe atunci, dar încă nu puteam desluși cauzele acestei situații. Abia când au apărut alte situații asemănătoare, de data asta chiar din familia noastră, lucrurile au început să mi se limpezească în minte.

Bunicul meu dinspre mamă (Tata mare), Stan Frățilă, fusese învățător la Hârșova și fruntaș țărănist local. Îl cunoscuse pe Ion Mihalache la un Congres al Învățătorilor de la Câmpulung și devenise unul dintre miile de învățători câștigați de idealurile Partidului Țărănesc, devenit mai apoi (în 1924), Partidul Național Țărănesc. Fiul lui (și unchiul meu), Costel Frățilă, jurist, devenise șef al Tineretului Țărănist din Hârșova. Erau "păcate" pe care comuniștii, atunci când au ajuns la putere, nu le puteau trece cu vederea. Cum cei în cauză, adică membrii partidelor istorice PNT și PNL, erau sute de mii în toată țara și nu făcuseră nimic pentru care să poată fi băgați la închisoare, s-a născocit ideea de "pedeapsă administrativă". Adică ceva care se putea decide fără a se trece prin tribunal. Era o pedeapsă pentru ce? Nu se spunea explicit. Și totuși, cu această decizie ambiguă și inatacabilă, sute de mii de oameni au fost duși în Dobrogea, pe un traseu care începea de la Cernavodă și urma să ajungă la Constanța, fiind obligați să muncească, în condiții inumane, la construirea Canalului Dunăre - Marea Neagră. Deși inițial, în 1949, Canalul începuse să fie săpat cu specialiști și militari în termen, doar 19% fiind deținuți politici, s-a ajuns ca în 1953 deținuții politici să reprezinte 82% din forța de muncă²⁴, scopul principal fiind, de fapt, exterminarea lor. În 1953, s-a

---

²⁴https://ro.wikipedia.org/wiki/Canalul_Dun%C4%83re-Marea_Neagr%C4%83

spus că s-au constatat o serie de nereguli făcute de cei din conducerea Canalului și construcția a fost întreruptă, fără alte explicații publice. Arhivele deschise după 1989 au arătat că a fost chiar un proces al conducerii Canalului, ocazie cu care s-a constatat că între decembrie 1952 și aprilie 1953 (deci doar în 4 luni!) muriseră 115 deținuți politici care lucrau la "Colonia de muncă Cernavodă – Columbia" (cum se numea oficial Canalul)²⁵.

După aprilie 1953, deținuții politici care munciseră la Canal au primit imediat domiciliu forțat în Bărăgan (ai noștri, tata mare și unchiul Costel, au fost repartizați în satul Rubla, de exemplu, unde a mai avut domiciliu forțat și Corneliu Coposu), timp de câteva luni sau chiar ani.

Fig. 7 Tata mare Stan Frățilă și unchiul Costel Frățilă, în 1964, la Ploiești.

---

²⁵<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/cum-a-fost-construit-canalul-dunare-marea-neagra-secretele-magistralei-albastre-dezvaluite-de-inginerul-care-a-proiectat-maretul-proiect-comunist>

Tata mare (care avea deja 66 de ani în 1953) a fost eliberat mai repede, dar la Hârșova nu mai avea nimic, totul îi fusese confiscat, așa că, împreună cu mama mare, au venit amândoi la Ploiești, la noi, care locuiam deja în Gheorghe Barițiu (deci asta se întâmpla după august 1955). Au stat mai întâi cu noi, în 3 camere, dar cum era înghesuială mare, tata a găsit o gazdă la două case de noi, pe aceeași stradă, unde buncii au locuit până în 1962.

Între timp, soția unchiului Costel, Eleonora, rămăsese să se ocupe singură de cei doi copii, verișorii mei Sergiu și Genu. Ai mei s-au oferit să-l crească pe Sergiu la noi și așa s-a întâmplat timp de doi ani, între 1955 și 1957. Sergiu mi-a fost ca un frate (mai mare cu 4 ani), așa că din punctul meu de vedere asta a fost o întâmplare providențială!

Atunci când unchiul Costel a fost și el eliberat, după ceva timp, a obținut un post de jurisconsult la IAS Ovidiu (lângă Constanța) și familia lor s-a reîntregit, iar Sergiu nu a mai stat cu noi, spre marele meu regret! Dar în 1961 s-au mutat cu toții la Ploiești, cu chirie, desigur, pe strada Domnișori.

E interesant de remarcat că atât tata mare, cât și unchiul Costel evitau să ne dea nouă, copiilor, amănunte despre detenția la Canal. Cel mult, tata mare, care avea mult umor, ne povestea mici întâmplări hazlii de acolo. Când i-am repovestit una dintre ele mamei, în care tata mare îi răspunsese în doi peri paznicului care îi păzea, mama nu s-a putut abține și a adăugat: *"Da, așa a fost, dar nu ți-a spus și cum din cauza asta paznicul s-a suit cu picioarele pe el!"*. Unchiul Costel prefera povestiri de pe front (cel de Est, evident). Fusese rănit la Cotul Donului.

Sigur că toate aceste evenimente prin care treceam veneau în contradicție cu propaganda oficială ce îmi era inculcată prin școală. Urmarea a fost că începusem să mă

lămuresc că socialismul nu e deloc ceva bun. Așa că m-am repliat, ca să zic așa, pe poziția mai centriste, dar deocamdată tot de stânga: am devenit progresist, în sensul în care folosește Caragiale acest cuvânt.

Din această postură a apărut prima mea încercare de a scrie un roman. Sigur că nu am mers mai departe de primele 3-4 pagini, din păcate, pierdute (sau, poate, din fericire!). Oricum era vorba despre un nobil francez, Arthur pe numele său, care se alătura Revoluției Franceze de la 1789. Mă refugiam în trecut ca să nu scriu despre prezent. Tipic pentru vremuri de dictatură. Eram, cumva, de stânga, dar nu socialist!

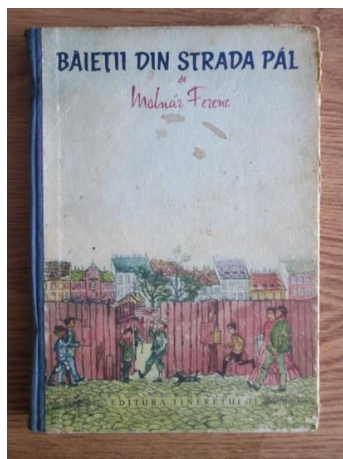
Devin simpatizant al partidelor istorice

Atunci când am ajuns în august 1955 în fundătura Gheorghe Barițiu, la nr. 8, mi s-a părut că am prins pe Dumnezeu de picior. O stradă pe care nu trecea absolut nici o mașină, cu mulți copii de aceeași vârstă cu mine, era tot ce îmi puteam dori la 7 ani!

Imediat am început niște teribile meciuri de fotbal (mai ales că stadionul era la doi pași și ne provoca prin meciurile pe care le vedeam acolo), dar nu doar atât.

Prin 1956-1957, sub influența unei lecturi care îmi sucise mințile, e vorba despre "Băieții din strada Pâl" (pentru cunoscători!...), am urmat exemplul băieților budapeșteni (fig. 8) și am devenit organizatorul unei așa zise armate de stradă. Culmea e că deși eu eram cel care întocmisem listele cu copiii din vecini, acordându-le cu larghețe diferite grade, eu personal nu aveam gradul cel mai mare. Criteriul era vârsta, așa că șeful cel mare, cu grad de colonel, era Nichi Georgescu, vecinul meu de la nr. 4, cu doi ani mai mare ca mine. Relu Dobre și Tuti (Liviu Carniol) erau maiori. Eu, Gili Nestor și Tom Bransdörfer, care eram de aceeași vârstă -

căpitani. Andrei, fratele lui Gili, era locotenent major, Andu, fratele lui Relu – locotenent etc. Era o listă mai lungă, evident. Nu îmi amintesc dacă potrivisem gradele în așa fel încât eu să fiu căpitan (tocmai citisem "Căpitan la 15 ani" al lui Jules Verne), dar e foarte posibil!

Fig. 8 Coperta cărții "Băieții din strada Pâl", cea care a stat la baza activității "militare" de pe strada Gheorghe Barițiu din Ploiești.

Activitatea noastră "militară" consta în fabricarea unor arce cu săgeți, prin jumulirea pomilor care erau din belșug prin curțile caselor, dar și în construirea unor "cazemat" pe cele două maidane de pe stradă. Unul, mai mic, era chiar între casa mea și cea a lui Nichi Georgescu, iar celălalt, pe partea opusă a străzii, pe locul ultimelor case de azi, pe stânga, deci mai retras. Acest al doilea maidan era mai mare și complet acoperit vara de o adevărată junglă de bălării, în care nu prea îndrăzneam să intrăm, astfel încât cazemata era făcută chiar lângă stradă. Problema noastră era că "armata" proaspăt înființată nu prea avea cu cine să se bată. Eram, ca să zic așa, un fel de forță de descurajare "*just in case*"!

În aprilie 1956, părinții mei au serbat 10 ani de căsnicie

cu o masă organizată la Ploiești, acasă, evident, ocazie cu care am avut cea mai amplă reuniune de familie. A lipsit doar unchiul Stoica, fratele cel mare al tatei, care ... încă nu fusese eliberat din detenție. Cu acea ocazie, întrebând mai insistent, am aflat ceva detalii despre acest subiect de la unchiul Mișu (celălalt frate al tatei), pentru că părinții mei nu prea voiau să-mi spună ce și cum.

Prin 1957-1958, s-a întâmplat în fundătura noastră ceva cu totul neașteptat! Peste noapte, se pare că se auziseră niște zgomote ciudate, ca niște împușcături. Noi, copiii, nu le auziserăm pentru că dormeam neîntorși după oboseala de peste zi. Dar părinții noștri fuseseră treziți din somn. După puțin timp, s-a aflat: pe maidanul cel mare fuseseră prinși de miliție niște răufăcători care se aciuseră acolo! De fapt, erau un mic grup de partizani, hăituiți cine știe de unde și care își găsiseră un adăpost precar la marginea orașului. Evident, atunci n-am reușit să aflăm mai mult, dar o mare emoție cuprinsese întreaga fundătură.

La puțin timp după asta, dar fără absolut nicio legătură cu prinderea partizanilor, în casa lui Nichi a avut loc un accident: o explozie de gaze la bucătărie. Nimeni nu a fost rănit, nu au fost pagube, dar, cu acea ocazie, părinții lui Nichi au descoperit documentele noastre militare, ținute de Nichi undeva, prin cămară. S-au speriat teribil, chiar dacă au aflat imediat că e doar o joacă de copii. Dar erau vremuri tulburi și pentru așa ceva puteai foarte bine s-o pățești. Au vorbit cu părinții mei și ... armata a încetat să existe. Iar eu m-am rezumat la organizarea unor meciuri de fotbal pe stradă, din ce în ce mai pasionante, mai ales după ce vecinul meu de vizavi, Tom, a venit pe stradă cu o minge cu cameră! Ceva nemaîntâlnit!

Imediat ce ne-am mutat în Gheorghe Barițiu, părinții mei

s-au gândit să profite de existența unei camere de zi relativ mari și să înceapă "să dea mese", cum se spunea. Adică să invite prieteni la masa de seară, desigur, sâmbăta. Ei erau într-un grup de profesori și avocați despre care am mai scris²⁶, așa că nu mai insist. Aș adăuga doar câteva elemente, din punctul de vedere al prezentei scrieri. Cum mai toate aceste mese se desfășurau din toamnă până în primăvară, musafirii veneau cu paltoane sau cu pardesiuri pe ei, pe care, la venire, le lăseau în dormitorul nostru, al copiilor. Ocazie cu care, evident, schimbau câteva cuvinte cu noi, care de multe ori se prelungeau, devenind discuții extrem de interesante. Desigur, din punctul nostru de vedere, al copiilor. Pentru că musafirii erau niște persoane de la care cu adevărat aveam ce afla și învăța. Și cum ar fi putut fi altfel, când printre invitați erau profesorii Virgiliu Theodosiu, Nicolae Simache, Ion Grigore, Hristache Dăscălescu, Nicolae Bălan, Costel Ionescu, Emilia Patron, Aurelia Bruștuc sau avocații Nicodimescu și Brănescu. Erau oameni de o înaltă ținută intelectuală, niște adevărate modele pentru copii ca noi. E interesant de menționat că eu nu i-am avut profesori la clasă pe nici unul dintre cei care ne veneau în vizită. Așa s-a întâmplat să fie și ... cred că a fost mult mai bine așa!

În toamna lui 1958, familia noastră a primit o lovitură neașteptată. Liceul Caragiale a fost nevoit să se despartă de o parte dintre profesorii de valoare, care au fost mutați de Inspectoratul regional la alte școli din Ploiești, chipurile pentru a le întări pe acelea, de fapt pentru a slăbi liceul nostru (după cum am aflat mult mai târziu). Cum cu acea

---

²⁶ Marius Băzu, "Aristocrații ai Ploieștilui", în volumul "Oameni din Ploiești", Smart Publishing, 2018, pp. 64-90.

ocazie s-a făcut o analiză a dosarelor, tata a fost singurul dintre profesori care a fost mutat afară din oraș, fiind repartizat la Valea Călugărească, unde a fost nevoit să predea nu doar limba franceză, ci și istorie sau muzică, pentru a-și completa catedra. Făcea naveta în fiecare zi. Cred că cea mai gravă pentru tata era jignirea pe care o suferise. Dintr-un profesor de franceză extrem de respectat, șeful cercului de franceză din oraș și director adjunct al liceului, devenise profesor de școală gimnazială în afara orașului. A trecut cu bine peste acest moment, dar urme i-a lăsat, desigur. Pentru că după 2 ani, atunci când, după multe memorii și insistențe, a reușit să se reîntoarcă în oraș, nu a vrut să revină la Liceul nr. 1 (deși s-ar fi putut), ci a ales liceul nr. 4, de unde s-a și pensionat mai târziu.

Toate aceste evenimente cu încărcătură politică, alături de cele mai vechi, m-au îndepărtat definitiv de concepțiile de stânga, mai ales că între timp lecturile mele îmi lărgiseră considerabil orizontul. Deși manualele oficiale de istorie nu vorbeau deloc despre ele, eram atras de partidele istorice, pentru că PNȚ era partidul în care activase familia Frățilă, iar între avocații și profesorii care erau "în vizită" cu ai mei, mulți fuseseră membri ai PNL. Așa că devenisem cumva liberal și țărănist în același timp, pentru că de unde priveam eu, diferențele dintre cele două partide nu păreau a fi esențiale.

În liceu devin conservator

În septembrie 1962 am început clasa a VIII-a, prima de liceu, pe atunci. Ca și în gimnaziu, am continuat să învăț cu mare sârguință la toate materiile. În clasa noastră era o competiție acerbă pentru primele locuri, așa că nu prea aveam momente de pauză. Totuși, acordam o atenție sporită celor două materii de care eram cel mai atras: matematica și fizica. Dar cum aveam profesori de excepție la toate

disciplinele (acesta a fost unul dintre marile avantaje ale liceului nostru, în acea perioadă), era aproape imposibil să nu acumulezi informații importante la orice oră de clasă, mai ales dacă, așa cum procedam eu, erai foarte atent atunci când se preda.

Și totuși, era o materie la care, oricât de atent aș fi fost în clasă, tot trebuia să învăț acasă pe rupte: învățământul politic (materialism dialectic, socialism științific sau cum s-a mai numit...). Ca să poți răspunde așa cum se cerea atunci când erai ascultat, trebuia să înveți pur și simplu pe dinafară cele predate. Citate lungi, întortocheate, de multe ori, de neînțeles, din "clasicii" marxism-leninismului sau din "înțelepciunea" comuniștilor români. Am făcut-o pentru că voiam să fiu un elev bun, chiar cel mai bun! Dar nu eram deloc pătruns de cele învățate. Le luam ca pe niște cuvinte goale de sens (cum și erau) pe care eram obligat să le învăț pe de rost ca să iau notă mare.

Pe de altă parte, citeam enorm, nu doar lecturile cerute de programa școlară, ci și multe altele, cum erau de pildă toate romanele lui Balzac, Zola, Galsworthy, Thomas Mann sau Dostoievski pe care le putusem găsi la biblioteca de la Palatul Culturii, unde continuam să fiu un cititor zelos. Toate acestea m-au ajutat enorm în formarea mea intelectuală, dar și politică.

Se punea deja problema viitoareii meserii. Dacă în gimnaziu cochetasem cu cea de arheolog (fiind pasionat de istorie), apoi cu cea de arhitect (desenam binișor după natură, dar la desenul tehnic s-a dovedit că nu prea mă pricepeam), acum am renunțat la ambele. Eu mă gândeam să fac fizică sau matematică, la Universitate, dar după o discuție cu părinții, în care am aflat mai multe amănunte despre dosarul meu prost, am căzut de acord că soluția cea mai

bună ar fi să devin inginer. Dar ce fel de inginer, încă nu știam.

Fig. 9 Elev de liceu, prin 1963-1964.

Între timp, participam la olimpiadele școlare, cu succese notabile la cele de fizică (ajuns la faza pe țară în clasa a VIII-a) și matematică (ajuns la faza pe țară în clasele a IX-a, a X-a și a XI-a, cu premii la primele două). Aveam, deci o bază solidă pentru a ataca cu șanse mari de succes Politehnica. A fost până la urmă Electronica, secția Ingineri fizicieni, care m-a atras imediat prin prezența fizicii în titulatură! Am vorbit de această alegere, pentru că ea va fi importantă pentru o decizie politică pe care am fost nevoit să o iau rapid, practic pe loc, într-o zi din ultimele luni de școală. Despre asta voi vorbi un pic mai târziu.

În noiembrie 1964, când tocmai intrasem în clasa a X-a, a avut loc sărbătorirea celor 100 de ani ai liceului nostru. Ședința festivă s-a desfășurat în sala Cinemascopului. Am avut onoarea să fiu unul dintre elevii care au luat cuvântul. Sigur că am citit un text scris de mine și aprobat de Conducerea școlii. Nu-mi mai amintesc mare lucru, doar că eram foarte emoționat și am turuit textul cât am putut de repede, din fericire, fără să mă încurc.

Cred că era prin primăvara lui 1965 atunci când am fost

cu tata la București, în vizită la unchiul Stoica. Am descoperit un om tare simpatic, vesel, cu un optimism debordant. Eu, care știam că tocmai ieșise din pușcăriile politice, nu mă așteptam deloc să fie așa. Mi-a povestit, câte ceva despre cele prin care trecuse. Cu menajamente, ca să nu mă impresioneze prea tare! L-am întrebat cum a putut rezista la așa ceva și mi-a răspuns că doar credința în Dumnezeu i-a dat încrederea că va scăpa cu viață! În pușcărie fusese un fel de preot, pentru că știa pe dinafară întreaga slujbă și o reproducea spre folosul colegilor de celulă. Și mi-a mai spus cât de important era pentru el Regele Mihai, cel care fusese în ultima perioadă de dinainte de 30 decembrie 1947 singura stavilă împotriva comunismului. Această întâlnire m-a făcut să-mi întărească opțiunile politice. Parcă mi se deschiseseră ochii și vedeam limpede unde este binele.

Sigur că nu mi-am modificat deloc atitudinea la școală. Îmi dădeam seama că orice frondă ar fi fost fără sens. Cu dosarul meu prost, trebuia să fiu foarte bun, ca să mă situez în afara oricărei discuții. Doar așa aș fi avut șanse să fac ce-mi doream. Așa că eram același elev conștiincios și silitor. Dar concepțiile mele politice deveniseră în mod limpede conservatoare și monarhiste.

Ajung acum la acel episod petrecut prin primăvara lui 1966, înainte de absolvirea liceului. Sunt chemat la cabinetul Directoarei, ceea ce nu mi se mai întâmplase niciodată până atunci. Emoționat, bat la ușă și intru. În birou, Directoarea, ca de obicei, cu o ținută impecabilă care te intimida și îți tăia orice replică. Alături de ea, un bărbat în costum negru. Directoarea îmi spune: "*Bâzu, tovarășul ar vrea să-ți spună ceva!*" Fără să-i precizeze numele. "*Ciudat!*", îmi spun. Iar Tovarășul intră direct în subiect: îmi propune să intru la facultate "*la ei*". "*Adică unde?*" întreb eu destul de rece.

Tovarășul zâmbește cu subînțeles: *"Hai, că ai înțeles. Îți oferim cazare gratis, vei deveni procuror și vei avea toate drumurile deschise"*. Fără să stau mult pe gânduri, refuz sec propunerea. Sunt ferm și precizez că eu m-am pregătit pentru o facultate tehnică, în acest sens lucrez de mai mulți ani, am participat la olimpiade etc. Tovarășul zâmbește și adaugă că nu trebuie să fiu atât de categoric. Poate mă mai gândesc. Pot să vin mâine la tovarășa Directoare și să-i spun că vreau să vorbesc cu el și totul se va aranja. Directoarea mai spune câteva cuvinte liniștitoare, adăugând că această convorbire trebuie să rămână între noi, nimeni altcineva nu trebui să știe de ea. Salut, mă întorc pe călcâie și plec.

Ajuns acasă, discut cu părinții. Ei sunt destul de îndoiți, mai ales de modul cum am refuzat eu atât de ferm propunerea. Dar tata adaugă imediat: *"Dacă tu simți așa, e foarte bine! Ai ales un drum, mergi pe el!"* Și așa am făcut. Nu am revenit a doua zi în cabinetul Directoarei. Nu am mai intrat niciodată în acel cabinet...

Acest episod nu a avut, cel puțin aparent, nicio urmare. A venit sfârșitul anului școlar, examenul de maturitate, apoi intrarea la facultate.

După terminarea facultății în 1971, repartizat fiind la un institut de cercetare din București, sunt chemat "la oaste". Prin februarie 1973, primesc acasă, la Ploiești, unde încă aveam domiciliul stabil, un ordin de încorporare: trebuie să mă prezint la data de 23 martie, la unitatea militară cu codul X , din Ploiești. Știam deja de la alți colegi de Electronică: era vorba despre Școala de Ofițeri în Rezervă, cu specialitatea Radiolocație.

Dar la începutul lui martie, surpriză!, primesc o altă hârtie, prin care sunt convocat la data de..., la Comisariat (aflat pe undeva, pe la primul rond al Bulevardului), precizându-se că

trebuie să am la mine ordinul de încorporare. Sigur că la data și ora stabilite sunt acolo, fiind îndrumat de la poartă spre un birou. Acolo este un ofițer, care se prezintă ca fiind maiorul Popescu. Îmi cere ordinul și mă invită să mă așez. Apoi, pe un ton mult mai amical, îmi precizează că el este tatăl fostei mele colege de clasă Lidia Popescu. Îmi spune că sarcina lui e dificilă, trebuie să mă anunțe că nu pot face școala de ofițeri. Ordinul meu nu mai e valabil. Mai adaugă ceva despre greșelile părinților care, din păcate, se repercutează asupra copiilor care n-au nicio vină. Eu înțeleg, dar nu mă simt foarte discriminat. Cumva, probabil că mă așteptam ca la un moment dat să pățesc așa ceva. Voi face armata la trupă, asta e, au făcut-o și alții! Dar tatăl Lidiei e un om bun, care vrea să mă ajute, așa că îmi spune să merg acasă liniștit, că el va încerca să facă tot ce se poate. Ne despărțim în termeni foarte amicali.

Fig. 10 În armată, alături de Bobocel Moroșanu (cel din stânga), același din fig. 3, dar după 20 de ani.

Urmarea: în septembrie, același an, primesc un nou ordin de încorporare, de data asta la o unitate militară din

București. Care se dovedește a fi Școala de Ofițeri în Rezervă în Transmișuni, de pe strada Ho și Min, de la intrarea în cartierul Drumul Taberei (mutată chiar în timpul stagiului nostrum pe strada Drumul Taberei, unde este astăzi Ministerul Apărării Naționale). Maiorul Popescu reușise! Mă strecurase la o altă școală de ofițeri, alături de absolvenții de Fizică. Un om deosebit, care a ținut să-l ajute pe fostul coleg de clasă al fiicei lui. Îi păstrez o amintire neștersă!

Aceasta a fost cumva pentru mine o despărțire "oficială" de Ploiești. Am avut norocul să fie legată de un gest pozitiv făcut de un om care a vrut să-mi facă un bine.

Concluzie: rămân conservator...

Ies din liceu conservator și, rămân așa până astăzi, deci după pensie. Adică n-am "îmbrățișat principiile tinerimii universitare" așa cum prezicea Nenea Iancu. De fapt, nu aș ști să spun care sunt aceste principii. Cred că studenții sunt azi mai mult apolitici, preocupați să-și găsească job-uri cât mai bune, în țară, dar mai ales în străinătate. Totuși, dacă mă refer doar la cei care fac politică, dacă at fi să mai iau după participarea la mitinguri, cred că ei sunt mai degrabă de Dreapta decât de Stânga.

Am lucrat timp de 44 de ani la același institut de cercetare la care am fost repartizat. Acolo, în primii ani, mă simțeam destul de liber, pentru că eram foarte încântat că reușisem, fără pile și cu un dosar prost, să ajung în elia cercetării științifice. Atât de liber mă simțeam, încât la un moment dat, prin 1979, mi-am lăsat barbă. Am urmat exemplul altui coleg de serie, Mihai G., căruia deja i se spunea în institut "Bărbosul", care mi-a mărturisit în particular că barba îl ajută să fie absent la vizitele prezidențiale, când este trimis acasă, cu absență motivată. Poate vă amintiți, din motive necunoscute, Ceaușescu nu

suporta bărboșii. Nici în armată nu avuseserăm permisiunea să ne lăsăm barbă. Ni se spunea că ne putem lăsa mustață, care este "podoabă bărbătească", dar nu barbă. Părea că barba nu e caracteristică bărbaților.

Barba mi-a crescut destul de bine (fig. 11), eram încântat de ea, Mihai, colegul bărbos îmi dăduse câteva sfaturi pentru îngrijirea ei, dar ... Într-o zi, am fost abordat pe hol de secretarul de partid din secția noastră (nota bene, deși eu nu eram membru de partid!), altfel un băiat de zahăr, cu care jucam fotbal după program. Mi-a spus direct că ar fi bine să mă rad. L-am întrebat cum de Mihai poate fi bărbos, răspunsul lui fiind că nu e bine să merg pe calea aia. A adăugat că aș putea să-mi las mustață. Nu-mi stătea bine cu mustață, așa că, după o scurtă deliberare în familie (deja eram căsătorit), am renunțat la barbă. Nu voiam să fiu luat "în colimator" de Partid.

Fig. 11 Poza "cu barbă" din 1979.

Concepțiile mele politice erau ferm conservatoare și monarhiste. Ascultam zilnic Europa Liberă, aveam un cerc de prieteni în care puteam discuta deschis probleme politice etc. În a doua parte a anilor '80, frecventam asiduu Bibliotecile străine (franceză, germană și americană), cu

mare folos, pentru că acolo găseam cărți la care doar visasem până atunci. Făceam asta cu gândul că regimul comunist va mai dura mult (nu-mi puneam problema până când) și atunci, măcar să-mi fac viața în comunism cât mai plăcută.

După 1989, atunci când s-a putut, m-am implicat activ în politică, dar asta are mai puțină legătură cu Ploieștiul, astfel încât povestea asta se oprește aici.

Nu înainte de a adăuga o întâmplare amuzantă legată de politică, de pe vremea în care Ceaușescu era prezent aproape permanent pe micile ecrane, în scurtul program zilnic de două ore. O colegă de serviciu de-a soției mele avea o fetiță de 2-3 ani, care la un moment dat, în timp ce televizorul era deschis și Marele Conducător vorbea fără încetare, s-a apropiat de ecran, a bătut cu mâna în el și a spus cu mult of: *"Politicosule!"* Era o reflecție a exasperării părinților ei legată de politică, pe care a încercat s-o exprime folosind un cuvânt nepotrivit, dar cu atât mai amuzant. Era ca și cum ar fi spus: *"Mai lasă-ne în pace, tu cu politica ta!"*.

E rândul Dumneavoastră, al cititorilor acestui text, să-mi adresați același cuvânt, ... dacă vi se pare că îl voi fi meritat!

Ce-i determinant în viață – Locurile sau Oamenii?

Sunt ploieșteancă prin adopție. Născută la Odobești-Vrancea, cu cei șapte ani de acasă la Drăgășani (deh, meseria tatălui m-a dus prin podgoriile noastre), un târg prăfuit (la propriu), căci doar vin era pe toate drumurile, soseam în Ploiești, în '56, taman la fix pentru începerea școlii. Impactul a fost atât de mare, încât amintirile mele de copil s-au șters. Oraș mare, luminat, străzi asfaltate, trăsurii (încă), civilizație, adică WC-uri. Gata cu buda în curte, tăiatul și depozitul lemnului, gata cu cotețul de păsări!

Fig. 1 Dora, cu familia ei.

Fig. 2 În clasa a V-a.

Plus existența teatrului, am văzut mai toate piesele lui Toma Caragiu, chiar dacă erau cu femeia comisar. L-aș aminti, spre aducere aminte și pe junele prim Anatolie Spânu, care, părăsind teatrul din Ploiești, s-a pierdut în marea de semifigurați ai TNB-ului. Teatrul liric, Palatul Culturii, cu biblioteca mare, cu concursuri de carte și alte manifestări culturale.

Locuiam pe strada Praga 28, în preajma stadionului (nu am prea înțeles de ce Ilie Oană și nu Mircea Dridea) și primele 4 clase chiar pe acolo, într-o școală de cartier, cu un prim învățător Popescu, i-aș spune Chioru', căci avea un ochi pierdut în război și al doilea, dl. Dinu (ca să vezi, nu-i ziceam tov. Dinu sau n-a rămas în amintire ca tov). Colegi de toate culorile și condițiile sociale, căci str. Pielari e lungă. Sunt bucuroasă că străzile din jur n-aveau nume de eroi comuniști, și de aceea numele au rămas: Topârceanu, Vlahuță, Creangă. I-aș aminti pe toți colegii mei, pentru că deși locurile sunt importante, oamenii sunt cei care-ți determină evoluția. La sfârșitul clasei a patra, am fost repartizați la liceele existente în Ploiești, aproape de locuința fiecăruia. Așa că ne-am despărțit.

Fig. 3 Clasa a VII-a C.

Fig. 4 Cu prof. Stefan Petrea.

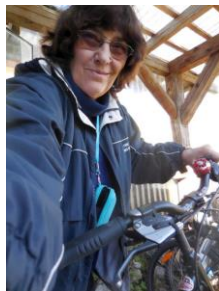

Prin urmare, mă trezesc elevă la SM1 (alți colegi, în cea mai mare parte), în uniforma aceea model sovietic, oribilă și, prin apucăturile mele băiețoase, devenea și mai și. Adică sfâșiată prin garduri pe care le săream, cred că alături, la Puiu Dumitru. Noroc cu prof. Ștefan Petrea, care îmi canalizează energiile spre handbal, pe care l-am părăsit prin anul al III-lea de facultate. Din perioada aceea, cei mai dragi profesori mi-au fost Coralia Dumitrescu, la Științele naturii și Eugen Pop, la Istorie. Ei, ba nu și cel de Matematică – Neamu, care a plecat ulterior din liceu.

Am rămas și după admitere în clasa C, la SMILC și, mai apoi, liceul "Caragiale". Clasa noastră: am fost puțin colegi la C, de la început până la sfârșit. Prima schimbare a fost la admiterea în liceu, iar a doua la alegerea dintre real și umanist. Dar, zic eu, ultimii doi ani au fost cei care ne-au apropiat mai mult, eram de acum mai maturi. Diriginte, proful de matematică Ion Grigore, personalitate marcantă a Ploieștilor, subțire ca un balerin, ironic fără răutate, dar temut prin natura materiei sale. Și din cauza căruia am ales să urmez matematică la Universitatea București.

Fig. 5 Cu prof. Ioan Grigore.

Fig. 6 Prima dragoste nu se uită!

Să zicem că l-am trădat pe prof. Grigore, alegând să urmez cariera de programator și nu pe cea de profesor. Și

cum amintirea lui de profesor nu poate fi despărțită de cea de epigramist, m-a încercat și pe mine:

*Model eu l-am avut pe domn'Grigore,
Fermecător, cum știm, la cele ore.
L-am cam trădat pe-al vieții mele drum,
Într-o privință, însă nu... la scrum.*

Cum am cunoscut străzile din Ploiești: pe jos sau pe bicicletă. Mare noroc cu anglo-americanii ăia! Întâi, că pe lângă rafinării au făcut ștranduri și apoi, bombardând gara, au bombardat mai tot orașul și deci am avut destule locuri virane (maidane, în limbajul curent), unde ne găseam de joacă intens. Că eu am crecut cam buruienos: nu pian, nu franțuzească, nu păpuși, prea puțin șotron. În schimb, hochei pe uscat, fotbal, trotinetă cu rulmenți, bicicletă Carpați. Iarna, patinaj pe zăpada bătătorită a străzii. Model de biciclist, Bebe Reus. Pregătirea pentru admiterea la liceu, într-un dud, din curtea prietenei mele Mimi Duțu. Mă urmărește ideea umană. Antimodel, adică o domnișorică, Consuela Bâzu, deși se strecura și un pic de invidie în chestia asta. Vrei să fii ceea ce nu ești.

Atâtea persoane care îmi vin în minte! Prieteni, colegi, profesori. I-aș pomeni pe toți, dar ar fi o listăăă!

Și a fost bacul, banchetul de absolvire și gata, s-a încheiat o etapă importantă, cea mai importantă, dar asta o voi constata mai târziu. Anii de facultate au zburat repede, fără a creea legături trainice, ca acelea din liceu. Ai mei se mutaseră, în sfârșit, într-un apartament al lor, dar pentru mine despărțirea de strada Praga a fost dureroasă. Și nostalgia ei o voi purta în suflet mereu. Măritându-mă în ultimul an (nu pentru multă vreme), am rămas în București, străbătându-l de la un cap la altul pentru a ajunge la primul serviciu. N-am fost o obedientă, dar nici o rebelă adevărată.

Am avut noroc. Nu baliverne comuniste, nu discursuri sforăitoare din partea secretarilor de partid, o gașcă care spunea bancuri. La început, m-am înscris în nota generală din centrele de calcul. Dacă nu întârzi ai, nu te remarcai prin discuții contradictorii cu directorul, puteai să treci prin muncă fără să faci nimic. Dar nimic. Chiar așa, o trădare a familiei, a școlii n-am suportat-o și am plecat la alt centru de calcul, unde am găsit un colectiv dornic de noutăți și de realizări. Orgoliu, educație, nu știu, dar am avut noroc. N-am prea ieșit din țară în anii aceia, dar mi-amintesc doar că în '84, am plâns, chiar am plâns, în piața din Budapesta, întrebându-mă "*ce ne lipsește nouă, românilor?*" și continui să mă întreb!

Aș spune câte ceva despre anii negri, când alergam din Titan în Titulescu după "tacâmuri" de pui, sau în Tei, sau la piața Berceni. Pur și simplu mă apucase disperarea: deschisese ochii asupra lumii ăsteia pe la cozile de la Curelea - făină, ulei, zahăr sau la măcelăria Vesa și aveam să-i închid tot la cozi? O singură luminiță: cozile de la Bulandra sau Teatrul de Comedie sau Naționalul. Cam așa îmi foloseam sâmbăta liberă lunară. Și mi-amintesc cu admirație și recunoștință actorii noștri, care jucau în sălile reci - cojoc pe mine, cizme, căciulă și mănuși, date jos numai la aplauze. V-o imaginați pe Tamara Buciuceanu numai în furou, cu două rochii în mână, căci în rol trebuia să aleagă una? Eu am înghețat în cojoc.

Cam prin anii aceia am început să-l vizitez, iar, pe prof. Grigore, care era și el disperat: "*Astea să fie preocupările mele? Să nu uit să umplu cada cu apă, ca să aibă vizitatorii, dau meditații contra carne...*". Dar l-am văzut și fericit, prin '90, când a început să povestească despre închisori, Canal. În entuziasmul zilelor din '90, Piața Universității, marșuri și

mitinguri, preocuparea de a-mi găsi un alt serviciu, mai bănos, am amânat vizitele și s-a stins, iar eu nu l-am condus pe ultimul drum. Chestia asta cu serviciul și cu alte mijloace de a avea venituri mai mari m-a urmărit îndeosebi pentru a-mi realiza visele de călătorii.

Și, la 49 de ani, când mi s-a propus să lucrez în Italia, ca programator, n-am avut nici o ezitare și nici false remușcări că-mi lăsam soțul singur. Întâi pentru bani, apoi pentru posibilitatea de a vedea Italia și pentru a-mi demonstra mie însămi că aș fi reușit și în societatea aia capitalistă. Da, am văzut-o, sloganul meu era *“com’è bello viaggiare da Trieste in giu”*, după melodia *“com’è bello far l’amore...”* - Raffaella Carrà.

Fig. 7 Plecarea în Italia.

Bani, hmm, căci trenurile, hotelurile, filmele fotografice, dezvoltarea lor, reproducerea pe hârtie a zecilor de poze nu prea te duc la economii. În privința reușitei ... atitudinea

italienilor nu e prea diferită de a românilor, multe ore de prezență și nu de lucru. Și am crescut în ochii lor, nu prin munca mea de programator ci... de unde provin formulele pentru x_1 , x_2 , soluțiile ecuației de gradul al II-lea. În anii aceia, 2000-2002, "România liberă" deschisese un site unde românii de pretutindeni își scriau gândurile, părerile. Și așa au dat de mine Molișor, alias Gabriela Petrescu-Paris și Mihai Vasilescu-Miami. Întoarsă în țară după vreo 5 ani, nu mi-a fost teamă de șomaj. Am înțeles că școala prahoveană mi-a pus în mâini (pardon, în cap) arma salvatoare - matematica. Atât pentru meditații, cât și ca să faci niște legături mentale care te ajută în alte situații să gândești repede, să înveți relativ ușor domenii conexe.

Fig. 8 Bruges.

Fig. 9 Londra

Fig. 10 Capri

Fig. 11 Malta

Fig. 12 Schwangau.

Fig. 13 Versailles.

Dar capitaliștii ăia, care n-au azvârlit la gunoi tehnologiile vechi, s-au gândit să le transfere la români. Așa că fuga pe Bestjobs și, găsită repede, datorită experienței italiene, s-a rezolvat în țară, deci, problema banilor pentru a călători. Cam una-două, pe vară (câteva sunt ilustrate în fig. 8-13). Paris, gândindu-mă la mama mea, care și l-a dorit mereu, Viena, Madrid, Londra, Malta, Corsica, Luxemburg, castelele de pe Loire. Deși par și sunt sociabilă, mă întâlnesc cu plăcere cu prieteni, foști colegi, în cele mai multe excursii am fost singură, cu harta în mână. Căci, tot dintr-o epigramă de Grigore (adaptată vârstei actuale):

*Vedeți că mie nu mi-e frică,
les totdeauna singurică
Și nu mi-e frică de golani!
-Te cred, la șaptejdoi de ani!*

Regăsirea

Așa aș numi capitolul despre care urmează să scriu. Prin 2011, ne-am întâlnit clasa noastră, CR, la 44 de ani. Și de atunci, în fiecare an, prin diverse locuri. Dar în 2017 s-a constituit un comitet de organizare a 50 de ani de la absolvire. Nu, nu ne mai întâlniserăm vreodată. Așa m-am regăsit cu Adriana și Valeriu, colegii mei chiar de la mica

școală din preajma stadionului. Dar și cu cei din liceu. Mai schimbați, cu părul mai rar, cu riduri pe la colțul ochilor, mai cu burtică, mai voinicuțe. În fond, aceleași schimbări văzute în oglindă. Încântați că mai avem câteva profesoare din vremea aceea. Și, dintr-o dată, s-au șters cei 50 de ani. Aveam 18. Gălăgie, pupături, complimente, amintiri despre profesori. Și parcă cu toții aveam o rețineră, eram pe la intrarea profesorilor. Doar când eram elevi de serviciu pătrundeam în zona aceea. Cele câteva eleve, puse la dispoziție de școală să ajute, se uitau cam surprinse. “- Așa veți fi și voi după 50 de ani!”.

Din rădăcinile familiilor Prelipceanu de la poalele Rarăului - Bucovina și Chiper (piper, pe moldovinește) – Vrancea, s-a născut o ploieșteancă.

Și iar o parafrazăre, de data asta după Păstorel:

*Pământul s-ar fi dus, hainul
De-a berbelecul, la auzul veștii,
De n-ar fi fost pe lume vinul,
Tutunul, mate și Ploieștii!*

Bogdan Stoicescu

Vise și amintiri de pe litoralul românesc...

*Se spune că există o nostalgie a paradisului pierdut, care este copilăria.
În realitate, copilăria este locul de refugiu al problemelor insolubile.*

Marin Preda
(„Posibilitățile romanului”)

Lui Florin Dumitru, in memoriam...

Marea

N-aș putea spune că-s amorezat lulea de mare. Însă nutresc un anume *sentiment* inefabil pentru ea – care de multe ori, ca și în cazul de față, se transformă brusc, în **dor** – generat nu neapărat de acea copleșitoare vastitate acvatică în sine, ci, mai cu seamă, de locurile și oamenii acestora, peste care respirarea ei se așează ca o învăluitoare și răcoroasă boare, aidoma unei nevăzute și abia perceptibile vibrații peste întreaga fire: plajele brăzdate de umbrele alungite ale clădirilor și ale copacilor de pe țărm pierzându-se în undele etern-mișcătoare, verzi-sinilii ale apei, în ceasurile tihnite de dinaintea înserării; apoi falezele semețe, aidoma zidurilor unei vechi cetăți, care amplifică țipetele pescărușilor, franjurate acestea de lungi semnale cu sonorități de tulnic ale sirenelor vapoarelor adăstare în larg, undeva pe linia orizontului, acolo unde văzduh și ape-s totuna dar mai cu seamă străzile labirintice, pavate cu piatră cubică ori macadam, copleșite de-o liniște celestă, sub acea ireală lumină arămie a amurgului unei zile de toamnă. În acele clipe nepereche din amurg, când doar pulberea diafană a soarelui blînd catifelează orice contur, atunci și numai atunci în aer vibrează poezia, amirosind a alge, a nisip și-a

amintiri sărate... Atunci pare că însuși timpul se oprește din curgerea-i firească, împietrit undeva pe acele străduțe care-ți urcă sau coboară pașii, dinspre sau înspre mare, printre casele din alte vremuri rînduite cumiști pe lături, vegheate cu pioșenie, parcă, de vechea biserică elenă, splendid surprinsă în tonuri picturale suave, filigranate translucid de penelul – atît de sensibil și atent la detalii – prietenului meu Dan Ciachir, în proza sa **Treptele mării**: „*Nu era nimeni în biserica grecească din Constanța, sau o fi fost femeia de la pangar, însă nu i-am simțit prezența. Cînd am ieșit afară, trecuseră acele minute care despart ziua de seară: se aprindeau luminile, iar zgomotul valurilor se auzea acum distinct. Oprit în loc, cu ochii spre apă, s-ar putea să fi avut atunci sentimentul mării și poate și ispita Răsăritului, indusă de dulcea decrepitudine a bisericii elene din Constanța.*”

Majoritatea acestor imagini mi s-au fixat în memoria afectivă încă de la sfîrșitul anilor '70 ai secolului trecut (cei mai lipsiții de griji ai copilăriei și ai adolescenței), cînd în fiecare vară, alături de părinți sau bunici, îmi petreceam două-trei săptămîni în Constanța, Mamaia și, mai tîrziu, în Eforie Nord sau în Carmen Sylva (Eforie Sud de azi).

Mamaia

La sfîrșitul lunii august a anului 1971 aveam treisprezece ani (împliniți cu cîteva luni în urmă) și mă aflam împreună cu părinții „la mare”. La Mamaia, unde de data aceasta ajunseseam nu cu un troleibuz supraaglomerat de la gara din Constanța, ca-n anii trecuți, care se tîra ca un limax pe bulevardul V.I. Lenin, așa cum se numea interminabila arteră constănțeană pînă-n 1990, ci cu o *Dacia 1300* nou-nouță pe care ai mei abia și-o cumpăraseră. Aveam cazare la hotelul *Parc*, cea mai înaltă clădire de atunci din stațiune (sau cel puțin așa mi se părea ea mie, cu cele 14 etaje ale sale), unde

îi plăcea foarte mult mamei să se răsfețe, din varii pricini foarte juste: era extrem de aproape de plajă, la nici 50 de metri, era foarte luxos, la restaurantul propriu se mânca foarte bine, dotările erau noi, elegante și funcționale iar lucrul cel mai important, personalul era foarte instruit și se purta impecabil cu vilegiaturii. Ce mai tura-vura, atmosfera era nespuse de agreabilă și civilizată. Iar dacă te „descurcai” (din acest punct de vedere, maică-mea a fost întotdeauna extrem de talentată, descurcându-se întotdeauna) – cu alte cuvinte dacă îi strecurai discret recepționarului când îți făcea cazarea, pitită în buletinul de identitate, o bancnotă de 50 sau 100 de lei (sume măricele pentru acele vremuri) și de restul îi făceai complice cu ochiul sau îi zîmbeai șarmant – căpătai o cameră șașis, cu totul alta decât cea care îți fusese rezervată pe „biletul de odihnă” (în ciuda anunțurilor aflate la tot pasul, care te avertizau cu litere de-o șchioapă că nu mai sînt locuri de cazare!), de pe a cărei largă terasă-balcon, cufundat în confortabile șezlonguri, admirai nestingherit splendida panoramă a stațiunii. Bașca faptul că puteai scruta, pînă hăt, la muchia orizontului, eventual înarmat cu un binoclu, cele două întinderi de apă – la dreapta Marea iar la stînga limanul Siutghiol sau Ghiolul Mare, cum îi zic localnicii, pe care se afla atunci, ca și acum, un restaurant cu specific pescăresc, amplasat pe Insula Ovidiu, la care se ajungea, în epocă, doar cu un vaporeș elegant – peste care am văzut eu cele mai frumoase răsărituri (și apusuri, îi egală măsură) de soare ce mi-au fost vreodată date. În astfel de clipe inefabile, de început de lume parcă, soarele mi se părea că se ridică încet-încet direct din apele mării pentru ca în amurg, să se cufunde cu aceeași lentoare în apele lacului Siutghiol, care răspîndeau un puternic iz de nămol, la ceasurile înserării. Nu o dată m-am întrebat, cu mintea copilului de atunci, cum de

apele mării nu se scurg în lac sau viceversa, atît de îngustă mi se părea fișia aceea de pămînt de doar 300 de metri lățime și lungă de vreo 8 kilometri (un *grind*, cum aflasem eu că-i spune din manualul de geografie), peste care se întindea splendida stațiune cu hotelurile și magazinele ei elegante (cochetele clădiri ale *Cazinoului* și hotelului *Rex* detașându-se printr-o sobrietate plină de bun gust, cu o arhitectură ultramodernă, în ciuda vîrstei lor venerabile), plină de vegetație, cu plaje largi cu nisipul cel mai fin de pe întreg litoralul, curată, o adevărată oază de lux, calm și voluptate, vorba pictorului...

Fig. 1 Vărul meu și cu mine (în stînga), pe bancă, alături de bunica noastră. Mamaia, începutul anilor '60.

Cred că în acel sfîrșit de august al anului 1971 – stînd io cu burta la soare și prăjindu-mă sub supravegherea atentă a mamei, întins cît eram de lung pe un cearșaf, avînd dedesubt nisipul cel mai fin de pe tot litoralul nostru – m-am întrebat

pentru prima oară, în timp ce răsfoiam plictisit un ghid turistic al județului Constanța, de unde vine numele Mamaia, purtat de această mică stațiune, despre care în acea cărțuție se spunea orice, numai de ce e numită așa, nu...

În toamna aceluiași an, după începerea școlii, aveam să află, într-o pauză dintre ore, chestionându-l pe regretatul meu profesor *Ion Mărcușanu*, fie-i țărîna ușoară! (cu care făceam orele de istorie la „Liceul nr. 2”, cum se numea pe atunci Colegiul Național „Mihai Viteazul” de azi și unde eram elev de gimnaziu), care nu numai că mi-a relatat cu lux de amănunte etimologia respectivului substantiv propriu, ba, mai mult, după ce și-a încheiat luxurianta tiradă, mi-a dat ca temă de casă să o scriu pînă ora viitoare, sub forma unei compuneri, în rezumat, nu mai întinsă de o pagină și jumătate-două de caiet. Noroc că fusesem ochi și urechi la ce-mi spusese profu’ și reținusem, doar cu cîteva mici omisiuni, aproape tot. Am încasat și un nouă pe chestia asta, notă enormă, pe care domnul profesor o dădea extrem de rar. În pauză, m-a luat deoparte și, în șoaptă, cu o undă de îngrijorare în priviri, m-a întrebat dacă a mai citit cineva lucrarea mea. I-am zis că nu și atunci a zîmbit șugubăț, ușurat, parcă, după care a rupt acea foaie dublă de caiet dictando, făcînd-o mii-fărîme, pe care apoi le-a băgat în buzunar. Mi-a mai zis să nu fiu supărat că nu-mi dă lucrarea, dar că o „parte” din ceea ce scrisesem eu acolo nu era *de bine* și că *o să înțeleg io cînd o să mă fac mare* de ce. Mult mai tîrziu am priceput eu că acea „parte” era tocmai cea în care eu povesteam despre ce-au făcut și-au dres regii României la Mamaia, pînă-n 1944, regi despre care manualele noastre de istorie nu vorbeau mai deloc, deoarece comuniștii nu-i aveau la lingurică pe acești monarhi... Nu i-am mai zis domnului profesor că păstrasem ciorna (în creion) a

compunerii mele, împăturită într-un caiet, pe care însă mi le-a aruncat mama, la un moment dat, împreună cu alte hîrtoage!

Bref, așa am aflat io că numele stațiunii n-are nici o legătură cu substantivul comun „mamaie” (bunică) ci că el derivă de la un nume propriu turcesc, „Mamaikyoi”, care apărea și pe o hartă statistică rusească de pe la 1855. În limba turcă, „mai” înseamnă „unt”. Iar „kyoi”, sat. Asta, probabil, pentru că în cătunul aflat, cîndva, în zona stațiunii, pe malul lacului Sûtghiol, turcaleții păstoreau turme de oi (din al căror lapte făceau și unt), deoarece acolo găseau, oameni și animale, apă bună de băut. Savantul Nicolae Iorga e de altă părere: că numele ar fi de origine tătară, dat de cel al Hanului Crimeii, *Mamai*, căpetenia *Hoardei Albastre*, din a doua jumătate a secolului al XIV-lea. Turcă sau tătară, mi-era tot una. Eu, oricum ar fi fost, eram foarte mulțumit: aflasem cum devine cestiunea cu Mamaia mea...

Așadar, în acel sfîrșit de august al anului 1971, stăteam întins pe cearșaf, sub razele unui soare blajin, așteptînd să treacă repriza de timp afectată „bronzatului uniform” (o oră, cîte 15 minute pe fiecare parte a corpului, conform calculului precis făcut de tata!), așa cum îmi predica maică-mea de alături, pitită sub o pălărie de plajă cu borurile largi și privindu-mă orbește din spatele unei perechi de ochelari de soare cu lentile fumurii. Sigur că nu-mi plăcea să sfîrîi la soare, perpelindu-mă pe nisipul încins aidoma unui cîrnaț într-o tigaie, nici măcar cinci minute. Cărui ciutan de vîrsta mea i-ar fi plăcut? Dacă-ar fi fost după mine, n-aș mai fi ieșit deloc toată ziua din mare, în care atunci cînd intram și nu mai dădeam semne că aș avea cea mai vagă intenție s-o părăsesc, era trimis tata, mult mai convingător, care cu un strigăt de luptă gutural și cu un gest scurt din mîna dreaptă (ceva între

salutul nazist și cel roman!), mă poftea afară. Ieșeam, nu aveam încotro, cam dîrdîind, cu buzele vinete (deși apa mării era caldă, avea 24–25 de grade, așa cum scria cu cretă pe-o tablă la punctul de salvamar, unde eram trimis periodic să aflu „temperatura aerului și-a apei”) și cu palmele zbîrcite din pricina saramurii marine, în care mă bălăcisem aproape un ceas. Ritualul cu cititul temperaturii apei era, așa, cam de sanchi, absolut inutil, atîta vreme cît la fiecare oră, la buletinele de știri de la *Radio Vacanța*, care se auzea tot timpul, cam gîjîit, e adevărat, din pîlniile unor megafoane amplasate pe esplanada din fața Cazinoului (pe plaja din dreptul elegantei sale siluete aveam noi loc de campare) se anunțau aceste informații dar trebuia să-i fac plăcerea tatei, care era din naștere un maniac al cifrelor exacte și-un tipicar de-o punctualitate de ceasornic elvețian, pe care mulți i-o admirau, dar care pe mine mă scotea din țîțîni (sora lui mai mare, adică draga mea mătușă și nașă, Lizica, mi-a mărturisit odată, cînd eram mai măricel, rugîndu-mă să n-o dau de gol, că în liceu tata era poreclit *Fișic*, pentru că, fiind și „casier”, strîngea monedele pentru „fondul clasei”, pe care apoi, meticolos, le așeza una peste alta și le înfășura în hîrtie, făcînd niște mici cilindri, pe care apoi scria valoarea, numitele *fișicuri*). Mă tolăneam pe cearșaful meu, așa ud și plin de nisip cum ieșisem din apă, pe burtă, după ce-mi puneam pe cap o cipilică din bumbac alb, cu borurile rotunde (aidoma celor de salvamar, dar mai mică), direct pe părul ud, prin care de multe ori aveam nisip și fire de alge, spre iritarea maică-mii, care se întreba ca pentru ea, însă suficient de tare ca s-o audă și delfinii din larg, că oare cu cine-oi fi semănînd io atît de îngălat că, la vîrsta mea (aveam 13 ani împliniți), încă nu am învățat să folosesc dușul și prosopul. Eh! Sigur că știam să le folosesc, dar n-o făceam așa, de-afurisit, răzbunîndu-mă,

astfel, în mod tacit, că m-a scos din apă, hehehe...

Îmi plăcea mult imensa plajă din Mamaia acelor ani. Din multe pricini, nu numai pentru că nisipul era foarte fin, curat și înțesat cu o puzderie de scoiculițe și melcișori microscopici. Îmi mai plăcea și faptul că apa se adîncea foarte departe în larg. Mă plictiseam pînă ajungeam la geamandură unde, evident că nu mai atingeam pămîntul cu picioarele dar eram proțăpît bine într-un colac mare, zdravăn, din cauciuc natural (al cărui miros îl simt în nări și acum), care întruchipa o broască țestoasă.

Stînd eu, așa, tolănit la soare, pe cearșaful meu, întins pe burtă, cu cipilica de salvamar pe părul ud, plin de nisip și firișoare de alge verzi sau brun-roșcate, abia ieșit din valuri, priveam fix cum se evaporă picăturile de apă sărată, strălucind în razele soarelui ca niște mici diamante efemere, pe pielea mea care se rumenise zdravăn în ciuda cele doar două sau trei zile de cînd descinsesem, în acel sfîrșit de august al anului 1971, alături de ai mei, la Mamaia, pe *Litoralul românesc al Mării Negre*, așa cum scria pe mai toate cartolinele ilustrate care se decolorau scorjite pe tarabele vesele ce împînzeau de la un capăt la altul stațiunea. Mă distrau foarte tare aceste cărți poștale ilustrate pe care scria, aproape invariabil, *Salutări de la Mamaia* (sau numele localității unde erau făcute fotografiile), iar dacă erau imagini ale mai multor stațiuni, formula devenea *Salutări de pe litoralul românesc al Mării Negre*. Toate bune și frumoase, da' de ce și „românesc”, continuam io să mă întreb cu mintea mea de țînc, atîta vreme cît vilegiaturiștii români știau despre ce litoral e vorba iar cei străini, habar n-aveau românește și nici nu-i interesa, iar celor cărora le erau trimise în țările lor de baștină sau de aiurea, urări, nici atît. Mister...

Apropo de turiștii străini. Mamaia încă rămăsese, la

sfârșitul anilor '70 ai secolului trecut, o stațiune șic, pentru elite sau mai bine zis, pentru ai mai cu dare de mână. Asta și din pricina dezvoltării sale prin construirea unor magazine și hoteluri luxoase (cu celebrele *Parc* și *Perla* în frunte, care păreau cele mai fătoase cu cele 14 etaje ale lor) și amenajării unor locuri de agrement funcționale și în ton cu cerințele vilegiaturiștilor români dar îndeosebi cu cele ale „vesticilor”, cum li se spunea atunci francezilor, nemților, italienilor sau scandinavilor, care plăteau gras, în valută, sejururile lor dar mai ales pentru plajele sale cu nisip fin și ape calde și limpezi. Așadar, în afara turiștilor români (care stăteau pe unde se descurcau) și ai celor din țările „comuniste prietene” (est-germani sau „redegiști”, cehi, unguri, polonezi, bulgari și ruși) care, ca și românii, nu aveau acces la plajele „occidentale”, fiind cazați în partea de sud a Mamaiei (de la *Pescărie* și pînă nițel în nordul *Cazinoului*), în hoteluri precum *Patria*, *Național* sau *Unirea*. Turiștii străini (mai ales scandinavii) erau dispersați în hotelurile din *Mamaia Nord*, cum îndeobște era numită acea parte a stațiunii: *Internațional* (fostul *Rex* din perioada interbelică), *București*, *Majestic*, *Riviera* și, după anii '80, la *Tabăra Nord*, în modernele *Vega*, *Lido*, *Ambasador*, *Savoy* și care-or mai fi fost.

Turiștii francezi, în schimb, se distrau (bine de tot!) în extravagantul dar selectul *Club Mediteranée*, care avea plajă privată dotată cu șezlonguri, umbrele din pînză sau papură, cu măsuțe din ratan (pe care clienții își țineau mîncarea și paharele cu băuturi), bărci, hidrobiciclete (n-am înțeles niciodată de ce sînt numite așa și nu, pur și simplu, *hidrociclete*, că doar au două pedale și nu două roți, precum suratele lor de uscat!), iahturi și șalupe, terenuri de tenis de cîmp și minigolf, precum și o piscină cu apă încălzită, toate cu instructorii aferenți și un fel de mini-ludotecă, unde copiii se

jucau sub atentă supravegere. În rafturile de cristal ale barului-restaurant-discotecă se găseau absolut toate băuturile străine și țigăretele cele mai fine (inclusiv trabucuri și havane), multe dintre ele de proveniență franțuzească (firesc, nu?), pe care le văzusem doar în filme sau în reclamele din revistele *Paris-Match* și *Lire* sau din ziarele *Le Monde* și *Le Figaro*, pe care mi le dăruia, periodic, unchiul meu, care le primea cu regularitate, habar n-am de unde, după ce le citea el, știindu-mă iubitor de franceză. De altfel, aceste publicații și multe altele se găseau și la un stand special amenajat (alături de binecunoscutele vederi cu *Salutări din Mamaia* sau *de pe Litoralul românesc al Mării Negre*, despre care am mai pomenit) în luxosul club unde intrasem. Din difuzoare invizibile, susurau plăcut (nu gălăit, ca la megafoanele de pe plaja noastră) șansonete și muzici ușoare franțuzești, interpretate de nume care făceau furori în epocă și care multora dintre cei mai tineri de azi nu le mai spun nimic (Jaques Brel, Charles Aznavour, Claude François, Gilbert Becaud, Frida Boccara, Dalida, Johnny Hallyday, Serge Gainsbourg & Jane Birkin, Joe Dassin, France Gall, Adamo, Jean-François Maurice și mulți, mulți alții, ale căror nume nu mi vin acum în cap). Peste tot se învârteau chelneri spilcuiți cu mănuși albe, pomădați și cu frizura dată cu briantină, cu cămăși din mătase albă, cu papioane negre, veste cu spatele în dungii alb-negre, care păreau, datorită luciului, a fi tot din mătase și pantaloni negri cu vipușcă, secondați de picolițe tinerele, cu bluze albe și fustițe negre, mai mult guleraș, încinse în tăliuțele de viespi cu un fel de șorțulețe albe, apretate și dantelate pe margini, cu ciorapi lucioși de mătase „cu dungă” și pantofi negri, de lac, cu toc „cui”. Toți afixau zîmbete tip, ale căror gramaje se măreau direct proporțional cu bacșișul pe care îl primeau, când te întrebau mios ce mai

dorești, întâi în franceză, apoi, dacă nu reacționezi, în engleză. Știi toate acestea pentru că le-am trăit pe pielea mea, ceva mai târziu, în vara anului în care intrasem la facultate (1978), când îmi petrecusem acolo o zi întreagă, invitat fiind de familia unei june și inocente franțuzoaice din Nantes, Gislaïne, cu care mă împrietenisem dezinteresat, hodoronctronic, pe plajă, în zona hotelului *Dorna*, în preajma celebrului „solar” amenajat pentru cei care se bronzau la... nudul gol! (sic!). Cu inconștiența și aplombul specifice vârstei de atunci, habar n-aveam io la ce mă expusesem (pe mine ca pe mine dar mai ales pe ai mei!), ducându-mă în clubul ăla. Noroc că vorbeam fluent limba franceză și, probabil, am trecut neobservat pentru băieții de la „ochiu’ și timpanu’ ” (de care auzisem io ceva povești de la ai mei, dar lucruri destul de vagi și neinteresante) ori le-am părut complet inofensiv și neinteresant...

Una peste alta, în acel august al anului 1971 mă simțeam nespus de bine la Mamaia, mai bine ca oricînd. Nu eram pentru prima dată în această stațiune dar acum o priveam cu alți ochi. Mă mărisem (aveam 13 ani și cîteva luni) și percepeam lucrurile altfel, începeam să înțeleg pe ce lume mă aflu. Plecam în fiecare zi însoțit de ai mei la plajă dis-dimineață, să prindem, odată cu răsăritul soarelui, ultravioletele dar și aerosolii, despre care zicea mama (care le știa pe toate, că doar d-aia era ea om mare, nu?) că îmi fac nespus de bine la gît, unde avusesem niscaiva probleme. Aerosolii, adică briza aceea binefăcătoare adiind dinspre largul mării, răcoroasă și îmbibată cu sare și iod, mirosind a alge, a scoici și a nisip, un parfum sublim, inefabil, care mi s-a fixat definitiv în memoria olfactivă. Și pe care briză trebuia să o inhalez dimineața și în amurg, preț de 2-3 ceasuri... Nu știu cît de bine mi-a făcut ea la gît dar în acele preumblări pe

malul mării am fost io martorul celor mai frumoase răsărituri și apusuri de soare din viața mea...

În urmă cu vreo doi ani îmi fuseseră scoase amigdalele, în urma unei prelungite infecții de gîlci care nu mă mai slăbea. Excepționalul medic ORL-ist ploieștean, regretatul Gheorghe Romașcanu, al cărui client fidel eram din fragedă pruncie (din pricina sensibilității mele la nas, gît și urechi), a hotărît, după îndelungi ezitări, să procedeze la extirparea sus-pomenitelor glande, care-mi făceau viața un calvar cu ocazia fiecărei banale răceli, deși el nu era deloc de acord cu asta, spunîndu-mi, nu o dată, că ele au fost „montate” acolo nu întîmplător, însă din cauza infecției permanente, riscam să am probleme cardiace. Așa că, s-a salvat inima și s-au sacrificat amigdalele iar necazurile mele *otorinolaringologice* (îmi plăcea la nebunie cum suna cuvîntul ăsta și, ori de cîte ori mi se ivea prilejul, îl pronunțam ca pe o incantație, cu emfază, lăsîndu-mi prietenii de joacă cu gura căscată) s-au ameliorat simțitor după operație... Dar trebuia ca de atunci încolo să merg în fiecare an pe litoral, minimum două săptămîni, pentru aerosoli marini, ultraviolete și împachetări cu nămol. Pentru a nu mai avea litigii cu gîlcile. Toate bune și frumoase, pînă la nămolul din lacul Techirghiol, cu care fusesem năclăit ani la rînd pînă atunci și pe care, datorită mirosului pestilențial și ambianței în care avea loc supliciuul meu – de regulă la „băile reci” de la Eforie Sud –, îl uram din tot sufletul. Așa că, în acel an, venind cu ai mei la Mamaia, îmi plăcea și mai mult ca pînă atunci aici poate și din pricina faptului că mă iluzionam – vorba ceea: vis de vei visa, vis va rămînea! (sic!) – că nu voi mai trece prin caznele ritualului ungerii cu acel *nămol sapropelic*, cum citisem io în manualul de *Cunoștințe despre natură* că-i zice cu nume și prenume. Dar, în viață, de cele mai multe ori, de ce ți-e frică, d-aia nu scapi!

După vreo două-trei zile de prăjit și bălăcit pe auria plajă din Mamaia, uitasem complet de odiosul supliciu al ungerii mele cu nămol sapropelic scos din lacul Techirghiol și depozitat în niște troace de beton aflate nu departe, pe plajele băilor reci de la Eforie-Sud, plaje care, față de cele de la Mamaia, mi se păreau a fi complet meschine. Și ai mei parcă uitaseră să mă ducă la năclăit, atîta vreme cît mama își vedea în continuare, liniștită, de smacurile și alifiile ei sofisticate, despre care zicea că o ajută să se bronzeze la modul cel mai profi cu putință iar tata fuma nepăsător, stînd turcește pe prosopul lui, imperturbabil și tăcut, citind absent din dosul ochelarilor săi de soare cu lentile fumurii ziarele pe care și le cumpăra cu regularitate în fiecare dimineață de la unul din chioșcurile de pe faleză, împreună cu nelipsitul pachet de țigări *Snagov*, pe care pînă seara îl dădea gata.

Asta pînă într-o bună dimineață, în care o balaoacheșă care vindea pe plajă tot felul de flecuștețe – de la șiraguri de mărgele făcute din melcișori vopsiți în toate culorile curcubeului sau dați cu nitrolac, porumbi fierți sau coțți, dar și niște obiecte nedefinite, rotunde și slinoase, de-un galben-mămăligos incert, purtătoare de găuri, pe care ea le numea „gughoși înforiate”, maimuțărind involuntar pe limba ei maternă îndemnul mobilizator *la gogoșa înfuriată, pe deasupra cu DDT și naftalină dată!*, făcut celebru de simpaticul actor Sebastian Papaiani în rolul lui Făniță din filmul *Un surîs în plină vară*, emblematic pentru acea epocă post-proletcultistă din care tocmai ieșise România, peliculă care, deși apăruse cu ceva timp în urmă (prin '63, cred), rula destul de des pe ecranele improvizate ale teatrelor de vară sau în cinematografele în aer liber („grădini”, cum li se mai spunea) de prin mai toate stațiunile litoralului, precum și alte produse specifice zonei, cum ar fi (re)numitele

„namolu” și „piatra di baie”, răcnite de paceaura aia, ca din gură de șarpe, printr-un cornet de carton în chip de portavoce – i-a oferit spre vânzare mamei nămol. Glodul ăsta, pe care-l comercializau pe câțiva leuți (1, maximum 3, în funcție de cantitate) vânzătorii ambulanți, era ambalat în niște borcane de sticlă (pentru România acelor ani încă nu se inventaseră PET-urile) legate la gură cu bucăți de plastic, „ermetizate” cu sfoară sau pus direct în pungi de plastic, în care încăpeau 3-400 de grame de clisă puturoasă, *Made in Techirghiol*. Pietrele de baie erau niște bucățele paralelipipedice de piatră ponce, cam cât să-ți încapă în palmă, șlefuite stîngaci, poroase și ușoare, însă dure, provenite din spumă de mare pietrificată, pe care multă lume le cumpăra (tot pe câțiva leuți) pentru curățatul mîinilor sau răzuitul pielii îngroșate de pe tălpi și călcîie. Cu timpul, ambulanții au înlocuit piatra ponce cu o făcătură decupată din blocuri de BCA (în traducere liberă, *beton celular autoclavizat*, pe românește spus, un soi de maxi-cărămizi fabricate dintr-o mixtură de ciment și oxizi de aluminiu), produs care începuse să fie folosit pe scară largă la construcția locuințelor. Avantajul era că prelucrarea BCA-ului se făcea mult mai lesne iar clienții neștiutori, care toceau pietrele de la un sezon la altul, aveau și „avantajul” că puteau contracta rapid și pe bani puțini, tot soiul de dermatoze, grație efectelor „benefice” ale oxizilor de aluminiu cancerigeni conținuți de falsele pietre ponce.

Ajunsă în dreptul nostru, balaoacheșa vânzătoare ambulantă de nimicuri și-a lăsat pe nisip sacii cu calabalîc să își tragă sufletul. Atît i-a trebuit mamei, care s-a ridicat de pe cearșaf, cerîndu-i un borcan cu nămol. Paceaura s-a luminat brusc la față și, crezînd că l-a prins pe însuși Bunul Dumnezeu de ambele picioare, a și început să turuie ca o moară

hodorogită prezentându-și oferta, lăudându-și „mărfurile” cu un lux de amănunte pentru care ar fi invidiat-o și cel mai aprig comis-voiajor al zilelelor noastre, deșertînd rapid pe nisip conținutul sacilor, foști cîndva albi. Însă pe mama n-o interesa – spre totala mea disperare – decît nămolul și nimic altceva, în ciuda îndemnurilor care de care mai mieroase ale oacheșei precupețe. A desfăcut vreo cîteva borcane și pungi, pipăind cu buricele degetelor puturosul lor conținut și, vădit nemulțumită de calitatea nămolului, i-a aruncat peste umăr femeii, cu o strîmbătură din nas asortată, să-și vadă de drum cu *noroiul* ei cu tot, că ea nu aruncă banii pe prostii și cu atît mai mult pe zoaiile alea cu pretenție de „nămol de Techirghiol”. Comersanta, în disperare de cauză, a mai plusat: *Aidi, cocoană, nu mai pregeta, ia fro daouă-tri borcane d-ăștia mai marili, că-ț' dau mai eften, că namol ca la mini nu găshăști nicăirea p-acilea, să dai cu tunu'! E adus az'-noapte tomna dă la ghiolu' ăla, că mi-l scoate un tătar, unu' Selim, direct dă pă fundu' lacului ăla, e bun, dai pă copchil cu iel, la genuchi, face bine la toate halea, ia bolili și durerili ca cu mîna, că nu-l vînz dă ieri dă az', să mor io și famelia mea că nu te mințesc, zău așa!* Mă uitam la toată scena asta desprinsă parcă dintr-un film neorealist italian cu inima cît un purice, de teamă ca nu cumva balaoacheșă s-o facă din vorbe pe mama și s-o covingă să cumpere, spre „binili” progeniturii ei, zoaiile-alea și să mă moscolească așa, de control, să vadă cum e. Însă mama s-a ținut tare și, reazăzîndu-se tacticoasă pe cearșaful ei, și-a tras pălăria pe ochi, și-a pus ochelarii și i-a zis vînzătoarei, pe un ton calm, aferată și plictisită de insistențele ăleia, că nămolul ei n-are nici cea mai mică legătură cu „originalul” și că ea nu-și murdărește copilul cu „conținutul acelor borcane”. Am răsuflet ușurat nevoie mare de atitudinea fermă a mamei,

Însă bucuria mea a ținut doar câteva secunde, că mama, așezându-se confortabil pe cearșaf, a mai adăugat, spunînd apăsător, suficient ca să-mi spulbere toate iluziile că voi scăpa de supliciu cu nămol în acel an: *Vezi-ți de drum, drăguțo, că de mâine fi-miu începe programul la Vasile Roaită, la «băile reci», acolo-i nămolul cel adevărat, nu-i dau eu copilului cu porcăriile voastre! Du-te cu Dumnezeu! Țiganca și-a strîns rapid bulendrele și-a șters-o iar eu, copilul, m-am dezumflat ca o minge de plajă înțepată, cu toate visele-mi năruite, precum castelele de nisip. Așadar, mama nu uitase de tratamentul meu cu nămol cu parfum de ouă clocite și varză murată stricată, ci doar îmi amînase cu câteva zile supliciu, care de a doua zi dimineață avea să se desfășoare în toată „splendoarea” lui pe plajele pestilențiale ale lacului Techighiol din stațiunea Eforie-Sud, fostă Vasile Roaită.*

Vasile Roaită

Brusc, am fost stăpînit de senzația că absolut toate cerurile – senine și înorate dar și acelea cu cele mai dumnezeiești răsărituri și apusuri pe care le văzusem eu pînă atunci – se prăbușiseră, de-a valma, peste mine. Mă simțeam pierdut. Așadar, fără nici un echivoc, a doua zi începeau caznele mele: năclăirea cu soioasa și puturoasa clisă scoasă de pe fundul lacului Techirghiol și depozitată în acele jgeaburi de beton aflate pe sărăcăcioasele plaje ale *băilor reci* din stațiunea Eforie-Sud. Mama stabilise deja programul, spunîndu-i tatei, după ce balaoacheșa aceea cu „nămolul” ei o ștersese, că de a doua zi dimineață – nu mai tîrziu de ora 8:30 – vom pleca, zilnic, spre *Vasile Roaită* (așa cum se numise pînă nu demult Eforie-Sud) la afurisitele alea de *băi*. Pomenita stațiune maritimă, aflată la doar cîțiva kilometri în sudul Constanței, nu-mi era deloc necunoscută. Mai petrecusem pînă atunci câteva veri acolo, însoțit fiind de

părinți, de unchi și mătuși dar și de bunici și uneori de câteva familii prietene. Mulți o numeau în continuare *Vasile Roaită* (așa cum fusese ea botezată începînd cu 1950 de noul regim comunist), deși din 1962 ea devenise Eforie-Sud. Singură bunică-mea, fie-i țărîna ușoară!, îi zicea tot *Carmen Sylva*, așa cum o pomenise ea din perioada interbelică, nume care reprezenta pseudonimul literar al Reginei Elisabeta a României.

Despre existența *Eroului de la Grivița*, așa cum era supranumit Vasile Roaită, aflasem (aidoma tuturor ciutanilor generației mele) de la orele de *Istoria Patriei* pe care le făceam în gimnaziu o dată sau de două ori pe săptămîină. Însă multă vreme, legătura dintre numele sus-pomenitului ipochimen bucureștean și mica stațiune turistică dobrogeană, loc al suferințelor mele pricinuite de ungerea cu nămol, avea să rămîină de neînțeles. Cum la fel de nepătruns îmi era și misterul botezării pieții centrale a Ploieștiului cu tembelul nume de *16 Februarie*. Să dai numele unei localități după acela al unei personalități (chiar dacă între acel nume și orașelul respectiv nu exista absolut nici o legătură, decît, poate, în mințile seci și bolnave ale activiștilor de partid) hai, mai treacă-meargă, dar să denumești cu o dată calendaristică (legată de un eveniment mai mult sau mai puțin important din istoria țării tale) o piață publică sau o stradă, asta mi s-a părut, de cînd mă știu, de-a dreptul o idioțenie. Vasile Roaită – scria în manualele noastre – ar fi fost muncitorul ăla care trăsese sirena în ziua de 16 februarie 1933, pentru a-și anunța colegii, muncitori ceferiști de la Atelierele „Grivița” din București, că a sosit momentul declanșării mării greve.

Așadar, în manualele noastre de *Istoria patriei*, istoriografii comuniști ai liderului Gheorghe Gheorghiu-Dej (un ex-lucrător la acele ateliere ale C.F.R.), relatau cu lux de

amănunte povestea conform căreia tînărul „ceferist-martir” Vasile Roaită, în acea „fierbinte” zi de 16 februarie a anului 1933, pornise o sirenă, chemîndu-și, în acest fel, colegii de muncă de la atelierele bucureștene „Grivița” la grevă generală, anunțîndu-i totodată că vor fi atacați de forțele de ordine. Colegii săi erau muncitorii în rîndurile cărora comuniștii desfășuraseră pînă atunci o deșănțată propagandă, Gheorghiu-Dej fiind unul dintre cei mai zeloși *militanți pentru drepturile muncitorilor*, activitate pentru care avea să fie ulterior întemnițat. Organizați de sindicate, muncitorii aleseseră această formă de protest pe fondul mării crize economice a anului 1933, care a avut ca efecte, printre altele, masive reduceri salariale (celebrele *curbe de sacrificiu*) și amputări ale unor alte drepturi, ceferiștii de la „Grivița” fiind printre cei mai afectați. Drept pentru care, aceștia încetaseră lucrul „ocupînd” atelierele și curtea uzinelor. După eșuarea tratativelor dintre Ministerul Comunicațiilor și greviști, jandarmii și poliția au luat cu asalt atelierele, au deschis focul asupra greviștilor, în acest fel punînd capăt acțiunii lor revendicative. Printre cei șapte oameni împușcați mortal atunci, s-a aflat și *Vasile Roaită*, ucenic cazangiu, un tînăr „revoluționar” în vîrstă de 19 ani. Numele său a devenit public cu mare pompă abia în anul 1948, la cîteva luni de la preluarea puterii de către regimul comunist, după „abolirea monarhiei” și abdicarea forțată a Regelui Mihai I, la 30 decembrie 1947, sub amenințarea armelor reprezentanților mării *armate roșii eliberatoare* a puterii „prietene” de la răsărit, care după încheierea celui de-al doilea război mondial, devenise, practic, o armată de ocupație, înlocuind-o pe cea a celui de-al Treilea Reich, fostul aliat al României. Cam acestea ar fi, în linii mari, gogoșile care se scriau în cărțile noastre de istorie în anii '60 –'70 ai

secolului trecut. Sigur că adevărul acestei povești era cu totul altul, propaganda comunistă nerecunoscînd niciodată faptul că, în paralel, comuniștii de la *Grivița* inițiaseră propriile lor acțiuni, mult mai radicale și chiar în contradicție cu cele ale sindicaliştilor (membri ai altor partide sau nemembri), mergînd pînă la agresiune armată față de forțele de ordine, catalogate ulterior de istoricii și cercetătorii acelor evenimente drept provocări de tip bolșevic, cu scopul declanșării unei intervenții în forță a jandarmilor, care avea să se soldeze cu morți și răniți. Această violență rezolvare a grevelor muncitorești avea să fie aspru criticată atunci în parlamentul țării de partidele din opoziție, evenimentele tragice de la Grivița avînd loc pe fundalul disputelor politice din epocă și a prestației lamentabile a regelui Carol al II-lea.

Povestea lui Vasile Roaită încheiată cu moartea „eroului de la atelierele Grivița” (astăzi, definitiv uitat), n-avea cum să reziste la infinit, pentru simplul fapt că era o... fantasmagorie! Încă din timpul în care țara îl avea în frunte pe Gheorghe Gheorghiu-Dej (liderul comunist al României din 1948 pînă la moartea sa, survenită în 1965) se știa foarte bine că adevăratul om care trăsesese sirena atelierelor fusese un oarecare Constantin Negrea și nu Vasile Roaită. După moartea lui Dej, cercetările de arhivă au scos la lumină adevărul și anume faptul că Vasile Roaită fusese lovit din greșeală de un glonț care ricoșase și că, de fapt, junele cazangiu erau un turnător ordinar al Siguranței – cum îndeobște era cunoscută în perioada interbelică Direcția Generală a Poliției de Siguranță a Statului, cu rol de a apăra statul din punct de vedere informativ – care fusese infiltrat printre muncitori. Însuși Constantin Negrea a fost acela care a mărturisit faptul că, în anul 1944, Dej și Chivu Stoica (un alt lider comunist marcant) l-au rugat să renunțe la „meritul”

său în favoarea lui Roaită, deoarece un erou mort era mult mai de folos propagandei regimului care urma să preia puterea, decît unul viu! Astfel a fost fabricat unul dintre simbolurile proletariatului, făcut utecist post-mortem în anul 1948, al cărui nume a fost purtat mult timp de mai multe localități (printre care și de stațiunea maritimă devenită ulterior Eforie-Sud, ex-Carmen Sylva) sau de unele instituții precum spitalul bucureștean „Vasile Roaită”, numit ulterior „Grivița”, astăzi „Sfînta Maria”.

Așadar, ziua supliciului meu (năclăirea cu nămolul scos de pe fundul lacului Techirghiol la „băile reci” din Eforie-Sud) din acel sfîrșit de august al anului 1971, sosise. Așa cum îi era felul, neșovăitor și categoric, care făcea ca orice alte comentarii din parte-mi să fie de prisos, mama stabilise încă din ajun programul, imediat după ce tuciuria vînzătoare ambulată de „namol” își luase tălpășița, dispărînd în marea de oameni de pe plaja din Mamaia, spunîndu-i tatei că *imediat* (în traducere liberă asta însemna chiar de a doua zi dimineață, nu mai tîrziu de ora 8:30), vom pleca spre *Vasile Roaită* (recte Eforie-Sud) la afurisitele alea de „băi”. Pomenita stațiune maritimă, aflată la vreo 20 de kilometri la sud de Mamaia, îmi era binecunoscută. Aici îmi mai petrecusem io vreo cîteva „sejururi estivale” (cum glăsuiau mai toate reclamele vremii, care te îndemneau să-ți petreci vacanțele pe „Litoralul românesc al Mării Negre”) în anii anteriori, însoțit fiind fie de părinți, fie de rude apropiate (bunici, unchi, mătuși, veri etc.), fie, uneori, de familii prietene alor mei.

Fig. 2 Alături de bunica mea (prima din stînga) pe plaja de la Eforie Sud; sfîrșitul anilor 60.

Așa cum am mai amintit, majoritatea celor din juru-mi numea în continuare mica stațiune maritimă – așezată pe un *liman*, nu pe un *grind*, precum surata ei mai luxoasă, Mamaia, la răsărit străjuită tot mare iar la apus de un alt lac, dar nu cu ape dulci precum Siutghiolul, ci sărate potroacă, pestilențialul (pentru în mine, evident!), Techirghiol – *Vasile Roaită*, doar singură bunică-mea, se încapățîna să-i spună tot *Carmen Sylva*, pentru că așa o pomenise ea din tinerețea ei interbelică, sub acest pseudonim purtat de preafrumoasa, inteligenta și îndrăgita noastră Regină (soție a regelui Carol I al Romîniei), patroană a artelor în genere (ea însăși fiind o foarte bună poetă) dar și o energică fondatoare a unei serii de importante instituții caritabile, această din urmă activitate aducîndu-i rapid apelativul popular de *Mama răniților*.

O parte a informațiilor pe care mi le culegeam despre

locurile de pe litoral dar și de aiurea, pe care le vizitam în timpul vacanțelor sau excursiilor, îmi erau furnizate în mică măsură de manualele școlare ale vremii care, de regulă, prezentau sărăcăcios și anost informațiile care mă interesau. Pe acestea mi le completam vîrîndu-mi nasul prin tot felul de atlase, ghiduri, lexicoane și alte asemenea hîrtoage din biblioteca părinților iar o altă sursă, poate cea mai importantă (și dragă mie), o reprezentau poveștile bunicilor (ale căror „idei principale” mi le notam conștiincios în tot felul de carnete și maculatoare) și pe care apoi mi le verificam, întrebîndu-mi profesorii. Și în cazul acesta (ca și în cel al Mamaiei), tot regretatul meu dascăl de istorie din gimnaziu și liceu, *Ion Mărcușanu*, a fost acela care mi-a elucidat o mare parte a petelor albe privind istoria, geografia, toponimia și chiar etimologia micilor localități constănțene înșirate de-a lungul litoralului, cunoscute îndeobște sub titulatura de „stațiuni balneoclimaterice”, printre care se prenumăra și Eforie Sud.

Fig. 3 Împreună cu mătușa mea Lizica și cu o ... (mini)admiratoare.

Fig. 4 Tatăl meu, în anul întâmplărilor povestite.

Deși, poate, n-ar mai fi cazul s-o tot spun, însă cu riscul de a mă repeta, o voi face ori de câte ori voi avea prilejul și asta doar pricina imensului respect i-l port și duioaselor amintiri pe care le am despre dumnealui, tot regretatul meu prof' *Ion Mărcușanu* (unul dintre dragii și puținii mei mentori ai mirificilor ani de gimnaziu și, ulterior, ai claselor 9–12, cum numeam, pe scurt, perioada în care Colegiul Național *Mihai Viteazul* de azi se numea *Liceul nr. 2 – Ploiești*, devenit apoi *Mihai Viteazul*, „nr. 1” fiind actualul *Colegiu Național I. L. Caragiale*, eternul său rival) a fost acela care mi-a explicat, într-o bună zi din toamna anului precedent, ce va să însemne turcismul *Tekirgöl* (*Techirghiol*, în grafie românească), adică fix numele lacului care producea onctuosul nămol sapropelic, amirosind sublim a varză murată borșită, a ouă clocite și-a hazna, pe care-l uram din tot sufletul și spre care, alături de ai mei, mă îndreptam la bordul Daciei noastre 1300, noi-nouțe. Așadar, cum ghiol știam deja că pe românește înseamnă un lac sau o baltă năclăită cu mîl, aveam să aflu că *tekir* nu e altceva decît numele unui pește (foarte gustos de altfel, cum aveam să constat curînd), *barbunul*, care viețuise cîndva și în apele puturoase ale celui mai mare lac salin din România, limanul fluvio-marin ce se întindea pe o lungime de șapte kilometri și ceva, străjuit la est de stațiunile Eforie Nord și Eforie Sud și de mica localitate balneară omonimă, pe malul său vestic. *Techirghiol*, aha, care va să zică, *Lacul barbunului*...

Încă din acei ani, îmi făcusem bunul obicei să port peste tot cu mine un *repertoar* sau *vocabular* (adică un carnețel dictando, care nu depășea 25 de file și care, pe mijlocul fiecărei pagini – cu dimensiunea unui sfert de „coală comercială”, A 4 pe numele ei tehnic – avea trasată o linie roșie, care-o împărțea fix în două iar la marginea dreaptă, de

sus în jos, erau tipărite, la două-trei pagini, literele alfabetului) în care îmi notam, în partea stîngă, cuvintele necunoscute a căror explicație o căutam apoi în dicționare, lexicoane și alte surse, după care, în dreapta, treceam definițiile găsite. Obişnuiam ca atunci cînd voiam să-l întreb ceva pe profu' de istorie (și nu numai pe el), să-mi iau la iușteală repertoarul și, de îndată ce se suna de recreație, să mă postez cu spatele lipit de peretele culoarului, în dreptul ușii clasei unde știam că dumnealui are ora. Cum niciodată profu' nu ieșea din clasă exact cînd se suna, ci mai întîrzia preț de cîteva minute (spre exasperarea noastră, mai ales, pentru că ne „fura” minute prețioase din recreația în care mergeam să jucăm țurca, poarca, bile, capace, tije, lapte gros și monopol sau alte asemenea „jocuri de societate” pe terenul de sport din spatele clădirii liceului, acela de zgură roșie, că pe cel de bitum, special pentru handbal, aflat în curtea interioară a clădirii în formă de „U”, nu eram lăsați), îl așteptam răbdător. Ieșea din clasă, jovial ca întotdeauna, cu catalogul sub braț și, după obişnuitul său *Sal'tare, națiune!* (asta după ce-i adresam cu tot respectul de care eram în stare, un *Să trăiți, dom' profesor!*, că eu, unu', foarte rar m-am adresat dacălilor mei cu apelativele „tovarășul X” sau „tovarășa Y”, care mi se păreau că sună ca naiba), urmat de celebra și invariabila sa exortație mobilizatoare, *Un tăciune și-un cărbune, spune, Stoicescu, spune!!!* – ambele garnisite cu veșnicul său zîmbet șugubăț, aninat în colțul buzelor, accentuat de mustăciora-i sură, tunsă periută à la Clark Gable (da, da, celebrul actor american, interpretul lui Rhet Butler din celebra peliculă *Pe aripile vîntului*) – îi turuiam rapid întrebarea și, însoțindu-l spre cancelarie, ascultam cu urechile ciulte răspunsul dat.

După ce profu' m-a pus la curent în cuvinte destul de

puține – contrar obiceiului său ușor prolix, de-a explica un lucru, de-a descrie un eveniment sau o personalitate (ținând de istorie sau de cestiuni adiacente), abundînd în detalii, uneori mult prea stufoase și mustind de date și nume, spre exasperarea noastră, a elevilor dumisale, care eram obligați, evident, să le reținem și apoi să le reproducem atunci cînd eram scoși în fața clasei, la tablă, cîte doi sau cîte patru, spre a fi ascuțați – asupra etimologiei substantivului propriu *Techirghiol*, am mai primit bonus și cîteva informații asupra istoriei mai îndepărtate (aproape de negăsit pentru mine atunci) a uneia dintre cele mai vechi localități și stațiuni „balneoclimaterice” (cum erau numite în epocă așezările unde „oamenii muncii” își petreceau vacanțele estivale), dacă nu cumva cea mai veche, Eforie Sud, spre care mă îndreptam cu ai mei spre a fi supus procedurilor (a se citi caznelor) ungerii cu nămol. Așa am aflat io de la dumnealui că pe la sfîrșitul secolului al XIX-lea, stațiunea purta numele de *Băile Techirghiol–Movilă*, mai apoi *Băile Movilă* sau pur și simplu *Techirghiol-Movilă* (ulterior *Carmen Sylva* și apoi *Vasile Roaită*) pe terenul cumpărat de la moștenitorii lui Mihail Kogălniceanu de moșierul Ioan Movilă, un boier luminat, instruit în Occident după moda vremii, descendent al mării familii moldovene a Movileștilor, care a înțeles rapid de la o serie de specialiști vienezi (medici, chimiști, balneologi) pe unii dintre aceștia aducîndu-i și aici, că efectele benefice ale nămolului sapropelic pot constitui o afacere cu bătaie lungă, drept pentru care a trecut de îndată la construirea unui sanatoriu și a două hoteluri purtîndu-i, evident, numele, în paralel, omul desfășurînd și o agresivă campanie publicitară în țară și străinătate, cu scopul declarat de a-și atrage mușterii. Eforturile sale au dat roade, afacerea a prosperat, însă istețul afacerist a murit înainte să se bucure prea mult

de travaliul său (afacerea fiind continuată de soție), numele său rămânând, definitiv, legat de nașterea stațiunii în cauză. În primul deceniu al secolului XX, *Eforia Spitalelor Civile* din București, avea să înființeze aici un sanatoriu pentru combaterea tuberculozei osoase la copii, de unde și numele actual al celor două stațiuni gemene, Eforie (Nord și Sud). Bref, cu capul plin de aceste informații, mă îndreptam io cu ai mei spre „băile reci” de la Eforie Sud, rugându-mă în sinea mea să se producă o minune, ceva, care să le încurce socotelile și io să scap, într-un fel onorabil, de mizerabilul nămol. Visuri.

Fig. 5 Împreună cu un drag prieten, în anii cei mai frumoși și lipsiți de griji ai vieții mele...

Așadar, în acea însorită dimineață de sfârșit de august, pe la ora 8:30, eram de multișor în picioare, trezit de mama (care se tot învârtea de colo-colo, prin cele două camere ale luxosului, pe atunci, hotel *Parc* din Mamaia, unde de vreo două-trei zile eram cazați, pregătind băgăjelele fiecăruia

pentru călătoria noastră spre Eforie-Sud), încă de pe la șase, pentru preumblarea zilnică de o oră, o oră și jumătate pe faleză, pentru inhalarea aerosolilor marini care îmi făceau bine la gâtul văduvit de gîlcile care-mi făcuseră existența amară pînă mai an. Tata își pufăia absent țigara, cufundat comod între pernele șezlongului de pe terasa apartamentului, cu o ceașcă de cafea aburindă în față, răsfoind absent ziarele cumpărate încă de la prima oră, de la chioșcul din apropierea hotelului, în timp ce io molfăiam în silă un sandviș, privind prin binoclu, dincolo de balustrada balconului, plaja colorată țipător de miile de umbreluțe, plină ochi de trupuri bronzate, dinspre care ajungea estompat pînă la noi un zumzet înfundat, ca dintr-un stup de albine. Încă nu se făcuse prea cald, deși soarele se ridicase binișor deasupra orizontului iar dinspre mare încă se simțea adierea răcoroasă a acelei brize sărate...

Miroase a mare, îmi place să spun și acum, cînd în nări îmi poposesc parfumuri aducînd cu acesta, venite de pe te miri unde.

Radio Vacanța

Din apartament susura molcom muzica de la *Radio Vacanța* (semn că trecuse, deja, de ora nouă), din difuzorul aparatului de radio cu tranzistori *Mamaia* (la mare modă în acele vremuri), cumpărat recent de ai mei și fixat pe postul cu pricina, pe care, de altfel, avea să rămînă toată perioada vacanței noastre pe litoral. Eh, de emisiunile și vocile acestui post de radio mă leagă amintiri dintre cele mai plăcute iar despre muzica transmisă prin undele lui hertziene, ce să mai zic, era grozavă, de aici primind io primele mele informații legate de trupe și interpreți, români dar mai ales străini, care mi-au rămas dragi pînă-n ziua de azi. *Radio Vacanța*, care începuse să emită în luna iulie a sezonului estival 1967 (cum

aveam io să aflu ceva mai târziu), avea pe atunci sediul în *Vila nr. 27* din Mamaia (aflată undeva în imediata apropiere a vilei „Albatros”), pe lângă care treceam zilnic în drumul nostru spre locul în care ne așezam cearșaful pe plajă, funcționa doar în perioada estivală, adică între 1 mai și 1 octombrie, între orele 9 și 19, cu o pauză după orele prânzului, între 14 și 17. Postul emitea și pe unde ultrascurte, acestea asigurând o calitate superioară a sunetului (de aceea ai mei își achiziționaseră acel aparat „deștept”, pentru că majoritatea aparatelor portabile din epocă, numite generic „tranzistoare”, aveau doar unde lungi, medii și, foarte rar, scurte), comentariile fiind făcute în cinci limbi: română, engleză, germană, franceză și rusă.

Dacă tot veni vorba despre *Radio Vacanța*... Parcă aud și acum genericul acela sonor inconfundabil – care deschidea și închidea emisiunile postului – ritmat, un fel de cover cum s-ar zice azi, după o celebră melodie, *Valurile Dunării* (celebra piesă a lui Iosif Ivanovici), care trecea apoi ușor, în fundal, în timp ce vocile crainicilor spuneau în cinci limbi: *Aici Radio-Vacanța!*, *Hier spricht der Ferienfunk!*, *This is Radio Holidays!*, *Говорит Радиостанция Отдых!* (*Gavarit Radiostanția Otdîh!*, într-o traducere cât de cât fonetică) și *Ici Radio Vacances!* Îmi plăcea timbrul cu totul aparte al Doinei Caramzulescu (care prezenta și emisiunile în limba engleză, pe care o bungheam nițeluș), a cărei voce devenise un fel de emblemă a radioului, alături de aceea baritonală a lui Paul Grigoriu. Mai reținusem și numele vocii lui Dan Dumitrescu (spicherul programelor în limba franceză, pe care le ascultam cu sfințenie, pentru exersarea limbii care îmi plăcea atît de mult, atunci ca și acum). Ce avea inedit acest post de radio față de celelalte surate românești, printre altele, era faptul că încă de la început înființase un fel serviciu 112 sui-generis, și

anume, recuperarea țințurilor pierduți pe plajele sau prin stațiunile litoralului. Nu mă pierdusem niciodată de ai mei dar, uneori, mi-aș fi dorit din tot sufletul să mă rătăcesc, măcar o singură dată și dintr-un singur motiv: muream de curiozitate să văd și io cum arată pe dinlăuntru un post de radio, să văd io cu ochii mei cum pun ei muzica acolo și să le cunosc pe unele dintre „vocale” care-mi plăceau...

Însă pentru mine, *Radio Vacanța* exista îndeosebi pentru muzica pe care-o transmitea și care era grozavă, pe bune, sau așa mi se părea ea mie atunci, de aici primind eu noian de informații legate de trupe și interpreți, români dar mai ales străini, pe mulți dintre ei ascultându-i cu un anume soi de religiozitate pînă în ziua de azi.

Muzică și muzichie

Spuneam că *Radio Vacanța* începuse să emită în luna iulie a sezonului estival 1967, an și lună în care, pe programul 1 al postului național de radio, demarase o altă emisiune muzicală pe care o ascultam cît de cît regulat, în funcție de cît de multă răbdare aveam, grație îndemnurilor repetate ale vărului meu (care era cu nouă ani mai mare) dar mai ales din pricina bunului său prieten *Florin Dumitru* (care locuia împreună cu părinții săi pe aceeași stradă din Ploiești, Principatele Unite – pe care și bunicii noștri își aveau casa – și care, în acel an, devenise proaspăt boboc al Politehnicii bucureștene), toboșar la o trupă înființată cu doar un an înainte, în București, în vogă în acel moment, **Mondial** și ale cărei melodii făceau furori în epocă, mai ales cea splendidă *Romanță fără ecou*, cunoscută publicului larg grație primului ei vers, *lubire, bibelou de porțelan...* De altfel, chiar în primăvara aceluia an, 1967, de ziua mea, promisem cadou de la văr-miu un pick-up cehesc monofonic, nou-nouț, „Tesla Supraphon” (tip valiză, cu difuzorul în capac), care abia

apăruse pe piață și pe care ascultam discuri de vinil (majoritatea conținând povești și cîntecele specifice vârstei mele), printre care și unul, un *EP* (extended play), pe 45 de rotații pe minut (rpm), datorit chiar de Florin Dumitru, cuprinzând piesele *Primăvara*, *Romanță fără ecou*, *De va veni la tine vîntul* și *Atît de fragedă*, pe a cărei copertă trona o fotografie a grupului, în care apărea și el (vinil pe care, de altfel, l-am păstrat cu mare dragoste pînă azi în colecția mea), disc de care eram (și sînt) foooooarte de mîndru...

Fig. 6 Coperta EP-ului Mondial.

Fig. 7 Cornel Chiriac.

Așadar, începusem să ascult populara emisiune **Metronom**, realizată de piteșteanul meu *Cornel Chiriac* pe primul program al postului național *Radio România*, în care celebrul crainic muzical (DJ sau animator, cum mai sclifosit e numit de azi) prezenta publicului ascultător muzică (de cea mai bună calitate) și informații la zi de pe scena românească dar și de pe cea internațională, preponderent din genurile *pop*, *rock*, *blues* și *jazz*. În emisiunea lui Chiriac am auzit io prima oară creațiile unor giganți precum *Pink Floyd*, *The*

Rolling Stones, The Beatles, Cream ori *The Who* (ordinea nu este deloc întâmplătoare) sau a unor interpreți și instrumentiști de geniu precum *Jimi Hendrix, Jannis Joplin, John Mayall, Eric Clapton, Bob Dylan, Joan Baez, Jerry Lee Lewis* ori *Elvis Presley*, dar și pe acelea ale unor formații românești precum *Olympic '64, Sfinx, Phoenix, Sideral, Roșu și Negru, Sincron* și, ultima dar nu cea de pe urmă, **Mondial**, care pe atunci mi-era foarte dragă, evident și din pricina faptului că-l cunoșteam pe Florin Dumitru, în grațiile căruia mă aflam, omul care avea să joace un rol decisiv în formarea gusturilor mele muzicale și a „turnării” temeliei culturii mele muzicale în general, în ciuda vârstei foarte tinere pe care o aveam.

Sigur că foarte multe dintre muzicile pe care le ascultam eu la emisiunea *Metronom* a dragului de Cornel Chiriac, difuzată pe programul întâi al postului *Radio România*, depășeau cu mult puterea de înțelegere a puștiului care eram io atunci, însă ceea ce-mi plăcea îndeosebi era faptul că timpanele îmi erau dezmiardate de un cu totul și cu totul alt fel de sonuri și linii melodice, mai „ciudate”, e adevărat și mult mai complicate (elaborate) față de cele difuzate în mod frecvent de programele radioului național. Pentru a nu mai vorbi de versurile acestor melodii, unele creații proprii ale trupeților dar foarte multe aparținând unor poeți extrem de valoroși. Pentru că în emisiunea lui Cornel Chiriac erau prezentate (și promovate) creațiile (în afara celor aparținând unor nume „de afară” sau „vestice” cum erau numite în epocă) extrem de valoroase ale multor grupuri sau soliști autohtoni (precum *Mircea Florian, Doru Stănculescu, Nicu Vladimir, Marcela Saftiuc* sau *Dan Chebac*, aparținând, aceștia grupului folk-iștilor, cum erau ei numiți, cu un termen de proveniență americană). Pomeneam de acel EP (Extended

Play) al trupei Mondial (apărut în 1969), care reunea acele patru splendide piese despre care am pomenit, foarte în vogă în acei ani, pe versurile unor poeți tare dragi inimii mele: Ion Minulescu, George Topârceanu, Octavian Goga și Mihai Eminescu. Tot din acea perioadă (1967–1968) mai dețin și un alt splendid EP (cam zgîriat, dar ascultabil și azi), apărut la *Electrecord*, singura casă de discuri existentă în țară, ca și al celor de la *Mondial*, dăruit, pare-mi-se, tot de Florin Dumitru, prietenul și idolul meu mult mai mare și care, dacă memoria nu-mi joacă feste, a fost și singura apariție discografică a acestei trupe înființate în 1964 (de unde și titulatura), ***Olympic '64***, conținând doar două piese: *Cîntic de haiduc* și *Ziua bradului de noapte*. Deși acest grup (compus din nume care astăzi mai spun ceva doar iubitorilor de muzici adevărate: *Dimitrie Inglessis*, *Mircea Marian*, *Dan Dimitriu*, *Alexandru Preda*, *Costin Petrescu* – viitorul percuționist al celor de la *Phoenix* – și *Dorin Liviu Zaharia*) nu se bucura de aceeași faimă ca „mondialii”, mie îmi plăcea teribil cum suna el dar în special mă fascina vocea cu un timbru cu totul aparte, a regretatului *Dorin Liviu Zaharia*, acesta, de fapt, fiind cel care se va impune definitiv în memoria afectivă a cunoscătorilor, drept unul dintre cei mai apreciați muzicieni ai vremii, el realizînd, printre altele, alături de „creierul” trupei *Sfinx*, regretatul compozitor, vocalist și multiinstrumentist *Dan Andrei Aldea*, coloanele sonore ale minunatelor filme artistice de lung metraj *Nunta de piatră*, *Duhul aurului* și *Filip cel Bun*, pe care aveam să le văd/ascult peste câțiva ani, fascinat de originalul univers sonor plăsmuit de cei doi și, în egală măsură, de prestația lor vocală, în special de aceea a lui Zaharia.

Cu alte cuvinte, am vrut să spun că, în acele vremuri, o emisiune precum *Metronom*, a rebelului comentator muzical

și om de radio care a fost regretatul *Cornel Chiriac* reprezenta, de departe, un fel de oază, o gură de aer proaspăt pentru iubitorii muzicilor de calitate, o fereastră destul de larg deschisă spre Occident și care, desigur, nu putea fi pe placul liderilor comuniști de atunci, ale căror urechi blegi erau mult mai obișnuite cu „șlagărele” tocite de prea multă repetare ale unor interpreți precum Dan Spătaru (*Țărăncuță, Te așteaptă un om, Trecea fanfara militară* ori cele care atingeau lejer și fără nici un efort ridicolul și pe alocuri neghiobia, prin „simbioza perfectă” dintre muzică și texte, precum se dovedeau a fi cu asupra de măsură *Drumurile* și mai cu seamă *Magistrala albastră*, pe care le mai aud și azi, când și când, vibrînd prin geamurile închise ale „Mertșanelor” cocalarilor și nu numai!), *Margareta Pîslaru (Timpul)*, *Pompilia Stoian (Prieten drag)*, *Luigi Ionescu* (cu celebrele sale melodii avi-florale, dacă le pot zice așa, *Turturele* și *Lalele*), *Constantin Drăghici (A căzut o frunză-n calea ta)*, *Trio Grigoriu (La cabana trei brazi, Macarale, Marinarii* și „preferata” mea de atunci, *Broscuța Oac*), *Trio Caban (Tinerețe fără bătrînețe)*, *Doina Badea (Spre soare zburăm, Se-ntorc vapoarele ori Ploaia)*, supranumită de ai mai malițioși „Răcnetul Carpaților” iar de fani, „Dalida a României” și care, fie vorba între noi, nu avea o voce tocmai rea și, în sfîrșit, ultimul (dar nu cel de pe urmă) pe listă, maestrul *Gică Petrescu*, „Eternul Gică” (supranume datorat, cu siguranță, îndelungatei sale cariere muzicale!) cu toată suita lui de romanțe, tangouri, valsuri ori cîntece de *petrecere și voie bună* (nelipsit de la nici o emisiune de „varietăți” sau de la vreun Revelion TV și absolut de la nici o sindrofie românească), din repertoriul căruia, mie, din fragedă pruncie, plăcîndu-mi, pentru parfumul lor de epocă, ușor vetust, *Suflet candriu, de papugiu și Du-mă, acasă, măi*

tramvai!

Erau și câțiva interpreți de muzică ușoară, puțini, pe care-i agream, în pole position-ul preferințelor mele aflându-se, detașat, Florin Bogardo și Mihaela Mihai (pe numele ei adevărat, Mihaela-Maria Neagu). Făcusem chiar un fel de pasiune pentru angelica (cum mi se părea ea atunci și de care, la un moment dat, pe la vreo 15–16 ani, eram îndrăgostit lulea!) blondă și pentru câteva dintre piesele ei (*De-ai fi tu, salcie, Hei, Mare!, Parfumul străzilor ori Trurli, trurli*) dar și pentru filmele în care jucase (*Cartierul veseliei, Bariera și Asegiul*), pe care nu mă mai săturam să le revăd (la cinematograful sau la televizor), ori de câte ori erau programate, fără să mă plictisesc de ele vreodată și ale căror replici, evident că le știam pe de rost. Și, când, peste ani, am mai aflat că este sora mai mare (vitregă, e adevărat, dar ce mai conta) a dragului meu *Doru Stănculescu* (cantautorul la care țin ca la ochii din cap, la fel de mult ca și la Mircea Florian), respectul meu pentru Mihaela a crescut exponențial! Asta pentru că, între timp, dragostea mea puberă (și neîmpărtășită) pentru ea se risipise ca un fum...

Spuneam că o emisiune extrem de populară, mai ales în rîndul celor tineri, precum era *Metronom*, difuzată pe principalul post național de radio al sfîrșitului deceniului șase al secolului trecut (cum îndeobște era cunoscut programul 1 al *Radio România*), realizată de tandemul *Cornel Chiriac – Geo Limbășeanu* și prezentată de primul, nu era deloc pe placul regimului comunist, din cel puțin două motive: în primul rînd din cauza conținutului (îndeosebi al „repertoriului internațional”, cum erau numite cu un termen generic piesele de proveniență occidentală) și, în al doilea, de reputația în continuă creștere a lui Cornel Chiriac. Drept pentru care emisiunea avea să fie destul de repede interzisă

de cenzura comunistă și scoasă de pe post spre sfârșitul anului 1968 (an în care, în august, Cehoslovacia fusese invadată de armatele țărilor semnatare ale „Tratatului de la Varșovia”, cu excepția României), după ce Cornel Chiriac, păcălind vigilența cenzorului de serviciu, a înlocuit un cântec din banda aprobată de acesta cu o piesă a lui Mircea Florian, ale cărei versuri erau un protest voalat la adresa reprimării cu brutalitate (sub forma unei povești despre cum cinci lupi mici și unul mai mare au atacat o stîină) a mișcărilor anticomuniste care cuprinseseră Cehoslovacia (rămase în istorie sub denumirea *Primăvara de la Praga*). Ceva mai târziu (aflat fiind la începutul liceului, adică prin anii '74 –'75 ai secolului trecut), cam în perioada în care ascultam *Metronom*-ul lui Chiriac la postul de radio *Europa Liberă*, aveam să aud eu și un alt zvon care spunea că, de fapt, interzicerea emisiunii lui Chiriac de la postul național de radio s-ar fi datorat, în realitate, difuzării celebrei melodii a celor de la Beatles, *Back in USSR*. Mă rog, povestiri adevărate sau scorneli, n-aveam eu, puștanul de atunci, de unde ști și, de fapt, nici nu mă prea interesa, fie vorba-ntre noi. Cert era faptul că emisiunea (care îmi plăcea nespun) care mă iniția în tainele muzicilor valoroase, dispăruse și, odată cu ea, multe dintre piesele dragi sufletului meu – pe care aveam să le ascult peste ani, pe la diverse alte posturi de radio (*BBC*, *Luxemburg*, *Vocea Americii* sau deja pomenita *Europa Liberă*) ori „trase” pe benzi de magnetofon sau pe casete audio și provenind din diverse alte surse – precum erau *Je t'aime... Moi non plus* a cuplului Jane Birkin-Serge Gainsbourg, *Monaco, 28° a l'ombre* (Jean-François Maurice), *Papa Was A Rolling Stone* (Temptation), *Sylvia's Mother* (Dr. Hook), *Sailling* (Rod Stewart), *Love Hurts* (Nazareth), *Ballroom Blitz* (The Sweet), *Living Next Door To Alice* (Smokie), *Child in Time*

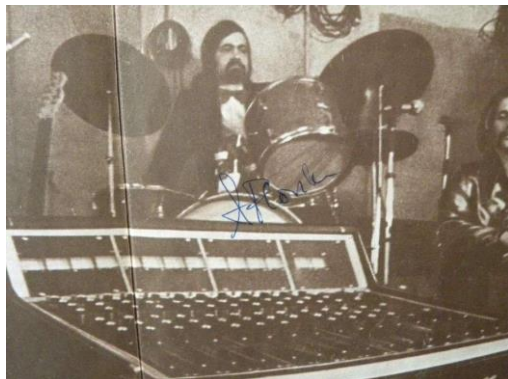
(*Deep Purple*) ori *July Morning* (*Uriah Heep*), pentru a nu mai vorbi de excepționala *Born Under A Bad Sign*, splendida piesă a lui Jimi Hendrix ori divina *Angie* a celor de la Rolling Stones, pentru a le pomeni doar pe acelea care-mi vin acum în memorie.

Aminteam, ceva mai devreme, că emisiunea mea dragă, *Metronom*, fusese interzisă și scoasă de pe post cu tot cu realizatorul și prezentatorul ei, Cornel Chiriac. Nu pricepeam io prea bine în acei ani (din pricina vârstei mele foarte tinere, desigur) care fuseseră adevăratele motive. Și cam ce se ascundea, de fapt, în spatele acestei bruște dispariții. Păi, cum să înțeleg io cu mintea copilului care eram în acele vremuri de restriște (politic, vorbind) cum stă cestiunea cu cenzura textelor cântecelor acelora, care-mi plăceau nespus și cu interzicerea autorilor lor, deși, aparent, ele mi se păreau a fi cu totul și cu totul inofensive.

Florin Dumitru

Cel care avea să mă dumirească, într-o oarecare măsură, avea să fie tot mentorul meu într-ale muzicii și muzichiei (vorba celor de la *Phoenix*), regretatul meu prieten *Florin Dumitru*, despre care am pomenit ceva mai devreme. Deși era cu vreo nouă ani mai mare decât mine, pe atunci el fiind deja student al Politehnicii bucureștene, mă simpatiza necondiționat în ciuda diferenței de vîrstă, cu siguranță și pentru faptul că știa că-mi place să ascult muzică, atît cît putea s-o facă și s-o înțeleagă un puștan de 10–11 ani cîți aveam. Cum probabil știa și că eram în posesia aceluia pick-up cehesc monofonic *Tesla Supraphon* (care abia apăruse pe piața românească a electronicelor), pe care-l primisem cadou cu ceva timp în urmă de la văr-miu, cu care el era prieten la cataramă și împreună cu care, mai ales în vacanțele lor de iarnă dar mai ales de vară, se întîlneau acasă la Florin (care,

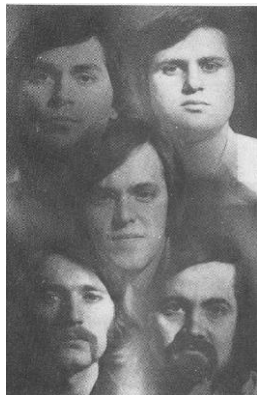
așa cum am mai spus, locuia împreună cu părinții săi pe aceeași stradă din Ploiești pe care și bunicii noștri își aveau casa) și ascultau muzică.

Fig. 8 Florin Dumitru, pe coperta interioară a LP-ului „Zece pași” (F.F.N.).

Florin fusese pînă prin 1968–1969, dacă memoria nu-mi joacă feste (și dacă-mi joacă, n-am ce-i face, alta mai bună mama nu-mi mai dă!), baterist la trupa *Mondial* cu care înregistrase EP-ul pe 45 de rotații pe minut despre care am pomenit și ale cărui piese ultra-ascultate – îndeosebi minunata *Romanță fără ecou* pe versurile lui Ion Minulescu, foarte cunoscută grație primului ei vers, *Iubire, bibelou de porțelan* –, deveniseră rapid șlagăre, fiind date tot timpul la radio și la TV. Între timp, Florin mai trecuse și pe la *Phoenix*, participînd la înregistrările primului disc al acestora numit (neoficial) *Vremuri*, tot un EP pe 45 de rotații/minut (care conținea, pe fața „A” două piese originale, *Vremuri* și *Canarul*, compoziții aparținînd tandemului Nicu Covaci–Florin „Moni” Bordeianu iar pe fața „B” două cover-uri, *Lady Madonna* a celor de la *The Beatles* și *Friday On My Mind*, o piesă aparținînd unei trupe rock australiene, în vogă în epocă, *The Easybeats*), după care, mai tîrziu (pe la sfîrșitul

anului 1970 sau cel mai sigur în 1971), împreună cu colegul său de la *Mondial*, chitaristul Gabi Litvin, va fonda grupul rămas în istoria muzicii românești sub titulatura *F.F.N.* (adică *Formația Fără Nume*), alături de vocalistul Cristian Madolciu, basistul Silviu Olaru și flautistul Doru Donciu.

Fig. 9 F.F.N. (Florin Dumitru este cel din dreapta, jos).

Sigur că toate aceste amănunte și multe alte chestii de culise avea să mi le spună însuși Florin, pe măsura trecerii timpului și, odată cu apariția albumelor trupei, în timpul vizitelor mele la el acasă, unde își amenajase o cameră-studio, care mi se părea fabuloasă. Ei bine, aici avea – pe lângă garnitura de tobe, *Ludwig*, parcă, la care atunci când bătea (că nu pot zice cânta), putea fi auzit din stradă – o sumedenie de alte obiecte „muzicale” (două magnetofone japoneze Akay, un pick-up Technics, un casetofon deck Grúndig, vreo două amplificatoare Marantz, microfoane, tot felul de mufe și cabluri, toate profesionale, evident, o puzderie de bețe pentru tobe strânse în mănunchiuri și așezate în tot felul de căni de pământ sau cutii de lemn, cinelele învelite în huse sprijinite de niște rafturi înțesate cu

viniluri, casete audio și benzi de magnetofon așezate în cea mai desăvârșită ordine și vrafuri de reviste muzicale străine, în care nu odată mi-am băgat nasul), care imprimau acelei uriașe încăperi o atmosferă magică, fascinantă și pe care nu mă mai săturam privind-o.

Mi-amintesc perfect cum într-una una dintre vizitele în care fusesm luat la Florin de văr-miu (cred că era în vacanța de vară a anului 1969), așadar la ceva timp, nu mult, după scoaterea de pe postul național de radio a emisiunii *Metronom*, am aflat io ce se întâmplase cu adevărat. Așa cum spuneam ceva mai devreme, acel eveniment îi bulversase pe toți aceia care iubeau genurile muzicale pop, rock & jazz de foarte bună calitate promovate de Cornel Chiriac și care se vedeau, astfel, văduviți de cele mai bogate, mai bine documentate, cuprinzând cele mai la zi informații posibile din genurile pomenite și, nu în ultimul rând, prezentate cu un șarm irezistibil, lucruri care nu erau absolut deloc pe placul oficialităților vremii, că doar jazz-ul și rock-ul, pentru mințile înguste ale activiștilor culturali din acea perioadă reprezentau nici mai mult nici mai puțin decât „muzica decadentă a imperialismului american”(!). Însă supărarea fanilor emisiunii *Metronom* nu avea să dureze prea mult timp, deoarece ea avea să fie reluată, într-un alt format, la postul de radio *Europa Liberă* (ce-și avea sediul principal la Munchen, în Republica Federală Germană sau Germania de Vest, cum îndeobște era numită pe atunci), în vara anului 1969, după ce Cornel Chiriac părăsise țara și ajunsese acolo, via Austria. Ei bine, toate acestea și multe alte șpiluri aveam să le aflu io în acea zi...

Așadar, am ajuns acasă la Florin mai spre seară și am intrat în acea cameră de basm care mie îmi plăcea atât de mult. M-am mirat că, deși amîndoi bătuserăm la ușă (io

chiorîndu-mă rapid și pe gaura cheii, drept pentru care am încasat imediat o „castană” în scăfirle de la văr-miu!), nu ne-a răspuns nimeni. Am intrat în vârful picioarelor. În puțina lumină din cameră, care se filtra prin storurile trase aproape complet, l-am zărit pe Florin, care stătea pe scaunul său de toboșar – un taburet rotund, pe șurub, cu picioare metalice, cromate, care-i permitea să se rotească la 360 de grade dar să se și ridice și coboare după voie, oferindu-i, așadar, o mare libertate de mișcare în fața tobelor – cu spatele spre ușă și cu fața spre bibliotecă, ușor adus de spate și avînd pe urechi o pereche uriașă de căști, ale căror fire intrau într-un aparat de radio portabil *Telefunken Bajazzo* (un aparat de radio portabil deștept, made in Germany, a cărei prezență o sesizasem mai de mult pe unul dintre rafturile înțesate cu benzi de magnetofon și pe care aveam io să-l asemui cu unul românesc, *Gloria*, cumpărat de ai mei, nu peste mult timp), cum nu văzusem pe nicăieri. Florin asculta foarte atent habar n-am ce la acel aparat și, cînd ne-a sesizat prezența, fără să scoată un sunet, și-a dus degetul arătător buze, în semn de mucus!, în același timp, sugerîndu-ne din priviri să ne așezăm pe undeva. Ceea ce am și făcut. M-am cufundat într-un fotoliu din apropiere cu o revistă în brațe iar văr-miu s-a îndreptat către el. Ridicîndu-se, Florin și-a scos căștile pe care i le-a întins lui văr-miu, care și le-a pus rapid pe urechi, după care și-a aprins precipitat o țigară, începînd să se foiască, agitat, de colo-colo, starea lui trădînd o mare nervozitate. La un moment dat, a rupt tăcerea care devenise apăsătoare, exclamînd cu năduf de vreo cîteva ori, ca pentru el: *Căcănari împuțiti!*, continuînd să se plimbe ca un leu în cușcă. Am tresărit nedumerit, nepricepînd în prima fază ce legătură ar putea fi între ceea ce ascultase el în acele căști pînă atunci atît de concentrat și bieții „căcănari”, așa cum li

se spunea pe atunci amărâților ăloră jechoși, costumați în „șalopetele” lor duhnind groaznic (aici avea dreptate Florin, chiar că erau împutuți!), care, cînd și cînd, veneau cu o vidanjă hîrbuită care hîrîia și scotea un fum gros pe țeava de eșapament, trosnind din toate încheieturile, de credeai că o să se dezmembreze și care, prin niște furtune gofrate mizerabile pe care le descolăceau de pe cisternă, goleau haznalele din curțile oamenilor (strada noastră neavînd canalizare), umplînd tot cartierul cu un miros de țigă și se întorceau mațele pe dos.

Io mă mă făcusem mic, mic de tot la locul meu din fotoliu, continuînd să mă benoclez la pozele acelei reviste muzicale, cu coada ochiului însă trăgînd la Florin care aprinsese două țigări deodată, oferindu-i și vărului meu una. Acesta o luă fără să scoată vreun sunet și, fără să schițeze niciun gest, continua să asculte atent. Îl priveam ușor amuzat cum stătea cu căștile alea mari pe urechi și pe care apoi și le lăsase pe ceafă, ciufulindu-și claua de păr negru, ascultînd atent, cu privirea fixîndu-mă, deși sigur nu mă vedea, privea „prin mine” cum se spune, așa cum stătea absent, sprijinit cu spatele de rafturile acelei biblioteci, trăgînd cu sete din țigară, învăluit în nori groși de fum. La un moment dat, nu m-am mai putut abține și am izbucnit în rîs, uitîndu-mă la el, pîrîndu-mi-se că seamănă leit-poleit cu un personaj celebru, drag mie pe atunci, *Minitehnicus*, un roboțel haios și isteț nevoie mare, un ghiduș care făcea tot felul de trăznăi și care era eroul meu preferat din benzile desenate care apăreau săptămînal în revista *Cutezătorii*, la care eram abonat. Și Minitehnicus ăsta avea în loc de urechi două mici căști receptoare, cam clăpăuge, o mică antenă radar în vîrfurile capului și un nas ca al lui Pinocchio dar care în vîrf se termina cu o bilă. Atunci, văr-miu, trezit parcă dintr-un somn letargic,

ca de șarpe, cu ochii deschiși larg, și-a scos căștile de pe urechi și m-a apostrofat scurt, încruntându-se: *Ce-ai, bă, Gîlmoază, de te chiorăști așa la mine și te hlizești ca berbecu'?* Sau *ți-ai adus aminte de ceva?* (cu alte cuvinte, a evitat elegant să mă facă prostănac pe față, folosind o vorbă dragă a bunicii noastre, care atunci cînd te umfla rîsul fără motiv, te atenționa scurt: *Ai grijă, mamă, că prostul rîde de ce-și aduce aminte!* iar cît despre apelativul *Gîlmoază*, așa mă poreclise el din pricina deselor mele probleme cu amigdalele sau gîlme cum le spunea el, făcînd mișto de mine, cu alte cuvinte). *Lasă-l, mă*, i-a zis Florin, *s-o fi plictisit și el săracu', cu noi stînd așa ca mușii!* Apoi au început să comenteze ceea ce ascultaseră pînă atunci la radio. Cum fumul din cameră era de să-l tai cu cuțitul, Florin a întredeschis ușor ferestrele și apoi a închis radioul, zicînd ca pentru el: *Ia, mai bine să ascultăm noi nițeluș niște Stonși!* (trupa *Rolling Stones*, adică). Apoi a pornit unul din cele două magnetofoaane, prin difuzoarele căruia a început să se audă muzica vestitei trupe britanice. Mi-am băgat din nou nasul în revistă dar îmi ciulisem urechile la ceea ce vorbeau ei. Ascultaseră o emisiune la postul de radio *Europa Liberă* (despre care mai auzisem io în discuțiile alor mei, dar nu-i dădusem prea mare importanță), în care fusese prezentată o discuție cu Cornel Chiriac sau ceva de genul ăsta, în care tipul (ale cărui emisiuni le mai ascultasem și io din cînd în cînd) povestise ce i se întîmplase în țară, toată tărășenia aia cu interzicerea emisiunii *Metronom* și apoi despre fuga lui din țară. Așa m-am dumirit io că aceia pe care Florin îi numise „căcănari” n-aveau nici o legătură cu muncitorii ăia jegoși care goleau cu vidanja lor puturoasă haznalele de prin curțile noastre, ci era vorba despre *grangurii de la partid* și alte *labe triste de securiști și activiști* care îi opriseră emisiunea lui Cornel (îi

spunea cu vădită amărăciune Florin lui văr-miu, care-l aproba dînd din cap). Cei doi vorbeau în șoaptă, uitîndu-se din cînd în cînd la mine. La un moment dat, văr-miu mi-a aruncat peste umăr: *Bă, Gîlmoază, să nu te pună dracu' să dai pe goarnă cuiva ce vorbim și ce facem noi p-aici, c-ăla drac e-al tău! Că altfel, în veci nu te mai iau cu mine! Ai priceput?* Am dat din cap în semn că *da*, neridicîndu-mi ochii din revistă.

Florin și văr-miu continuau să șușotească însă suficient de tare pentru a le auzi cuvintele fără prea mare efort, în ciuda muzicii *Stones*-ilor care continua, în surdină, să susure discret din magnetofonul *Akay* deschis ceva mai devreme. În timpul ăsta io stăteam cufundat în fotoliul meu cu nasul vîrît în acea revistă muzicală răsfoind-o, chipurile cu interes, deși urechile-mi erau ciulite la ceea ce comentau ei. Îmi scosesem carnetul-vocabular mai de mult și mă pregăteam să-mi notez numele unor trupe și interpreți care erau grafiate cu litere de-o șchioapă în dreptul fotografiilor color, folosindu-mă de un stilou *Pionier*.

Pentru că veni vorba despre extrem de popularul, în epocă (cel puțin printre școlari), stilou, acesta era un mini „toc-rezervor”, așa cum scria pe cutiuța de carton în care erau ambalat, nu mai lung de 7-8 centimetri, cu capac înfiletabil prevăzut cu o clemă metalică de prindere, fiind dotat cu un mic rezervor pentru cerneală, lunguiet, poreclit „țîțică”, făcut dintr-un fel de cauciuc sau plastic moale, fabricat la *Flaro-Sibiu* și care costa pe atunci vreo 15 lei, o nimica toată, preț care, de altfel, reflecta întru totul calitatea lui deplorabilă („curgea” permanent, adică lăsa mai multă cerneală decît era cazul să treacă prin peniță, utilizatorul avînd tot timpul pătate degetele, penarele și buzunarele hainelor) dar era perfect pentru școală (unde nu ni se permitea să scriem cu pixuri cu pastă, pentru a nu ne

deforma scrisul, ceea ce era un lucru foarte bun), pentru simplul fapt că dacă-l pierdeai sau îți era manglit, n-aveai după ce plînge. Însă pentru temele de acasă aveam un stilou chinezesc ceva mai mare, *Hero* sau *Youth* (pe cutiile cărora era scris în chineză și tradus în engleză *Fountainpen*), dotat cu peniță fină de aur (sau cel puțin așa se spunea despre ea, că ar fi din aur), ascunsă, al cărui rezervor era tot o „țîțică” dar care era îmbrăcată într-o teacă metalică prevăzută cu o lamelă care, prin apăsare repetată, trăgea cerneala din călîmară și care stilou, atunci cînd se găsea la liber în librărie, costa 110 lei (sau 150 pe sub mîină). Exclusiv pentru teze și alte *scrieri artistice*, foloseam un stilou nemțesc *Kaweco*, cu peniță normală, tot din aur (de 14 karate), cu vîrf de iridium și rezervor cu piston prevăzut la capăt cu un șurub, o bijuterie delicată de care eram tare mîndru, primit în dar de la ai mei, folosit, așadar, exclusiv pentru chestii deosebite și pe care l-am păstrat pînă deunăzi. Fac această mică digresiune pentru că, de cînd mă știu, am fost fascinat de uneltele de scris (îndeosebi de stilouri dar și de felurite pixuri, creioane, Carioca, Rotring-uri, tocuri cu peniță, pensule ori pene pentru caligrafie și terminînd cu mașinile mecanice de scris), pe care și acum le colecționez cu o pasiune bolnăvicioasă și față de care nutresc o nesmintită și maniacală dragoste... Cînd mi se întîmplă să fiu obosit, sau bleg, sau atunci cînd toate corăbiile-mi sînt lovite sub linia de plutire (sau, hai, nu chiar toate dar o bună parte dintre ele), mă refugiez într-un tainic univers, în care îmi revin degrabă la starea de funcționare normală: o mică papetărie a cărei atmosferă inefabilă îmi încarcă rapid, în maximum un ceas, acumulatorii descărcați de o prea îndelungată folosire. Pe vremuri, în oraș, mai existau vreo două-trei asemenea locuri regeneratoare (un anticariat, o librărie și-un magazin cu

viniluri) dar care, din pricini îndeobște cunoscute, între timp au dispărut.

Așadar, mă cufundasem în fotelul meu comod, îmi ciulisem urechile atent fiind la ce vorbeau Florin și văr-miu, avînd revista aceea în brațe, iar peste ea punîndu-mi carnetul-vocabular deschis în care, cu acel stilou *Pionier* despre care am pomenit, îmi luam notițe sîrguincios, ca un elev model, numai ochi și urechi la ceea ce spuneau ei. Din șușotelile lor am înțeles că emisiunea pe care tocmai o ascultaseră, pe rînd, în căști, fusese difuzată la postul de radio *Europa Liberă*, în care invitatul, Cornel Chiriac, cel tocmai fugit din țară (era vara anului 1969), își povestise cu lux de amănunte „evadarea” din România, explicînd în contex și motivele care l-au determinat s-o facă. La vremea aceea, tot ce știam io despre postul ăsta de radio se rezuma la faptul era interzis în România, fiind considerat *subversiv* (îmi notasem cuvîntul ăsta – pe care-l tot auzeam io în discuțiile alor mei – și explicația lui într-un alt carnet repertoar, așa cum, de altfel, eram obișnuit să procedez cu toate cuvintele necunoscute) și că toți aceia care-i ascultau emisiunile puteau să aibă mari neazuri cu miliția, riscînd chiar să meargă la închisoare, deoarece acolo se critica dur regimul politic comunist care guverna țara, în frunte cu Ceaușescu. Așa îmi explicam io de ce toți cei „mari”, cînd comentau emisiunile pe care le ascultau frecvent la unele posturi de radio străine (precum erau *Europa Liberă*, *Radio Libertatea*, *Radio Luxemburg*, *Radio Monte Carlo*, *Vocea Americii* ori *BBC*, nume pe care, evident că mi le notasem în carnetele mele și, atunci cînd rămîneam singur acasă, le căutam pe scala aparatului de radio – o hardughie de *Stassfurt Diamant* pe lămpi, nemțesc get-beget, pe eticheta de hîrtie lipită pe capacul din spatele lui scriind, de altfel,

Made in Germany, dotat cu două difuzoare mari și o cutie de rezonanță din lemn furniruit, care-i conferea un impecabil sunet monofonic – achiziționat de ai mei cu un an înainte de nașterea mea, prin 1957, adică, și pe care l-am avut pînă de curînd – cu volumul dat normal, mînat de o inconștiență și o curiozitate morbide, specifice vîrstei, netrecîndu-mi prin cap nici cea mai vagă idee despre ce mi-a fi putut păți pielea dar mai cu seamă ce probleme le-aș fi putut pricinui alor mei și la ce i-aș fi putut expune), coborau vocea și vorbeau în șoaptă. Sigur că pe mine nu mă interesau emisiunile alea politice, în care ore în șir se despica firul în patru despre viața din țările „lagărului socialist”, printre care se prenumăra și România, pentru simplul fapt că nu înțelegeam despre ce era vorba. În schimb, io căutam și ascultam emisiuni muzicale, precum fusese *Metronom*, foarte populară în rîndurile melomanilor, difuzată pe postul național de radio în ultimii doi ani, realizată și prezentată de Cornel Chiriac cu șarmul său inegalabil însă întreruptă brutal odată cu plecarea lui în Germania. Emisiunea aceasta avea să fie reluată de către secția în limba română a postului de radio *Europa Liberă*, în debutul lunii iunie a anului 1969, sub aceeași titulatură, ulterior el mai moderînd încă două (*Jazz Magazin* și *Jazz à la carte*) dar și altele. Ei bine, în cadrul acelor emisiuni, Cornel Chiriac, dincolo de minunatele muzici pe care le prezenta, nu scăpa niciodată prilejul să-și verse ofurile și să vitupereze împotriva regimului de la București și a politicii sale imbecile, în general dar mai cu seamă a celor care îi pusese rălpi și nu-l lăsaseră să-și facă treaba ca lumea la radio și din pricina căroră fusese el obligat să emigreze.

Cu ceva timp înaintea acestei întîlniri a trioului, în același an 1969, dar mai pe la începutul lui, cam după sărbătoarea Sfîntului Ion, mă întîlnisem cu Florin întîmplător pe strada

nămețită pe care locuiam amîndoi. De îndată ce m-a recunoscut – io fiind încotoșmănat într-un cojoc, pe cap avînd îndesată o căciulă mițoasă de miel, iar la gură și nas fiind înfășurat cu eternul meu fular gros de lînă, prins cu un ac de siguranță la spate, să nu-l pierd, care-mi proteaja gîtul și gîlcile sensibile de aerul înghețat de afară – m-a chemat în casă să-mi dea ceva. Mi-am lăsat sania afară, mi-am scuturat bocancii de zăpadă și am ajuns în holul dinaintea camerei lui Florin. El a intrat acolo și m-a poftit înăuntru. N-am vrut să intru, că încă nu-mi terminasem porția de săniuș, drept pentru care i-am spus că-l aștept acolo. A ieșit după ceva timp ținînd în mîini două discuri mici de vinil (un „single” și un EP, adică un „extended play” cum aveam io să aflu mult mai tîrziu că se numește acest minidisc de vinil de 17 centimetri în diametru și care pe cele două fețe ale sale conține cel puțin patru dacă nu mai multe piese), cu copertile cam hărtănite.

Mi le-a întins zicîndu-mi că mi le face cadou de Moș Crăciun (deși sărbătoarea trecuse de mulțișor) dar că, nefiind acasă atunci, mi le dă acum. Probabil, nedumerirea de pe moaca mea l-a determinat să-mi explice: *Băi, Gîlcă* – se luase și el după văr-miu, că asta era porecla pe care mi-o dăduse el, din pricina deselor și interminabilelor mele probleme cu amigdalele – *ia-le, ce faci mutra asta, că io dacă am nevoie, am de unde să le iau. Ți le dau pentru că am auzit de la văr-tu că ai primit cadou un picup și să ai ce asculta, muzichii* (așa numea el muzicile care-i plăceau) *valabile, nu porcărele!* Nu am avut răbdare pînă acasă și, scoțîndu-mi mănușile de lînă cu un deget, care erau prinse una de alta cu un fir gros, tot de lînă, care trecea pe sub cojoc și apoi prin mînecele lui (pentru a nu le pierde), m-am uitat curios la cele două discuri: pe coperta verde a primului scria cu litere albe de-o

șchioapă *Olympic '64* și, mai mărunț, numele celor două piese (*Cîntic de haiduc* și *Ziua bradului de noapte*) iar celălalt, cu copertă galbenă, cuprindea patru piese (*Who Do You Love*, *Badge*, *Sympathy* și *Let's Work Together*) care, așa cum scria pe spate, erau în interpretări originale (înregistrate la *B. & J. Records-Londra*) și prezentate de un tip, *Kid Jensen*, disc jockey la *Radio Luxemburg*. Ambele discuri apăruseră la *Electrecord*, care era în epocă (și așa avea să și rămînă pînă în 1989) singura casă de discuri românească. Cred că am zîmbit sau am făcut ochii mari sau amîndouă deodată, că Florin m-a întrebat imediat de ce mă hlizesc. *Păi, Florine, știi cine este Kid Jensen ăsta. L-am ascultat de mai multe ori și dă la radio numai muzici caștoace!* A fost rîndul lui să facă ochii mari și, uimit la culme, a exclamat: *Bine, bă, Gîlmoază* (ăsta era un alt derivat de la *gîlmă*, evident), *da', mă rog, cam la ce radio l-ai ascultat tu pe Kid Jensen ăsta?* Am răspuns pe loc, ca la școală: *Păi, la „Stassfurt”-ul alor mei! N-ai înțeles, bă, Gîgă. La ce post de radio, mă? Păi la ăla care scrie acolo, pe copertă. Băi, nenicule, păi nu e bine ce faci tu. Să nu mai ascuți acolo, că e interzis. Nu e voie, pricepi?* Am replicat sincer: *Nu! S-a burzuluiț la mine imperativ: Băăăăăi, ăla e un post străin și n-ai voie, că-i bagi în belea pe-ai tăi, mă, înțelegi? Pentru că așa vor mușchii comuniștilor ăstora imbecili, care n-au creier, să nu ascultăm decît posturi românești sau rusești, mă, pricepi?* Evident că nu pricepeam de ce să nu ascult muzici pe alte posturi în afara celor românești și rusești. *Păi dacă e interzis, de ce scrie numele postului ăluia pe disc?* am plusat io într-o doară. *Ei, de ce, de ce... Nu e treaba ta... Ascultă la picup ce ți-am dat io și p-ormă să vii să-mi zici cum ți s-au părut. Bine? Bine!*, am mai zis cu năduf și, cu discurile vîrîte într-o pungă de hîrtie am fugit să le duc acasă, bucuros nevoie mare de cadou și apoi

am zbughit-o la derdeluș.

Epilog

După ce mi-am terminat porția de derdeluș, alături de tovarășii mei de joacă pe maidanul poreclit al *Babei Neaga* (după numele unei bătrîne singuratice și cam zbanghii ce-și avea casa misterioasă, năpădită de o vegetație luxuriantă și plină de tot felul de vechituri, în imediata apropiere), unde se afla un morman uriaș de pământ rezultat din vremuri imemorabile și părăsit acolo de muncitorii care pietruiseră străzile, pe versanții căruia ne amenajasem pîrțiile, situat undeva la capătul străzii Principatele Unite la intersecția ei cu străzile Conache și Hannibal (undeva în imediata apropiere a binecunoscutului, pentru ploieșteni, spital Schüller), plin de promoroacă și înghețat bocnă, am luat-o cătinel spre casă. Era vorba despre casa bunicilor paterni, unde mai viețuia doar bunica, bunicul *mutîndu-se* (cum așa frumos spunea părintele Nicolescu, parohul Bisericii Sf. Gheorghe Vechi, care tocmai venise cu botezul înainte de Sf. Ioan) la ceruri cu cîțiva ani în urmă, trupul odihnindu-i-se la cimitirul *Bolovani*, aflat la marginea mahalalei de dincolo de celebra stradă a Rudului, iar eu, trăgîndu-mi sania, eram hotărît să ascult imediat discurile pe care tocmai ce mi le dăduse Florin, în după amiaza acelei zile.

Așadar, am ajuns la țanc acasă pentru a o liniști pe bunică-mea, deja îmbrăcată să plece în căutarea mea, ușor panicată, pentru că se înserase binișor, iar gerul, devenit pătrunzător, făcea să scîrțîie plăcut zăpada sub tălpile groase ale bocancilor, de parc-aș fi călcat pe sticlă pisată. După ce m-am dezvăimurat și mi-am scos cu destulă dificultate bocancii – deoarece șireturile erau înghețate tun, avînd consistența unor sîrme –, i-am băgat imediat sub soba *Vesta*, care torcea ca un motan oțios, răpîndind o căldură plăcută,

parfumată de surcelele de brad arse care, din cînd în cînd, trosneau cu mici pocnete ca de artificii, puse pe focul de gaze de bunica, special să înmiresmeze aerul cu acea inefabilă mireasmă de rășină arsă, de care îmi aduc întotdeauna aminte cu o anume nostalgie de fiecare dată cînd simt în aer parfum de tămîie.

Mi-am instalat picupul și am vrut să pun primul discul celor de la *Olympic '64*, curios să-l ascult pe vocalistul Dorin-Liviu Zaharia, asupra căruia Florin îmi atrăsese atenția și despre care avea numai cuvinte de laudă. Multe dintre informațiile despre această trupă aveam io să le aflu (și să mi le notez în carnețelele mele vocabular) după aceea, în timpul vizitelor acasă la Florin, atunci cînd văr-miu mă lua cu el.

Am așezat discul fără să mă uit la el pe platanul care deja începuse să se învîrtă, am fixat turația 45 și am ciulit urechile. Însă, surpriză, din difuzorul montat în capacul picupului *Supraphon*, au început să se audă acordurile unei muzici peste care vocea solistului rostea cuvinte în engleză. Abia după terminarea primei piese am scos discul de pe platan și, nu mică mi-a fost mirarea cînd am constatat că pe el figurau cu totul și cu totul alte melodii (pe fața „1”, *You Can't Always Get What You Want* și *Honky Tonk Woman*, pe fața „2”), ale căror titluri habar n-aveam ce înseamnă (nu știam o boabă de engleză pe atunci, io fiind un cunoscător bunicel de franceză, pe care o vorbeam acasă, de două ori pe săptămîină, cu doamna Iuscinsky, o profesoară extrem de simpatică, prietenă de-a mamei), cum nici despre trupa *Rolling Stones*, care le interpreta, nu știam nimic. Dar care cîntece, cu sunetul lor ce mi se părea ușor dogit, mi-au mers direct la lingurea, mai cu seamă din pricina vocii răgușite a solistului vocal, Mick Jagger, care se tînguia mamă-mamă, de parcă cineva i-ar fi strîns degețelele în ușă! Florin încurcase

mapele discurilor. Abia așteptam să treacă noaptea să mă duc a doua zi la el să capăt discul bun...

*

Cam astfel de gânduri îmi hălăduiau prin cap în timp ce mă îndreptam cu ai mei, la bordul Daciei noastre, spre „băile reci” de la Eforie Sud, unde urma să fiu supus ritualului ungerii cu nămol...

Ploiești, nimic altceva

Întreprinderea ... Ploiești

Trăiesc și locuiesc aici, în Ploiești de mai bine de 49 de ani, poate de aceea simțurile și instinctele mele s-au setat și optimizat, de-a lungul anilor, pe acest nume de oraș muncitoresc, Ploiești. Casa noastră a fost, este și, sper, va fi amplasată peste drum de Grajdurile Comunale, I.T.P., I.J.T.L., R.A.T.P., S.C. T.C.E. S.A. (denumiri în funcție de perioada istorică în care a existat) sau, mai exact, peste drum de "Garajul autobuzelor", așa cum le explicam, ca punct de reper, celor care doreau să ajungă la noi în vizită.

Clădirea de birouri a garajului m-a fascinat întotdeauna, cu aspectul ei de gară C.F.R. Îmi plăceau foarte mult acoperișul de țiglă, geamurile din lemn masiv și cei trei ploi enormi din fața ei, care produceau ninsoare, în plină primăvară, la adierea vântului. Progresul și libertatea de exprimare arhitectonică a venit și peste frumoasa clădire, mai întâi cele două Tatra imense de la "Depanare" au scos din rădăcini cei trei ploi imenși, creând impresia cum că superba clădire ar fi ... în pielea goală. Apoi au venit meseriașii care au schimbat toate ferestrele din lemn cu binefacerile tehnologice, ferestre termopan. Integrarea în N.A.T.O. a adus cu ea și siguranța națională, așa că sirena antiaeriană, care oprea curentul în tot cartierul atunci când pornea, a dispărut și ea din vârful clădirii de birouri a "garajului". Ciorile care-și făcuseră casă în podul clădirii de birouri s-au supărat în asemenea hal încât au decis să se mute mai central, la suratele lor de pe Bulevardul Castanilor.

Din anii '70 (adică de când m-am născut eu) încioace, parcul auto s-a schimbat, adaptat și modernizat chiar sub ochii mei și am văzut evoluția tehnologică de la Skoda Karosa SM11, IK 4, Dac 118 UD, Ikarus, Rocar 112 UDM, Isuzu, MAN, BMC SCB215, Mercedes și, când citiți aceste rânduri, cu siguranță se negociază aducerea altor autobuze, mai rentabile și mai ecologice. Dacă aveam 1 euro de fiecare autobuz pe care l-am prins aici la "Garajul Autobuzelor", eram deja în topul bogaților planetei. Cine știe, poate voi merge la casieria unității să solicit această plată! Fiindcă am pomenit de casierie, pot să vă povestesc că aici, în cea mai nordică dintre clădirile garajului, veneau toate tonetistele din oraș să aducă încasările din bilete și abonamente, era locul unde, pe 12 și pe 27 ale lunii, angajații garajului își luau leafa. În aceeași clădire, într-o încăpere la stradă, se găsea Camera 17, mai exact locul unde contravenienții de pe mijloacele de transport în comun își achitau amenzile primite. În curtea garajului au existat clădiri cu destinație tehnică sau administrativă, la Poarta 1 (intrarea autobuzelor), se găsea Dispeceratul, locul de unde șoferii își luau graficele și foile de parcurs pentru ziua respectivă de lucru, la Poarta 2 se găseau, în dreapta, Vulcanizarea și în stânga, Cadrele. Poarta 3 era cea cu Casieria și chioșcul de pâine iar în spatele lor se aflau S4 (secția de tinichigerie și reparații), Tâmplăria și Vopsitoria. Florin și Romică, de la Tâmplărie, îmi povesteau că era foarte straniu când s-au angajat să le spună oamenilor că sunt tâmplari la ... "Garajul de autobuze", fiindcă mereu unitatea a fost asimilată cu industria mecanică. În schimb cei de la Strungărie (secție din spatele clădirii de birouri) se încadrau foarte bine în peisajul industrial al I.J.T.L.-ului. Chiar dacă erau strungari, frezori, rabotori sau rectificatori toți lucrau aici la Strungărie și erau recunoscuți ca buni meseriași.

Nea Gigi Preda (strungar) și Nicu Preda (frezor) erau „Predatorii” și nu exista piesă din mecanica autobuzului să nu o poată reproduce, o sticlă de tărie achitată anticipat la chioșcul din stația din fața garajului (unde am fost vânzător vreme de un deceniu) te putea rezolva și pentru piesa pentru mașina ta personală. Fiindcă așa au fost vremurile și nu găseai anumite subansamble auto, să cunoști un meseriaș la I.J.T.L. era mare lucru și-ți rezolva foarte multe din problemele legate de mecanica mașinii tale.

Am să-mi iau libertatea să-i zic în continuare I.J.T.L. (Intreprinderea Județeană de Transport Local), fiindcă este denumirea pe care care a avut-o între anii 1979 și 1991, iar această denumire mi-a influențat întreaga copilărie. Angajații I.J.T.L.-ului erau buni meseriași, dar, în aceeași măsură, erau mari amatori de băutură (poate și datorită faptului că majoritatea erau șoferi și meseria le impunea restricții alcoolice cu cel puțin 24 de ore înainte de intrarea în serviciu). Să fii șofer pe autobuz era simplu, dar și complicat, fiindcă asta îți conferea statut social, stabilitate financiară și erai o partidă bună pentru fata nemăritată a lu’ vecinului de la 4. Ca peste tot în România muncitorească, munca în colectiv era o mare generatoare de umor și porecle date între salariați. Porcu’ de la S4, nea Vasile Oatu’ de la Strungărie, Vali Ciocănele de la Formația 2, nea Costică Pizdelea de la Vulcanizare, Emil Cotețaru’ șoferu’, Macario de la S4, Avram Iancu de la Tură, Predatorii de la Strungărie sau Pintiloiu șoferu’ erau indicativele după care erau identificați o bună parte din angajații de la I.J.T.L.! Adică chiar dacă nu-i știai numele din buletin, puteai să găsești un angajat mult mai repede după poreclă.

O întâmplare nostimă face ca soția unui tinichigiu (Nicușor Țintea) să vină la poarta I.J.T.L.-ului (nu exista

comunicație mobilă pe atunci), pentru a-i comunica ceva urgent soțului său, portarul îi explică faptul că nu o poate lăsa să intre pe teritoriul întreprinderii, dar să-i spună cum îl cheamă pe soț și va ruga un angajat să-l cheme la poartă. Spunând că-l cheamă Nicușor Țintea, portarul oprește un angajat și-l întreabă dacă-l cunoaște, însă respectivul spune că el n-a auzit de numele acesta de când lucrează în I.J.T.L. și tot așa cu încă 4-5 angajați, încât doamna Țintea începuse să aibă dubii că bărbatul ei ar lucra aici. La un moment dat apare un sudor și o salută pe doamna, moment la care portarul îl întreabă "*O cunoașteți pe doamna?*", "*E soția lui Porcu' de la S4!*" răspunde acesta "*Aaaaaa păi de ce n-ați zis așa doamnă!?*", zice portarul plin de respect "*Stați să încui poarta și vă conduc eu!*".

Adevărul este că porecelele au fost, sunt și vor fi mult mai ușor de reținut decât un nume și un prenume, iar I.J.T.L.-ul a reușit, de-a lungul deceniilor de existență, să exceleze la acest capitol. De-a lungul anilor, secțiunile au fost ori demolate pentru a face loc parcului auto, ori au fost ridicate altele noi datorate diversificării transportului, mă refer aici la Depoul de tramvaie dezvoltat în partea estică a garajului, peste pârâul Dâmbu sau la garajul de troleibuze de la Podu' Înalt. Democrația și economia de piață au afectat inevitabil și I.J.T.L.-ul iar restructurările erau menite să eficientizeze, să îmbunătățească și să rentabilizeze transportul în comun de la noi din Ploiești, astfel încât din cele câteva mii de angajați, cât avea instituția în '89, au mai rămas doar câteva sute în prezent. Acum, dacă tot am vorbit de angajați (și dacă e să mă întrebați pe mine), vreau să vă spun că cea mai boemă categorie de angajați ai I.J.T.L.-ului au fost ... taxatoarele. Pentru cei mai tineri dintre domniile voastre, trebuie să vă explic că taxatoarele erau niște doamne drăguțe, care aveau

un scaun un sertar și o tejgheluță la ușa din spate (URCARE), unde vindeau bilete călătorilor. În acele vremuri (anii '70), autobuzele aveau două uși, cea din față, de la șofer (COBORÂRE) și cea din spate, unde stătea taxatoarea (URCARE). Explozia demografică a făcut să fie aduse autobuze mai mari (cu 3-4 uși) și, odată cu ele, haosul de la urcarea și coborârea din autobuz, astfel că taxatoarele nu-și mai găseau locul și funcționalitatea, renunțându-se la ele. Dar fiindcă erau anii socialismului (și toată lumea trebuia să muncească), au fost reconvertite în ... tonetiste. Tonetista stătea într-o tonetă 1m x 1m x 2m, din tablă vopsită, cu un gemuleț rabatabil de 20 cm x 20 cm și vindea bilete sau abonamente, avea gestiune și lucra "la schimburi". Erau și tonetiste mai norocoase, cele care lucrau la "capăt de linie", acolo unde se aflau dispecerate de coordonare a traseelor, deoarece aveau mai mult spațiu și tonetele erau construcții din beton. Cele mai importante dispecerate de capăt de linie erau cele de la Cablul Românesc (traseele 1 și 21), Spitalul Județean (traseele 5, 24, 43), Blocuri Republicii (traseele 15, 20, 30B), Gara de Sud (traseele 11, 24, 25, 26, 45, 61) și Hipodrom (traseele 30B, 2B).

Odată cu apariția tonetistelor, în autobuze au fost introduse compostoarele, niște dispozitive menite să-ți găurească (composteze), biletul într-o anumită configurație. Unele compostoare doar îți strâmbau puțin biletul și (dacă nu venea controlul), tu păstrai biletul și, odată ajuns acasă, îl umezeai și-l călcai cu fierul de călcat, făcându-l ca nou. Bineînțeles că nu te pricopseai cu cei 1,25 lei (cât costa biletul), dar te culcai seara cu satisfacția că ai reușit să păcălești sistemul cu istețimea ta. "Autotaxarea" (compostarea de către călător a biletului de călătorie) era o obligație și o datorie civică de onoare, totodată, călătoria

frauduloasă devenise un act de haiducie și te mândreai cu asta la școală sau la serviciu, dacă te descurcai să călătorești fără să fii prins. Nu mai conta că te prinde controlorul fără bilet valabil în autobuz atunci când erai admirat că mergi ilegal, că ai avut îndrăzneala să te iei în piept cu sistemul care te obliga să-ți iei bilet.

De când a ajuns în Ploiești, tata a lucrat într-un singur loc și anume la Întreprinderea de Utilaj Petrolier "1 Mai". Era "emblema muncitorească" a Ploieștiului și port-stindardul producției de utilaj petrolier din România. Cu peste 18.000 de angajați (tata avea marca 18.333), era cea mai mare întreprindere din tot județul Prahova. Între orele 14.30 – 15.30 când veneau cei din schimbul 2 și plecau cei din schimbul 1, Poarta 1, cea de sub podul de la Gara de Sud, devenea un ocean de oameni, cele câteva mașini care se aflau în trafic erau blocate de oamenii care se grăbeau să prindă trenul sau rata (rata era autobuzul care pleca din autogară și efectua curse intrajudețene), către domiciliul lor din mediul rural. Tata era strungar la M5 (Mecanica 5), una din secțiile aflate prin centrul Întreprinderii 1 Mai, la 15-20 de minute de mers pe jos de la Poarta 1, știu asta deoarece odată, pe când eram încă elev în școala generală, tata m-a luat cu el la muncă, având speranța că, arătându-mi cât de grea este munca în fabrică, voi învăța mai bine ca să nu ajung strungar ca el. Când acolo, a fost o mare greșală, deoarece tata fiind unul din cei mai apreciați, respectați și cunoscuți oameni din M5, m-a făcut să-mi placă să fiu ca el. Faptul că m-a lăsat să fac unele manevre cu strungul lui și că doamna macaragioaică, m-a plimbat la înălțime cu macaraua nu a făcut decât să-mi placă și mai mult să fiu ca tata. Vărul meu (Doru) lucra la secția Sape Foraj, ca frezor și într-o zi, pe când era schimbul 2, a decis să mă ia și el să-mi arate unde

muncește, așa că al doilea contact direct cu clasa muncitoare de la Întreprinderea 1 Mai Ploiești a avut loc. Pentru cei tineri care nu au prins acele vremuri, aș dori să lămuresc care era „procedura de introducere a unui minor într-o unitate de producție”. Se aștepta 2-3 minute, ca să se strângă mai mulți colegi (de regulă, din aceeași secție), iar aceștia înconjurau minorul, care intra nestingherit, dus de valul de muncitori care salutau gălăgios pe portarul întreprinderii, pentru a-i distra atenția!

După două incursiuni în inima Întreprinderii 1 Mai Ploiești, s-a produs și inevitabilul: în vara lui 1986 am dat „treapta I” (examenul de intrare la liceu) și am devenit elev al Liceului Industrial 1 Mai Ploiești, profilul mecanică.

Complexații

Nu există nici un dubiu că în perioada dinainte de '89, noi ploieștenii, eram foarte ... complexați, adică exista câte un complex de servicii aproape în fiecare cartier. Dar fiindcă observ că nu vi le mai amintiți, permiteți-mi să vă reîmprespățez memoria cu cele pe care le țin minte. *Complexul Castor*, undeva între strada Găgeni, Șoseaua Nordului și Intrarea Castor, lângă o secție a Întreprinderii de Comercializarea și Industrializarea Laptelui (I.C.I.L.), la parterul blocului G1, cu Reparații Frigidere, Frizerie, Coafor – Manichiură & Pedichiură, Librărie, Alimentara cu Centrul de colectare sticle – borcane și Aprozar; undeva pe la sfârșitul anilor '80 apăruse și o Mercerie lângă centrul sticle – borcane. *Complexul Meșteșugăresc*, aflat pe Șoseaua Nordului, undeva pe stânga, spre Spitalul Județean, avea unități ca de servicii Croitorie, Reparații TV, Cizmărie și Marochinărie. *Complexul Mic* era pe Șoseaua Nordului, colț cu strada Rapsodiei, aici găseai Aprozar, Cofetărie,

Alimentara, Librărie și o mică Ceasornicărie. *Complexul Ideal* se găsea pe strada Cameliei, colț cu strada Brumărelelor și aici erau Alimentara, Librărie, Tutungerie și Centru Sticle – Borcane. *Complexul Mare*, amplasat pe Șoseaua Nordului Nr. 1, avea de toate: Restaurantul Nord, Cofetărie, Alimentara, C.E.C., Frizerie, Coafor, Studio Foto, Centru Sticle – Borcane, Piața agroalimentară, iar peste toate se înălța semeț Magazinul Universal Nord. *Complexul Cina* era pe strada Andrei Mureșeanu, peste drum de Policlinica Nr. 3 (Cina) și în apropiere de Școala Generală Nr.23. Aici găseai Alimentara, Librărie, Cofetărie, Restaurant, Sifonărie, Farmacie și Centru Sticle – Borcane.

Cam astea erau cele frecventate de mine, dar în oraș mai erau și altele. *Complexul Caragiale*, încadrat de străzile Soarelui, Gheorghe Doja și Romană, era amplasat pe lângă Liceul "I.L. Caragiale", de unde și numele. *Complexul Cioceanu* era undeva la intersecția străzilor Eroilor, Domnișori și Mărășești. *Complexul Romană* se afla acolo unde se bifurca strada Romană cu strada Dragalina, pe linia traseului 4, lângă Spitalul Boldescu, aproape de Gara de Nord. *Complexul Aurora* era undeva, în Cartierul Vest, în imediata vecinătate a cinematografului Modern și la mică distanță de *Complexul Baraolt*, care era mai spre Podul Înalt. *Complexul Malu Roșu*, din cartierul cu același nume, în capătul străzii Branciog, colț cu strada Malu Roșu, aproape de Școala Generală Nr. 27. *Complexul Bariera Bucov* se afla pe strada Gheorghe Doja, peste drum de Întreprinderea Flacăra, la parterul blocurilor turn de aici din acest cartier. *Complexul Pomul Verde* era aproximativ pe undeva, pe la intersecția actualelor străzi Bunavestire, Ion Rusu Șirianu și Avram Iancu, fiind sub patronajul unui vestit restaurant al erei socialiste (ați ghicit !), "Pomul Verde". *Complexul Aroma* era amplasat

pe strada Unirii, colț cu (actuala) strada Erou Cătălin Călin, lângă impozantul Palat al Telefoanelor și, datorită poziționării sale centrale, era un complex foarte cunoscut. *Complexul Sf. Anton* se afla undeva la confluența străzilor Ștefan Cel Mare, Anul 1848 și Lupeni, iar cu cele două etaje ale sale domina toată Piața Sf. Anton, cea de la care primise, de altfel și numele. *Complexul Păltiniș* era pe strada 23 August (actuala Ghe. Gr. Cantacuzino), colț cu strada Ienăchiță Văcărescu. *Complexul Gioconda* era la parterul celui mai înalt bloc al Ploieștilor (blocul Gioconda), pe strada Mihai Eminescu, colț cu Veronica Micle, lângă Gara de Sud, eclipsat de popularitatea și proximitatea cu faimosul magazin BIG. *Complexul Ofelia*, de pe strada Malu Roșu, colț cu Șoseaua Vestului, amplasat chiar la parterul blocului turn, își luase numele de la cofetăria care domina acest complex, din vecinătatea stației de Salvare.

Cel mai faimos complex era cel care avea cea mai populară alimentară, iar cea mai populară alimentară era cea unde se *băgau* portocale sau banane (doar în decembrie), sau cea unde găseai ouă (primăvara, înainte de Paști). Fiecare complex se afla într-o zonă demografică în expansiune și mai avea (de regulă) o tonetă de bilete a I.J.T.L.-ului, o Tutungerie, un chioșc Polar (cu înghețată Polar) și alocuri cu chioșc de Pâine. De obicei, un complex era destinat serviciilor meșteșugărești (depanare radio-TV, marochinărie, croitorie, bijuterie, foto-studio, mecanică fină, etc.), partea comercială trecând pe plan secund. Nu neg faptul că este foarte posibil ca în enumerarea mea de mai sus să fi omis vreun complex de la mine din Ploiești, dar eu cu astea am interacționat și de aceea mi le amintesc. Când îmi amintesc de câte un complex NU pot să nu îmi amintesc de cozile care se formau cu o zi înainte, atunci când se auzea că se *bagă* carne, măsline sau

brânză la vreo alimentară. Cum ne duceam (eu cu fratele meu), cu unchiu' Stelian al lu' tanti Frieda a lu' Viorel, de cu seară, să ne așezăm la coadă, că mâine aduce pui la alimentara de lângă magazinul Electrotehnica, de lângă Tribunal. Bineînțeles că stăteam toată noaptea la rând, dar aveai garanția că apuci un kilogram de pui/persoană (atât se dădea, *ca să ajungă la toată lumea*). Era totodată un bun prilej să cunoști concitadini, un fel de social media din acele vremuri. Timpuri grele, dar boeme prin simplitatea lor, în care unii gândeau în locul tău și alții îți spuneau ce *trebuie* să gândești, dar tu erai fericit că ai apucat o pungă de *tacâmuri de pui* condiționată de achiziționarea unei cutii de creveți vietnamezi. Dar știți cum se spune "*Cine NU se bucură de trecut, NU apreciază prezentul și NU va fi satisfăcut de ceea ce îi oferă viitorul!*".

Bătaie ca la Muzeul Ceasului

Și fiindcă tocmai am vorbit despre complexuri și complexe, permiteți-mi ca în continuare să vă povestesc puțin și despre complexul meu legat de Muzeul Ceasului, de aici din Ploiești.

Fiecare familie și grup de prieteni au expresii și zicători care-i fac să se individualizeze de celelalte grupuri sociale. O expresie împământenită în familia noastră și în cercul nostru de prieteni este, fără nicio îndoială, "*bătaie ca la Muzeul Ceasului*", care se bazează pe o întâmplare, pe cât de dureroasă, pe atât de adevărată.

Pe când eram în clasa a IV-a (1982/1983), la Școala Generală nr. 30 (din spatele Complexului Meșteșugăresc de lângă Școala Generală nr. 24). Imediat după orele de școală, m-am dus cu un coleg de clasă la el acasă, ca să-l ajut să vândă sticle și borcane, undeva la un centru de "sticle și

borcane” pe lângă Complexul Mic din Nord. Aici, pe geam, era un carton mare pe care scria foarte clar că este ”închis pentru inventar”. ”Să mergem să le dăm la Complexul Castor”, am zis eu, cu speranța că mergem mai aproape de casa mea ”La Castor NU primește borcane și sticle de șampanie, așa că hai să mergem la Complexul Mare, că-n 10 minute le dăm și îți fac cinste cu o amandină și-un Quik!” mi-a propus colegul meu Vali. Ademenit corespunzător, am acceptat propunerea fără nicio ezitare. Am dat toată marfa (3 lei/sticla de șampanie, 2 lei/borcanul mare, 2 lei/sticla de jumătate și 1 leu/borcanul mic) și-am revenit la cofetăria (era lângă Aprozar) de la Complexul Mic. Timpul a trecut ca nebunu’ și, chiar dacă nu aveam ceas, eram conștient că întârzasem mult cu sticlele și borcanele vândute. Am luat traseul 43 barat (Gara de Sud – Gara de Vest – Spitalul Județean) pentru o singură stație, sperând că voi ajunge acasă înainte ca tata, care fusese schimbul 3, să se trezească. Autobuzul era un Ikarus nou (pe atunci), care între noi fie vorba este FOARTE posibil să mai fie în exploatare și acum, în 2021.

Bineînțeles că toată ziua am omis să îl anunț pe tata (mama lucra în tura de zi), care, panicat că nu mai ajung acasă, a plecat în căutarea mea. La școală, tovarășa învățătoare nu știa nimic, vecinii nu văzuseră nimic, la Spitalul Județean, la Urgențe, nimic, așa că a revenit acasă, acolo unde m-a găsit pe mine ... ”Unde-ai umblat, până la ora asta?”, m-a întrebat scurt. ”Am fost la Muzeul Ceasului, cu clasa!”, am răspuns eu senin știind că mai fusesem cu ceva vreme în urmă și aș fi știut ce să răspund dacă m-ar fi întrebat ce-am văzut acolo. ”De ce miști ? Am fost la școală, am vorbit cu învățătoarea și n-ați avut nicio acțiune!” și dăi (fără pumni, curea sau picioare), doar cu palma lui grea de

strungar. Între timp, în plină sesiune de corecție a ajuns acasă și fratele meu, care ar fi vrut să intervină dar se temea ca centrul corecțional să nu fie mutat de la mine, asupra lui. Erau vremuri când bătaia era parte a educației și se spunea că o palmă la timpul ei este binevenită, dar și că unde dau părinții, crește sau că bătaia este ruptă din Rai, dar vă zic sincer că vânătăile mele, obținute atunci, nu au simțit NIMIC divin în săptămânile care au urmat acestui eveniment de care vă vorbesc aici.

Este singura bătaie pe care mi-o amintesc din copilărie (poate și fiindcă nu a mai fost altă bătaie la standarde așa de ridicate), dar și de amenințările ulterioare: "*Ai grijă ce faci că-ți iei, din nou bătaie ca la Muzeul Ceasului!*", chiar și-n ramura sportivă, noi, acasă, folosim această expresie și spunem despre sportivul sau despre echipa care pierde fără drept de apel că *a luat o bătaie așa ca la Muzeul Ceasului!*

Normal că după aceea, ori de câte ori am vizitat Muzeul Ceasului (cu prietenii, școala, familia sau singur), am pășit evlavios, atent și plin de respect, cam cum se merge acum la mormântul lui Arsenie Boca. Odată la una din vizitele la muzeu, ceasurile și pendulele expuse au început să ... bată ora exactă, în acel moment am avut o emoție puternică și o rememorare a *bătăii ca la Muzeul Ceasului!*

Cel mai frumos Ploiești

Sunt ploieștean de peste 49 de ani și mă mândresc cu asta, chiar dacă unii oameni mă ironizează spunându-mi că orașul în care locuiesc este unul puternic influențat de mentalitatea și arhitectura comunistă. Dar vă rog să îmi permiteți să vă demonstrez că acest lucru nu este adevărat și că locuiesc în cel mai frumos oraș din întreaga Cale Lactee.

Ploieștiul a fost condus de-a lungul secolelor sale de existență de diferite persoane (uneori chiar personalități) care au încercat să demonstreze că ceea ce doresc ei pentru orașul Ploiești ar fi cel mai bun lucru care s-a întâmplat vreodată acestui oraș. Știu că, în popor, se spune că "*Fiecare cioară își laudă puii!*" și că de aceea m-am apucat eu acum să mă laud cu superbul meu oraș Ploiești.

Ploieștiului nu i-a fost niciodată ușor în competiția cu celelalte centre urbane ale țării, orașele turistice catalogându-l a fi oraș muncitoresc, iar orașele industrializate caracterizându-l prea turistic cu salba lui de muzee. Este foarte posibil ca unii cârcotași să aibă și ei dreptate, dar haideți să fim realiști și să nu comparăm orașele între ele (Vatra Dornei cu Plopeni sau Brașovul cu Mizil) și să încercăm să ne bucurăm de individualitatea și caracteristicul fiecărui oraș în parte. Tocmai de aceea, orașul Ploiești a reușit, zic eu, să își creeze (de-a lungul secolelor), un farmec aparte pe care, oricine-și dorește cu adevărat, îl poate observa la tot pasul. Ploieștiul poate că nu este un oraș turistic, cultural sau destinație de vacanță, dar este un oraș unic, cu oameni frumoși, locuri deosebite gata oricând să te farmece și să te fascineze.

Orașul *Îngerului Blond*, *urbea lui Nenea Iancu* și al *Republicii de la Ploiești* vă așteaptă să-l vizitați, să-l fotografiați și mai ales să-l admirați, dar aveți mare grijă să *nu o întoarceți ca la Ploiești* și să lipsiți, că nouă (ploieștenilor) nu ne place. *Capitala Aurului Negru*, *Orașul lui ce bei*, *Casa Lupilor Galbeni*, oricum i-ai spune, Ploieștiul te va atrage iremediabil.

Mulți uită însă esențialul și anume că Ploieștiul este **PRIMUL ORAȘ** din România care: are un trofeu european la baschet masculin - 2005 Asesoft Ploiești câștigătoare FIBA

Europe Cup, are un muzeu a ceasului (din 1963), a fost Republică într-un Regat (în 1870), are un muzeu al petrolului din anul 1958, are sens giratoriu suspendat, are o simfonie compusă special orașului de compozitorul Paul Constantinescu în anul 1959 și care a organizat primul festival de jazz din România, în 1969. Așa că acestea fiind scrise, vă rog respectuos să nu mă mai acuzați de afinități și de favorizarea Ploieștiului.

Cel mai mult și mai mult mă intrigă urâțirea, modernizarea, degradarea și (cel mai rău) demolarea clădirilor declarate monument istoric de la noi din oraș, așa cum s-a întâmplat cu "Birtul Văleni", "Casa Ion Lumânăraru" sau "Hanul Pieței Centrale". Clădiri care, în ciuda faptului că au rezistat peste secole, au dat acum, în secolul al XXI-lea peste indiferența, nepăsarea și indolența noastră a ploieștenilor care trăim în această epocă. Poate că tulburările sociale, economice și politice ne-au făcut să nu ne mai pese de aceste moșteniri ale trecutului nostru. Și atunci când nu mai știm de unde venim, nimeni NU mai are pretenția că avem cea mai vagă idee de direcția spre care ne îndreptăm. Dar nu îmi doresc să vă umplu și pe dumneavoastră de pesimism, așa că vă invit pe toți să ne bucurăm de ceea ce (încă) mai avem aici în Ploiești. Mă refer aici la festivaluri, muzee, statui & busturi, clădiri istorice, dar mai ales ploieștenii adevărați. Pentru că este mult mai sănătos să te bucuri de ceea ce ai, decât să plângi după lucrurile pe care nu le (mai) ai.

Mie personal, cel mai mult îmi plac oamenii care fac ceva (orice) și adaugă valoare și unicitate acestui oraș spectaculos. Spre exemplu îmi place, la nebunie, că sunt contemporan cu înțotătoarea Tamara Costache și ale ei rezultate internaționale, cu Cezar Oatu și vocea sa magnifică,

cu boxerul Leonard Doroftei și titlul mondial în versiunea WBA sau cu jurnalistul, poetul, istoricul și scriitorul Ioan Groșescu și ale sale scrieri de excepție. Oameni simpli și frumoși, care ne fac să ne simțim mai bine și care pun Ploieștiul pe harta orașelor mari. Îmi plac întâmplările cotidiene din autobuz, de la Halele Centrale, de pe stradă sau din parc, întâmplări care fac din Ploiești un oraș unic și fascinant. Un oraș pe atât de fascinant și unic pe cât decidem noi să fie, totul este ca noi să îi vedem frumusețea. Întâmplările cotidiene, bune sau mai puțin bune, ne dau caracter de unicitate, iar Ploieștiul și noi ploieștenii NU facem excepție de la această regulă. De aceea vă invit să admirăm orașul nostru drag așa cum este el și nu în comparație cu metropola europeană în care ne-am petrecut nu mai știu eu ce vacanță. Fiindcă orașul Ploiești este capitala sufletelor noastre și nu putem avea pretenția ca toată lumea să ne înțeleagă dragostea și pasiunea pentru urbea noastră; putem însă (simplu și ușor) să le povestim tuturor despre cât de atractiv și frumos este Ploieștiul.

Parcul Olimpia, Bulevardul Castanilor, Parcul Mihai Viteazul sau celelalte oaze de verdeață ale urbei sunt, fără niciun dubiu, elemente care au făcut ca Ploieștiul să fie mai mult decât o colecție de blocuri gri. Stadionul Ilie Oană, Sala Sporturilor Olimpia, Bazinul Vega, Sala Leonard Doroftei și celelalte baze sportive vin să ne reamintească de trecutul glorios al sportului ploieștean, dar și de potențialul pe care îl avem și de care (de multe ori, din păcate) nu ne prea dăm seama.

Când cineva mă întreba odată, mai în glumă mai în serios, *"care este, în opinia mea, cel mai frumos Ploiești, dintre toate care au fost până acum?"*, nu am știut inițial ce

să îi răspund, motiv pentru care m-am gândit mai bine și-am scris aceste rânduri.

Cine poate să știe? Poate că cel mai frumos Ploiești este cel din anul 1972, atunci când m-am născut eu și când echipa masculină de popice Petrolul Ploiești devine campioană republicană pentru a șaptea oară și când Sala Sporturilor Olimpia, noua locație a Muzeului Ceasului și Casa de Cultură a Sindicatelor, Casa Cărții, noul sediu al Primăriei ("Casa Albă"), sau Centrul Teritorial de Calcul au fost inaugurate aici la noi în Ploiești. Fiindcă în inconștiența mea îmi place să cred că aceste obiective au fost create în cinstea sosirii mele pe lume. La câte evenimente au avut loc în 1972, toată lumea ar putea fi tentată să creadă că toate marile realizări ploieștene, ale anilor `70 au avut loc acum în acest an. Dar așa cum (între timp) ați aflat, și anii care au urmat au adus evenimente notabile în dragul nostru oraș, Ploiești !

Sau poate că cel mai frumos Ploiești este cel din anii `80, atunci când la noi în oraș au apărut Galeriile Comerciale Ploiești, Mercur, Unirea, Lumea copiilor și Junior, magazine care, în ciuda lipsurilor evidente, se mândreau că asigură necesarul unui trai decent destinat "societății socialiste multilateral-dezvoltate". Cel mai frumos Ploiești îmi place să cred că nu a existat încă și că urmează să îl vedem, și eu și dumneavoastră, în viitorul foarte apropiat, dar, cine știe?, poate că cel mai frumos Ploiești a fost cel din anul 1990, adică în primul an de după Revoluție, atunci când credeam că avem de toate și ne închipuiam că libertatea și democrația vor face din orașul nostru cea mai frumoasă localitate din România. Dar poate că în anul 1995 a fost cel mai frumos Ploiești, fiindcă atunci, după 32 de ani, echipa noastră de suflet, Petrolul Ploiești, a câștigat din nou Cupa României la fotbal și ne tot închipuiam că nou înființata fabrică "Coca-

Cola Ploiești” va face din echipa noastră locală și campioana României la fotbal, din nou (cum mai fusese, ultima dată, în 1966). Sau să fi fost anul 1999, când după eclipsa totală de soare, ne-am bucurat că nu a venit sfârșitul lumii și totodată ne-am bucurat și noi de orașul nostru! Dar poate că au fost primii ani ai secolului al XXI-lea, când au început să apară supermarketuri (Billa, Interex, XXL, Plus sau Mega Image) și hypermarketuri (Carefour, Real, Kaufland, Cora sau Auchan), iar noi toți ne bucuram de ”binefacerile” economiei de piață și de multitudinea opțiunilor de alegeri comerciale (mai ales atunci când aveam oportunitatea să cumpărăm ”doar cu buletin”).

Cel mai frumos Ploiești este cel din anul când ai absolvit U.P.G.-ul, sau cel din anul când ai fost la ”Casa Căsătoriilor”, pentru a depune actele ca să te căsătorești sau poate că cel mai frumos Ploiești este cel din anul când, la Maternitatea din Mihai Bravu, ți s-a născut copilul sau nepoțelul. Cert este că frumusețea Ploieștiului poate să fie în strânsă corelație cu un moment și/sau eveniment plăcut din viețile noastre. Nu este obligatoriu ca restul oamenilor să fie de acord cu alegerea noastră, atâta timp cât nouă ne-a adus bucurie-n suflet atunci, cu siguranță, acela este cel mai frumos Ploiești.

Democrația, cu bune și cu rele, ne-a adus între altele și libertatea de a alege, tocmai de aceea sunt ferm convins că fiecare dintre noi își poate selecta, după inima și sufletul său, care a fost sau care este cel mai frumos Ploiești. Cu siguranță că și răul este necesar (să ne dăm seama și să apreciem mai mult binele), dar nu este obligatoriu să ai un Ploiești urât ca să te poți gândi la cel mai frumos Ploiești. Oamenii, clădirile, instituțiile și cultura Ploieștilor ne-au adus în acest punct în care am putut scrie aceste rânduri pe care le citiți dumneavoastră char acum.

Însă eu personal, îmi iau libertatea și consider că cel mai frumos Ploiești este cel de ACUM, când citiți aceste rânduri, adică Ploieștiul contemporan nouă, așa că dragii mei, opriți-vă din lecturat și trageți jaluzelele, deschideți fereastra, deschideți ușa, deschideți poarta și bucurați-vă de cel mai frumos Ploiești pe care l-ați văzut!

Pâinea noastră cea de toate zilele

Din toate anotimpurile pe care le-a cunoscut Ploieștiul în existența sa istorică, destinul meu a intersectat viața ploieșteană în era comunistă. Copil al Ploieștiului, mi-am câștigat pâinea cu sudoarea frunții... și cu umezeala din cizmă.

În anii '80, lumea stătea la coadă pentru pâinea noastră cea de toate zilele. Alte produse, cum ar fi rația de ulei, făină, și mălai, se "băgau". "*Au băgat rația!*" era o propoziție pe care o strigam, din poartă-n poartă, alergând pe stradă, în ziua norocoasă. Acea zi nu era nimănui cunoscută dinainte, dar, o dată la trei luni, magazinele alimentare primeau acea "rație", care nu era niciodată suficientă pentru toți cei care locuiau în cartierul unei alimentare, așa că vecinii se într-ajutorau, dându-și unul altuia vestea minunată, ca măcar noi, cei care ne cunoaștem, să "apucăm", cât o fi, cât s-o găsi, până nu se termină. Locuiam pe strada Cerceluș, la vremea aceea. În preajma zilei de rație, mă duceam zilnic la alimentară, pe strada Rudului, să verific dacă a venit rația. Puținele cazuri în care am fost purtătoarea unei vești atât de bune au fost zile de triumf, în care, în drum înapoi spre casă, alergam în mare grabă. Nu știam dacă mă grăbesc să spun adulților de acasă să îmi dea bani și sacoșă ca să mă întorc în fugă la alimentară, sau dacă mă grăbesc să sun la poartă la vecini, să fiu mesagerul unei știri atât de importante. Orgoliul meu de copil premiant mă îndemna să mă duc pe la porțile vecinilor, ca să aud cum mi se mulțumește, și să mă simt eroică, pentru a fi făcut o faptă atât de bună către vecinii

mei, punând stomacurile lor înaintea stomacului meu. Pe de altă parte, teama că rația se va termina până să ajung eu înapoi să o cumpăr, mă îndemna să dau pîneni direct spre casă, să îmi iau sacoșă goală ca să o pot umple cu acea făină și ulei, care dacă sunt economisite de-a lungul lunilor, vor rezulta într-un viitor festiv, cu prăjituri de sărbători. Prăjiturile ca prăjiturile, dar... pâinea - românul știe bine: e a noastră de toate zilele!

Așa că, să ne întoarcem la subiect: pâine! Englezul spune "bread and butter", ca să denumească ceva fundamental pentru subzistență, dar romanul, se mulțumește cu expresii ca "a-ți câștiga pâinea" (fără unt!), și "pâine caldă", deși în comunism era cam "pâine rece", dar tot esența vieții românești era. Ploieștiul pâinii mele m-a învățat nu cum să frământ sau cum să coc, dar, m-a învățat cum să aștept! La rând, cu răbdare, și respect pentru cei mai în vârstă. Coada la pâine era ceva cotidian. Copilele mele au zilele astea, după orele de școală, clase săptămânale de pictură, gimnastică, balet, flaut și alte astfel de ocupații burgheze. Cum se duc ele la aceste cursuri, așa mă duceam eu la coadă la pâine. Am învățat nu cum să dansez, să pictez sau să imaginez. Dar, am învățat... să aștept! Venirea unui Isus al pâinii. Mesia venea în camionul de pâine. Se întrupa pe șosea, dintr-un punct mic, în depărtare, într-un contur treptat tot mai clar și, pe măsură ce speranța era confirmată și nu era o fata Morgana, ci tot mai clar era ... nu orice vehicul, ci un camion, și nu orice camion, ci acel camion mic și gri, acel camion purtător al vieții, simțeam că salvarea e aproape!

De ce ne trebuia atâta pâine și de ce "de toate zilele"? Sigur, mălaiul și orezul erau raționalizate, deci, nu te puteai baza pe ele. Nu puteam să "o punem de mămăligă" chiar zilnic! Iar făcuți "pilaf" eram oricum de vremurile epocii de

aur. Cartofi mâncam deja, cu sacul. Cultura mea m-a făcut să simt o nevoie de a avea pâine la masă și m-a învățat că nu mă pot simți stabil și întreg fără a avea măcar “o pâine pe masă”. *“There is no freedom without bread”*, scrie Constantin Pleșakov.

Fig. 1 Anca,
pionieră, în 1988.

Această pâine era albă și veche. Rețetele ploieștene de “reabilitare” a pâinii includeau tot felul de strategii de stropire a pâinii cu apă înainte de a fi pusă în cuptor spre încălzire, în scopul de a o face mai moale, încât să nu îți rupi dinții sau protezele. Evident, te aștepti ca pâinea nou-

cumpărată să fie proaspătă, așadar să fie moale, dar în 1984 nu era – o cumpărai veche. Strategiile de management al pâinii includeau: să păstrezi pâinea la congelator, după care decongelarea putea avea loc direct în cuptor. Problema era, însă, că presiunea gazelor la cuptor era foarte mică. Aveam de plătit datoria externă a țării, ca să putem exista ca o nație sănătoasă și nesubjugată și nu doar că lumina se putea stinge oricând (spre a economisi curent electric, ca să putem să ne plătim datoriile și să fim neatârnați nici unei nații, să fim autonomi și să putem să ne concentrăm spre a clădi socialismul de aur), dar ... gazele la cuptor, sobă sau orice consumă gaze ardeau foarte slab. A prăji un cârnaț, un cartof lua mult timp. Dar poți trăi fără ele. Dar fără pâine?

Ploieștiul meu avea copii care iarna stăteau îmbrăcați cu haine, mănuși și căciuli în clasă... și li se părea o experiență caraghioasă, dar nu sufereau. Ce îi făcea pe copii să sufere nu era lipsa de căldură termică, ci lipsa de căldură umană. Atâta timp cât era bucurie și joacă în viață lor, copiii tratau căciulile și mănușile în clasă ca pe ceva amuzant. Ploieștiul meu avea copii care se jucau pe stradă, se trăgeau unii pe alții cu sania iarna, și jucau “rața și vânătorul” vara. Aceste jocuri sunt universale copilăriei. Dacă Ion Creangă le-ar fi jucat, ar fi scris despre ele. Nu am nici puterea cuvântului lui Creangă, și nici universalitatea copilăriei lui.

Uite cum am aflat că Ploieștiul copilăriei mele nu e universal, ci e doar al meu: astăzi locuiesc în alt loc decât Ploieștiul. Am păstrat în amintiri Ploieștiul meu: Ploieștiul cozilor, unde iarna simți cum umezeala din cizmă îți îngheață piciorul progresiv. Dezvolți un simț special de a prezice când va apărea camionul de pâine, fiindcă “simți în oasele piciorului”. Întâi îți îngheață genunchii. Mai apoi, genunchii pierd senzația, dar creierul comunică multe semnale direct

cu vârful picioarelor, e ca și cum ștergi de pe creier zona de senzație și existență a genunchilor și simți cum vârful piciorului devine o zonă tot mai mare de senzație, însă nu poți decide dacă ceea ce simți este umezeală rece sau dimpotrivă, un ger uscat trosnindu-ți oasele. E atât de rece că pare umed; și e atât de nemișcat că pare înghețat. Cele două perechi de șosete nu reușesc să stăvilească senzația de umezeală, deși cizmele sunt noi. Există un anumit moment când, puțin înainte să vină pâinea, simți că ești aproape de a pierde senzația în picioare și te gândești că, dat fiind că deja nu mai ai genunchi de vreo două ore, e un moment bun să te pregătești să devii un desen animat care zboară peste zăpadă. Poate că cei din jurul tău încă pot vedea picioare cu cizme atașate de tine și poate că tu ești singurul care știe că picioarele tale nu există, și că sunt de fapt doar o iluzie a privitorilor. Eh, ăsta e momentul când vine pâinea!

Dar cum poți prezice venirea pâinii vara? Asta e mai greu. Îți câștigi pâinea cu sudoarea frunții. În drum spre "Pâinea", observi că asfaltul are urme de tocuri de la pantofii doamnelor și domnișoarelor. Te gândești că ești într-un film științifico-fantastic, dar îți continui drumul spre pâine. "Pâinea" de pe Rudului era peste drum de o clădire care avea o curte înconjurată cu un zid înalt. Acea clădire a fost folosită de diferite instituții, la un moment dat era o închisoare. Zidul închisorii era suficient de înalt ca să dea o mică speranță de umbră, în toiul verii. Așa că lumea la coadă traversa strada de pe partea cu magazinul "Pâinea", pe partea cu zidul dătător de semi-umbră. Din când în când, câte un membru al cozii făcea câțiva pași în stradă, să se uite la distanță, dacă vine mașina. Întotdeauna m-am întrebat de ce vezi mai bine dacă ești pe stradă, unde merg autovehiculele, decât dacă stai pe trotuar și te uiți în aceeași direcție, de la aceeași distanță. Nu

am avut niciodată un “simț” al momentului când vine pâinea vara – poate fiindcă fruntea mea era preocupată cu evaporarea transpirației și nu era nici o resursă mentală rămasă pentru a “presimți” pâinea. Întotdeauna am urmat “semnalul” celui care vedea camionul și traversam înapoi cu toată lumea. De câteva ori, am fost ținta unor urlete: “*E mincinoasă! Nu a fost la coadă! Nu a fost aici!*” Nu știu de ce, pe vremea copilăriei mele există o atitudine generală de neîncredere către copii, care erau percepuți ca ceva suspect! Rareori, am practicat “cozi duble” (când îți lași rând la o coadă și te duci concomitent la o altă coadă, la o stradă sau două distanță și faci naveta între cele două cozi), însă niciodată nu am “sărit peste rând”, și întotdeauna mi-am respectat locul la coadă. Îți “lăsați rând” vorbind cu cel în fața căruia erai și acela te recunoștea la întoarcere.

Fig. 2 O coadă “în așteptare”, în anii ‘80 (poză preluată de pe pagina <https://www.newsbuzau.ro/cultura-media/40941-2019-12-14-09-22-19>).

Unde trăiesc eu acum, am întâlnit alți copii ai Ploieștiului - și am aflat că Ploieștiul lor e diferit de al meu. Ploieștiul lor

nu a avut cozi. La aceeași vreme la care Ploieștiul meu avea. Nu pentru că nu existau cozi în Ploiești, dar pentru că ei nu au stat niciodată la ele. Ploieștiul lor avea cursuri de înot, șah și vioară. Ce asemănător Ploiești cu locul unde locuiesc eu acum, unde copiii mei au astfel de cursuri! Sigur, în mintea mea aud un ecou familiar cu care am fost crescută, *“sunt securiști, au pile!”* - asta ar explica de ce acești indivizi au avut un Ploiești al copilăriei diferit de al meu, deși era contemporan cu al meu. Într-un același Ploiești, la aceeași vreme, și pe aceleași străzi, am trăit destine diferite. Această carte ne da prilejul, ca la *“Hanul Ancuței”*, să depănăm, fiecare, varianta noastră de Ploiești, și să vedem cum arată, în pictura colectivă.

E adevărat că majoritatea membrilor de la cozi erau pensionari. Și este adevărat că la aceste cozi nu mă întâlneam cu copii cunoscuți de prin cartier sau de la școală mea. Era o singură fetiță, prin clasa a patra, colega mea de clasă, care venea regulat la coadă la pâine, după școală, când și unde mă duceam și eu. Însă, am fost unul din puținii copii aventurieri ai cozii de lapte. De fapt, eram unicul copil. Acea coadă era absolut specială...

Pentru coada la lapte trebuia să te scoli la 4 dimineața, deci, era o aventură spre o altă planetă. Simțeam că am un statut extraordinar de special, când toți fraierii de copii dorm, și vor fi treziți de părinții care le vor da *“grișuleț”* (griș cu lapte - în mintea mea era ceva ofensiv, ridicol, pentru bebeluși care fac pe ei), iar eu, ca un explorator aventuros, un detectiv într-o misiune specială, am voie să mă trezesc și să mă duc într-o aventură nocturnă, la vârsta de 9 ani. Inițial, mă duceam cu un adult, care mă trezea cu entuziasm și plecam împreună *“ca huhurezii”*, cu lanterne, pe stradă. Nu era lumină pe străzi la ora aceea, căci luna era departe pe cer

și era complet întuneric - partidul nu arunca banii așa, fără rost, spre a ilumina străzile, fiindcă partidul “în toate cele ce sunt” știa cum să folosească resursele în scopuri înalte.

Fig. 3 Anca alături de bunicii ei Băzu, în 1988, în locuința din strada Cereluș.

Ulterior, performanța mea exemplară mi-a câștigat încrederea superiorilor și, acel adult cu care mă duceam inițial la lapte, m-a îndreptat cu marea misiune de a mă duce singură. Nu aveam de mers prea mult: de la casa mea de pe Cereluș, până la Rudului și pe urmă porțiunea din Rudului de la Cereluș și până la strada 1907, unde era o intersecție, cu chioșcul de ziare (închis la ora aceea) și un mic “părculeț” – adică vreo două bănci și o bucată de pământ sterp, mai mult un fel de praf gros. Lângă acest “părculeț” era locul unde lumea forma coada, ca să nu blocheze ușa alimentarei, să lase camionul de lapte să parcheze acolo. Și, în zorii zilei, lumea stătea la taclale: rețete cum să faci

“cașcaval” (vise!) din porcăriile pe care le găseai să le cumperi sau cum să prinzi șoarecii și șobolanii cu tot felul de curse improvizate.

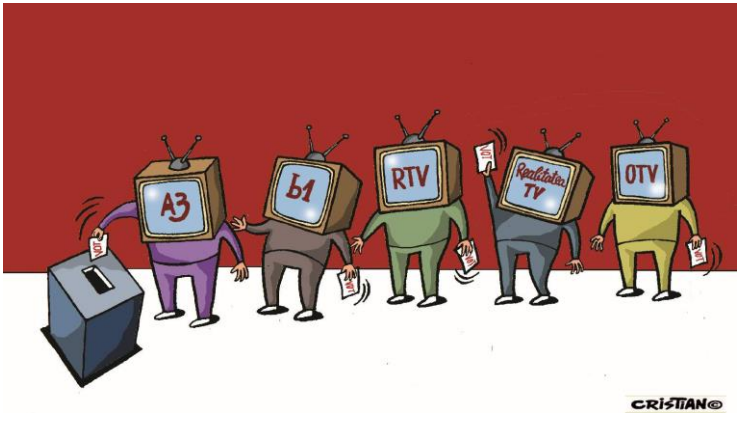
Din păcate, într-una din acele dimineți, una dintre pensionarele de la coadă m-a “recunoscut” ca fiind nepoata profesorilor Bâzu și s-a dus în vizită la bunicii mei să le spună despre aventurile mele nocturne. Bunicul meu a venit în vizită în Cerceluș să întrebe ce se întâmplă. Și... asta a fost sfârșitul acelei experiențe.

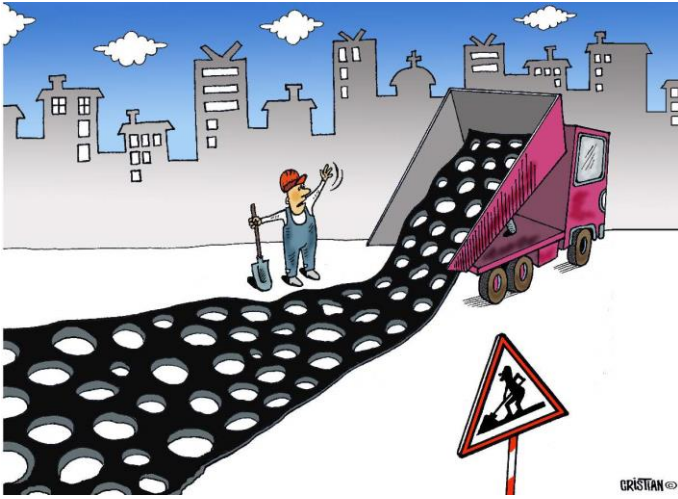
Anul în care m-am dus la coadă la lapte a fost memorabil: încă simt acea importanță, atât de mândră eram să mă trezesc “cu noaptea-n cap” (ce special!), să mă duc la coadă înainte ca magazinul să deschidă. Imediat ce aduceam acasă sticla de lapte, fugeam spre școală. Nu mi-a fost niciodată foame să mănânc dimineața și asta era un orar perfect pentru mine, că puteam să am scuza că “*nu am timp să mănânc*”. La școală nu mănâncam, fiindcă îmi era rușine de ceilalți copii (nu știu de ce a mânca era o rușine, dar țin minte că așa simțeam), așa că prima mea masă era la întoarcerea acasă după școală, când însă mă grăbeam să mă duc repede la coadă la pâine. Nu țin minte cum am reușit să am note bune la școală, dar țin minte că eram chiar și “olimpică” și la română, și la mate. Concluzie: statul la cozi promovează succesul școlar.

Aseară am visat că eram în clasa a șasea iarăși, la școala “Alexandru Ioan Cuza”. Poate am avut acest vis pentru că una dintre fiicele mele e în clasa a șasea anul acesta. Eram în uniformă, cu bentiță de elastic pe urechi și eram la ora de biologie. Simțeam acel elastic alb presând pe urechi și știam că vârfurile urechilor mele vor fi roșii ca racul la sfârșitul zilei, când voi scoate bentița. Sigur, aș putea să pun bentița după urechi și să arăt ridicol, cu un elastic presând în spatele

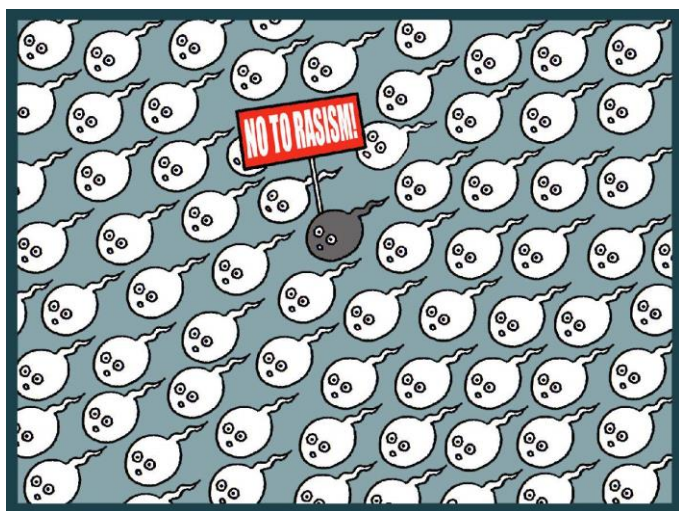
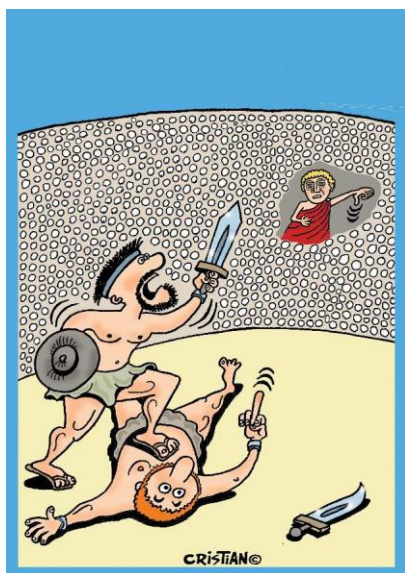
urechilor, pentru un efect de elefant cu urechi clăpăuge. Dacă îmi iau acest risc, asta evident mă va face să nu am nici o prietenă tot restul anului școlar, și poate nici în următorul (cine ar vrea să fie prietenă cu cineva cu urechi clăpăuge?). Oricum știu prea bine că bentița nu va sta după urechi, ci progresiv va rula în sus pe cap, deci, după ce am urechi clăpăuge câteva minute, următorul pas va fi că îmi va ciufuli părul și o voi da din lac în puț, din simplu-ridicol, în absurd-ridicol. Ce bine ar fi fără bentiță! Tovarășa profesoară întreabă dacă vrea cineva să se ducă la alimentara să verifice dacă au “băgat” mălai. Ridic mâna. Tovarășa ne dă voie să ne ducem în grup de doi, deci prietena mea din aceeași clasă a ridicat mâna și ea. Știm că probabil nu va fi mălai, dar vom fi împreună, ne vom plimba și vom sta de vorbă - o să ne distrăm...

Ridendo castigat mores

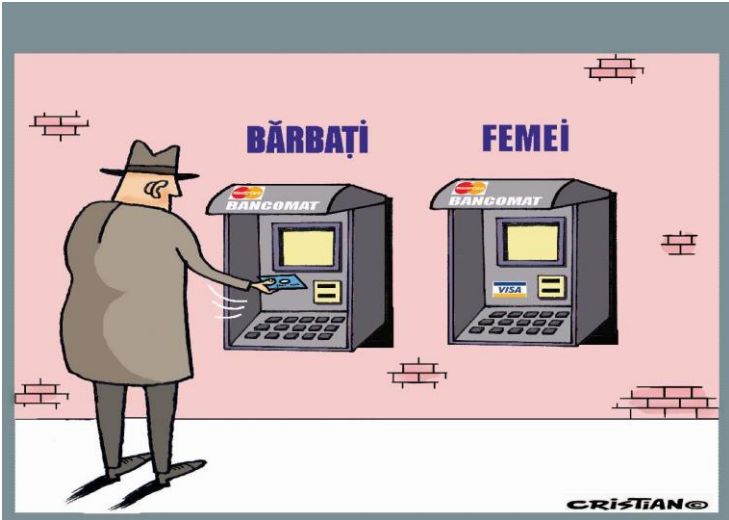

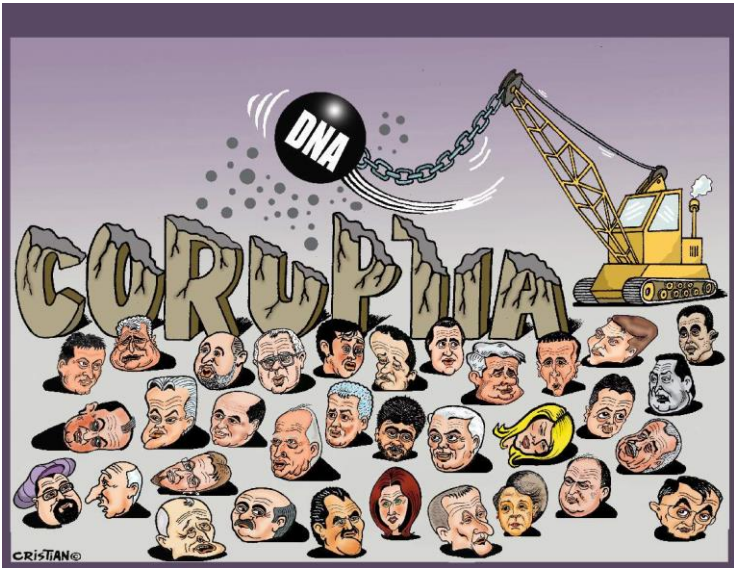

Are You Experienced?²⁷

Deși titlul poate induce celor ce au îndrăgit și ascultat muzica "modernă" a deceniilor '60-'70 de secol trecut că o să fie vorba de S.U.A., ei bine, nu, ci parcă în necaz, subiectul este Canada! Geografic vorbind, ce mi-e Seattle, unde s-a născut Jimi Hendrix, ce mi-e Vancouver? O aruncătură de băț, colea, vreo 300 de km sud de Vancouver și, hopla, Seattle!

După sumara introducere-explicație, nu-mi rămâne decât să devoalez de unde până unde am prins drag de Canada, drag spre pasiune, o pasiune uneori de-a dreptul mistuitoare ce, paradoxal, m-a făcut totuși să decid să nu plec în cele "Canade" când am avut posibilitatea, ba chiar și când am fost solicitat de către partenerul canadian să mă mut și să lucrez acolo.

Am început să am informații despre Canada cu puțin timp înainte de desfășurarea expoziției mondiale EXPO '67 de la Montreal. În ciuda puținelor informații, montajul de publicitate în jurul acelei expoziții a fost major pentru acei ani, dacă până și aici, în România, am remarcat că "unde va", într-o zonă îndepărtată pentru noi, America de Nord, într-o parte a acesteia, într-o țară, "Canada", va avea loc "ceva" de faraonic, de domeniul fanteziei.

---

²⁷ "Are You Experienced" este primul album (vinil) al grupului Jimi Hendrix Experience, grup format în jurul celui ce este considerat, pe bună dreptate, drept cel mai înzestrat chitarist din muzica rock.

Așadar, prin presa acelor ani, nu numai în ziare, au început să apară detalii despre Canada ce atrăgeau: îmi aduc aminte când a apărut ca o știre în ziar că s-a decis asupra drapelului național (?!?), în urma unui concurs, simbolul drapelului, "stema", fiind frunza de arțar. Chiar mi-a plăcut cum era stilizată, atunci, varianta color era de mare impact, ziarele erau tipărite alb-negru, cred că am văzut drapelul canadian color prin "Știință și tehnică", cred. Sigur este că în aceeași revistă am văzut, în preajma deschiderii EXPO '67, un articol cu poze și detalii despre conceptul arhitectural "Habitat", lansat și foarte promovat mediatic în epocă, revoluționar și deschizător de noi abordări arhitecturale.

Fig. 1 Drapelul canadian pus în valoare de o însoțită zi de iulie 2005 (în depărtare se zărește peninsula Tsawwassen, al cărei "vârf" aparține marelui vecin din sud, Statele Unite).

Ulterior, la televiziunea națională, unică în epocă, la emisiunea "Magazin duminical", realizatorul acesteia, marele om de televiziune Tudor Vornicu, o va avea ca invitată pe Catinca Ralea, altă personalitate a acelor ani din audiovizualul autohton (om de radio, dar care apărea, relativ frecvent, și în emisiuni de televiziune), pe care a incitat-o, jurnalistic, să povestească despre experiența canadiană a acesteia. Ei, da! Informații de la prima sursă, nene, nu interpuși, dintr-o dată mi-am dat seama că țara "aia" era ca Mircea cel Bătrân-ul lui Eminescu ("*... căci moșnegul ce-l*

privești ...”), părea așa, exotică prin lipsa de informații, dar avea ”vână”, bre, țara construia, printre altele, avioane supersonice (?!?), ce mai, era cu mușchi pe dânsa, nu doar un domeniu, acolo, al Coroanei Britanice (aici a vorbit republicanu' din mine, da? Hehehehe!).

Catinca Ralea, ”posesoară” de limbă engleză vorbită de mare clasă, lucru rar mai ales astăzi când toți găvărim, chipurile, englezește, va fi rugată în acea emisiune, de mai multe ori de Tudor Vornicu, să pronunțe ”Calgary”. Așa, pronunție ca de la mama ei, nu cu accentul ”pus” pe ”gary”, ci pe ”Cal”, da? Oraș unde Catinca fusese în acea vizită chiar și la ”stempiid”, recte Stampede, festival de vară al foștilor crescători de animale de ”turmă” din vasta stepă albertano-canadiană ce deveniseră deja petroliști, festival prezentat cu mare mândrie de calgarieni, ”The Greatest Outdoor Show on Earth”.

Hopa! Calgary we've got a problem! Dintr-o dată, un coinac din R.S.R., sic!, începe să fie interesat de vasta țară, apăi să te ții, părule, să nu te rupi!

Și ce mai văzu și află coinacu' în epocă? Că unul din pavilioanele de mare atracție ale EXPO '67 era pavilionul-geodom al Statelor Unite; nu cunosc ce adăpostea la Montreal, dar, prin 1972 sau 1973, Statele Unite vor expune la TIBCO din București în același tip de pavilion, geodom, mai mic decât cel din 1967, totul despre educația viitorului. Geodomul de la TIBCO era poziționat în stânga intrării la ROMEXPO, cam pe locul unde este acum clădirea World Trade Center-ului, și insista pe previziunile americanilor despre cum va evolua maniera de predare a educației în școli pentru acel viitor apropiat în proximitatea anului 2000 (magnetoscoape, adică videocasetofoane, suport casete video și audio tip cartridge, acestea cu aspectul de

videocasete, compacte, tot ce putea fi vizionar în anii `70 pe educație).

Sub imboldul impresiei canadiene, măndelu` va alege o adresă din faimosul "Vaillant - Le Journal du Pif", rubrica de doritori de corespondență cu necunoscuți din lumea largă, dar neapărat din Canada și cale de mai mulți ani voi corespoda, în franceză, cu doi frați "quebecoises", canadieni francezi, Rita și André Gagnon, din Montreal-ul ce tocmai găzduise expoziția mondială. Și voi primi, frățică, cale de vreo 2-3 ani, "vederi" din Montreal de ți se limba plimba`n gură de ce minunății puteau să existe la capătul Pământului, iar tu, ca ardeleanu` văzând girafa, nu puteai să exclami decât "*așa ceva nu există!*"

Părea că se stinsese, puțin, lanțu' de iubire canadian, dar, tragedie! Dedulcit fiind la audiții de muzică rock, ajung să ascult, pe la început de 1971, o melodie ce rupsesse, în topurile muzicale, gura târgului încă de la lansarea din 1970, American Woman / The Guess Who și *guess who?* Trupa era canadiană, voi afla ulterior că era din mijlocul stepei canadiene, din Winnipeg, Manitoba (vai ce minunăție de nume de provincie, nu?), era neobișnuit, cel puțin pentru mine, ca să fie și alte nații, atunci, pe primele poziții din topurile muzicale internaționale ale vremii în afară de britanici și americani (trupa Bee Gees nu se punea, erau scoțieni ce emigraseră în Australia, să nu avem vorbe la proces!).

Buuuun, trece valu`, încep să curgă, în domeniul meu de maxim interes atunci, muzica rock și adiacente, trupe care mai de care canadiene care ajunseseră la maximă notorietate (în principal Steppenwolf, apoi The Band, trupa de acompaniament a lui Bob Dylan când se "electrifică" musiu Zimmerman, de trecu de la folkul revoluționar la stilul croit

pentru a băga bani în cont, dar și stilatul grup de jazz-rock Blood, Sweat & Tears, unde, în afara americano-newyork-ezului Al Kooper, inițiatorul grupului, restul erau canadieni) și, cumva, tot ce aflam, cu lingurița, despre dânsa, Canada, nu făcea decât să confirme că am avut fler, am așezat-o acolo unde merita, la "de interes".

Și, timpu` trece (leafa merge sau gradele vin, depinde de domeniu), ajung ca la început de martie 1996 să fiu propus, alături de alți colegi din domeniul protecției mediului de la compania pentru care lucram în sectorul petrolier, să fac parte din delegația română ce urma să urmeze un stagiul de pregătire profesională în Canada petroliferă și petrolieră, adică Alberta (Calgary și Edmonton) și să particip la cea mai mare expoziție de protecția mediului din America de Nord, "Globe 1996" din Vancouver, British Columbia (în anii fără soț, expoziția, de același calibrul, se desfășoară în Montreal, sub titulatura "Americana").

Lucram la holdingul de rafinării și petrochimie, RAFIROM, eram unul dintre experții (are relevanță titulatura, veți vedea mintenaș!) pe protecția mediului al sectorului menționat, în martie 1996 delegația RAFIROM pentru deplasarea în Canada era deja formată, colaborarea cu canadienii fiind începută din 1994, grație tenacității d-nei Ofelia Sfetcu, canadiancă "româncă", da?, ce era director în guvernul federal canadian, adică la Ottawa, bre!, și nu pe orice domeniu, ci director al COTE (Canadian Office for Technology Exchange, nu are haz să traduc, cred că se dibuie domeniul). Ofelia *had a dream*, să ajute, după puteri, țara de baștină prin inițierea unor contacte și facilitarea unor schimburi de informații și de vizite dintre parteneri canadieni ce activau în domeniul petrolier și intelighenția loco. Să nu fiți sarcastici, voi fi parte a delegației, era vorba de "intelighenție", clar?

Din echipa RAFIROM, unul dintre colegi va refuza să semneze un angajament de fidelitate cu firma (ce stipula ca începând cu martie 1996, timp de trei ani, nu va părăsi firma după participarea la vizita și training-ul din Canada) deoarece avea intenția să se transfere la o firmă particulară, holdingul fiind firmă de stat. Deplasarea era programată între 10 martie - 31 martie 1996 dar, cu vreo 8-10 zile înainte, conducerea află că echipa nu este completă, numericul bătut în cuie era "trei", așa că soluția de avarie, de completare, devine mandea, în fond, rezerva ce completează trio-ul. Sunt chemat la directorul "meu" și mi se spune acest lucru, mi se prezintă în ce condiții (semnat un angajament de fidelitate pe trei ani), cer câteva minute de reflecție, acolo, în biroul dlui director, iar mintea-mi începe procesarea pe repede înainte: *"Adică cum, băh, rezervă? Tu ai venit aici, în holding, de pe post de șef instalație Epurare de la Petrobrazzi S.A., iar ăștia, "rafiromiștii", nu s-au gândit o clipă că ești pe felie pe protecția mediului? Ce ești tu, os de meduză sau "tăricean"?"*. Mai trebuie să recunosc că atunci deja mă gândeam să plec de la firmă pentru a lucra în străinătate, prin intermediul Petrodesign-ul din Ploiești (IPIP), firmă ce avea succes în plasarea de forță de muncă calificată peste hotare, cel mai adesea în Nigeria, gândul exista deoarece aveam frustrările mele, mă ocupam de realități virtuale, recte corespondențe deșarte cu cei ce doreau să facă *processing* în rafinăriile din România momentului, iar banii erau puțini față de un contract afară, chiar și în Nigeria.

În timpul procesului de decizie, partea de drăcușor din mine tot intervenea: *"Băh! E Canada, da? Nimeni din neamu` tău, Costinenii, nu a fost acolo, s-ar putea nici să nu ajungă vreodată, da? Hai, nu fii prostănac - îmi șuiera drăcușoru` la purtător - ce dacă o să fii legat de glie următorii trei ani? Hai,*

că nu spargi aici pietre în carieră cu barosu`, stai la un birou, computer, computer, colegi de calitate, plus ... Canada, da?"

Așa că drăcușoru` a învins! Nu a fost prima dată, nu va fi nici ultima dată, clar! Am semnat angajamentul de confidențialitate, am început să completez formularele de deplasare, mi-am făcut pozele de pașaport și, hai la sediul ANRM (Agenția Națională pentru Resurse Minerale), liderul grupului de specialiști ce pleca la training ca să fiu acceptat și trecut "în cărți" în locul colegului ce declinase deplasarea. Surpriză! La ANRM mi se spune că este prea târziu să înlocuiesc persoana nominalizată, chiar și biletele de avion fuseseră emise pe numele colegului în cauză, așa că "*Pas!*". Nu mi-a părut rău, imediat plecarea la muncă în străinătate a revenit de actualitate, chiar am replicat că "*Nu-i problemă, oricum nu m-a născut mama la RAFIROM!*", știu sigur asta, și-a avut, replica, hazul ei pentru frustrarea pe care o acumulasem de ceva vreme acolo, la loc "*călduț*".

Totuși, fiind în sediul ANRM-ului, iar colegii mei având de completat destule formulare pentru deplasare, consumatoare de timp, știind că fostul meu vecin și coleg de liceu, din promoția "cu patru ani mai mare", dar și bun prieten, Doru Bădulescu, era Președintele ANRM-ului, m-am gândit că dacă tot sunt acolo poate are timp să ne vedem (nu ne mai întâlнисerăm de prin 1990-91 când am discutat în curtea casei socrilor lui din Ploiești, din Piața Sârbească). Așa că m-am decis să o întreb pe colega ce se ocupa din partea ANRM-ului de deplasare dacă "dl. Președinte" este în sediu și dacă aş putea să discut cu el.

Am primit confirmarea, Doru m-a invitat în biroul lui, m-a primit cu mare curtoazie și am început să discutăm cam ce se discută după ce nu te-ai văzut de ani buni (în principal despre copii). Doru a fost curios să afle ce m-a adus la ANRM, i-am

răspuns că proxima deplasare sub patronajul ANRM în Canada. Doru a întărit "*Daaaaa, bună deplasare!*", i-am spus că o fi bună, dar eu nu pot să particip fiind adăugat pe listă doar de ieri, iar domnișoara ce se ocupă ca lider de deplasare din partea ANRM mi-a spus că este mult prea târziu să se facă modificări în delegație, totul fiind bătut în cuie, nominalizat, cu biletele de zbor deja emise.

În acel moment, Doru pune mâna pe telefon, îi spune secretarei să o caute pe "dra Adriana" (Eftimie) și să o invite la el. Doru nu avea cine știe ce birou faraonic, erau două mese cam de aceeași dimensiune, puse în "T", eu eram pe una din laturile T-ului. Adriana a venit, Doru o invită să ia loc și, după ce-și trage sufletul, începe o discuție despre care, acum, pot să spun că mi-a schimbat cariera profesională până în ziua de astăzi, mă rog, până am ieșit la pensie. Doru i-a spus literalmente așa: "*Adriana! Dan este prietenul meu din copilărie și eu vreau ca Dan să meargă în Canada! Stai astăzi la serviciu după ora 17 și îi contactezi telefonic pe Ofelia (Sfetcu) și pe Akin (Akin era nigerian, Director al Băncii Mondiale pe latura de petrol a României, venea și la RAFIROM când erau de discutat cerințe sau, mă rog, despre dezvoltările ulterioare ale sectorului) și le spui că eu vreau ca Dan să facă parte din delegație!*". Întregul program era, cum ați bănuț, o inițiativă a guvernului federal canadian și a Băncii Mondiale, iar deciziile se luau prin consens între acești parteneri.

Mai rar așa ceva cel puțin după ce mulți "ajunși", pe stil nou, au uitat de unde au plecat, au uitat de prieteni, de prietenii. Ceea ce am făcut în plan profesional de atunci, din 1996, sigur a fost consecința acestei intervenții pe care prietenul meu din copilărie și, așa cum am mai spus prin celelalte cărți ale "colectivului" nostru de autori, "șeful" meu

în gașca din mahala, cel ce m-a modelat pe zeflemeală, a intervenit decisiv pe speță.

Șiiiiiii ... plecăm! Escală la Amsterdam, dormit peste noapte acolo, a doua zi un zbor KLM monstruos, direct Amsterdam - Calgary, 10 ore și jumătate, care timp a trecut totuși repede pentru că atunci un astfel de zbor era un picnic, nu o deplasare. Ne apropiam de Calgary, în avion ni se dau formulare de declarație vamală de intrare în Canada cu o rubrică fitosanitară, în care eram chestionați, printre altele, dacă avem în posesie anumite produse cu probleme de introdus în Canada, în mod specific "salam". Eu, cu mintea absolut odihnită, declar că am în bagaj un salam și o "roată" de cașcaval, mică, așa vorbisem între noi de la plecarea din țară să ne "echipăm", adică să avem nemuritorul salam de Sibiu pentru completare de mic dejun o perioadă de timp. Unul din cei doi colegi ai mei de la companie, ce mai fusese și în 1994 în delegație în Canada, m-a întrebat dacă am declarat "salamu", am răspuns da, el s-a uitat cu ochi mari la mine, dar nu m-a avertizat că excesul de sinceritate, chiar și fitosanitară, ar putea cauza! M-a lăsat să înaintez declarația așa, dar, pe aeroport, când ne recuperasem bagajele de la cală, mă recunosc, cu greu (Costineanu se pronunță spre ininteligibil acolo, noroc de Dan), "megafonizat" ca să mă "prezantez" cu bagajul la un colț de terminal, pentru vămuire. Doi vameși se vor lupta cu scotocirea bagajului de maniera "izmană cu izmană", hehehehehe, pentru alte lucruri pe care aș mai fi putut să nu le declar și le-am ascuns, nu? A durat vreo jumătate de oră tot procesul de vămuire, mă așteptau cei din echipă ce trecuseră prin vamă precum cuțitul cald prin unt ca pe un delicvent, dar, asta este! Vameșii, după ce m-au pus să semnez o atenționare cu ce am voie să introduc în Canada, cu un alt prilej (*if any*, dar nu am

luat-o așa), mi-au spus că au distrus deja elementele "inamice", bietul salam de Sibiu și roata de cașcaval Rucăr, adevărați inamici ce încercau să se infiltreze în condițiile vamale stricte de intrare în țară.

Și iată-mă-s, leică, în Canada! Deși am ajuns într-un început de martie normal meteorologic pentru Calgary (friguleț, chiar frig, câte un viscolăș, subțirel), mi-a plăcut totul din prima clipă! Nu puteam să pricep, atunci, cum de intrai, într-un colț al Downtown-ului Calgary, într-unul din imensele magazine de la parterul sau mezaninul unui zgârie-nori și să ieși, peste "ore", poate chiar în colțul opus al centrului orașului, fără să fi fost nevoit să te expui vremii de afară (erau pasarele ce legau magazinele la nivel de etajul 1 al clădirilor, ce traversau străzile din centru, nu mai aveai treabă cu vremea de afară, erai tot într-un magazin, nici nu prea știai unde te afli, așa că de pe pasarelele din sticlă te uitai "afară", nu de alta, ci ca să știi unde pe unde ieși cât mai aproape de hotel).

Mă axez pe experiența mea canadiană mai ales pe prima călătorie / vizită acolo, aceasta "inițiatică", din 1996, deși eu voi repeta training-urile și în 1999, 2001, 2003 (chiar de două ori), 2004 și 2005.

Așa că începu training-u' teoretic într-una din sălile de conferință ale hotelului din centrul orașului unde eram cazați, Sandman, fiind invitați concomitent și pe la diferite companii și autorități locale din Alberta cu sediul în Calgary, autorități similare celor ce fuseseră înființate și la noi după 1989, mai mult ca sigur după chipul și asemănarea unora dintre cele vizitate de noi.

Una din primele vizite făcute direcționat (noi, rafiromiștii, am vizitat companii ce activau în rafinare - petrochimie) a fost la sediul Petro-Canada Calgary, aflată într-un zgârie-nori

emblematic pentru o societate "națională" de petrol, cum era atunci, echivalentul PETROM-ului de la noi. Schimbăm cărți de vizită cu angajații companiei, observăm că "ei" au și e-mail (?!?), bre, poștă electronică adicătelea, ba chiar firma avea și website (?!?), măh, mă lași? Ce-i aia? Cu ce se mănâncă? Ce gheșeft faci că-l ai? Angoase de cetățean din cealaltă parte a lumii la nivel de 1996, expus unei societăți ce era deja informatizată, nu ca acum, dar avea zeci de ani de avans. Și asta n-ar fi fost nimic! Activam în zona de protecție a mediului, iar la întâlnirea de la sediul Petro-Canada au venit echivalentul nostru, cei ce se ocupau de așa ceva acolo, dar fiecare specializat strict pe pârțica lui! Când ni s-a vorbit despre poluarea la faclă și cum poate fi controlată, a venit specialistul lor de "Flares", cel ce știa TOTUL despre problematică, apoi a venit specialistul în emisii "NOx", atât de toxicii vapori de oxizi de azot, apoi specialistul pe apă freatică, apoi ... Noi? Experți, nu? Mai mult, unul dintre canadienii ultra specializați, căruia i-am înmânat cartea de vizită, s-a uitat cam lung la "tupeul" afișat, de "expert", mârâind, îndreptățit, ceva de genul "experți sunt puțini". Și nu era departe de adevăr, așa că pot spune că acolo a avut loc prima confruntare dintre cei ce știu puțin din toate (noi, românașii) cu cei ce știu totul despre nimic, adevărații experți. Asta este sau asta a fost, mai bine zis!

Are You Experinced? Who knows!

Se termină prima săptămână de training, presărată în timpul săptămânii cu mici deplasări în zona hotelului pentru cumpărături, mai ales alimentare (deh, salamu` meu fusese aruncat în aer pe aeroport, da?), așa încât vineri după-amiază am făcut cu cei doi colegi de la RAFIROM prima mare deplasare spre un complex comercial adevărat care, spre deosebire de Românika, este la limita orașului, unde se

ajunge cu mașina fără a aglomera traficul auto. Nu tu AFI de sufocă, da?

Deci, tramvai, Olympic Plaza din Downtown Calgary (tramvaiul fusese introdus în Calgary în preajma Jocurilor Olimpice de iarnă de acolo, din 1988) și cap compas sud, la Anderson Shopping Area. Ne-am pierdut prin imensitatea de zonă de cumpărături, era sfârșit de săptămână, ne făceam provizii alimentare un pic mai consistente, dar ne uitam și după ce am fi dorit să cumpărăm pentru acasă.

Ne trăgeam sufletul de prea mult shopping într-una din zonele de relax ale complexului, vorbeam destul de tare, ca românii (sau italienii), de nu știi din exterior dacă nu cumva se ceartă, și, auzindu-ne vorbind, ne interpelează doi români, el și ea, ce aveam să aflăm că erau de 3-4 ani în Calgary. Din vorbă în vorbă, că vorbeam cam toți cu toți, aud în cross: *"Da, dar Cristi Catrinescu are casă aici!"*; nu știu de unde până unde, deoarece cei doi colegi ai mei nu erau ploieșteni, dar mie-mi era foarte cunoscut numele, așa că mă bag peste conversație și întreb: *"Care Cristi Catrinescu? Din Ploiești? Care stătea la Galeriile Ploiești?"* Asta ca să fiu sigur despre persoană și, când mi se confirmă *"Da!"*, cei doi "canadieni" erau ploieșteni, am rămas un pic cu gura căscată, pe Cristi nu-l mai văzusem de prin 1988, nici nu mai știam ceva despre el și, dintr-o dată, iată-l "apropitar" în Calgary, bre!

Îl rog pe el să-i transmită, dacă are vreun număr de telefon al lui Cristi, că sunt cazat la Sandman Hotel și, iarăși dacă poate, să-l roage să mă sune, ideea discuției cu el după atâta amar de vreme fiind incitantă.

Ne terminăm cumpărăturile în acea vinere seară (trebuie spus că orașul Calgary este situat spre 50 grade latitudine nordică și, de cum vine primăvara, se întunecă mult mai târziu decât la noi, am prins în iulie 2003, când la Edmonton

se făcuse 11 "noaptea", iar afară era încă o geană de lumină, ca să nu mai spun că, tot acolo, pe la 3 dimineața deja răsărea soarele, iar de pe la 7, dimineața, puteai să te bronzezi), ni s-a părut că e încă după-amiază, dar ne apropiam de 8 seara, așa că ne suim în tramvai și valea către hotel. De cum am intrat în cameră, am observat că am mesaj telefonic (pâlpâia, în cele vremuri, un becuț la baza unui telefon pe stil vechi, cu furcă) și cu mare bucurie aud mesajul în care Cristi îmi lăsa numărul lui de telefon fix de acasă, cu rugămintea de a-l suna în aceeași seară.

Ne-am conversat cu mare plăcere, Cristi fiind dornic să mai audă cum mai sunt lucrurile "acasă", dar și interesat dacă am venit singur aici. Cum eram parte a unei echipe de 12-14 "experți" români (din ANRM, PETROM, ROMGAZ, CONPET, "noi", rafiromiștii), i-am spus că nu, așa că el m-a întrebat dacă sunt singurul din Ploiești. Nici cu asta nu mă puteam lăuda, în delegație mai erau doi colegi din Ploiești, de la CONPET, pe care nu-i cunoscusem înainte de deplasare, "*unu`*, *George Ionescu, și colega lui, dna Tomescu, care lucrează la CONPET*". Cristi mă întreabă dacă nu are, cumva, acest George Ionescu, mustață și un semn distinctiv sub ochi (o pată spre aluniță) ca să descopăr că, de fapt, George este fostul coleg de clasă al lui Cristi, de la "concurență", din liceul Mihai Viteazul din Republică. A fost prima dată când am fost mie`n sută de acord cu acel concept ce mi s-a părut, cel puțin în anii `70-`80, destul de greu de acceptat, de "sat universal", lansat de canadianul Marshall McLuhan în celebra, în epocă, "*Galaxia Guttenberg*", cel ce era profesor la Universitatea din Toronto, dar "de pământ" era din Edmonton ...

Ce mică este lumea! Cristi m-a întrebat ce am în plan pentru zilele de week-end-ul ce sta să înceapă, cum canadienii ce se ocupau de noi pe parte de pregătire

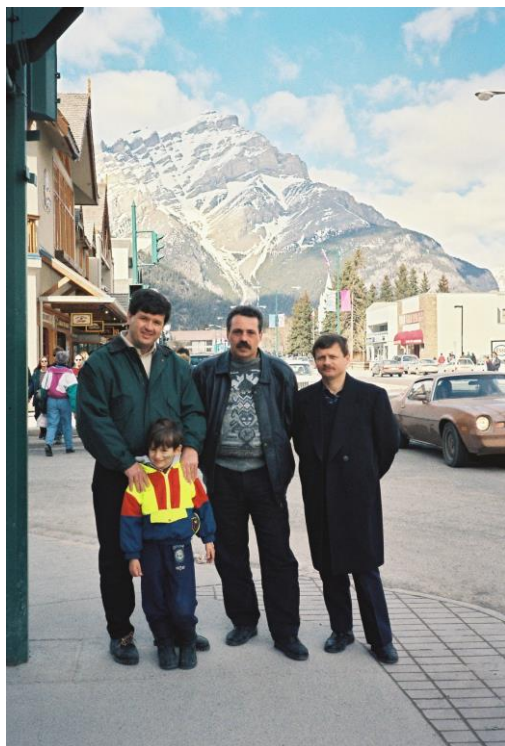
profesională, puseseră mașină de la mașină să ne ducă în vizită la Banff (un fel de Sinaie de Alberta, spre Stâncoșii Canadieni), ăsta era planul, a doua zi la Banff, birjar! În aceste condiții, Cristi mi-a zis că asta intenționează și el cu noi, așa că să-l anunț și pe George despre invitația lui de a doua zi, lucru ce nu putea fi refuzat! Să nu vă spun cum a arătat uluiala lui George când i-am detaliat ce "brodeala dracului" am experimentat găsimdu-l aici pe Cristi Catrinescu, la capătul pământului, ba, mai mult, că mâine-l vom întâlni!

Fig. 2 Corina, Cristi și Răzvan Catrinescu și cu George Ionescu, în rezervația tribului Nakoda, la mâncatu` cu burta ... În drum spre Banff, la nord de Calgary, pe drum vechi.

Așa că vom pleca a doua zi, cu familia Catrinescu (cu soția, Corina, pe care o cunoscusem în Ploiești, în 1987-88, și cu Răzvan, băiatul lor) spre Banff, cu ditamai truck-ul, un fel de SUV, da` mai mare, da? Doar e Canada, da? N-am mers pe autostradă, am luat-o pe drumul vechi Calgary - Banff

pentru a opri și în rezervația indienilor Nakoda, la nord de Calgary, unde ne-am delectat cu "burta" de mâncare (majoritar cu specific vânătorească, urs și căprioară la greu), pentru o sumă mică așa zice, cred că 10 dolari canadieni, mâncai cât te ducea burta, beai "răcoritoare" așijderea, doar băutura alcoolică era plătită separat și taxată corespunzător.

Fig. 3 Aceiași ca mai sus, dar cu mândelu în locul Corinei, care a devenit pozară.

Și ajungem la Banff! Altă lume! Castelul din Banff, Banff Springs Hotel sau, mai nou, Fairmont Banff Springs, este construit de Canadian Pacific Railways, început în 1888, dar terminat pe la sfârșit de anii 20 de secol trecut, pentru

atragera de turiști pe ruta Banff - Lake Louise - Vancouver, traversând Stâncoșii Canadieni (Canadian Rockies de ... mirean). Îmi amintesc acea vizită ca despre orice lucru îl faci pentru prima oară! O imensitate de clădire, *à la canadienne*, adevărat castel, unde, cu mare surprindere am citit că printre investitorii semnificativi era și Regele Carol al II-lea, menționat pe o plachetă din interiorul hotelului.

Fig. 4 Banff Castle, 17 martie 1996.

Era cu siguranță St. Patricks Day (17 martie, evident!), deoarece, în timp ce tot făceam poze castelului, am fost abordat direct de un irlandez destul de supărat pe viață, cu damf specific, cu un imperativ "De ce nu porți verde?". Eram îmbrăcat, din cap până în picioare, cu "textile" de culoare Navy Blue sau, pentru francofoni, bleu gendarme, așa că i-am răspuns, destul de înțepat, că nu așa avea de ce să port verde, eu fiind "*A Romanian*", bre! Probabil că engleza mea nu era chiar neinteligibilă pentru că, necrezându-mă că sunt "doar"

un românaș, ci mai mult ca sigur vreo viperă engleză ce desconsideră, cu tupeu, ziua patronului spiritual al irlandezilor, hehehehehe, irlandezul mi-a pus o întrebare de baraj ca să mă dovedească: *"Dacă ești român, care-i cel mai mare jucător de șah român?"*. Cum în acel moment, cel mai bine clasat ELO era Mihai Țubă, nu Florin Gheorghiu, asta i-am răspuns: *"Mihai Țubă!"*. Ne-am despărțit strângându-ne mâinile, dar, la cât de mangă era, cred că ne-am și îmbrățișat, cert este că am avut de două ori noroc: irlandezu` se pricepea la șah, iar numele de Țubă, fonetic, poate fi ușor pronunțat și recunoscut de străini, are rezonanță internațională, nu?

Interesant că în cele două săptămâni de expunere la industria și serviciile albertane din domeniul petrolului, aveam să-l întâlnesc ca fiind unul din lectorii din programul de training și pe viitorul meu partener de afaceri, "Le Canadien", un mare prieten personal, descoperit la mii și de km, și de mile de țărișoara mea dragă! Fără persiflări, da? Mă simt tare bine în țara noastră, m-am simțit foarte bine și pe stil vechi, cu anumite restricții (mă retrăsesem deja în "munții" cărților și ai muzicii, urma să-mi achiziționez, prin 1989, și un video ca să fiu independent de propaganda absolut deșănțată de proslăvire a celui țărănoi, să nu-mi aduc aminte ce-mi moare neuronu`, norocu` meu, al nostru că se întâmplă ce se întâmplă în decembrie 1989 că am făcut o economie de vreo 70.000 de leișori, contravaloarea unui video recorder cilibiu în acei ani...), mă simt bine și acum, chiar dacă sufocat cumva de atâta mizerie, de orice fel, dar acum, pe bune, măcar poți să și urli, nu doar să mârâi, deci liber la decompensări.

N-ar fi rău dacă l-aș menționa acum pe Jean-Michel Crepin, căruia, pe lângă mulțumirile ce i le adresez lui Doru

Bădulescu, este foarte îndreptățit să le primească și el: în 1996 l-am întâlnit la Calgary, dar voi lucra cu el doar din 1998-1999, eu fiind consultantul român pentru un proiect de refacere de suprafață agricolă infestată cu țigeti și apă de zăcământ, proiect condus de Norwest Labs, firma al cărui proprietar era atunci Jean, la Poeni de Videle, pentru PETROM.

Pentru a arăta că sectorul petrolier românesc avea și o componentă activă de protecție a mediului (deși nu era, atunci, chiar așa, pe corecte), Ofelia Sfetcu a făcut diligențele necesare în domeniul în care activa cum v-am mai spus, pentru obținerea unui grant (împrumut nerambursabil) al guvernului canadian cu scopul de a rezolva o poluare istorică din sector printr-un proiect-pilot.

Ulterior, colaborarea mea cu Norwest Labs pe proiectul Poeni se va transforma în găsirea unui partener în țară, cu care Norwest Labs să înființeze o societate mixtă, ce va deveni Norwest Romania.

În timpul acestor ani (1998-2006), am ajuns să mă consider un fel de "văr de-al treilea" de-al lui Jean, și să mă bucur de orice prilej când am vizitat sau a vizitat România, Jean fiind un adevărat caracter, de învingător, fără exagerare! Povestea lui, a unui gascon care părăsește Franța cam "la nervi" (nu l-am descusut, dar mie așa mi s-a părut), ca să reușească în zona anglofonă a Canadei, nu este la îndemâna oricui! Pe scurt, după ce va fi făcut armata în trupele franceze "de ocupație" ale Berlinului de Vest, revenit la glie (familia lui este de fermieri din zona Duras, situată între mai cunoscutele Marmande și Bergerac), Jean decide să ia Air France-ul, de fapt spre cele zări unde compania zbura la capătul lumii ... Cursa aeriană Air France cel mai departe de Paris (?!?) ajungea în Edmonton, așadar ajunge în Edmonton

prin toamna lui 1968, în plină zonă anglofonă, necunoscând limba engleză și neavând nicio legătură, darămite habar de ce însemna zona. În ziua aterizării, rămâne ultimul pe aeroport, iar ofițerul responsabil să încuie, literalmente, ușa aeroportului peste noapte, își dă seama că are de a face cu un caz special, un rătăcit acolo, venit în "adidași", iar afară era deja zăpadă, ce mai, ca în melodramolettele de Hollywood, nu? Ofițerul îl va îndruma în prima săptămână ce să facă să-și găsească un rost cât de mic. Terminase 6-7 clase acasă, în Franța, își va completa studiile până la nivel universitar, de Professional Agrochemist la Universitatea din Edmonton și, după ce a fost un om bun de toate la o firmă mică, Norwest Labs, un laborator de protecția mediului (muncitor necalificat, calificat, tehnician) cu sediul în Edmonton, va ajunge proprietarul acesteia. De admirat!

Fig. 5 Împreună cu Barbara și Jean Crepin în aprilie 1999, în drum spre Banff și Lake Louise.

După cele două săptămâni de Calgary, vom pleca la Vancouver să participăm la "Globe 1996" ca parte a încununării pregătirii prin expunerea la cele mai noi tehnologii ale momentului, din toate domeniile industriale, care să micșoreze poluarea mediului. Ne pregăteam să plecăm la Vancouver în două-trei zile și am început să ne interesăm printre cei cu care ne întâlneam zilnic în Calgary "cum este Vancouver-u'?". Invariabil ni se spunea că este cel mai frumos oraș din lume! Io, un Toma Necredinciosu` prin definiție, îmi ziceam, în barbă, mă rog, în mustață: "*Băi, nene, ăștia au puțin realism în ei? N-au vizitat 'Frisco' sau L.A.? Că doar le e la îndemână!*"

Decolăm din Calgary spre Vancouver într-o senină zi de duminică, frumoasă, dar sticloasă, spre minus 15 grade cu *chill factor* cu tot, survolăm Stâncoșii și, peste vreo oră de zbor, chiar ajungem într-o zonă paradisiacă: "plus" 15 grade, plus magnolii deja înflorite, plus piscuri înzăpezite unde se practica schiul, la maximum 10 km, în linie dreaptă, de centrul orașului (aveam să aflăm că este Grouse Mountain), plus ocean la botu` calului! Ce să mai adaugi?

Am fost cazați aproape de imensa sală de sport General Motors Place din Downtown Vancouver și, cale de 4-5 zile, vom fi bătut centrul în lung și lat, până în Stanley Park și înapoi, cu nevoie sau, cel mai adesea, de voie! De a ne plimba!

Prima vorbă de duh pe care am auzit-o atunci, la și despre Vancouver-ul anului 1996, era că numele lui este, în fapt, Hongcouver, deoarece în epocă se apropia retrocedarea coloniei britanice, Hong Kong, începând cu 1 iulie 1997, către patria-mamă, China comunisă. Până atunci însă, chinezii cu dare de mână din încă colonia britanică, vor cumpăra proprietăți peste proprietăți în Vancouver ca variantă de

siguranță față de o posibilă "anexare" cu accente de naționalizare a afacerilor celor ce trăiseră cam o sută de ani sub imperiul britanic.

Pentru a împiedica emigrarea celor fără dare de mână din colonie în Vancouver cu intenția de a căpăta cetățenia canadiană, li se cerea chinezilor din Hong Kong să aibă 250.000 dolari canadieni de familie, sumă mare de bani, ce nu li se cerea, de exemplu, românilor care emigrau (românii, în anii '90, trebuiau să prezinte pe aeroport, cash, 5000 de dolari canadieni de adult și 3000 de dolari de copil; în familie, vărul meu ce se află în Toronto din 1994, a avut la el, *cash*, pe aeroport, 16.000 dolari canadieni, 2 adulți x 5000, plus 2 copii x 3000 și știu când am discutat cu el că dacă nu aveai suma corespunzătoare "la centimă", nu erai primit în țară și gata!).

Fig. 6 Canada Place, Vancouver, iulie 2005.

"Globe 1996" s-a desfășurat la Canada Place Hotel, loc de referință pentru oraș, din poziționare, dar și pentru dualul scop pentru care era recunoscut: un imens centru de conferințe și expoziție, de renume internațional, dar și terminal pentru vasele de croazieră ce ajung în Vancouver în scopuri turistice, ce acostau de-a dreapta și de-a stânga complexului! Pardon! Triplu scop, deoarece în principal, așa cum am spus, era hotel de "jdemii" de stele ...

De pe terasa superioară a Canada Place, unde era un apartament generos ca suprafață, prezidențial și unde ne adunam, toată delegația, pentru întâlnirile curente legate de expoziția Globe, se ițea, spre sud, diafan, ca un lup în blană de "oiță", Mount Baker (aflat dincolo de graniță, în statul Washington, Statele Unite), un vulcan adormit, sanchi! Vulcanul Mt. Baker este parte a centurii de foc de pe coasta de vest a Americii de Nord, de teapa altui vulcan cu mai multă notorietate contemporană, Mt. St. Helen, ce a erupt catastrofal în 1981, erupție despre care am auzit și "noi", dom`le, că ne informam! Bine, ce aflam, asta-i altă daravelă, dar căutam să știm, chiar în acele vremuri neguroase, atât cât ne permitea regimul, dar și rețelele ce mai introduceau în țară câte un National Geographic sau alte reviste, de obicei mondene, ce ne țineau cu speranța că într-o bună zi ...

Io, în tupeul dat de superficialitatea care, nu are rost să ascund, mă caracterizează (mereu spun când se emit pretenții și sunt așteptări din partea-mi, "*Lower your standards!*", io știu cine sunt și nu e puțin lucru sau de colea acest lucru, crede-ți-mă!), deci, am indus atunci colegilor din delegație, la prima întâlnire a grupului nostru la Canada Place că ce se vedea în "dreapta" de pe terasă, la sud, era "Mt. St. Helen!", catastrofalul vulcan. Punct? Credeți că m-a contrazis cineva? Dacă m-ar fi contrazis cineva atunci, m-ar fi pus să

verific puțin spusa și să recunosc că acel vulcan o fi el cam pe aceeași direcție, dar se află la câteva sute de km la sud, spre Portland, Oregon, nu doar la câteva zeci de km de Vancouver, poate 25-30, la cât este Mt. Baker față de Vancouver. Mi-am cam dat seama în timp real de gugumănie, dar am tăcut mâlc, am pozat în "dășteptu" momentului și așa a rămas, hehehe!

Fig. 7 Delegația experților pe protecția mediului din sectorul românesc petrolier. Terasa Canada Place, Vancouver, 27 martie 1996.

Recunosc că ne-am bucurat de vizita la Vancouver ca de o recompensă pentru cele 2 săptămâni de pregătire intensă de la Calgary, deși acum consider că toată deplasarea a fost ca o recompensă; ne-a fost tare greu să ne acomodăm cu diferența mare de fus orar, de 9 ore între ora oficială de pe coasta americană a Pacificului (PST) și ora Bucureștiului (CET) și e foarte adevărat că ai nevoie, teoretic, de câte o zi de

acomodare pentru fiecare oră de diferență, așa că am intrat în bună funcționare fiziologică doar din a doua săptămână de Calgary, dar Vancouver-ul ne-a dus în formă!

Fig. 8 Vulcanul Mount Baker, statul Washington, Statele Unite, văzut din White Rock, British Columbia. Iulie 2005.

De două-trei ori pe zi, colindam Robson Street, artera principală, până aproape de Lion Bridge din Stanley Park, întâmplându-se de multe ori să te apropii de hotel și vreun coleg să te întoarcă din drum pentru a-i arăta unde sau de unde ai cumpărat ce și-ar fi dorit și el să ducă acasă. Auzai: *"Am fost la Army & Navy și am găsit ..."*, urmat de firescul: *"Unde este Army & Navy?"* și te duceai, singur sau însoțit că tot era "aproape", ce sunt vreo 2 km, acolo? Nu mi-a plăcut conceptul de Army & Navy, un magazin cu lucruri cam ieșite din modă, hai să-i zic de "Solduri", dar de unde totuși am reușit, atunci, să cumpăr o bijuterie de CD, primul album al grupului Gentle Giant, la "doar" 5 dolari canadieni, echivalent

de 5 lei (totul este scump dacă echivalezi dolarii canadieni în lei; dacă te uitați că un meniu la McDonalds era, în 1996, până în 2 dolari canadieni, iar o Coca Cola la 2 l, un dolar și un pic, și le ziceai dolarilor canadieni "lei", atunci era mai ieftin decât la noi. Este foarte adevărat că luai cola pe un firfirel, dar sucul natural era, la aceeași cantitate, de 2-3 ori mai scump, era convenabil să cumperi, sucurile din pulpă de fruct la galon, la 3,76 l că acolo vorbeai, totuși, de galonul US, nu de cel imperial, da? Când faci comerț mai ales cu vecinul din sud, te adaptezi acestuia, deși e adevărat că în Canada sistemul metric este la putere).

Am plecat cu mare durere în suflet spre țară din Vancouver ... Mi-a rămas inima acolo, ori de câte ori voi fi zărit, după aceea, prin filmele și serialele americane, frânturi de scene filmate în Vancouver, îmi spuneam "*You were there!*", cu mare amărăciune în suflet! Am mai avut posibilitatea să revizitez Vancouver-ul în 2005, atunci când am participat la un training de 3 luni în laboratorul Norwest Labs din Surrey / Langley din British Columbia; am locuit în White Rock și mă deplasam zilnic în Surrey, la granița cu Langley, iar Mount Baker îmi apărea în față în fiecare dimineață. Programul de lucru era 8 - 16, dar lucram minimum până la ora 17 și plecam spre casă cam pe la ora 18 (mai navigam pe net acea oră în plus, nu care cumva să nu fiu informat despre ce se întâmpla mai ales "în țară", dar și în Europa că, ne convine sau nu, pentru continentul american Europa nu prea există ...)

În fiecare dimineață plecam spre muncă cu mașina pe un alt traseu ce se finaliza la sediul laboratorului, puteam să "croșetez" cum doream eu, la fiecare intersecție (fie stânga, fie dreapta plus variante pentru că în structura de caroiaj a drumurilor din Canada practic nu ai cum să te rătăcești).

Am spus-o cu mâna pe inimă că acele trei luni de zile nu au fost "de muncă", le-am perceput ca pe un concediu "la munte" și cum să nu fie așa când, ieșind pe Marina Drive din White Rock, îmi apărea în față, cel mai adesea în lumina razelor de Soare, Mt. Baker, iar când viram stânga, să încep dinții de fierăstrău care în final să mă ducă la sediul laboratorului din Surrey, în față mă delectam cu masivul muntos Three Sisters, asemănător Colților Morarului din Bucegi. Iar după-amiaza (putea să fie și ora 8, tot după-amiază îmi părea!) când mă apropiam de White Rock pe Pacific Highway ce se termină, cred, la Acapulco, așa-mi venea să trec prin punctul de vamă Peace Arch de la vreo 3-4 km de locul unde eram găzduit, cu muzica dată la maximum, ca de manelist ce asculta "Bad To The Bone-ul" lui George Thorogood & The Destroyers (asta cu Destroyers neapărat în context!), la volum de pica praful de pe geamurile laterale (avea o înzestrare audio Pontiac Grand Prix-ul 2005 pe care-l conduceam de și acum duc dorul acelor audiții la volan!).

Fig. 9 Pacific Highway, autostradă ce coboară spre Seattle și, mai departe, până spre Acapulco. Se vede și punctul de trecere al frontierei, Peace Arch, între Canada și Statele Unite.

Noroc de altă piesă care să pună puțin capacu` pe aceste efuziuni, "I'm An Adult Now", al grupului canadian The Pursuit of Happiness, care, ca de obicei, nu e ce pare a fi, hehehehehe!

Nici nu știu ce să zic despre Canada la final ...

După ce am venit la început de aprilie 1996 de acolo, am rugat-o pe colega de delegație, Lucia Tomescu (CONPET), să-mi permită să copiez "banca ei de date video", a avut o cameră video cu care a filmat o sumedenie de locuri de acolo în timp real, și mi-a ieșit o frumusețe de videocasetă de 4 ore, adică de 240 minute ce a făcut epocă prin Ploiești-ul sfârșitului de ani '90 de secol trecut. Videocasetă, împrumutată prietenilor și prietenilor de prieteni din Ploiești, va determina 2-3 familii de "republicani" să ia cap-compas Canada, Calgary cel mai adesea și ... vor trăi fericiți până la sfârșitul vieții acolo, da? Pe una din aceste familii, Ștefan, am și vizitat-o la Calgary, chiar de două ori, în 2003 și în 2005, dar știu că și nașii acestora au plecat tot acolo și, cumva, am avut mână bună, au ajuns acolo unde cel mai adesea iei prețul corect pe forța de muncă, ceea ce nu-i de lepădat!

Iar eu? Nu încetez să spun celor care mai au răbdarea să mă asculte că, dacă aș fi avut posibilitatea să fi participat până în 1989 la un asemenea program de pregătire profesională în Canada ca cel din primăvara lui 1996, nu m-aș mai fi întors în țară, cu orice preț l-aș fi plătit eu sau cei apropiați, impactați de asemenea decizie. Din păcate, după 1996 mi s-a părut că nu ar mai fi avut hazul așa decizie, nu știu de ce sau, dacă știu, nu are hazul de a fi explicat. Am ajuns prea târziu acolo, dom`le, trist, dar foarte adevărat ...

DESPRE AUTORI

Marius Băzu

Doctor inginer în electronică, născut la 12 octombrie 1948, în Ploiești, absolvent al liceului "I.L.Caragiale" din Ploiești (1966) și al facultății de Electronică, secția Ingineri fizicieni, a Politehnicii bucureștene (1971). A lucrat exclusiv la Institutul de Cercetări pentru Componente Electronice (devenit din 1996 Institutul Național de Microtehnologie), devenind în ianuarie 1990 șef al laboratorului de Fiabilitate, apoi, în 2000, pentru doi ani, director adjunct științific. Coordonator de proiecte europene și naționale, a scris peste 120 de articole și comunicări științifice, precum și trei cărți publicate în străinătate, la edituri de prestigiu: J. Wiley & Sons, Artech House și Springer Verlag. A obținut în 2013 premiul Academiei Române. Redactor-șef al revistelor "Componente electronice" și "Optimum Q", redactor-șef adjunct al publicației "Micro and Nanotechnologies Bulletin". Editor și co-autor al volumelor "Ploieștiul văzut din liceul Caragiale" (Smart Publishing, 2017), "Oameni din Ploiești" (Smart Publishing, 2018), "Ploieșteni de ieri și de azi" (Smart Publishing, 2019) și al volumului electronic "Nostalgii ploieștene" (2020).

Robert Codescu

Născut la data de 23 ianuarie 1972, în comuna Gornet-Cricov, din județul Prahova. A urmat și absolvit cursurile primare și gimnaziale la Școala Generală Nr. 30 din Ploiești (1978 – 1986), cursurile liceale la Liceul Industrial "1 Mai" din Ploiești (1986 – 1990), cursurile postliceale la Colegiul Economic "Virgil Madgearu" din Ploiești (2009 – 2011). A fost redactor colaborator la revistele „Practic Idei pentru casă, grădină și apartament”, „Dog magazin”, „Ghidul arădean”, „Antichități România”, „Ploieștiul cultural”, „Temporis” și multe alte publicații

din mediul online. Este un foarte apreciat blogger, fiind de asemenea inițiatorul și dezvoltatorul proiectului online CĂRȚILE PLOIEȘTIULUI. Se declară ca fiind de profesie ... ploieștean!

C. I. Costa-Foru

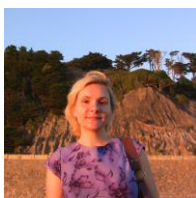
Absolvent al liceului "Spiru Haret" din București și al facultății de Tehnologia Construcțiilor de Mașini, de la Politehnica din București (1967), a fost inginer tehnolog la Electroaparataj, până în 1971, apoi șeful serviciului Tehnic la Combinatul Fondului Plastic (1971-1975) și inginer principal la serviciul de Investiții al Centralei Industriale de Electronică și Automatizări - CIETA (1975-1985). După niște epurări, a devenit inginer proiectant la Electrouzinproiect (1985-1992), apoi inginer și șeful Serviciului Avizări Oferte la Bursa Română de Mărfuri, până la pensionarea din 2007. Căsătorit în 1991. Pasionat de baschet și bridge (de două ori campion național la perechi).

Dan Costineanu

Inginer chimist, născut la 4 august 1952, în Cisnădie (Sibiu), ploieștean de mic, absolvent în 1971 al Liceului "I.L.Caragiale". A terminat în 1976 facultatea de Chimie Industrială a IPB, fiind repartizat la Combinatul Petrochimic Brazi. În 2000, a devenit Director general al firmei româno-canadiene Norwest Romania S.R.L., care a devenit canadiană din octombrie 2004, apoi scoțiană din mai 2006. Din ianuarie 2013 este expert al unei autorități de stat. A avut multe preocupări în afara serviciului, cum ar fi organizarea "Clubului de la ora 6" (între octombrie 1987 și decembrie 1989), care funcționa la Palatul Culturii din Ploiești și unde tineretul ploieștean putea asculta, în anii de plin avânt ceaușist, muzica tineretului decadent din occidentul anilor 60. De asemenea, a organizat, la mijlocul lunii mai, între 2004 și 2007, întâlnirile anuale ale motocicliștilor ploieșteni (numiți "Silver Pistons"). Co-autor la volumele "Ploieștiul văzut din liceul

Caragiale” (Smart Publishing, 2017), ”Oameni din Ploiești” (Smart Publishing, 2018), ”Ploieșteni de ieri și de azi” (Smart Publishing, 2019) și la volumul electronic ”Nostalgii ploieștene” (2020).

Anca Maria Văcaru Stoicescu Cunningham

A fost Ploieșteancă *in situ* între 1977 și 2002 și rămâne Ploieșteancă în spirit și simțire. Profesional, Anca lucrează în nutriție clinică, în spitale și clinici din San Francisco, a predat în laboratorul almei mater San Francisco State University, a lucrat în cercetare la Academia de Nutriție și Dietetică și a scris articole pentru SuperKids Nutrition. În viața personală, este măritată și are două descendente, viitoare dietetiциene. Educațional, Anca este flămândă: după ce a terminat *summa cum laudae* programul în nutriție, a urmat un masterat în nutriție, câteva certificări în nișe de specialitate, iar în prezent este studentă la doctorat în nutriție clinică, la Rutgers University.

Mihail Bogdan Dabija

Născut în Ploiești, la 24 februarie 1942, a absolvit Școala medie mixtă ”I.L.Caragiale”, la Ploiesti, apoi Facultatea de Construcții Civile, Industriale și Agricole din cadrul Institutului de Construcții București, în 1966 (pe vremea aceea se făceau 5,5 ani la Construcții). Inginer în cadrul Trustului Regional de Construcții Ploiești (1966-1968), inginer proiectant în cadrul DSAPC / Institutul de Proiectări Prahova / Consproiect Ploiești (1968-1991). Director în cadrul S.C. Conti Ploiești (1991-1994), apoi director general la S.C. Consproiect S.A. (1994-2016). În prezent, pensionar. Verificator și expert al MLPAT din anul 1992. Expert al Ministerului de Justiție, din anul 1976.

Monica Munteanu Dobre

Profesoară pensionară, locuiește în Chicago Area, SUA. Născută în orașul Ploiești, a frecventat cursurile liceului nr. 2, pe care l-a absolvit în anul 1971. A studiat limba și literatură engleză la Universitatea București, unde și-a luat licența în 1975. A fost profesoară de limba engleză la Liceul de Matematică și Fizică nr. 4 din București, timp de 14 ani, după care a părăsit țara și s-a stabilit în Statele Unite. A fost profesoară la un district școlar public din nordul statului Illinois și la College of Lake County, unde încă predă engleza, ca a doua limbă la studenți adulți. Monica este pasionată de literatură, muzică clasică și călătorii. Pasiunea ei cea mai mare rămâne predarea limbii engleze, dar și timpul petrecut cu familia, mai ales cu nepotul ei, Benjamin. (Fotografie făcută în anul pensionării – 2018)

Adrian Dăscălescu

Inginer TCM, născut la Rm. Sărat, absolvent al liceului Caragiale în 1966 și al Institutului Politehnic din București. A lucrat la IPCM (devenit din 1979 ICTCM). În 1990 a plecat din țară, stând 11 luni în Olanda, 7 luni în Belgia și 12 luni în Nigeria, 2 ani înapoi în România, iar din 1995 a emigrat în Canada. A lucrat mai întâi la Toronto, apoi, din 2004, la Thiessen Krupp in Windsor, Ontario, la 400 km de Toronto. În 2006 s-a angajat la uzinele Ford, în Dearborn, Michigan. Pe 12 ianuarie 2009 a fost angajat în zona arctică a Canadei, la paralela 64 Nord, în Cape Dorset, Nunavut, să lucreze cu eschimoșii. Avea în grija 12 comunități, de la cea mai sudică, Saniqiluq (paralela 54) la cea mai nordică localitate a Canadei, Griese Fiord (paralela 74), între cele două fiind o distanță de cca 2500 km. În fiecare vară trebuia să le viziteze pe toate, zburând în fiecare an în medie cu 100 de avioane. Pensionat din iunie 2014, locuiește în Mississauga, lângă Toronto. Co-autor al volumelor "Ploieștiul văzut din liceul Caragiale" (Smart Publishing, 2017) și "Oameni din Ploiești" (Smart Publishing, 2018).

Magdalena Lampert Fărcășanu

Absolventă a liceului "I.L. Caragiale" din Ploiești și apoi a facultății de Matematică a Universității București, în 1969, s-a stabilit împreună cu soțul ei la Craiova, unde primiseră repartiții. A fost profesoară timp de 33 de ani, la câteva licee din oraș. A locuit într-un apartament de bloc și a crescut patru copii. Mai întâi băiatul, apoi pe rând cele trei fete au plecat din țară, nu înainte ca fiul să obțină în '88 o medalie de argint la OIM Canberra. Fiica cea mare e profesoară de matematică la Vancouver, următoarea, doctor de familie în Țara Galilor, iar cea mică predă engleza în Portugalia; fiul e în Chicago. Are șapte nepoți care știu românește și vin destul de des în vacanțe în România; cu părinții, uneori singuri, de dragul aventurii.

Maria-Magdalena Nicolescu Konate

S-a născut la Ploiești, pe 13 septembrie 1946 și a absolvit în 1964 liceul "Ion Luca Caragiale" și în 1970 facultatea de Medicină "Carol Davilla" din București. După căsătorie și nașterea celor doi copii, a plecat în 1971 cu familia în Mali, fiind medic stagiar în capitala Bamako, apoi medic-șef adjunct al Centrului de Sănătate al Cercului Kita, regiunea Kayes (Mali), fiind responsabilă cu protecția maternă și infantilă. În perioada 1975-1976 a urmat o specializare în Sănătate Publică la Școala Națională de Sănătate Publică din Rennes (Franța). A revenit în Mali, fiind mai întâi medic curant la Centrul Medical de Întreprinderi nr. 1 din Bamako, apoi medic consilier la Institutul Național de Sănătate Publică din Bamako, până la pensionarea din 2002. A participat la cursuri de management al cuplului infertil, la Baltimore (SUA), în 1980 și la cursuri de medicina muncii, la Montreal (Canada), în 1990. Între 1996 și 2009 a fost consul onorific al României în Mali. În 2016 s-a întors în România, la Ploiești.

Ion Lăzăroiu

Născut la 19 ianuarie 1949, în comuna Călugăreni (Prahova), devine ploieștean la vârsta de 1 an. A urmat școala primară și liceul "I. L. Caragiale", apoi în 1967-1968 a frecventat cursurile Școlii Tehnice Comerciale "N. Krețulescu" din București, iar în 1968-1972 și-a continuat studiile la Academia de Studii Economice - Facultatea de Comerț Exterior, absolvind cu nota 10 la examenul de diplomă. Între 1972 și 1976 a lucrat la ISCE Petrolexportimport, în sectoarele operative de export și import produse petroliere. Între 1976 și mai 1990 a fost angajat la Ministerul Comerțului Exterior, Direcția America. În Ecuador și Uruguay a fost șeful ambasadei României, iar în SUA a fost șeful biroului comercial al României din Los Angeles. În 1977 a fost directorul pavilionului României la târgul internațional din Guatemala. Din 1990 și până în prezent este întreprinzător privat, fiind proprietar, coproprietar, director general la diverse firme. A obținut mai multe Diplome de excelență în activitate. Este autor al volumelor "Vioara - Reghin orașul viorilor" și "Creșterea prepelițelor" și coautor la diverse lucrări de specialitate. În prezent are sub tipar cartea "Monografia comunei Călugăreni – Prahova". Are 2 brevete de invenție și a obținut, în 1999, Medalia de Aur și premiul I la salonul Internațional de noutăți tehnice. Este membru în diverse asociații de specialitate, pasionat de călători, agricultură ecologică, plante medicinale etc. Văduv din 2017, are un băiat, o nepoată și un strănepot de 5 ani.

Cristian Mihăilescu

Născut la 6 ianuarie 1949, în Ploiești. Absolvent al Liceului "I.L.Caragiale" din Ploiești, apoi al Facultății de Utilaje pentru Construcții din București, unde s-a stabilit. A lucrat la Șantierul 11 Poduri București din cadrul C.C.C.F., apoi, din 1975, la Centrul de Cercetare și Proiectare al Uzinei de Țevi Republica, până în 1992. Din acel an a

făcut pasul în presă, devenind secretar de redacție și apoi secretar general de redacție (SGR) al revistei "Baricada". Din 1994 participă la crearea ziarului "Ziua", căruia îi devine SGR. A lucrat apoi la "Privirea" (1996-1998), "Curentul" (1998-2000 și 2001), "Monitorul de București" (2000), "Adevărul" (2002), "Gândul" (din 2005), "Profitul agricol" (din 2011). La toate publicațiile enumerate a activat și în postura de caricaturist, calitate în care a ilustrat ciclul poveștilor lui Ion Creangă la Editura AGER, și a participat la mai multe expoziții de grup în țară (11 personale) și străinătate. Dintre premiile obținute la saloanele de umor, se disting Premiul de Excelență la Salonul Caricaturii de Presă Galați (2004) și Premiul pentru Caricatură al Clubului Român de Presă (2007). A realizat grafica volumelor "Ploieștiul văzut din liceul Caragiale" (Smart Publishing, 2017), "Oameni din Ploiești" (Smart Publishing, 2018) și "Ploieșteni de ieri și de azi" (Smart Publishing, 2019), la ultimele două volume, dar și la volumul electronic "Nostalgii ploieștene" (2020) fiind și co-autor.

Gheorghe Neguț

Născut pe 12 februarie 1949, în Ploiești, absolvent al liceului "Ion Luca Caragiale", în 1967 și al secției de Centrale Nucleare Electrice, a facultății de Energetică a Institutului Politehnic București, în 1972. Repartizat la Institutul de Tehnologii Nucleare Pitești, ulterior Institutul de Reactori Energetici și acum Institutul de Cercetări Nucleare. Din 1974 a făcut parte din echipa care a construit și pus în funcțiune Reactorul Nuclear de Cercetări și Încercări de Materiale. În 1980 a devenit operator de reactor și șef de tură la reactorul TRIGA. În această calitate a fost printre puținii martori ai repercusiunilor dezastrului de la Cernobîl. În după amiaza de 2 mai 1986, deasupra Piteștiului a sosit norul radioactiv, detectat de echipamentele de radioprotecție ale reactorului TRIGA. Din 1990, a participat la numeroase conferințe internaționale unde a prezentat comunicări. A publicat articole științifice apărute în revistele Journal of Nuclear Materials, Nuclear Engineering and

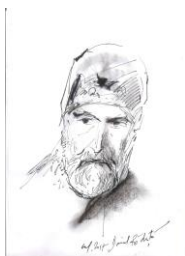
Design, Annals of Nuclear Energy. Doctor în Energetică Nucleară (2006), în 2007 s-a transferat la Agenția Națională de Deșeuri Radioactive (ANDRAD), de unde s-a pensionat în 2010. Din 2009 este profesor la Universitatea Politehnica București, facultatea de Energetică, în regim de plata cu ora. Pasionat de pescuit și călătorii în natură, cinefil și cititor de romane polițiste și de spionaj, dar mai ales de cărți de istorie, pe care le comentează pe blogurile personale <https://joenegut.blogspot.com> și <https://negutjoe.blogspot.com>. Co-autor al volumului "Ploieșteni de ieri și de azi" (Smart Publishing, 2019).

Dora Prelipceanu Roman

Născută la 4 februarie 1949, în Odobești – Vrancea, ultimul copil al familiei Prelipceanu. Tatăl – directorul stațiunii, mama – profesoară la Liceul Unirea din Focșani. Între 1949 și 1956 familia locuiește la Drăgășani, ajungând în Ploiești în 1956. Elevă la Ploiești: între 1956 și 1960 la școala primară, apoi între 1960 și 1967 la Liceul "I.L.Caragiale". Între 1967 și 1972, este studentă a Facultății de Matematică a Universității București. Între 1972 și 1993 lucrează la două centre de calcul: până în 1980, la cel al Centralei Sticlei, apoi la cel al Centralei de Articole Casnice. Între 1998 și 2003, lucrează la SPS Roma (Italia), apoi din 2004 până în 2018 la IBM România, cu mici întreruperi, depinzând de proiecte. A fost căsătorită între 1971 și 1975 cu un judoka profesor de sport, între 1975 și 1981 – "*liberă sunt, de nimeni nu depand*", iar din 1981 este căsătorită cu ing. Roman, cu origini prahovene (ca să vezi!) - tatăl ploieștean, mama - de pe la Plopeni.

Bogdan Stoicescu

Născut în Pitești, naturalizat în Ploiești, facultatea la București (politehnist), armata la Roman (tanchist!), câțiva ani, inginer mecanic în domeniul industriei chimice și petrochimice, apoi jurnalist (presă scrisă, radio și televiziune), fondator al câtorva periodice și a două asociații culturale (una, cu specific muzical), editor de carte, scriitor (un volum personal publicat, co-autor la altele cinci – publicate și astea –, în lucru încă trei, dacă nu chiar patru), bibliograf la biblioteca județeană „Nicolae Iorga” („șoarece” de...?) din orașul de adopție, unde, printre altele, se ocupă de editarea revistei instituției. Posesor a două diplome (cu medaliile aferente) primite, cu motivația: *pentru slujirea culturii românești*. Soț din '86, tată de băiat din '87 (și-ar fi dorit fată dar nu s-a concentrat suficient, însă tot „răul” a fost spre bine!), posesor de prieteni, posesor de dușmani (om întreg, vorba nu știu cui...), sănătos, cu tot armamentul din dotare și bagajele aferente, a trecut binișor de 60 de ani. Co-autor la volumul „Ploieșteni de ieri și de azi” (Smart Publishing, 2019) și al volumului electronic „Nostalgii ploieștene” (2020). Este autorul blogului <https://cuvinte-sunete-imagini.blogspot.com/> (din 2008). Portret de Daniel Răduță.

Jean Wolff

Născut la 22 mai 1939, urmează liceul la Ploiești, perioadă în care este, la 15 ani, cel mai tânăr membru (violinist) al orchestrei simfonice din Ploiești, proaspăt înființată. Absolvă în 1955 liceul „I. L. Caragiale” din Ploiești și în 1966 Școala Tehnică de Arhitectură și Construcția Orașelor București, apoi devine în 1973 inginer de Instalații pentru Construcții la absolvirea Institutului de Construcții din București. Între 1959 și 1974 este muncitor și apoi tehnician la TCR și TCM Prahova, iar din 1973 și

până în 1988 este inginer (principal) de instalații la TCM și TAGCM Prahova. Emigrează în Israel în 1988, unde lucrează ca inginer de Instalații în Construcții la Primăria Beer-Sheva, apoi la două firme private. Pensionat pentru limită de vârstă în 2001, se întoarce în România, unde este între 2002 și 2009 profesor de tehnologia instalațiilor pentru construcții la liceul "Toma Socolescu" și la centre de calificare din Ploiești. În 2010 devine formator și evaluator în domeniul său tehnic de activitate.